

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE

1904.

Redaktor:

prof. dr. Ernst Muka,
komtur rjada sw. Sawy atd.

Létnik LVII.

Zešiwk I.

(Cyłego rjada číslo 110.)

B u d y š i n.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Michał Šewčík.

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE

1904.

Redaktor:

prof. dr. Ernst Muka,
komtur rjada sw. Sawy atd.

Létnik LVII.

B u d y Š i n.

Z nakładem Maćicy Serbskeje.

Serbske swójbne mjena.

(Onomatologiska študija.)

Zestajał a wukładował *Matej Handrik-Slepjanski*.

(Zdžela přednošk čitany w posedzenju rěčespytnego wotrjada M. S. 15./4. 1903.)

(Pokračowanje a dokónčenje.)

C.

I. *Mjena wot stawa a powołanja.*

Pódla swójbnych mjenow, tworjennych ze křeńskich mjenow, je wulka syła tajkich, kotrež su wzate wot džěla a powołanja, w kotrymž je so člowjek wo swój wšedny khlěb prócował. Zo by mjezy wšelakimi Matejem i Janami so jedyn wěsty woznamienili, so přistaji, što bě jeho staw abo powołanje, džělo abo zastojnictwo. Tajke přistawki hižo jara zahe namakujemy. A tajke přimjeno móžeš potom jara lohko wot nana na syna přefić a so tak cyłej swójbje přiswojić a na tajke wašnje so za mjeno cyłeho rodu sčinić, wosebje hdyž běše syn, štož so w zastarsku wjele husćišo stawaše hač džensa, w džěle swojeho uana zawostał. Tola to tež trěbne njebě. Přimjeno nanowe so bjeze wšeho na dalše sobustawy swójby, wosebje na džěci, přenjese.

Mjez prostym ludom so podobne wěcy a nazhonjenja hišće džensa činja, hač runjež tola nětko wěste mjena knježa. Tak na př. w naší wsy synej předadwšeho kn. kantora Rejdy nichtó hinak njepraji hač „kantorec Feliks“, runjež je nětko z dostojsnym fararjom w Křišowje a jeho mjeno je Rejda. — Druhi příklad. Krawc, z mjenom Gnilica, w Slepom překupstvu započa. K tomu je tyty trjebał a je sebi sam wjerćał. Hnydom je jemu lud „Tytkař“ narjekł a tuto mjeno je wobkhował. Wono je so wot nana na džěci přenjesło; to su wšitey „Tytkarjowe“.

W našim času hišće k tomu přikhadža, zo dyrbi so, prjedy hač móže so nowe mjeno narjec, dotalne stare wotstorčić a wot-

stronić. Kak wjele lóže su tajke mjená nastále, hdyž tu hišće žanych druhich njebě.

W tutym wotdželenju mjenow widzímy cyłu syłu česćownych mištrow z rjemjesčnistwa, w kotrymž su naši wótcjo džěłali a so prócowali a kulturu rozšerjeli w času prjedownikow. My ze wšěch džěłów zastupnikow wohladamy a z toho spóznamy, kak je we wšém wot starodawnych časow naš lud džělawy był, we wójnskim a měrnyム času, w hatach, w holi, na polach a we domje.

Čežkotu¹⁾ při wułożowanju činja mjená Kejžor, Kral na jenej, Bamž, Biskop, Mnich na druhej stronje. Móžno njeje, zo je hdy telko kralow a kejžorow w serbskim kraju było, kaž je tutych mjenow; a na druhej stronje njech so naspomni, zo so njemohłe tute mjená ženje jako swójne mjená rozmnožić. Tohoda ma mysl swoje prawo, zo su wone hoře přimjena abo wudma, z kotrymiž su chcyli šepjerjenje a hordojtu mysl woznamjenić abo wusměšić, abo zo su wzate wot domow, na kotrychž su znamjenja krala, kejžora, biskopa atd. abo podobne napisma byłe, kaž to hišće džensa při hosćencach a wšelakich druhich domach widzímy. Štóž na př. w domje ze znamjenjom a napisom kejžora bydleše, mjeno „Kejžor“ dosta a po nim měješe cyła swójba swoje mjeno, a z druhimi běše podobnje.

Přispomnjenje: hs. = hornjoserbski; ds. = delnjoserbski; nm. = namjezna narěč; nan. = naněmčene, to su serbske mjená po němskim wašnju a wot Němcow přestworjene, mějicy serbskich wobsedžerjow; pon. = poněmčene, to su serbske mjená něhdúšich serbskich swójbow na němske přestworjene z nětčišimi němskimi měječelemi; něm. = němske; přen. = přeněmčene, to su mjená přenjotnje serbske a hišće wot serbskich swójbow měte, kotrež pak buchu wot wyšnosće pak duchowneje pak swětneje dospołnje přeněmčene, přełožene kaž Schneider ze serbskeho mjená Krawc, Schuster ze Šewc, Fiedleř z Husler atd. (tajkich mjenow je pola nas w Serbach kopica); wj. mj. = wjesne mjeno; m. mj. =

¹⁾ Tež němski wučenc Pott měni, zo móža tola sprawne dwělowanja nastáć, hač su swójby z tajkimi mjenami hdy do połoženja přišle, zo bychu z tutym mjenom woznamjenjene dostojošsće jako čežu žiwjenja wokoło nosyć měle.

městne mјeno. Němske mјena w „“ su swójbne mјona. Rјadowanje mjenow je so na to wašnje stało, zo so na prěnje městno hs., abo hdžež toho njeje, ds. abo nm. swójbne mјeno staji, kotrež je tak rjec thema; za nim druhe twórby slěduja pak diminutiva pak hinak wotvodzowane.

Bamž („Pabst“): ds. Bamžyk; pon. Bamsch, Pahms.

Běr („Schösser“): Běrk, Běric, Běrich, Běrka, Běrnik; nan. Ber-gan (== Běrka), Bergoń; pon. Beyrich (== Běrik).

Bětnař („Büttner“, „Böttcher“): nan. a ds. Bjatkař.

Biskup („Bischof“): Biskop, Skop.¹⁾

[Bjechtak (Fechter)].

*Blidař („Tischler“): přen. Tyšeř; něm. Tischer.

Bohot („Voigt“): ds. Bogot.

Bojt ds. („Voigt“): Fojt; prir. Wójto, Wójta; Njefojt (*gewesener Voigt*).

Bosak (Barfüßler): ds. Bósak, Bósan.

Braška (Hochzeitsbitter).

Brusak (Schleifsteinhändler): Brusař.

Bubnař („Trommler“): Bubnik (?); ds. Bugnař; přen. Trommler.

Budař (Büdner): Budařk; nm. a ds. Bidař (pon. „Bieder“), Bidarik, Bidařk, Bidkař; nan. „Bietker“.

Buchař (Klopfer): Buchanc.

Bur („Bauer“): Burik, nm. Buro (nan. „Buhrow“); ds. Burko, Burk.

*Clonik, *Cołnik („Zöllner“): Cawnik; ds. Cołnik, Cełnik.

Cewkař ds. (Spulenmacher).

Cybań (Zupfer): Cybanja.²⁾

Cyhleř (Ziegelbrenner, „Ziegler“): ds. Cyglař, Ceglař.

Cowař ds. („Bienert“): hs. Pčołař; přen. Ceidler („Zeidleř“).

Cypak („Flegeler“): Cypan, Cypank.

Cyrak („Schöpffer“): Cyrlík.

*Nitkař („Zwirner“): přen. Cwernář.

Čaprak (Trödler).

Čeletař (Kälberhirt): ds. Šeletař.

¹⁾ Přir. mјena ze zwěriny; najskerje pak je Skop příkrótč. Biskop. —

²⁾ Cybań tež móže == Cypan byé.

- Čěsla („Zimmermann“): Čěslak, Čěsleř; přir. ds. Tware.
- Doktor („Doctor“): ds. Duchtař, Duktař.
- Dóncař („Fassbinder“): (Dóńč, Dóńka, Dóńšk).¹⁾
- Dudák (Dudelsackpfeifer).
- Groba ds. („Graf“): Groban, Grobank.
- Hajnik („Fürster“): Hajnk, Hajnka, Hajak, Hajaš, Hajeňk, Haješ, Hajš; ds. Gajnik, Ganik, Ganař, Gano.
- Hatař („Teichmann“): Hatnik; ds. Gatař.
- Hejtman („Hauptmann“): Hejmank.
- Herc (Spielmann): Herčík, Herč; ds. Gerc, Gercyķ, Gercopa.
- Hojeř („Heiler“): Hojeřk.
- Hokař ds. (Schlingensteller): nan. Hocker.
- Hornčeř („Töpfer“): Hornčeřk; ds. Gjarnař, Gjaneř; nm. Gernycař.
- Hólnik (Waldhüter): ds. Gólnik; Gólnjak; přir. Lěsnik; pon. Lessing.
- Hórník („Bergmann“): ds. Górník.
- Hudžák (Musikant).
- Husař (Gänsehirt): Husak; ds. Gusař.
- Husleř („Geiger“, „Fiedler“): ds. Guslař, Guslařk; přen. Fiedler; ds. Fidlař.
- Jagňetař ds. („Lämmerhirt“).
- Jěchač (Reiter): Jěchla (?).
- *Jěrchař („Gärber“): přen. Garbař.
- Kantař ds. („Kantor“): nan. Kanter.
- Kapleř (= ťač. capellarius, Kapellendiener): nan. Kappler.
- Kaźník ds. (Räucherer): Kažeńc.
- Kejžor („Kaiser“): Kejžork.
- Klamář („Kramer“): Kramař; ds. Kšamař; Njekšamař (gewesener Krämer).
- Knjez (Herr): Knježk („Junker“), přen. Junker; Knježka; ds. Kněz, Kněžk, Kněžkař; pon. Kneschk, Kneschke.
- Knotář (Maulwurffänger): nan. Knoté, Knothe.
- Kobjelak (Koermacher): ds. Kobelař.

¹⁾ Z wěstoséu wot Antonius wotwodžene twórby.

- Kołaf a Kołodzej („Stellmacher“): Kołafk; ds. Kołozej; Kołesaf („Radmacher“); nan. Kolloschee.
- Kokošaf ds. (Hühnerhändler): Kokošaf.
- Konjer (Pferdehirt): ds. Kóňat; nm. Kóňar, Kóňafk.
- Kopytaf ds. (Hufbeschlager).
- Kórcaf („Scheffler“): Kórcafk; ds. Kórcan.
- Korčmař („Schänker“): Korčmařk, Kračmař; nm. Kerčmař, Kerčmarik; ds. Kjarečmař, Kjarcmarik, Kjacmař; nan. Kretschmer, Kretzschmar, Kreuschmer; Kätzmar, Kätzmer.
- Kósac ds. (Kossäth = „Neubauer“, Häusler): Kósack.¹⁾
- Kosař (Sensenmacher): (Kosnik?)
- Kótlaf ds. (Kesselschmied, „Kessler“): (Kotlik?)
- Kowař („Schmied“): Kowařk, Kowařčik, Kowarěk; ds. Kowal, Kowalik, Kuwal, Kuwalc, Kowalenc, Kowalski; Kobalc, Kuwalc; nan. Koar, Koall; přen. Schmidt.
- Kozař (Ziegenhirt).
- Kózleř (Dudelsackpfeifer, „Pfeiffer“): ds. Kózlař.
- Kóžnik („Lederer“): ds. Kóžan, Kóžank, Kóžaf.
- Kožuškař („Kürschnér“).
- Kral („König“): Kralik, Król, Krolik; nan. Krylich, Krylik, Krylink; Grul, Grylich, Greulich; Grjela, Grola, Krjela; pon. Krell; ds. Kralowski; přen. König.
- Krawc („Schneider“): Krawčik; nm. Kraweyk; ds. Kšaje; skeps. Krautschstück; přen. Schneider.
- Krupař („Graupner“): Kruparik; ds. Kšupař.
- Kruwař (Kuhhirt, „Hirt“): Kruwjac, Kruwjacy; ds. Krowař.
- Křidař („Sieber“): Čitář (= Křidař); Čidula (= Křidula); Křidola, Křidołk; nan. Kschiedel.
- Křudaf (Peitschenmacher): Čudař, Čudafk.
- Kšyle ds. („Dachdecker“).
- Kubleř (Gutsbesitzer): Kubleřk, Kublak, Kublik (?).
- Kuchař ds. („Koch“).
- Kulař ds. (Feldhüter).

¹⁾ Kósac = delnjoněm. „Kotsasse“, kiz w khězcey (połobsko-słow.) chata = delnjoněm. Kote t. j. Häuslernahrung) bydleše.

Kupjenc („Kaufmann“): Kupc.¹⁾

Khłop („Bauer“): Khłopa.

***Khórnik** (Feldhüter): Kurink²⁾; nan. Kuring, Kuhring.

Lejnik resp. **Lenik** (Lehnsmann, „Lehmann“): Lejna, Lejnick; ds. Lejnick.

Lěpak („Kleber“, „Klaiber“): Lěpkař; nm. Lipak.

Lirak ds. (Leiermann).

Liškař (Fuchsfänger).

Lumpak ds. (Lumpensammler).

***Łakař** (Feldhüter): Wakař, Wakoř.

Machač („Schwenker“): Machačk.

Mazník (Tüncher): ds. Mazař; nm. Mazula.

Měchawaf ds. (Bockpfeifer): Měchař.

Měšák (Mischer): Měšeř.

Mnich („Mönch“): Mich, Mišk, Miška, pon. Mischke.³⁾

Młóčk („Drescher“): Muć, Mućeř = Młóčeř, Muéerja; ds. Młośc.

Młyńk („Müller“): Młóńk, Mlink; nm. Mlinck; ds. Młynek, Młyńck; Mynik, Mynick; přen. Müller.

Móšnař („Beutler“): Moršnař; nan. Marschner.

Motyjkař ds. (Karstmacher).

Mostak (Anwohner an der Brücke, „Brückner“): Móstar.

Muřař ds. („Maurer“): Muřarik.

Mydlan (Seifensieder).

Najanc (Mietling): Najaty, Najeńc.

Nižk ds. (Untergebener): Nižyk.

Njackař ds. („Moldenhauer“).

Nunwař ds. (Schweineschneider, Kastrierer).

Nurjak („Taucher“): Nurjeńc.

Nypak (Koster, „Köster“): Nypka.

Palak („Brenner“): Paleř, Pališ.

Palmař (Palmenhändler, „Palmer“).⁴⁾

Pan⁵⁾ (Herr): Panc, Panča, Pank, Panka, Panach, Panak, Panaš, Panoš, Panoša, Panic, Panica, Panuš; ds. Ponik; pon. Pahn.

¹⁾ Lohko dosé wotwodženja wot Jacobus. — ²⁾ Khórnik = Khódnik; člowjek, kiž po polach a holach khodži; knježi zastojnik. — ³⁾ Přír. mjena pod Nicolaus. — ⁴⁾ Palmař = člowjek, kotryž z palmami abo z wjerbowymi hałužkami na njedzeli Palmarum wikowaše. — ⁵⁾ Pan móže tež wotwodženje wot Šćepan być.

- Pastyř („Hirt“): ds. Pasterna; nm. Poster, Pošter.
- Pěstař (Stampfer): Pěsto.
- Pěšk (Läufer, „Laufer“): Pěškař.
- Pijank (Trinker, „Trinkauf“).
- Pilař (Sägeschmied): Pilak.
- Pisář („Schreiber“): Pisák, Pisank, Pisášk, Pisnak, Pisnok; přen. Šrybař.
- Piskař („Pfeiffer“): přir. Piščelak.
- Pitwař (Klauber).
- Piwarc („Brauer“): přen. Bruwař.
- Pjekář („Bäcker“): ds. Pjakař; přen. Beckert.
- Płotník (der das Garngewebe zurecht macht).
- Pławjeř („Schwemmer“): Pławiš, Pławš.
- Pohonč („Kutscher“): ds. Pogońc.
- Połleňk (Halbbauer, Halbhüfner): Połk, Pólk, Pólka.
- Połtrak ($1\frac{1}{2}$ bauer): ds. Pótař, Polter; pon. Poltrack, Poldrack.
- Pop („Priester“): Popik, Popic, Popica; ds. Popk. (Popjel, Popjela, Popjelak.)
- Pósłan (Bote).
- Póstel (Apostel): Póster; ds. Póst, Pošter.
- Probst (propositus, duchowna dostojoność).
- Prokš (Armbruster): Brokš (?).
- Psař ds. (Hundehüter): Psařk.
- Pšusnikář ds. (Heidekuchenbäcker).
- Ptaškař ds. (Vogelsteller): Taškař.
- Putnik (Wallfahrer): (Putak, Putka, Putrich, Putrik?).
- Rada (Ratsmann, „Rat“): Radca, Rade, Radcka, Racyk, Radník; ds. Ražík; nan. Rätze.
- Ratař („Ackermann“): nm. Rataj; ds. Ratajk.
- Rézbař (Bildhauer): Rězbařk; pon. Röseberg.
- Rěznik („Fleischer“).
- Rjek („Held“): Rjekus, Rjeks, Rjekuš, Rjekš, Rjekša.
- Runař (Ziehmann): ds. Rownař.
- Rybák („Fischer“).
- Ryčeř („Ritter“): Ryčeřja, Ryčeřk; ds. Ryšer; nan. Ritscher; pon. Reischer, Reuscher; přen. Ritter.
- Sadžak (Pflanzer): Sadník.

Sedłak („Sattler“): Sedlan, Sedlik; nan. Zedlack.

*Słodnik („Melzer“): Słodeńk, Słodań, Słodak, Słodan.

Skałaf (Felsenarbeiter, „Steinbrecher“): Skalan, Skala, Skalka.

Smoleř (Pechbrenner, „Pechmann“): ds. Smolař.

Smord (Art Höriger, Sklave): Smórda.

Spinak (Spanner): přir. Pinak (Pink, Pinkař; pon. Pinkert).

*Srđnik (Mittelknecht): Srěnk, Srbenc.

*Stary (Alter): Starost, Starosta, Starši, Starski.

Stranc (Gastwirt, „Wirt“, ??).

Stražník („Wächter“).

Strjela („Schütze“): Strjelka; ds. Stšělc; nan. Strehle, Strehlka; přen. Schütze.

Sukelník (Tuchmacher).

Swiňař ds. (Schweinehirt, „Schweiner“).

Šewc („Schuster“): Šewčik; ds. Šewc, Šejc; přen. Schuster.

*Škleňčer („Glaser“): ds. Glažař, Glažik; přen. Glaser.

Škrabák (Schaber): Kšabák.

Šmócař ds. („Schläger“): Šmacař (?).

Šołta („Schulze“): Šołtka.

Šulař ds. (Schulhalter): Šularik, Šulak.

Šeletař ds. (Kälberhirt).

Tkalc („Weber“): Tkalč; ds. Tkalack, Kalac, Kalic, Kjalc.

Točák (Schleifer): Točka, Točko, Tóčko; Tuča, Tučka; Dočka, Dočko, Duča, Dučko; nan. Dutschke.

Tołkař (Stampfer): Tokař.

Trawař (Grasmacher, „Gräser“): ds. Tšawař.

Třebaf ds. („Roder“): Třebic (přir. wjes Trjebin); — Rodař („Röder“).

*Truhaf (Hobler): přen. Hěblak.

Trunař (Saitenmacher): Trunk, Trynč.

Třěleř („Schütze“): Třělan, Třěle.

Třihan („Scherer“): Třihank, Třihanski.

Trubař (Trompeter): Trubak; ds. Tšubaf; přen. Trompler, Trumpler.

Tubakař (Tabakpfianzer).

Tytkař (Dütenmacher).

Twarc ds. a nm. („Zimmermann“).

Wětšníkaf ds. (Windmüller).

- Winicaf (Weinbauer, „Weinert“): Wincař, Wincark, Winca;
Winak, Winkař; nan. Winzer.
- Wišnjef (Kirschenhändler).
- Wjergač (Schleuderer): Wyrgač.
- Wodaf („Wassermann“): (Wodank, Wodeňk).
- Wódža („Führer“).
- Wojak (Soldat): Woječk; Bojenk; Wójc, Wójek.¹⁾
- Wojnař²⁾ („Wagner“): Wojnafk; nm. Wójnař.
- Wójto („Voigt“): Wójtka, Wójtko.
- Wołaf (Ochsenhirt): Wołařk, (Wolan, Wjelan, Wolka).
- Wólejař ds. („Oehlschläger“): Wóleňk (== Wólejnik); Wo-
leňkař.
- Worak („Ackermann“): Wurak.
- Wosličeř (Eselhirt).
- Wowčeř („Schäfer“): Wowčeřk; ds. Wójcař; přen. Schäfer, Šapar;
Nješapař ds. (gewesener Schäfer).
- Wóznik (Wagenführer, „Wagenknecht“).
- Wrjećenak (Spindelmacher).
- Wrótnik (Torwart): Wrótnikař.
- Wuhlef („Köhler“): ds. Wuglař, Huglař.
- Wulak (Arbeiter oder Besitzer hölzerner Bienenstöcke): Wu-
leňk, (Wuleš, Wulik, Wuliš).³⁾
- Wušk (Oberer): Wušij; ds. Hušk; Husk.⁴⁾
- Zahrodnik („Gärtner“): Zarenk, Zarjeňk, Zerink; cf. ds. Gjártuař,
Gjatnař; přen. Gärtner.
- Zejlef (Kräutermann): Zelowy; ds. Zelk, Zelka.
- Zemjan („Edelmann“): Zemjank.
- *Zwonik („Glöckner“): Zwójnř; ds. Zwóniař, Zwóniařk.
- Žrébětař ds. (Fohlenhirt): Žrjebjaň; nm. Žgrjebjetař.
- Župan (Amtmann): Župank; Šupan, Šupank, Šupak, Šupe; Šu-
bak, Šubanja, Šubin.
- Žúřan ds. (Türhüter): Žúřank.

¹⁾ Wójc móže tež Wujc być. — ²⁾ Wojnař je serbski „kořář“ abo „kołodziej“. — ³⁾ Mjena w () su najskerje wot Wolišlaw a Wjelišlaw wu-
khadžale. — ⁴⁾ Přirunaj jméno Wysoki a wotvodzenja.

II. Swójbne mjená pokhad z krajow, wsow a městow woznamjenjace.

Swójbne mjená, kotrež městnosć pokhada woznamjenjeju, z džela sobu k najstaršim słušejú, dokelž jara blizko ležeše, čłowjeka, kotryž z jenoho kraja do druheho, z jeneje wsy do druheje přečeže, po jeho pokhadnym kraju resp. městnu mjenować. Mała je horstka mjenow, kotrež na kraje pokazuja; wjetša je ličba tych, kotrež su wote wsow wzate. Tu mamy wselake twórby rozdželeć: 1) adjektivisku, cyle po serbskim tworjenu, na -ski, -jan, -ak, -c; na př. Krakowski t. j. muž z Krakowa; Hórcan t. j. muž z Hórki; Turak, po prawom Turjak, t. j. muž z Turjoho atd.; 2) twórbu z genitivom pluralis, na př. Demjan t. j. muž z Demjan; złóżka „z“ je so pušćiła a tak je spodžiwnje genitiv jako samsne mjeno zawostał; 3) twórbu, hdžež je wjesne mjeno do čista po njeserbskim wašnju jednorje ke křećeńskemu mjenu jako appositum přistajene, na př. Jan Nart, Jurij Napač atd.

A. Swójbne mjená po krajach.

[Bawor ds. (Bayer, „Baier“): Bawork; pon. Bayer, Beyrich, Beurich.]¹⁾

Brambora („Brandenburger“): Bramborak, Brambork, Bramborski.

Cuzak (Fremdling): Cuzyška, Cuška (je skeps. ze: Sušk-a; red.). Cygan (Zigeuner): Cygank, Cyhan.

Čech („Böhme“): Češk; nm. Cech; ds. Cech, Cešk, Ceško.

Dolan (Thalbewohner): Dolanski, Dolnak, Dolni, Dolnik.

Franka („Franke“).

Holan (Heidebewohner, „Heider“): Holank, Holanski; ds. Gólan, Lech (Leche): Lecha.

Měšean (Städter, „Stetter“).

Němc („Deutsch“): Němčik, Němška; nan. Niemschke.

Polak (Pole, „Pohle“): Pólko, ds. Pólack.

*Prus („Preuss“): Bruski.

Serb („Wende“): Serbin; přir. Wenda, Winča; přen. Wünsche (= Serb).

¹⁾ Tute twórby su z wěstosću wot Bur, Burik wukhadžałe.

Šwabaš („Schwabe“).

Šwejda („Schwede“): Šwejduš.

Turka („Türk“).

Włoch (Italiener): Włochač, Włoski, Loch.

Žid (Jude): Židušk; ds. Žyd.

B. Swójbne mjená po wsach a městach.

1) Adjektiviske twórby na -ski, -jan, -ak, -e.

Bórkowski ds., wj. mj. Bórkowy (n. Burg w Błotach).

Bornowski ds., wj. mj. Bornow (Bornow).

Brězowski, wj. mj. Brěza (Bürkau).

Dubjanski, wj. mj. Dubjo (Dauban): Dubanski, Dubski.

Hanowski, m. mj. Hanow (Hanau).

Holanski, wj. mj. Hola (Heide).

Homłowski, mj. Homola (Hummelmühle p. Wojerec).

Hórčanski, wj. mj. Hórka (Gurig).

Jabłoński, wj. mj. Jabłońc (Gablenz).

Jězorski, wj. mj. Jězor (See).

Kamjenski, m. mj. Kamjenc (Kamenz).

Krakowski, wj. abo m. mj. Krakow (Krackau).

Lejnski, wj. mj. Lejno (Lehn, Lehndorf, Geierswalde).

Lěski, wj. mj. Lěska (Lieske).

Lubjenski, wj. mj. Lubjenc (Mehltheuer).

Łuščanski, lěpje Łužčanski, wj. mj. Łuzk abo Łuzč (Lauske).

Łužanski, wj. mj. Łuh (Loga).

Nutničanski a Nućanski, wj. mj. Nuknica (Nucknitz).

Pankowski, wj. m. Pankow (Pankow) w Bramborskéj.

Pichowski, mjeno hory Pichowa pola Drječina.

Rabowski, wj. mj. Rabocy (Rabitz).

Třělanski, wj. mj. Třělany (Strehla).

Zahorski, wj. mj. Zahor (Berge).

Zakupski, wj. mj. Kupoj, za Kopoju (Kaupe).

Zalowski, wj. mj. Salow p. Wojerec (Salau).

*

Brězan, wj. mj. Brěza (Bürkau): Brězank, Brězanka.

Dešan ds., wj. mj. Dešno (Dissen).

Dubjan, wj. mj. hs. Dubjo resp. ds. Dubje (Dauban resp. Eichow) abo Duby (Daube): Dubań, Dubanja.

Górjan ds., wj. mj. Góry (Guhrow).

Gózdžan ds., wj. mj. Gózd (Gosda).

Hórcan, wj. mj. Hórka (Gurig).

Chusan ds., wj. mj. Chusa (Kausche): Fusan.

Lědžan ds., wj. mj. Lěda resp. Lědy (Lehde): Lěžin.

Lipjan ds., wj. mj. Lipje (Leipe).

Łužan, wj. mj. Łuh (Loga).

Měščan hs. a ds., m. mj. Budyšin resp. Khoćebuz (Bautzen resp. Kottbus): pon. Meschzahn.

Nadžan, wj. mj. Nadžanecy (Nadelwitz).

Podhrodžan, m. mj. Podhród (Unterm Schloss p. Budyšina).

Šyldan, wj. mj. Šyldy (Schildomühle pola Drětwje).

Wjelečan, wj. mj. Wjelećin (Wilthen).

* * *

Blunjak, wj. mj. Bluń (Bluno).

Jiwak, lěpje Jiłak, wj. mj. Jitojcy (Eulowitz).

Turjak, wj. mj. Turjo (Tauer).

* * *

Budyšaf ds., m. mj. Budyšin (Bautzen).

Myšynař a Mušynař, wj. mj. Myšyn (Müschen).

Picnař, lěpje Picňaf, m. mj. Picní (Peitz).

* * *

Bukowc, ds. Bukoje, wj. mj. Bukow (Hohenbocka).

Rachlowc, wj. mj. Rachlow (Rachlau).

2) Twórby z genitivom pluralis.

Barc ds., wj. mj. Barce (Barzig).

Błotow ds., mjeno Błota (Spreewald).

Bórkow ds., wj. mj. Bórkowy (Burg).

Dalwig nam. hs., wj. mj. Dalicy (Dahlowitz): nam. Dalwica.

Demjan hs., wj. mj. Demjany (Diehmen).

Dobryń ds., wj. mj. Dobrynje (Döbbern).

Džiwiz ds., wj. mj. Džiwize (Siewisch).

Gołkoje ds., wj. mj. Gołkojee (Kolkwitz).

Góric resp. Chóric ds., wj. mj. Górice resp. Chórice (Göritz).
 Grabic ds., wj. mj. Grabice (Gräbendorf).
 Janec hs., wj. mj. Janecy (Jannowitz): Janeča.
 Kopańc ds., wj. mj. Kopańce (Neuhausen).
 Nadźan hs., wj. mj. Nadźanecy (Nadelwitz).
 Rólan hs., wj. mj. Rólany (Ruhland).
 Šprejc nm., wj. mj. Šprejicy (Spreewitz).
 Třelan hs., wj. mj. Třelany (Strehla).
 Wórlic ds., wj. mj. Wórlicy (Horlitz).

3) Twórbы z přistajenjom hołych serbskich mjen.

a. *Hornoserbske mjena.*

Bukowc (Bocka). — Čornjow (Zschorna). — Darin¹⁾ (Dahren).
 — Dašk²⁾ (Däschko). — *Dobruša (Doberschau): Dobruška. — Dubrawa (Gross-Dubrau). — Dubrjeńk (Dubring): Dubrink. — Hora (Bergen). — Hórka (Gurig). — Hózk (Hoske): Hózka. — Jězor (See): Jězork, Jězorka. — Kamjenc („Kamenz“). — *Kisylk (Geislitz): Kislik. — Kołpin (Kolpen). — Kózło (Kosel). — Krušwica (Krauschwitz). — Lěska (Lieske). — Lubin (Thronberg). — Napač (Nappatsch). — Nart (Nardt): Narćik. — *No-saéicy (Nostitz): Nostica.³⁾ — *Wudwor (Höflein): Wudwora. — Zarěč (Saritsch).

b. *Debnjoserbske mjena.*

Bagieńc (Bagenz). — Baran⁴⁾ (Bahren). — Barlin (Berlin). — Baršeć (Forst). — Bělin (Byhlen). — Běła (Byhlow). — Bě-łośin (Belten). — Brězk (Brieske). — Budyšyn (Bautzen). — Bu-koje (Klein-Buckow). — Cazow (Zahsow): Casowk. — Dalic (Dahlitz). — *Dołsko (Dolzig): Dołsk. — Drjowk (Drebkau). — Dubrawa (Dubrau). — Glinsk (Glinzig). — Gołbin (Gulben). — Gólin (Gahlen). — Gólink (Gallinchen). — *Górki (Görigk): Górk, Górk. — *Górna (Milkersdorf): Górnja. — Hažow (Haasow): Hažowk. — Hukrjow (Ukrow). — Huraz (Auras). — Chołc (Golzig). — Jabłońc (Gablenz). — Jadžin

¹⁾ Lohkodosć wot Darosław. — ²⁾ Móže tež Ptašk, Tašk być. — ³⁾ Tuto mjeno je po němskim tworjene. — ⁴⁾ Přir. Baran = Bock.

(Jäschchen). — Jaseń¹⁾ (Jessen): Jaseńk. — Jawora (Gross-Jauer): Jaworka. — Jazor (Gross-Jehser). — Jazork (Jehserigk). — *Kalawa („Kalau“): Kalawka. — Kamjeńc („Kamenz“). — Klěšnik (Wolkenberg). — Kokrjow (Kakrjow): Njekokrjow. — Kólsk (Kölzig). — Kopac (Koppatz). — Kótłow (Katlow). — Krišow (Krieschow). — Lědžin (Lehschen, Lōschen). — Lubochow (Lubochow). — Łazk (Lesko, Leeskow). — Łukow (Luckau). — Myšyn (Müschen): Mušyn, Mušan. — Pricyń (Pritzen). — Prjawoz (Fehrow). — Prožym (Proschim). — *Rědof (Reddern): Rědorik, Rědórfka. — Rubyn²⁾ (Ruben). — Smogorjow („Schmogrow“). — Sušow (Suschow): Sušowk. — Swětow (Schwieto, Zwietow). — *Škódow (Schkadow, Skadow resp. Schadow, „Schkade“): Škódowk. — Tarnow (Tornow). — *Tšadow (Stradow): Tšadowk. — Wórlica (Horlitzka resp. Hörlitz): Horlica. — Zakrjo (Šakro). — Zawal (Sawal: Kolonie am Schwielochsee). — Zarěc („Säritz“). — Změšow (Gross-Mehssow). — Załuž (Salhausen): Zažk. — *Žandow (Sandow): Žandowk.

III. Swójbne mjena, kotrež su z přimjenow a wudmow nastaje.

Ličba přimjenow a wudmow je jara wulka a budže hišće wjetša, hdyž budže móžno, wšitke hišće njejasne słowa dowujasnić. Serb je ze wšoho, štož je so k tomu hodžalo, swoje mjena brał, zo by sobučłowjekow woznamjenjał. Wón je mjena brał z městnosće, na kotrejž je so jednotliwy zasydlił a bydlíł; štož bě na kóncu wsy, tomu su narjekli Kóńcan abo Nakóńc; štož při mosće: Mostář; štož w kuče: Kućank abo Nugliš; štož při hače: Hatník; štož na horje: Horak; štož je sebi nowinu wudobył abo na nowe so natwarił abo jako nowy do wsy přičahnył: Nowak, Nowy, Nowuš atd. Serb je mjena brał ze swójbneho žiwjenja a z přiwuznistwa; tohodla mamy Bratřika, Synačka, Wuja; k tomu přirunaj němske: „Söhnlein“, „Vetter“ atd. Wón je mjena brał wot čělnych a duchownych wosebnosćow resp. wosebitosćow abo njedostatkow a słabosćow. Tuž mamy suchich a tolstych, mudrych a hordych, čichich a hubatych, hołych a

¹⁾ Přir. Jaseń = Esche. — ²⁾ Přir. krčénske mjeno Ruben.

brodatych krajanow; štož runje člowjeka wuznamjeni, wo tym přimjeno dosta. Zajimawe je, zo móžemy w třoch rěčach, we ľačanskej, němskej a serbskej rěči, te same mjena wobkedžbować a přirunować:

Longus: Lange: Dołhi.

Capito: Grosskopf: Hłowač.

Paullus: Klein: Mały.

Crispus: Krause: Kudźerjak.

Niger: Schwarz: Čornak.

Plautus: Platzfuss¹⁾: Nohač.

Serb je mjena brał wot grata, drasty, jědže. Z kajkimž štó gratom džělaše abo kajkiž wudžělać wuměješe, po tym bu jemu narjeknjene; podobne němske mjena su: Fetthacke, Wiegelmesser, Pflug, Pflugbeil atd. Hdyž štó wosebje nadpadowacu drastu nošeše, bu po tym mjeno sčinjene; runje kaž tež w němskim mamy: Blaurock, Wittrock (Weissrock), Kurzrock, Leinhose, Mehlhose (wudmo za młyńka), Knabenschuh, Holzschuh. Štóž móžeše wosebje dobru jědž přihotować abo ju hosćam wudžěleše a poskićeše, abo z njej wikowaše, wot njeje přimjeno wobradžene dosta; wěste wšak je, zo ma někotryžkuliž wot toho swoje mjeno, zo je tu abo druhi jědž rady jědł. Tak so prawótca khłošćenje wot wnu-kow sc̄ehowacym narodam přeradžuje. Přirunaj podobne němske mjena: Hirsebrod, Roggenbrod, Weichbrod, Truckenbrodt, Kalbfleisch, Rindfleisch, Gubtier, Bösbier, Dünnbier, Zuckerbier, Süßmilch, Schlegelmilch (Butřanka), Hafermehl atd. Z toho je widać, zo je so lud wótrje wjećił, hdyž je piwarcej, kotryž hubjene piwo naliwaše, tajke wudmo dał. Podobne nazhoujenja pak móžeš hišće džensa činić. Příklad: Dołhe časy sym přeco słysał wo rězniku, kotremuž, dokelž hubjenje wažeše, běchu wudmo dali: „skupy Heinrich“ (knapper Heinrich), bjez toho zo bych nawědzili, kajke je jeho woprawne mjeno. Ludžo to z džela tež njewědzachu. Wšo, štož měješe, wóz, kóń, žona, džěći, to wšo bě skupeho Heinricha. Jako tajki je žiwy był, ludži jebał, wumrjeł a so hišće wopomina. — Serb je swoje mjena brał wot zróstlinow a ze zwěriny. Stari Serbja su jara wulku botanisku a zoologisku wědomosć měć dyrbjeli; tohodla su telko tajkich přimjenow dać móhli. Woni zawěsće nas wohanibuja. My w našim času njewěmy, što ma to a wone mjeno na sebi, dokelž je

¹⁾ Platzfuss t. j. Plattfuss.

so nam staroserbska botaniska a zoologiska wědomosć zhubiła, a dyrbimy hakle w słowniku pytać. Stari žanych słownikow měli njejsu, ale wědželi su w tutym nastupanju wjele, jara wjele. Za to nam swěđča přimjena, kotrež su wot zróstlinow a zwěrjatow brali a čłowjekam přidawali.

a) Přimjena po zasydlenju na wšelakich městnosćach.
Bližnik ds. („Nächster“).

Dalin (fern wohnend): Dalink; ds. Dalej, Dalic, Dalik.

Delan (am untern Ende des Dorfes wohnend): Delank, Delanski, Deleńk, Deleńka, Deleńčka, Delni, Delnik; Dolan, Dolanski, Dolnak, Dolni, Dolnik.

Dworak („Hofmann“): Dwórník, Dworink, Dworjenk; Nadwor („Imhoff“); Wudworec, Wudworny (Vom Hofe); nan. Durnig, Dornig, Dornich, Durnich.

Hatnik („Teichmann“): Haćan; Zahatnik (Hinter dem Teiche).

Hopušar ds. (auf der Feldmark „hopuš“ = Schwanz wohnend).

Horak („Berger“): Horačk, Horašk; ds. Górack, Górašk, Górmán; přir. Khołm (= hora); Khołmař a Kop

Horni (am obern Ende des Dorfes wohnend): Horjeńc, Horjeńk; nm. a ds. Góřejcny.

Hunař (im „huno“ = Garten wohnend): ds. Gunar.

Klin (Zwickel, „Zwiecke“): Klinak, Klink, Klinka, Klinč, Klim; nan. Glien; pon. Kliehm, Kliemke.

Kamjeń („Stein“): Kamjeńka, Kamic.

Kónc („Ende“): Kónčan; ds. a nm. Kóńean („Am Ende“), Kóńcak, Nakóńc; hs. Nakóńeny.

Kopjen („Hügel“): Kopjenač; (Kopač, Kopac).¹⁾

Kopšywař ds. (in Nesseln wohnend, „Nessler“): Kopřeńcař.

Kut („Winkel“): Kuta, Kutko, Kuća; nan. Guthe. — Kućan („Winkler“), Kućank, Kućanski, Kućik; Kutař.

Kupař (Kaupenbewohner): (Kupa, Kupak, Kupka).²⁾

Lěsk („Busch“): ds. Lisk; nan. Lieske (drje wj. mj. — R.).

Mjezak (an der Grenze wohnend): Mjezula.

Mokar ds. (Sumpfbewohner): Mokš (?); pon. Mocker.

¹⁾ Lohko dosć wjesne mjena. — ²⁾ Najskeře wotwodženja wot Jakub, přir. mjena pod Jacobus.

Mosćanski (an der Brücke wohnend, „Brückner“): ds. Móstař, Psimost. — **Mrokař** ds. (Grenzer). — **Murika** ds. (Mäuerchen).

Nadoł ds. (im Grunde wohnend).

Nadownsnik (auf dem Dorfanger): **Předowsnik** (vor dem Dorfe); **Zadownsnik** (hinter dem Dorfe wohnend).

Nagora ds. a nam. (auf dem Berge): **Nagorka**; nan. **Najorka**, **Nayorka**; ds. **Pódgora**¹⁾ (unterhalb des Berges wohnend).

Nakromc (an der Kroma == an dem Rande wohnend).

Nazdal (in der Ferne wohnend): **Nazdala**, **Nazdalak**.

Nowak („Neumann“): **Nowačk**, **Nowka**, **Nowotnja**, **Nowotny**, **Nowula**, **Nowla**, **Nowuš**, **Nowš**; ds. **Nowack**, **Nowel**, **Nowotnik**, **Nowul**, **Nowula**, **Nowy**.

Nuhel („Winkel“): **Nubleř** („Winkler“), **Nuhlik**, **Nuhlanski**; ds. **Nuglan**, **Nuglanc**, **Nugliš**, **Nuglišk**, **Nugeł**, **Nugłaš**, **Nugłašk**. **Pěskowac** ds. („Sandmann“).

Polan („Feldmann“): **Polak**, **Polank**, **Poleńčk**, **Pólnik**.

Pusćina (Wüste): **Pusćinski** („Wüstner“), **Pusćinař**.

Roj == **Roh** (Ecke, „Eck“): **Róžkowski**; ds. **Rojk**, **Rogula**; hs. **Rohušk**, **Róžkař**.

Rotk ds. (Tür): **Wrótk**, **Rotka**.

Zadny (hinten wohnend): **Zadnik**, **Nazadny**.

Zapjacař ds. (hinter dem Backofen liegend).

Zahrodka (Gärtchen, „Garten“).

Přistaju tu zberku přimjenow, kajkež sym we swojej wosadze nazběrał. Po zahonach abo rěcy, hdžež su ludzo swoje sydlo namakali, su přimjeno dostali, z wjetša k rozdželenju wot druhich, kotřiž maju samsne swójbne mjeno. Mjena su přewidne, tak zo nejeje trjeba wjèle wułożować; jeno hdžež je nuzne, wujasjenje přidam. Přař sebi bych, zo bychu so tajke přimjena, kotrež su tola w kóždej wosadze, pilnje zberaše a zestajaše.

Běžynowski (Běžyna: hat); **Cykakowski**; **Dołowski**; **Ełendowski** (Eiland); **Felškowski**; **Gatowski**; **Glinkowski**; **Kupoński**; **Kutowski**; **Lědowski**; **Liboliński** (za Džěwinom na polu wutwarjeny; stajnje spěwaše, hdžy dyrbješe z korčmy domoj hić: z Džěwina do Libolina, to je mała štunda); **Łomowski** (Łomy);

¹⁾ Móže tež wjesne mjeno być.

Lugowski; Mjedwjedzowski; Mosćanski; Póddamski; Pódgatowski; Pódłu(g)ski¹⁾; Pólowski; Pusćinski; Rěpnikowski; Rožkowski; Zadżewakowski; Zagórski; Zagorišćowski; Zagorski; Zagunowski; Zołkowski (Zołka: muderowe polo njez Miłorazom a Nowym Městom).

- b) Přimjena ze swójby a přiwuznych wobstejenjow.
- Bratšík ds. (Brüderchen):** nan. Bratstück.
Družk (Genosse): Družka, Družko.
Dzědak (Grossvater): Dzědola (lěpje Dzědula).
Kmótr (Gevatter): Kmoch, Kmošk; ds. Kmótš; pon. Knoch.
Pjerjeńc nam. (Erstgeborner):
Star (Alter, „Vater“): Starc, Starik, Stariš, Starš, Stary; nm.
 Starus (Staruš); ds. Starski, Staršy, Starušk.
Swat (Schwager, Brautführer): Swatk, Swačk, Swačka; ds. Šwar, Šwarik.
Synačk („Söhnlein“): Synk, Synko. — Špank (Milchbruder).
Tryk (Onkel): ds. Tšyj, Tšyjk, Tšyk.
Wnučk (Enkel): Wnučk; Nuk. — Wudowjenc (Witwenmann).
Wuj („Vetter“): Wujk, Wujeńc, Wujeś; ds. Huj, Hujk.

- c) Přimjena wot duchownych a čelných wosebnosców.
- Badańc nm. (Rätsellöser, „Löser“):** Batník (?), přir. hs. Hudák.
Bambor (Erzähler): Bambora, Bambork, Bamborka; pon. Bamberg.
Bawjef resp. Bajeń (Erzähler): pon. Beier, Bayer.
Brojef (Verschwender, Liederjahn): nan. Bräuer.
Ćichi (still, „Stiller“): Ćicholt, Ćichole, Ćichowc; ds. Šicholt.
Dušny („Gute“): Dušnik, Duška, Duško.
Dziwny („Wunderlich“): Dziwnik.
Gronik ds. (Erzähler).
Hordak („Stolze“): Hordač; ds. Gjardy.
Huntor (Griesgram, „Grille“): Hundro, Hundrich, Hundrik.
Jěry („Herber“, „Bitter“): Jěrak, Jěrc, Jerš, Jerško, Jéruska; ds. Jarik, Jarick.²⁾
Mudry („Kluge“): Mudra, Mudrja, Mudrjašk, Mudrina, Mudrink, Mudruš, Mudruša, Mudrušk.

¹⁾ Lud pola nas stajnje „Pódlugski“ praji. — ²⁾ Wšelake tutych twór-
bow su wěsće wot „Jarosław“ wotvodżowane.

Prašeř (Frager): Njeprašk, Něprašk, Niprašk.

Pryzlak (Scherzer).

Srožk („Grimm“): pól. srogi = grimmig.

Sprawnik (rechtschaffen).

Studžina (langweilig): Studžinka (snano „Brünnlein“. — R.)

Šunk (töricht): (hač tež to nic skeps. ze „Synk“? — R.).

Tajny (heimlich): Tajnik.

Tupak (stumpfsinnig): Tupač (= Tupotak, „Trippler“? — R.).

Wažnik („Streiter“, „Streit“): Wašnik („Grille“?).

Wěrc (Glaubrecht): Wěrik. — Wjesela („Freude“): Wisela.

Zbóžny („Seeliger“): Zbóžna.

* * *

Běhak (Läufer): Běhan, Běhanja, Běhař, Běža; Bihan, Bihanja; Zběžny; ds. Běgoń, Běžań.

Běły („Weiss“): Běluš, Bělušk, Běloš, Bjelša, Bjelan, Bělic, Bělin, Bělink, Bělman; nan. Biehle, Biehler.

Bjedrak (mit grossen Hüften).

Bjechtak (Fechter, Zerstreuer, Verwüster).

Bogac ds. („Reich“): Bogaty. — Brinkač (Zwinkerer): ds. Pinkac (?).

Brjuchcho („Bauch“): Brjuchač, Brjušk; ds. Brjuchac; přir. Jelitak.

Čeŕwjeńk („Rote“): Čeŕwjenač, Čeŕwinka; ds. Cerweńk.

Čistak („Rein“). — Čorny („Schwarz“): Čornak, Čornik; nm. Černik, Cernik, ds. Carniš, Cernja.

Cežki („Schwer“): ds. Sěžki, Šežki.

Dołhi („Lange“): Długi, Długoš.

Drěmik (Schlafmütze): Drěmich, Drěmka.

Drobuš¹⁾ (Kleinling): Drobuša, Drobuška; nan. Drobisch.

Drypak (Trippler): Drybuša.

Goch ds. a nm. („Bursche“, „Kerl“): Gošk, přen. Kerla.

Hładki (glatt; „Klatt“?): ds. Gładki, Latki.

Hłodny (hungrig, „Hunger“): Hłodnja, nm. Głod, ds. Głodny.

Hłowa („Kopf“): ds. Głowa; nm. Głowka; — hs. Hłowač (Grosskopf); ds. Głowac, Głowan, nan. Gloffka.

Hobr („Riese“): Hobrak, Hobrašk.

Hole („Kahle“, „Knabe“): Holač, Holas, Holask, Holeš, Hołsk,

¹⁾ Móže tež byc Dobruš wot Dobrosław.

- Hołuch; Gólc; ds. Gólc, Gólacek, Gólaš, Gólan, Gólik, Gołnja, Gołnjak, Gołuch, Gólik. (Přir. Gallus. — R.)
- Horb (Buckel): Horbak, Horbašk; Harbjel; pon. Gerbatsch.
- Hrđšny (sündig): ds. Grěšník; pon. Greschnack.
- Husty (dicht): Hustik, Hustich (?).
- Huba (Mund): Hubač, Hubak, Hubań, Hubanja; ds. Gubac.
- Hwizdak („Pfeiffer“): přir. ds. Šwick.
- Chudy ds. (arm): Chudk, Chudak, Fudak.
- Chrom ds. (lahm): Chromy; hs. Khromla (?).
- Krasny („Schöne“): Krasa, Krasak; pon. Kraske; přir. Krasoměr.
- Krok (Kräher, „Schreyer“): Krokař, Krokoř, Krokš; nan. Krockeर.
- Kudžerja („Krause“): Kudžerjak, Kudžefka; ds. Kužeřák, Kužeraje, Kužeřka.
- Kulowač (Dickwanst, „Kaulbarsch“): ds. Kulowac, Kulowack.
- Kusak ds. („Beissert“): ds. Kusnik.
- Kuši („Kurz“): Kuša; ds. Kušy.
- Kwokac ds. (Glückser): Kokac (móže tež być „Sterzel“, „Bürzel“. — R.).
- Lětař (Flieger, mylnje přełožene „Sommer“): Lětařk, Lětašk.
- Lěwička („Linke“): ds. Lěwicka, Lewo, Lewko; pon. Löwke.
- Mačak (Befeuchter): Mačka, Mačko.
- Mały („Klein“): Malink, Małk, Małki; nm. Małušk, Małuška; ds. Maleš, Maleša, Malešk, Maleška, Malška, Maleško, Mališ, Malša, Małs, Małš.
- Mar (Schmierer?): Marak, Marula, Maruš, Marušk, Maruška, Maršk, Marško (přir. Markus a Martinus. — R.).
- Masleňk (Taster): Maslink. — Mjelčak („Schweiger“).
- Młoduš („Jung“): Młodš, Młodžink.
- Módry („Blau“, „Lichtblau“): Módrak, Módrin, Módro.
- Nohač (Langbein): ds. Nogac (přir. ds. Nagac [nackt]. — R.).
- Nós (Nase, „Nasemann“): Nosak, Nosija, Nóska, Nóske; ds. Nosak, Nosija, Nosk.
- Pachař (Raucher, Faucher): pon. Pacher, Pache.
- Pachoł („Bursche“): Pacheł, Pachołk; pon. Pachaly.
- Palc (Daumen): Palcak, Palck; ds. Palack; pon. Palcow, Baalcow; (Plac, Plack, Placka, Placko).¹⁾

¹⁾ Twórby Plac atd. su z wěstoséu po němskim „Flätz“ tworjene.

- Pazora („Klau“): ds. Pazura. — Pjastak („Faust“): Pjastník.
 Pjatak (Fersentreter, „Fersen“): Pjatka; ds. Pětak.
 Plěchač (Kahlkopf). — Porst („Finger“): ds. dial. Porst.
 Prostak (steif). — Pupac nm. (Grossnabel).
 Puzolka (Nörgler): Puzman; přir. Wobuza, ds. Hobuza.
 Pyskac ds. (Grossschnabel).
 Pyšny („Hübschmann“): Pyšnik; ds. Pychota.
 Rublak (Ausscháler): ds. Roblak.
 Runy (grade): Runk, Runka; nm. Rownač, Rownačk, ds. Rownja.
 Rychły („Schnelle“): Rych, Rychla; ds. Rycho, Rychela.
 Samak (einsam, Männchen).
 Słaby (schwach): Słabik, Słabka, Słabuš.
 Slepk (Blind): Slepk. — Słapak ds. (Hascher, Plünderer).
 Stopa („Fuss“): Stopak; Stupak, Stupka, Stupko.
 Stukac ds. (Stöhner).
 Suchi („Dürr“): nm. Sucholt, Sucholc, Suchowc, Sušk, Suška,
 Suško; ds. Suška, Suško, Šuško; nan. Schuschke, Zuschke.
 *Sukař (Spuler, „Dreher“): Šukar, Šukla; ds. Šukola.
 Šery („Graue“): Šerc.
 Švara („Hübschmann“): Šwarec, Šwarcak (?).
 Šwick ds. („Pfeiffer“): ds. Švic, Šwicar, Šwik, Šwiko.
 Tolsty („Dick“): ds. Tłusty, Tłustak.
 Tylk (Nacken): Tyla, Tylak, Tylik, Tylich, Tyliš, Tylš; Tyłak;
 nan. Tielsch, Tielscher.
 Wažny (Wichtigtuer): Wažník (přir str. 21).
 Wokač (Grossauge): ds. Wokac, Woko, Wokula, Wokla.
 Wulki („Gross“): ds. Wilki, Wilka; pon. Wilke.
 Wuchač (Langohr): Wušak, Wuško; ds. Wuchac, Huchac.
 Wuskočny (hurtig, flink): Wuskočník.
 Wysoki („Hoch“): Wusak; ds. Husok, Husk. — Złoty (golden).
 Zymny („Kalt“): Zymka, Zymo, Zyms (*Zymuš, *Zymus); ds. Zymak.

d) Přimjena z wudmow.

a. *Wat grata, drasty, jědze.*

Banja¹⁾ („Krug“): Baňka, Banica; ds. Baniška.

Bardo²⁾ (Weberblatt): Bardoš. — Bick ds. („Schlegel“).

¹⁾ Přir. mjenia pod Jacobus. — ²⁾ Móže tež Barto wot Bartholomäus być; potom Bardoš = Bartoš, Bartuš.

- Brus¹⁾** (Schleifstein): Brusik, Brusk, Bruska, Brusko; pon. Brussig.
- Cewka** ds. (Spule). — Črjopka (Scherbe).
- Čumpjel** (Wiege): Čumpjela.
- Dońca²⁾** (Fass, „Fassmann“): Dóńčka, Dónka, Donski; ds. Dóńica, Donicka.
- Duda** (Musikinstrument, Sackpfeife): Dudka, Dudl, Dudla.
- Faska** (Fass, „Fassel“): ds. Basko, skeps. Baskow.
- Heja** („Keule“): Hejak, Hejlo.
- Kadłub** (Rauchsack). — Kałbas („Wurst“): Kalbask, Kolbas.
- Kara³⁾** (Karre). — Kjagel ds. („Kegel“).
- Kobjel⁴⁾** („Kober“): Kobjela, Kobla, Kobjelka; přir. Korbjan.
- Kokornak** (Wetterhahn [?]) abo rostlina: Osterluzei).
- Kokula⁵⁾** ds. (Joch, „Krumbholz“, „Jochmann“): hs. Kokla.
- Kólas** ds. („Rad“): Kólasko; pon. Kalleske.
- Kórc** („Scheffel“): ds. Kóreyk, Kóreak, Kórcan, Kóranc.
- Kórnawka** ds. (Futterkorb): ds. Karnawa, Karnawka, pon. Kar-nauke, Kornaucke.
- Koska⁶⁾** (Sichel). — Kóstka („Würfel“): Kóska.
- Kóš** ds. („Korb“): Kóšyk, Kóšk; hs. Koška, Kaš, Kaša (?).
- Kótlik** („Kessel“): Kotołka. — Kótwica (Anker): ds. Kóświca.
- Kóžycka** ds. (Pflugreute): pon. Koschitzke.
- Kružel** ds. (Spinnrocken, Oberwocken, „Kreisel“): Přir. hs. Ku-dzela; ds. Kužela, Kužel; nan. Kuschella, Kuschel.
- Kula** (Kugel): Kulka („Kügelgen“), Kulak,⁷⁾ Kulk, Kulan, Kulaš, Kuleš, Kulink, Kuliš.
- Kužnoj** ds. (Röhre aus Rinde, „Rohr“).
- Méchawka** ds. (Blasebälzchen): (za kowarja). — Měrica⁸⁾ (Metze).
- Mječ** (Schwert): Mječak („Schwerdtner“), Mječík, Mječk; pon. Metzscha.
- Nadobka** (Hausgerät): Nadobnik (přir. nadobny, edel. — R.).
- Nalewak** nm. (Trichter): (na lěwy? — R.).
- Nawoj** ds. (Weberbaum). — Niś⁹⁾ ds. (Faden): nan. Nische.

¹⁾ Přir. jména pod Ambrosius. — ²⁾ Přir. jména pod Antonius. —

³⁾ Přir. jméno Karas. — ⁴⁾ Přir. jména pod Jacobus. — ⁵⁾ Může tež Kokula = Kuckuck być. — ⁶⁾ Přir. jméno Kóstka. — ⁷⁾ Přir. jména pod Nicolaus. — ⁸⁾ Přir. jména pod Měroslaw. — ⁹⁾ Může tež wot Nicolaus wukhadzec.

Nožk ds. (Messerchen): Nožka.¹⁾

Pičołka (Fass): Pičołka. — Pjecak (Kamin): Pjecich; ds. Pjaca.²⁾

Plata ds. (Felge, „Felfe“?). — Płot ds. (Zaun).

Pódpora ds. (Stütze, „Stützner“).

Pranc³⁾ (Maulkorb). — Prok (Armbrust): Prokiš, Proks.

Rězak (Krautschneide; tež Fleischer): Rězan.

Rjebel ds. (Leiter, „Litter“). — Rjemjeňk ds. (Riemchen).

Roh = Roj („Horn“): Robač, Rožk; ds. Rogac, Rogoš, Rogula; (Rohark, Rohork⁴⁾.)

Rjuz (Reuse): Rjuzk (drje Hrjuz, Hruz, Hrjuzk, Hruzk „Gründling“. — R.).

Rórák (Röhre, „Rohr“): Rórik, Rurik. — Sekera⁵⁾ (Axt): Sekerka.

Smyk (Fiedelbogen): Smyčk⁶⁾, nan. Schmock, Schmuck.

Struka⁷⁾ (Schüssel??). — Šalmija⁸⁾ (Schalmeye).

Šidło (Pfriemen, „Pfriemer“): Šidl, Šidola, Šilko, ds. Šylo, Šyłko.

Šlik (Leitersprosse): Šlink? — Špihel („Spiegel“).

Šypa ds. („Pfeil“): hs. Šipak, Šipin.

Tobola (Brottranzen): (přir. Tobla, Stechfliege. — R.).

Tofla („Tafel“): Tochla, Tuchla; Dochla, Doch; přir. Delka (Breitchen, Täfelchen).

Topor (Stiel, „Stiehle“): Topork, Toporka. — Towar (Ware).

Truba (Röhre): Trubica, Trubak, ds. Tšuba, Tšubka. — Tuta ds. (Wächterhorn): přir. Tuba. — Tycka⁹⁾ (Bohnenstange, „Stange“).

Wačok (Reisetasche). — Wobruča (Reifen, „Reiff“). — Wójko ds. (Deichsel). — Worcl („Stahl“). — Wóŕćik (Ortscheit).

Zelezk ds. („Eisenstuck“): Zelezko, hs. Železník.

* * *

Čapka („Mütze“): Čapak, (Čapan).¹⁰⁾

Kabat (Wamms): Kabatk; přir. ds. Kapa, Kapoj.

Kožuch („Pelz“): Kožušk.

¹⁾ Móže tež wot noge = Fuss być. — ²⁾ Najskerje wot Petrus wotwodzene. — ³⁾ Přir. Franciscus. — ⁴⁾ To su z wěstoséu wotwodženja wot Gregorius. — ⁵⁾ Lohkodosé bě to na domje napismo abo znamjo a wot toho mjeno. — ⁶⁾ Smyčk móže tež ptače mjeno być. — ⁷⁾ Přir. Struk = Schote. — ⁸⁾ Přir. mjena pod Salomon. — ⁹⁾ Přir. mjena pod Dietrich. — ¹⁰⁾ Čapan z wěstoséu = Ščapan, Ščepan.

Kwič (Mantel, „Mantell“): ds. Kwič, Kwick, Kwicko.

Kholowa („Hose“): nm. a ds. Cholowa, Cholowka; ds. skeps. Kołow, Kolowa.

Šat (Wäsche): Šata, Šatej, Šatk, Šatko, Šatola, Šatula.

[**Ruch**¹⁾ (Kleid): Ruch, Rucha, Rušk, Ruška, Ruško; Rych,²⁾ Rychela, Rychla, Rychow.] — Rukaw ds. (Ärmel): Rukawa. Škórnja ds. (Stiefel). — Šlewjernik ds. (Schleier). — Šruech (Schurz).

Šubak (Mann mit der šuba == Pelzmütze): Šubanja, Šubin, Šupak (?); Šubut (něm. Schopfeule, Uhu. — R.).

* * *

Butra („Butter“). — Butřanka (Buttermilch): Butřank; přir. ds. Srowatka (Molken). — Całta (Semmel). — Ceroba ds. (Speise): Cerba. — Jejko (Ei): ds. Jajko. — Kołačik (Stollen, „Stoll“): ds. Kólac. — Kwas (Sauerteig). — Kléb ds. (Brot). — Muka („Mehl“). — Patok (Halbbier; přir. „Sauerbier“). — Smjetana (Sahne). — Šrot (Schrot). — Tykanc (Kuchen). — [Tunka³⁾] (Brühe, „Tunke“)]. — Twarog ds. („Quarg“): nan. Zwarg. — Warimo ds. (Buttermilchsuppe): Waŕmo. — Wjacérka⁴⁾ ds. (Abendbrot).

β. Wot zróślinow a zwierjatow.

Badak (Diestel). — Bejzak ds. (Runkelrübe).

Bez ds. (Flieder, „Fliedner“): ds. a nm. Baz.

Bob (Saubohne): Bobak, Bobka; ds. Bobac, Bobowk.

Bobola (Knolle, „Knoll“): Boblik, Bublik, Bublink, Woblik.

Bozanka (Hollunderbeere): přir. hs. wj. mj. Bozankecy.

Brěza⁵⁾ („Bircke“): Brězak, Brězank, Brězanka, Brězka, Brězko, Brjezo; ds. Brjaza, Brjazk, Brjazka.

Buk (Buche, „Bucher“): Bukan, Bukanja, Pukan.

Cawk (Blütenknospe, „Knospe“): Cawka; nan. Zaucke.

Cybula („Zwiebel“): Cybla, Cyblik.

Ćerń („Dorn“, „Dornbusch“): Ćernik, Ćernja; ds. Šerń, Šerńa.

¹⁾ Tute twórby hodža so tež wot Baruch wotwodżować; dospołnosće dla sym je tu stajł. — ²⁾ Rych móže tež być == Eile; rychły == schnell („Schnelle“). — ³⁾ Tuta twórba z wěstoséu wot Antonius wukhadźa. — ⁴⁾ Móže tež wot Wjacław wotwodżene być. — ⁵⁾ Přir. mjena pod Ambrosius.

Ćele („Klette“): Ćelč? ds. Šelc, Šelco.

Drjon ds. (Kornelkirsche).

Drjowk ds. (Bäumchen, „Baum“) (m. mj. Dřowk? — R.).

Dub („Eiche“): Duba, Dubak, Duban, Dubanja, Dybanja; ds. Dubinka, Dubnak.

Dubrawa¹⁾ („Eichwald“): Dubraw, skeps. Dubaw, Dubrawka.

Gnilica²⁾ (teige Birne): ds. Gniłka, Gnił.

Groch ds. (Erbse, „Erbs“): Grocho, Grošk.

Hajk („Hägewald“): ds. Gajk, Gajek, Gajašk.

Hałza („Ast“): Hałžk, Hałzaf (přir. Gallus. — R.).

Hejdys (Heidekorn): Hejduša, Hejdušk, Hejduška; nan. Heidusch, Heiduschka, Heduschke.

Hemjel (Mistel): Jemjel, Jemjela, Jemjelk.

Homan (Alant): ds. Homań, Homańk; hs. Womań.

Homola (Fruchtkolbe, Hügelchen, „Kolbe“): Homula, Homla, Homjeł, Humjel; ds. Gomoła, Gomołka; pon. Homel.

Hrab (Hagebuche): Hrabit, Hrabica; ds. Grab, Grabca, Grabic, Grabk, Grabka.

Hrib („Pilz“): Hribak; ds. Grib, Gribař, Grebik (?).

Chmjel ds. (Hopfen): hs. Khemjel město Khmjel (?).

Jadro („Kern“): Jadrank, Jadruš; ds. Jědro, Jědrich.

Jageł ds. (Hirse): přir. hs. skeps. Jałów = jahłowy („Hirsemann“).

Jagoda ds. („Heidelbeere“): Jagodka. — Jaro w³⁾ (Rosskastanie).

Jaseń k⁴⁾ („Esche“, „Escher“): Jasnik, Jasela?; ds. Jaseńk, Jasonk.

Jawor (Ahorn, „Ohorn“): Jawork, Jaworka, Jawora, Wawork.

Jědela (Tanne, „Tann“).

Kalina (Wasserholunder): Kalinka; ds. Kajna (?).

Keŕk („Strauch“): Keŕk; ds. Keŕ, Kerjašk.

Klon (Ahorn): Klónk, Klunak, Klunich.

Kłos (Äbre): Kłosk; nan. Kloss. — Kokrik (Erdrauch).

Konopka („Hanf“). — Korjeń („Wurzel“): Korjeńk, (Koruch).

Kostrjawa (Trespe, „Tresper“): ds. Kóstřowa, Kóstřow.

Koswik (Fieberklee). — Krasa⁵⁾ (Kresse): Kraska; ds. Křašeň (?).

Krupa („Graupe“): ds. Kšupa, Kšupka; Čupa, Čupak, Čupko.

¹⁾ Přir. wjesne mjeno Dubrawa. — ²⁾ W cyrkwinach knihach 18. lětstotka je tuto mjeno „Kniglicar“ pisane. — ³⁾ Móže tež wot Jarosław wukhadzeć. — ⁴⁾ Přir. wjesne mjeno Jaseń. — ⁵⁾ Přir. mjena pod Krasoměř.

- Kruša („Birnbaum“): Kruško; ds. Kšuša, Kšuška.
- Kukel („Rade“): Kukela. — Kušk („Klotz“): přir. str. 22 Kuši.
- Kwětk („Blüte“, „Blütgen“): ds. Kwětk.
- Khemjel („Kümmel“): Khemjela, Khimjela, Khumjel.
- Khojea („Kiefer“): Khojčka, Khojcář; ds. Chójea, Chójna.
- Lěsk (Wald, „Busch“): Lěska, Lěski (drje wj. mj. — R.).
- Lipa¹⁾ („Linde“): Lipak, Lipink, Lipkař, Liponkař.
- Łoboda („Melde“): Woboda, Hoboda, Wobat; ds. Hobłoda, Hobładka; přir. přeł. mjeno: Mjelda, Mjeldka; pon. Lobedan.
- Mak („Mohn“): Makan, Makojca, Makwica.
- Malina²⁾ (Himbeere): Malink, Malinka.
- Moch („Moos“): nan. Moche; pon. Moschkau (je wj. mj. — R.).
- Muž (Stachelgras, „Mann“): ds. Muž, Mužyk.
- Pałma („Palme“). — Paproš ds. (Farrenkraut, „Farr“).
- Pazdżer ds. (Schebe, „Scheve“, „Schöbel“): Pazdżerka.
- Pěpr ds. („Pfeffer“): Pěprik; nan. Pieper.
- Pjeńk³⁾ („Stock“): Pjeńčk, Pjeńkař, Pjeńko.
- Płónec⁴⁾ („Holzapfel“): ds. Płonc, Płonic.
- Rěpa ds. (Rübe): Rěpak („Rübner“), Rěpka, Rěpisk.
- Rokotnik (Sanddorn, Rohrsperling): ds. Rokot.
- Rzyk (Reisker): Ryzyna; ds. Ryšk (?).
- Słomka (Strohhalm, „Halm“): Słomař, pon. Schlammer.
- Smoła („Pech“): Smołka; nan. Schmole, Schmolke.
- Smorž („Morehel“): Smjerž; ds. Smerž.⁵⁾
- Struk nm. (Schote, „Schotte“): Struc; hs. Truc; ds. Tšuk, Tšuck.
- Strus („Strauss“): Trusk. — Suk (Knoten): Sukan.
- Swětlik (Augentrost): Swótlik.
- Šiška (Kienapfel, „Zapf“): Šiškař; ds. Šyška; nan. Schieschke.
- Šmrěk („Fichte“): ds. Šmřok, Škrök.
- Torant (Alant): Dorant. — Ty mjeńc⁶⁾ ds. (Sunpfoldde).
- Wika („Wicke“): (móže tež być: Lud-wig. — R.).
- Witka (Bandweide): pon. Wittig. — Wjerab (Eberesche): Wjeraba.
- Wjeŕba („Weide“): Wjeŕbka, Wjeŕbak („Weidner“), Wjeŕbač.

¹⁾ Přir. jména pod Philippus. — ²⁾ Přir. jména pod Mały. — ³⁾ Přir. jména pod Benno. — ⁴⁾ Přir. jména pod Appollonius. — ⁵⁾ Móže tež być Smardž = Smard: Leibeigner. — ⁶⁾ Móže tež wot Timotheus pokhadźeć.

Wólša („Erle“): Wólška, Wólš, Wólšik, Wólšinc, Wólšink,
Wólško; ds. Wólšyna, Wólšynka (wj. mj. — R.).

Worjech (Nussbaum, „Nüsschen“): Worješk, Worška, Woršik,
Horška, Horšik; pon. Horschig.

[Worlich („Knospe“): Wórlik, Worliš??]

Wyruch („Weihrauch“).

Zeleňk (Grünling): Zeleńka. — Zelko („Kräutlein“).

Žapran (Saffran). — Žonop („Senf“).

* * *

Baéon („Storch“): Baéonk; ds. Bóšan, Bóšank. — Bažant (Fasan).

Bjar (Bär, „Bähr“): Bjarik, Bjars; přir. Mjedwjedz.

Bobr („Bieber“): Bobor, Bobrik, Bobran.

Boran („Widder“): Borank; ds. Baran, Baranik.

Bruk („Käfer“): Brunk; nan. Bruck a Brunck.

Čarš (Grasschnepfe, „Schnepf“): Čaršík; ds. Carš, Caršyk.

Čapla (Fischreiher, „Reiher“): Čapl, Šabla, Šebla; přir. Rybornak.

Čiž („Zeisig“, „Zeissig“): Čižak, Čižik; skeps. Ciž, Cižak; ds. Cyž, Cyžk; nan. Ziesch, Ziesche, Zschiesche.

Čeŕwěník (Rotkehlchen): Čeŕwinka; ds. Cernik.

Čelčk (Stechfliege): ds. Tšack, Tšacko.

Čělc (Stierkalb, „Stier“): ds. Šelc; Šelc, Šelcl, Šelcich, nan. Schelzel, Schelzke (?).

Drop (Trappe). — Dypak („Specht“): Dypak, Dybanja.

*Hołb („Taube“): Hołbjan; ds. Gołb; přir. pon. mj. Golub.

Hokuń ds. (Barsch): hs. Wokla, Wokula.

Honak („Hahn“); přir. ds. Kokot.

Humpak (Rohrdommel): Fumfak (?),

Hupač (Wiedehopf): Hupank; ds. Hupac.

Husor (Gänsrich): ds. Gusor.

Jeleń („Hirsch“): Jeleńk, Jelink.

Jěž („Igel“): Jěžik, Jěžka; ds. Jažyk, Ježyk, Gěžyk; pon. Jäschke.

Kacka ds. (Ente).

Kačor (Entrich): Kač; ds. Kacor, pon. Katscher.

*Kan („Eber“, „Eberlein“): Kano; pon. Kahnow; přir. Bórk;

Džiwjak (wilder Eber); Kónčk = Kunčk („Eberle“); Kunčl:

Kanja (Mandelkrähe).

Karas (Karausche): Karask, Karašk, Karšik.

- Kibut** („Kiebitz“): Kibuš, Kibuša, Kibušk.
- Knot** (Maulwurf): Knota, Knočík; pon. Knothe, **Knauthe**.
- Kocor** (Kater): ds. Kót, Kócor, Kot; nan. Katzer.
- Kóčka** (Katze): ds. Kóčka; pon. Kutschke, Kotzke.
- Kokla** (Kuckuck): Kokula, Kokel; ds. Kukawa.
- Kokoš** („Huhn“): Kokoška, Kokuška, Kokš, Kokša.
- Kokot** ds. („Hahn“): Kokotk („Hähnlein“, „Hähnchen“).
- Komor** („Mücke“): Komork, Komorak; nan. Kummer.
- Konik** (Himmelpferdchen, Libelle): ds. Kójnack; nan. Kanig.
- Konopac** ds. (Hänfling): Konopka (přir. horjekach).
- Kósak** („Amsel“): Koska;¹⁾ ds. Kósak, Kósyk.
- Kozoł** („Bock“): Kózlik, Kózlo; Kózlet, ds. Kózlař.
- [**Kranik** („Kranich“): Krajnk²⁾, Krajna, Krajnik.]
- Kura** („Henne“): Kurc, Kurik, Kurich, Kurjac, **Kurjeńk**, Kurjo, Kurjat, Kurjeáa, Kuťko.
- Law** („Löwe“): Lawk, Lawko; pon. Laue.
- Liška** („Fuchs“): ds. Liškař (Fuchsfänger); nan. Lieschke.
- Łucyja nm. (Pirol). — Łučník (Wiesenschnepf).
- Mjedwjedź** („Bar“): ds. Mjadwež.
- Mjeńk** (Quappe): ds. Mjeńk, Mjeńko; nan. Menke.
- Mjetel** (Schmetterling): Mjetla, Mjetula.³⁾
- Mrojka** ds. (Ameise).
- Mucha** („Fliege“): Much, Muška; nan. Muche, Moche.
- Myś** (Maus): Myšk, Myška.
- Pawlk (Spinne). — Piskor (Peizger, ryba).
- Pjerach** (Barsch): Pjersk, Pjeršk, Pjerškal; nan. Perschke.
- Pjerkó** ds. („Feder“). — Plišk (Fliegenschnepper).
- Psyk** (Hund, „Hundt“): Psowy; nan. Psick.

¹⁾ Přir. mjeno Kóstka („Würfel“). — ²⁾ Tute twórby móža so wot „kraj“ wotvodzować, a sym tež předy stajnje tajkeho měnjenja był. Tola hdyž sym mjeno Krajnk, kotrež mam husto we wosadže, wot 200 lět sem w cyrkwiných knihach wobkedźbowały, sym k druhemu nahladej dōšoł. Mjeno je so z woprědka: Kranich, potom: Kranik, skónčnje: Krajnk pisało, a sym přeswědčenja, zo je so tu někdy někajki Němc zasydlili; jeho swójba pak je so přeserbscila a z njej mjeno. Ničo tomu napřečiwo njestoji, že maju so tele swójne mjená w druhich stronach wot „kraj“ wotvodzować. — ³⁾ Přir. mjená pod Martinus.

Pšyca („Mücke“): ds. Pšycka; nm. Šuca; pon. Schütze; přir. hs. Komor.

Rak („Krebs“): Račk, Rakaf (Krebsfänger), Rakel; ds. Racka.¹⁾

Rohač (Langhorn): Rohačk. — Ročk (Rotkehlchen): Rošk.

Rosak (Regenwurm). — Rošk ds. (Spitzmaus): Reš²⁾, Rešk, Reška.

Ryba (Fisch): Rybka. — Skóck ds. (Heuschrecke).

Skop³⁾ („Stär“, „Hammel“, „Widder“): Skopář, Skopca, Skopnik.

Smyčk (Baumläufer, „Specht“). — Sněgula ds. („Gimpel“).

Sokoł („Falke“): Sokula, Sokolc, Sokolik. — Soboł („Zobel“).

Son ds. (Schwan): Sonk. — Sowa („Eule“): Sowka.

Sroka („Elster“): Srokař. — Srokoš ds. („Würger“): Srokuš.

Střěž (Zaunkönig): Střěžík; ds. Střež, Střežyk, Střežk; nan. Zieschke.

Syjk ds. („Nachtigall“): Sywik (móže wj. mj. być. — R.).

Sykora (Meise, „Meisel“): Sykorka; ds. Sykora, Šykora, Šykorka, Šukora; nan. Sicker, Sickert, Zicker, Zickert.

Šćípel ds. („Hecht“). — Škórc (Star, „Staar“, „Stahr“).

Škowronk („Lerche“): Škowrjeńk. — Šteklina ds. („Stichling“).

Šumjela („Schimmel“).

Šur (Hamster): Šurik; Žur, Žurik, Žurman.

Šwičk (Rotschwanz, „Pfeiffer“): ds. Šwick, Šwicko.

Šwerč („Grille“): Šwjer, Šwjercík; ds. Šwarc, Šwarcak.

Tobla (Stechfliege): (ds. Tobola, Tošela. — R.).

Trosk (Spitzmaus): Trusk.

Tsímel ds. („Hummel“). — Tšut ds. (Drophne).

Wačka (Würmchen, Käferchen).

Weška ds. (Laus, Milbe): Weško.

Wjelk („Wolf“): Wjelka⁴⁾; ds. Wjelck, Wjelšyk; nan. Welck, Welcke.

*Worjoł („Adler“): hs. přen. Hodlef. — Wóslik (Eselein).

Wrobel („Sperling“): Wróblík, Wróblak; nan. Robel, Fröbel.

Wuchač (Langohr, „Hase“): ds. Wuchac, Huchac.

Wuž (Schlange): ds. Huž; pon. Ubse.

Zajac („Hase“): Zaječk, Zyjac, Zajeći; pon. Seitz.

*Zyba („Fink“): Zybka, Zybak, Zybjęšk, (Zoba, Zobak).

¹⁾ Přir. wj. mj. Radska. — ²⁾ Přir. mjena pod Erasmus. — ³⁾ Přir. mj. Biskop. — ⁴⁾ Lohkodosé wot Wjeliměr wotvodzene.

IV. *Mjena, kotrež so dotal njejsu pod žanu rjadownju
xarjadować hodžate.*

Wě so, zo mohla so jow njeličomna syła mjenow nastajeć; tola to cheu wostajić; sym přeswědčeny, zo so tež mjena, kotrež so njejsu dotal wukładować hodžale, w swoim času wujasnić a potom tež pod někajki rjad zestajeć hodža, wosebje hdyž budže wulki serbski słownik knj. redaktora wudaty, kotryž so, da-li Bóh, ze srědkami jeneje wulkeje wědomostneje akademije woćišći.
 — Naša rěč ma mało (z wjetša imperativiskich) mjenow, kotrež su z cyłeje sady hromadu scéhnjene. W němskim je jich tójsto, na př. Hastenpflug = hasse den Pflug (to je bur, kotryž pluh hidži); Jagenteufel, Jageteufel = jage den Teufel (t. j. hoň čerta); Wagehals (t. j. člowjek, kiž wšo waži); Wieswell = wie es wolle (t. j. njech dže, kaž chce); Bleibtreu (t. j. wostań swěrny). W serbskim sym jeno slědowace podobne mjena namakał: Njemaš (du hast nicht); Njetrjeba (er braucht nicht); Rozkop (hacke aus-einander, zerhacke); Rozmey (verstehe mich): Rozmij, Rozmejk¹); Póžef (schlucke); Póžerja, Póžernja²). Přirunaj k tomu wjesne mjeno: Nimaškhlěba (du hast nicht Brot) w Žahanskim wokrjesu.

Dale njech tele mjena scéhują:

Babo (Hebammenmann): Babik, Babišk, Babjeńc. — Byrlo (Lager). — Cart ds. (Teufel). — Čaćula nm. (muž z čećom, „Bommel“). — Groza (Angst). — Hembjerk (Hängebalken). — Jordán (bibl. mjeno). — Kurjawa (Nebel). — Nunik (Nonnenmann). — Pacak (Geldstück). — Pakostnik (Dieb). — Plac (Flätz): Plack, Placka, Placko.³) — Pobrach (Mangel). — Proch (Staub): Prochař. — Próca (Mühe). — Roztok (Aus-einanderfluss). — Ruda („Eisenstein“): Rudik (je po něm. „Rudolf“). — R.). — Sobotka („Sabbath“). — Sochor (Knüttel). — Stracha (Angst). — Tabor (bibl. mjeno). — Trach (Angst). — Traduš („Mangelsdorf“). — Wichor (Wirbelwind, „Sturm“): Wichora. — Wotruba (Kleie). (To su z wjetša přimjena resp. wudma a slušeju pod rubriki III. wotdžela. — R.).

* * *

¹) Móže tež wot rozměšeć wukhadžeć = Gemengsel. — ²) Móže tež wj. mj. Posern być. — ³) Njemóžu mysl spuščić, zo su twórby: Placka, Placko, z twórbow: Palcka, Palcko (přir. Pale = Daumen) nastala a wot tam so nazad tworile mjena: Plac, Plack.

Skónčejo swoju študiju chcu na tutym městnje to naspomnić, štož běch z wopředka na spočatk stajił, štož pak je redakcija přečelniwe wumaznyła, zo je tuto džélo jeno pospyt; přetož wjele, jara wjele mjenow je, za kotrež nimam žanoho wułożenja. Ale k tajkemu džélu je trjeba wjele časa, kotrehož njejsym nałožił, je trjeba wjele wědomostnych pomocnych srédkow, kotrychž njejsym měl; sym so z wjetša na swoju čuchawu a na dobru radu redaktora-přečela spuščał. Tola to je mi so ze wšeho zjewiło, zo su naši wótcojo w zastarsku swój skhodźeňk kultury měli a zo tamny knj. dohladowař nima prawje, hdyž mału němsku wosadku, kotař so z prócy pilnych Serbow žiwi, jeničkeho nošerja kultury mjenuje. Přař sebi bych, zo bychu tež druzy k tajkemu dopóznaću přišli a potom so swojego serbskeho mjena a naroda hanibować přestali.

Słowa z wukóncom -stwo.

Spisał *Jan Radyserb-Wjela.*

Naš njewustawacy horliwy pěstowař Serbstwa, knjez professor dr. Muka, je njedawno w rěčespytniskim nastawku nimo druhich rozprawow tež wo wukónnej złózcy -stwo jednał. Při tom je praił, zo mamy při słowach z tym kóncom nic jenož na etymologiske wutwori hladać, ale tež z wušomaj kedžbować na to, kak je duch serbskeje rěče při swojich wutworach přislušacych słowow sobu na dobroklink džiwał.

Z najwjetsa wšako so wone tak tworja, zo so złózka -stwo k jich zakládej bježe wšeho wotměnka staja. Wosebje to při tych słowach płaci, kiž maju na kóncu zdónka: 1) l (mandžel-stwo, hejjel-stwo), abo 2) n (kapłan-stwo, pohan-stwo), abo 3) ſ (kórcař-stwo, korčmař-stwo). Tych je njemało stow, kotrež pak do tuteje zběrki spisane njejsu.

Při mnohich stach druhich ma pak so hinak. Při jich tworjenju se mjenujacy posledni zynk zdónkowego słowa pak: a) zanjechuje (tkalc — tkalstwo), pak b) do druhego zynka přeměnja (Bóh — bózstwo bójstwo), pak c) přidawa so jemu druhdy před wotwodnej złózku samozynk e (kral, kralstwo) abo tež złózka **ow** (wotročk, wotročkowstwo) atd.

Spisačel tutoho nastawka je w prjedyšich lětach w tej maćiznje džěajo te słowa zapisował a do rjada stajał, kiž maju hinajki wutwor hač z jednym přistawkom wukónca -stwo. Jich je tójsto stow. Njemało z nich w dotalnym słowniku njeje, hač runjež so mjez ludom słyša. Tuž spisačel měni, zo traš by z wužitkom bylo, je wšitke tu zdželić. — Wón pak při-

staja k tomu próstwu: Štóžkuli žane dališe znaće abo mjez ludom slapnje, je pěknje zapiš a do Časopisa Maćicy Serbskeje podaj.

Štož jich přidate přełožki do němskeje rěče nastupa, so njedžiwaj nichtó: su tu ze zamysłom z wjetša te brane, kotrež kóždemu najblíže stoja. Kóždy wěcywustojnik wě, zo wšak mohł tu a tam hinaši přełožk stajeny abo tež hiše druhí přidaty być, dokelž je něsto tych wurazow pódla, kiž maju wšelaki zrozum. Było-li trjeba, njech wustojne pjero to skonja. Spis.čel ma při swojej procy tóu jenički zaměr, te nazběraue słowa za přichodny słownik před zhubjenjom zdžeržeć a młodniše mócy k dalšemu dželu we tej maćiznje wabić.

W.

Afristwo, Afrikanertum.	błaznowstwo, Narrenstreiche.
ameristwo, Amerikanertum.	błudnistwo, Irrglauße.
arecywótcowstwo, Erzbäterschaft.	blachafnistwo, Klempnerei.
asistwo, Asiatentum.	bledžastwo, Schwabgefässchäft.
Babistwo, Hebammenchäft.	bledžefastwo, Łaberei.
babjeństwo, Geburtshilfe.	bližnistwo, Verwandtschaft.
bajstwo, Mythologie.	bohabójstwo, Gottesfürchtigkeit.
bamužstwo, }	bohačkowstwo, Reichtumsehnsucht.
bamžistwo, } Papstium.	bohačlowjestwo, Gottmenschlichkeit.
bamžowstwo, }	bohastwo, } Reichtum.
basnistwo, Dichtung.	bohatstwo, } Reichtum.
bejowstwo, } Unzuchtſleben.	bohosłowstwo, Theologie.
hejstwo, }	bohowědzeństwo, Götterlehre.
bědnistwo, Gebrechlichkeit.	bohowstwo, Götterschaft.
bědzeństwo, Elend.	bohopoddanstwo, Gottergebenheit.
běrcowstwo, Gerichtsdieneramt.	bohurunstwo, Gottgleichheit.
běrkowstwo, Steuereinnehmer-	bójstwo, Gottheit.
dienst.	bóršistwo, Burſchenchäft.
běrlnistwo, }	božosynowstwo, Gottesjöhnschäft.
běrlstwo, } Stoc̄meisteramt.	braščistwo, } Hochzeitsbitteramt.
bětlstwo, }	braškowstwo, }
biblistwo, Bibelwesen.	brašnistwo, Gebrechlichkeit.
bíčkowstwo, Kaufwesen.	bratrowstwo, bratstwo, Brüder-
bitwowstwo, Kriegswesen.	ſchäft.
bjesadnistwo, Gefellschaftsleben.	bublinstwo, Knopfmacherei.
bjezbóžnistwo, Gottlosigkeit.	budownistwo, Budenbauerei.
bjezdómstwo, Heimatlosigkeit.	burowstwo, Bauernstand.
bjezdžěństwo, Kinderlosigkeit.	bydleństwo, Wohltätigkeit.
bjezmatkowstwo, Weisellosigkeit.	Caristwo (cafstwo), Barenreich.
bjezprawnistwo, Rechtlosigkeit.	carjowstwo, Barenwürde.
bjezwědomstwo, Gewissenlosigkeit.	cłonistwo, Zollwesen.
bjezwědomstwo, Unwissenheit.	cokornistwo, Zuckerfabrikation.
bjezžónstwo, Cölibat.	cuzbónistwo, } die Fremde.
błaznistwo, Posſentreiberei.	cuzobnistwo, }

- euzolubstwo, Vorliebe f. Fremdes.
 cyhelnistwo, Zieglerarbeit.
 cyrkejnistwo, Klüsteramt.
 cyrkwinstwo, Kirchentum.
 Cakanstwo, Zustand des Wartens.
 časopisnistwo, Journalistik.
 čechowstwo, Tschechentum.
 čeladnistwo, Gesindeweisen.
 čeledzinstwo, Dienstpersonal.
 čeplowstwo, čerčistwo, čertow-
 stwo, Teufelei.
 česčedostojnstwo, Ehrengüte.
 česčelakomstwo, Chrgiež.
 čistwo, Fegefeuer.
 člowjestwo, Menschheit.
 Čečistwo, } Mužmenschhaft.
 četowstwo, } Amt der Leichenfrau.
 čelařnistwo, Umst. der Leichenfrau.
 čelcowstwo, Küpelei.
 čelnistwo, Simlichkeit.
 čemnistwo, Obsthurantismus.
 česlistwo,
 česlowstwo, | Zimmerhandwerk.
 česlstwo,
 čisceřnistwo, Druckereibetrieb.
 Damstwo, Damenwelt.
 darnistwo, Freigebigkeit.
 darownistwo, Geschenkgeberei.
 dawkowstwo, Steuerweisen.
 dawnopismowstwo, Altertums-
 ſchriftwesen.
 djasnistwo, Tollwut.
 djasowstwo, Teufelsgelüchter.
 dobjeranstwo, | Erbschaftsgegen-
 dobjernistwo, } stände.
 dobročinstwo, Wohltätigkeit.
 dobrotnistwo, Wohltäterhaft.
 dobrowólnistwo, Freiwilligkeit.
 domowstwo, Wohnstatte.
 donošnistwo, Brägerei,
 Klatscherei.
 dopomhanstwo, Hilfsbereitschaft.
 dorěznistwo, Geschäft eines Not-
 ſchlächters.
- dostojoństwo, Würdigkeit.
 dostupnistwo, Zugrittsfähigkeit.
 dosudnistwo, Appellationsgericht.
 dowědzeňstwo, Nachweis.
 dowěrnistwo, Vertrauensamt, Amt
 eines Vertrauensmannes.
 dowolnistwo, Beurlaubtenstand.
 doživjeſtvo, Altersversorgung.
 drabnistwo, Reiterei.
 dračowstwo, Schärfrichterei.
 dróhařnistwo, Chausseewärteramt.
 dróżnistwo, Strażenarbeiterhaft.
 družcistwo, Blütigungserndienst.
 družkowstwo, Brautjungfernhaft.
 duchownstwo, Priesterstand.
 duchowstwo, das Geisterreich.
 dundanstwo, Bummelweisen.
 durnistwo, Türsteheramt.
 dušewđdomstwo, Psychologie.
 dwajmužistwo, Zweimännigkeit
 (bot.).
 dwělětnistwo, Zweijährigkeit.
 dwězonistwo, Bigamie.
 dwórnistwo, Hauslehrdienst.
 dychastwo, Spiramen.
 dyrdomdejnistwo, Abenteurerhaft.
 džecastwo, Kündschafft.
 džedowstwo, Großvaterschaft.
 džedzinstwo, das Erbe.
 dželařnistwo, Arbeiterschaft.
 džehnistwo, Erbschlichteramt.
 Evangelstwo, evangelisches Wesen.
 Farstwo, Pfarramt.
 férščinstwo, Fürstentum.
 fórmindžistwo, Vormundschaft.
 francowstwo, Franzosenart.
 Hajnistwo, Försterei.
 hajnkowstwo, Forstamt.
 hajomstwo, Forstaufficht.
 hanibnistwo, Schänderisches Ge-
 treibe.
 hatnistwo, Leichwirtschaft.
 hejsowstwo, hejsowanstwo, schwel-
 gerisches Leben.

- helstwo, Höllenwesen.
 herbowstwo, die erbenden Personen.
 herbstwo, Erbschaft.
 hercowstwo, herstwo, Muſikantenſchaft, Muſikantenwesen.
 hermanstwo, Jahrmarktwesen.
 hłownistwo, Häuptlingsſchaft.
 hłupikowstwo, hłupjeństwo, Narrenwesen.
 hładaństwo, Aufſeherdienſt.
 hobrastwo, Biehpachtung.
 hódnistwo, Würdigkeit.
 hólnistwo, Bischöflicherdienſt.
 hordzinstwo, Heldentum.
 horjeństwo, Schloßdienſt.
 hórnistwo, Bergbau.
 hórstwo, Bergwesen.
 hospostwo, Beherbergung.
 hospozystwo, Haushälterindienſt.
 hóstnistwo, Gaſtfreundſchaft.
 hotowstwo, Bereitschaft.
 hrabinstwo, Graſſhaft.
 hračkowstwo, Spielgenoſſenſchaft, Spielwesen.
 hramnistwo, Geiz.
 hrěšnistwo, Sünderwesen.
 hrodźanstwo, Schloßbewohnerſchaft.
 hubjeństwo, Elend.
 hudźbnistwo, Muſikmacherei, Muſikwesen.
 hulanstwo, Ulanenwesen.
 hwězdnistwo, Astronomie.
 Italstwo, welsches Wesen.
 Jałmožnistwo, Almosenwesen.
 jankowstwo, Dummlichkeit.
 jastnistwo, Kerkermeiſteramt.
 jastwo, Gefängnis.
 jebanstwo, Betrügerei.
 jednaſtwo, Friedensrichteramt.
 jendzelſtwo, Engländerei.
 jenodomſtwo, Einhäufigkeit (bot.).
 jenomužstwo (jenomužstwo), Mo-
 nandrie (bot.).
- jenoródniſtwo, Stammeſgenoſſenſchaft.
 jenoſtronſtwo, Parteilichkeit.
 jenotliwſtwo, Individualität.
 jenotniſtwo, Konföderation.
 jenoſnamſtwo, Synonymik.
 jenozwólſtwo, Übereinkunft.
 jenožónſtwo, Monogamie.
 jěznistwo, Kavallerie.
 judaſowſtwo, Verräterei.
 Kadzeńſtwo, Nährhermaterial.
 kaňonistwo, Kanonifat, Würde eines Kanonifus.
 kanonſtwo, Artillerie.
 karniſtwo, Kärrnerdienſt.
 katolſtwo, Katholizismus.
 katowanſtwo, Vereinigung, Grauſamkeit, Schinderei.
 katowſtwo, Nachrichteramt.
 kažeńſtwo, Verderbnis.
 kepsastwo, Verpfuschung.
 kermušniſtwo, die Kirmesgeſellſchaft.
 klóſterniſtwo, die Kloſterinsaffen.
 kmótřiſtwo, } Patenſchaft.
 kmótrowſtwo, } Buchhändler-
 knihańiſtwo, } geſchäft.
 knihowniſtwo, Bibliothekswesen.
 knjejſtwo, Herrſchaft.
 knjeniowſtwo, Damegeſellſchaft.
 knjezowſtwo, Herrenstand.
 knježniſtwo, Jungfrauſchaft.
 kołmazniſtwo, Teerſiederei.
 komorniſtwo, Kammerdienſt.
 komudzeński, Saumſeligkeit.
 kopanistwo, Mineralreich.
 koporniſtwo, Kupferschmiedehandwerk.
 koproliſtwo, Körporalſchaft.
 korſniſtwo, Linkshändigkeiſt.
 kotelniſtwo, } Kesselſchmiederei.
 kotołniſtwo, } Kürſchnerei.
 kóžniſtwo,

- kožušnistwo, Pelzhandel.
 krajnistwo, Landsmannschaft.
 krajomstwo, Landschaft.
 kralestwo, Königreich.
 kralowstwo, Königsamt.
 krawstwo, Schneidehandwerk.
 křiwdnistwo, beleidigendes Ge-
 hören.
 krónpryncowstwo, Kronprinzen-
 stellung.
 krunjeństwo, Abhärtung.
 krwawnistwo, Blutgier.
 kubjelnistwo, Erziehungsamt.
 kupeowstwo, Kaufmannsstand.
 kurnistwo, Gesäßhandel.
 kurwistwo, Hurenleben.
 kuzlanstwo, Zauberlei.
 kuzlařnistwo, Hexerei.
 kwasnistwo, Hochzeitswesen.
 kwěćinstwo, Blütenstand (bot.).
 kwětkowstwo, Blumengärtnerei.
 Khabłanstwo, Wankelmütigkeit.
 khětrowanstwo, frisches Gebahren.
 khlamastwo, grobmäuliges Wesen.
 khlemjeństwo, überlautes Geschrei.
 khódnistwo, Flurwächteramt.
 khorobnistwo, Krankenpflege (Be-
 ruf).
 khortowstwo, Sappermentstollerei.
 khrobolastwo, verwegenes Wesen.
 khroblnistwo, tolldreistes Wesen.
 khudastwo, Armseligkeit.
 khudźinstwo, Armut.
 khwalbylakomstwo, Chryscht.
 Łakaństwo, Auflauerei.
 lazeństwo, Chirurgie.
 łodźistwo, Schiffswesen.
 łódźnistwo, Schiffsmannschaft.
 Lakomstwo, } Habſucht.
 łakomnistwo, Vorarbeiterſchaft.
 latarnistwo, Laternenwärterdienst.
 lěkafnistwo, Apothekerei.
 lěkownistwo, Arzneilunde.
- lěnichowstwo, Faulenzerei.
 lěsnistwo, Forstwesen.
 leſnistwo, Hinterlist.
 lichomstwo, Bucherei.
 lichowařnistwo, Bucherbande.
 liščenistwo, Schmeichelei.
 lizanstwo, Schmarotzershäft.
 lózystwo, Schelmerei, Büberei.
 lubočinstwo, Liebeszauber.
 luborěčnistwo, Wohlredenheit.
 lubowanstwo, Liebaberei.
 lubowóčkowstwo, Liebäugelei.
 luboznistwo, anmutiges Wesen.
 lubstwo, Liebelet.
 ludaństwo, Gleißnerei.
 ludoknejstwo, Demokratie.
 ludzeństwo, Zivilisation.
 ludžidračowstwo, Menschenſchin-
 derei.
 ludžikupstwo, Sklavenhandel.
 luterstwo, Lutherum.
 Macostwo, Stiefmütterlichkeit.
 machočinstwo, Bittrigkeit.
 małoleństwo, Unmündigkeit,
 Minderjährigkeit.
 markhrabinstwo, } Markgräfshaft.
 markhrabistwo, } Markgräfhaft.
 matkowstwo, liebes, mütterliches
 Wesen.
 mazanstwo, Schmuckbartelei.
 maznistwo, Quadralfaberei.
 měnistwo, Meinung.
 měnklowaństwo, Wähnerei.
 mesijastwo, Messianität.
 měsačnistwo, Mondſucht.
 měščakowstwo, Bürgerschaft,
 Pfahlbürgerschaft.
 měšnistwo, Priesterstand.
 mištrowstwo, Meisterschaft.
 mjasnistwo, Fleischwarenhandel.
 mјedženistwo, Kupferschmiede-
 handwerk.
 mjelčeństwo, Verschwiegeneheit.
 młodżeństwo, Junglingsverein.

młyńkowstwo,	} Müllerei.	napředařstwo, Verfäullichkeit.	
młyństwo,		naspjetnistwo, Reaktion.	
młokařnistwo,	Molkereibetrieb.	nastupnistwo, Nachfolgerschaft.	
mnichowstwo,	Mönchsorden.	nastwinčistwo, Stubenmädchen- dienst.	
mniškowstwo,	Ronnenſchaft.	nasymjeństwo, starke Besamung.	
mocowanstwo,	Finanzpručnáhme.	našinstwo, unjere Angehörigen.	
módnistwo,	Modewarenhandel.	nawabnistwo, Unlockerei, Lockung.	
mojeństwo,	das Meinige.	nawičnistwo, Marktwaren.	
mórowstwo,	Negerſchaft.	nawjednistwo, Anführerschaft.	
móřstwo,	Seewesen.	nawoprawstwo, Wirklichkeit.	
mosaznistwo,	Gelbgießerei.	nawožeństwo, Bräutigamsstand.	
mudračkowstwo,	Sophisterei.	němcowstwo, Deutschtum.	
mudroństwo,	Asterweishheit.	nimašnistwo, Habenichtszustand.	
mudrostwo,	Philosophie.	njebohastwo, geringer Wohlstand.	
mudrowstwo,	Klugmeisterei.	njebolastwo, Schwächerei.	
mužožónstwo,	Zwitrigkeit.	njedočinſtvo, Wesen eines Lauge- ničtſeſ.	
mydlářnistwo,	Seifenſiederei,	njedosytnistwo, Unerſättlichkeit.	
Seifengesäft.		njedušnistwo, Laſterhaftigkeit.	
mytnistwo,	Söldnerdienſt.	njehódnistwo, Unwürdigkeit.	
Nabočnistwo,	Nebensachen.	njehornistwo, unzüchtiges Wesen.	
nabožinſtvo	und naboženſtvo,	njekatolſtvo, Afatholizismus.	
Religions=Lehre,	=Wissenschaft.	njekazaństwo, Unzucht.	
nadobnistiwo,	Edelmut.	njekhmanſtvo, Untüchtigkeit.	
nadpadnistiwo,	Überfallstruppe.	njeměrnistwo, Unruhestifterei.	
nadwórnistwo,	Hofwesen.	njepěknistwo, Untugend.	
nadzéranſtvo,	unberufenes Zu- greifen.	njeplekowſtvo, Unſtätigkeit.	
nahrabnistiwo,	habgieriges Raffen,	njepóćciwſtvo, unkusches Leben.	
habgier.		njepočinstwo, böse Streiche.	
najeństwo,	Pächtterei.	njepodobnistiwo, Unähnlichkeit.	
najnistwo,	Pachtung.	njeporadzeństwo, miſratener Zu- stand (moralisch).	
najomnistwo,	Pächterstand.	njepoſlušnistwo, häufiger Unge- horsam.	
nakazaństwo,	Buſſfertigkeit.	njeprawdnistwo, Ungerechtigkeit.	
nakazeństwo,	Anſteckung.	njepřeměrjeństwo, Unermeßlichkeit.	
nakladnistiwo,	Verlegerſchaft.	njeradnistiwo,	} Miſratenes.
nakhlébnistiwo,	Schmarotzerei.	njeradzeństwo,	} Miſratenes.
naměsačnistwo,	Mondſucht.	njerostlinſtwo, das Mineralreich.	
naměstnistwo,	Stellvertretung,	njestronistwo, Unparteilichkeit.	
Statthalterschaft.		njeswěrniſtvo, Treulosigkeit.	
namjeznistwo,	Grenzbewohner- ſchaft.	nješwarniſtvo, unzüchtiger Lebens- wandel.	
namóřstwo,	Seewesen.		
nanowſtwo,	Vaterschaft.		
napomocniſtvo,	Hilfsmannſchaft.		

- njewědomstwo, Unwissenheit.
 njewěrnistwo, Unaufrichtigkeit,
 Verlogenheit.
 njewjesčinstwo, Brautstand.
 njewobmjeznistwo, Absolutismus.
 njewólnistwo, Šklaverei.
 njewušnistwo, Taugenichtswesen.
 njezwuknjeństwo, Ungewöhntheit.
 Padustwo, } Dieberei.
 paduštwo, } Dieberei.
 padušnistwo, Hang zum Stehlen.
 pakostnistwo, Spitzbüberei.
 palencafniſtvo, Branntwein-
 gewerbe.
 palenčnistwo, Branntwein-
 brennerei.
 palefnistwo, Schnapsbrennerei-
 arbeiterſchaft.
 papernistwo, Papiermühlenarbeit.
 parołdžnistwo, Dampfschiffahrt.
 paršonstwo, Persönlichkeit.
 pasnistwo, Riemerhandwerk.
 pčolnistwo, Bienenpflege, Imkerei.
 pěsnistwo, Poetie.
 pěstončistwo, Stellung der Kinder-
 wärterin.
 pěškowstwo, Infanterie.
 pičkowstwo, Kaufbolderei.
 pijanstwo, Trunkſucht.
 pinčnistwo, Kellnerdienst.
 pismawučeństwo, Schriftgelahrt-
 heit.
 pismowstwo, Literatur.
 piwafniſtwo, Hilfsarbeit im Brau-
 haufe.
 piwarstwo, Brauergewerbe.
 piwolubstwo, Bierliebhaberei.
 piwopiwstwo, Biertrinkerschaft.
 pjenejeństwo, Kassenamt.
 płatniſtwo, Zahlmeisteramt.
 pławnistwo, Flößerei.
 pobočnistwo, Gefährtenſchaft.
 pobožnistwo, Frömmelei.
 pobranstwo, Plündерungsbeute.
 podjanstwo, Katholifentum.
 podobinstwo, Nachbild; Ebenbild.
 podobnistwo, Ähnlichkeit.
 podróžnistwo, Reisegegesellschaft.
 podrustwo, das Wohnen zur Miete.
 podružnistwo, Mietgenossenschaft.
 podzelnistwo, Teilhaberschaft.
 pohóršnistwo, Ärgernis.
 pokažeństwo, Verdorbenheit, ver-
 dorbenes Volk.
 pokladnistwo, Schatzmeisteramt.
 pokojeństwo, Trostung, Trost-
 gründe.
 pokročnistwo, Fortbildungsschul-
 weſen.
 pokupnistwo, Kauflichkeit.
 pokutnistwo, Büßerſchaft.
 pokhlěbnistwo, Schmarotzerei.
 połbratrowstwo, Halbbruderschaft.
 połeństwo, Halbhufengut.
 połnomōćenistwo, Vollmacht.
 polékowanstwo, Vorschubleistung.
 pólnistwo, Feldwirtschaft.
 polóžnistwo, Erleichterung.
 polóžnistwo, Hilfsmannſchaft.
 pólstwo, Polentum; Feldwesen.
 pomjeznistwo, Grenzanwohner-
 ſchaft.
 pomóćenistwo, Hilfspersonal.
 popjelnistwo, Afcheträgerdienst
 (beim Seifenfieder).
 popowstwo, Priesterberuf.
 poručeństwo, Anbefohlenheit.
 poručnistwo, Gebieterschaft.
 posadnistwo, Besatzungsmann-
 ſchaft.
 posełnistwo, Gesandtschaft.
 pósłanstwo, gesandte Objekte.
 póstowstwo, Postwesen.
 postronstwo, Parteilichkeit.
 postupnistwo, Nachfolgerſchaft,
 Fortſchritt.
 potajnstwo, Geheimnis.
 potomnistwo, Nachkommenſchaft;

- potrjebnistwo, Bedürftigkeit.
 powěstwo, Nachricht.
 powołanstwo, Beruf.
 powostanstwo, Nachlaß, Reliquien.
 powučeństwo, Lehre, Lehrling.
 powyšeństwo, Erhöhung.
 pozadnistwo, Hintermannschaft.
 pozakoństwo, Gesetzmäßigkeit.
 prawawědomstwo, Gehegeskeinitius.
 prawiznistwo, Advočatur.
 přečinstwo, Verschwendung.
 přečnistwo, Querläufigkeit.
 přečelniciwosc, Frauenfreundschaft.
 přečelnistwo, Freundschaft.
 přečiwnistwo, Feindseligkeit.
 přednistwo, Vorrab, Ursprunglichkeit.
 předstejnistwo, Vorsteheramt.
 předsydnistwo, Präidentshaft.
 předzenastwo, Garnsamplergeschäft.
 překlepanstwo, Abgeimtheit.
 překupnistwo, Handelswesen.
 překhwaleństwo, übermäßiges Loben.
 přelčistwo, Stand d. Spinnerinnen.
 přeměnkowstwo, Wesen der Wechselbälge.
 přemóžnistwo, Überwinderschaft.
 přenajeństwo, Pachtung.
 přenjotnistwo, Priorität.
 přepokastwo, Überführung.
 přeporučenstwo, Obhut.
 přeradnistwo, Verräterei.
 přestrjeństwo, Ausdehnung.
 přestupnistwo, Übertreterschaft.
 přesydlenstwo, Aufenthaltswechsel.
 přibohowstwo, Götterversammlung.
 přibójstwo, } Götzendienst.
 přibóžnistwo, } Kausalität.
 přidwórniſtво, Hofmeisterstellung.
 přiložnistwo, Beischlaferei.
 přilizanstwo, Speicheldeckerei.
 přirodnistwo, Naturkunde.
 přirodosłownstwo, Physiologie.
 přirodospytnistwo, Naturforschung.
 přirodowědomstwo, Naturwissenschaft.
 přisahanstwo, die Gerichts-Geschworenen, Verschwörung.
 přislodnistwo, Verleumding.
 přiskušeństwo, Zugehörigkeit.
 přislužnistwo, Dienstbereitschaft, Dienstwilligkeit.
 přiswojenstwo, Angeeignete.
 přisydnistwo, die Beifassen.
 přitomnistwo, die anwesenden Personen.
 přitomstwo, Anwesenheit.
 přiwabnistwo, Anlockung.
 přiwernistwo, abergläubische Menschen.
 přiwisnistwo, Anhängerschaft.
 přiwólnistwo, Genchüttigung.
 přiwuznistwo, Verwandtschaft.
 profećistwo, Prophetentum.
 prokownistwo, Bogenschützengesellschaft, Bogenschützenmannschaft.
 próznistwo, Müßiggang.
 pryncesnistwo, Prinzenfürstenchaft.
 pryncowstwo, Prinzenchaft.
 psowstwo, } Hundsfötterei.
 psystwo, } Hundsfötterei.
 ptačnistwo, Voglergeschäft.
 pustnistwo, Einiedlerenschaft.
 putnistwo, Pilgerenschaft.
 Radnistwo, Ratgeberenschaft.
 radźnistwo, Kuratorenamt.
 rakustwo, ganz Österreich.
 rapakowstwo, Art eines Raben.
 rawsowstwo, Wesen eines Einrichtguts.
 ręčespytnistwo, Sprachforschung.
 ręczewědomstwo, Sprachkunde.
 ręčnistwo, Sachwalterschaft.

ręznistwo, Fleischergewerbe.	samopašnistwo, schändlicher Mutwille.
ripsowstwo, Infamie.	samoprawstwo, Selbstgerechtigkeit.
rjanoręčnistwo, Schönrednerei.	samoprekupstwo, Monopol.
rjanowědnistwo, Ästhetik.	samostatnistwo, Selbständigkeit.
rjekowstwo, Heldenhaftigkeit.	samotnistwo, Einsamkeit.
rjemjeslnistwo, Handwerkstand.	samsnistwo, abgesonderte Existenz.
robotnistwo, Frondienſtbarkeit.	sérbowstwo, Lüderleben.
ródnistwo, Ordnungsliebe.	sebičnistwo, sebitwo, } Egoismus.
rokotnistwo, Verwirrungsſtifterei.	sebitnistwo,
rólnistwo, Ackerbau.	sejmownistwo, Landtagsmitgliedſchaft.
rostlinstwo, das Pflanzenreich.	serbowstwo, Wendentum.
rowjeńkowstwo, Zeitgenössenschaft.	serbowžranstwo, Wendenfresserei.
rozeznanstwo, Unterschiedſkennerſchaft.	skalnistwo, Steinbruchsbetrieb.
rozhladanstwo, Umſicht.	skazanstwo, bestelltes Personal.
rozkaznistwo, Befehlshaberſchaft.	skepsanstwo, Pfuscherei.
rozkolnistwo, Schisma.	skladzeństwo, Gezähmtheit.
rozkornistwo, Anlaß zum Zwist.	skóržbnistwo, Klägerſchaft.
rozmnożeństwo, Vermehrungsarbeit.	skradźnistwo, versthohenes Wesen.
róznoródstwo, Geschlechtstrennung (bot.).	skhmrjeństwo, finsternes Wesen.
rozoňnistwo, Kolportage.	sławjeństwo, Rühmerei.
rozpadnistwo, Zerwürfnis.	słodaństwo, Mälzerei.
rozpokastwo, Unterweisung.	słónkowstwo, Büchtfrauenamt.
rozpuklinstwo, rissiger Zustand.	sloworódnistwo, Ethymologie.
rozrisnistwo, Sichtungsaamt.	službnistwo, } Dienftstellung.
rozsudnistwo, Entscheidungsinstanz.	slędnistwo, Spürhandwerk.
roztworjeństwo, Scheidekunst.	slubjeństwo, Verlobungsverhältnis.
rozumnistwo, Rationalismus.	sokolnistwo, Falkenwärterei.
rozwalnistwo, Umsturzbande.	sólnistwo, Salzgeschäft.
różownistwo, Blumengärtnerei.	sotifistwo, Schwesternſchaft.
rubjeństwo, gemachte Beute.	sotrowstwo, Schwesternhäuslerinnen (in Herrnhutischen Orten).
rubjeństwo, Räuberei.	spasanstwo, gefesselter Zustand.
rudnistwo, Erzbergbau.	spěranstwo, Widerſetlichkeit.
rukowstwo, Bürgſchaft.	spisownistwo, Archivariat.
rusowstwo, Russentum.	spomocnistwo, Hilfspersonal.
rybastwo, Fischereigewerbe.	spomožnistwo, Rettungsschar.
Sadnistwo, } Obſtbau.	spowědnistwo, Beichtwertschaft.
sadownistwo, } Sachsenart.	spřisahanstwo, } Verschwörungsſpřisažnistwo, } genoſſenschaft.
saksonstwo, Sachsenart.	
samlutnistwo, Einſiedlerleben.	
samoknjejstwo, Monarchie.	

srđnistwo, Mittlerschaft.	syrotstwo, Zustand einer Wölfe.
srđakowstwo, Mittelfrechtdienst.	Samałstwo, Ruppigkeit.
srđedźnistwo, Mittelstellung.	šatnistwo, Wäschehandel.
starostowstwo, Vorstandsamt.	šćuwafstwo, Aufheßerei.
starowěrnistwo, Altgläubigkeit.	šelmistwo, } Büberei.
starožitnistwo, Altertumsforschung.	šepjerastwo, Widerhaarigkeit.
staršinstwo, Seniorat.	šesćnjedzelstwo, Sechswöchnerinnenzustand.
staršistwo, Elternschaft, Vorstandsfchaft.	šewstwo, Schuhmacherhandwerk.
staršowstwo, Ältestenbefugnis.	šibačkowstwo, Schäkerei.
statnistwo, Staatswissenschaft.	šibastwo, Possentreiberei.
stawiżnistwo, Geschichtsforschung.	šibjenčnistwo, Verbrechertum.
stawnistwo, Standesamt.	šindželnistwo, Schindelmacherei.
stražnistwo, Wächteramt.	škerjednistwo, Friedensstörerei.
strójnistwo, Mechanikerkunst.	škódnistwo, Schadenstiftung.
stronistwo, } Parteilichkeit.	šoćistwo, } Schulzenamt, Schulsołstwo, } zengut.
strónistwo, }	špatnistwo, Geringwertigkeit.
stwórnistwo, Künstlerschaft.	špitalstwo, Spittelwesen.
sudnistwo, Richteramt.	strykownistwo, Seilerei.
sukelnistwo, } Tuchmacherei.	študenčistwo, Studentenschaft.
suknistwo, }	štyrimustwo, Viermännigkeit (bot.).
surobnistwo, Roheit.	šwalčistwo, Nätterei.
surowjeństwo, Wüterei.	šwjechtanstwo, Geschwätzigkeit.
susodstwo a susostwo, Nachbarschaft.	Tajenstwo, heimliches Wesen.
susodzinistwo, benachbartes Frauenvolk.	tajnistwo, } Geheimnis.
swakowstwo, Schwägerschaft.	tajnstwo, lieblose Verurteilung.
swatowstwo, Brautführeramt.	tkalstwo, Weberei.
swědkowstwo, Zeugenschaft.	tobačnistwo, Tabaksgeschäft.
swědomnistwo, Gewissenhaftigkeit.	tóčkowstwo, Mundschkenamt.
swětnistwo, } weltliches Trachten.	tolmačowstwo, Dolmetscheramt.
swětowstwo, } Wesen.	torowanstwo, stürmisches Gebahren.
swětolubstwo, Weltfinn.	tótkowstwo, Totengräberamt.
swinstwo, Schweinerei.	towařstwo, Gesellschaft.
swobodnistwo, Freimut.	towařliwstwo, Sozialismus.
swobodnoduchowstwo, Freigefterei.	towařnistwo, Genossenschaft.
swobodstwo, Privilegium.	traňnistwo, Unholdschaft.
swobodzinistwo, Republik.	trělcowstwo, Schützencorps.
swójbnistwo, Familienfinn.	trělnistwo, Schützengesellschaft.
swojowólnistwo, Eigenwille.	trimustwo, Dreimännigkeit (bot.).
swójstwo, Eigentum.	tripuntowstwo, Dreifündigkeit.
synowstwo, Sohnschaft.	trižónstwo, Dreimeibigkeit (bot.).

trjebjeństwo, Kastrierverrichtung.	wjeśnistro, Überhoheit.
tružnistwo, Schnäherhandwerk.	wjesnistwo, Dorfbewohnerschaft.
tukanstwo, Verdächtigung.	włochowstwo, Italienertum, welche Art.
turkowstwo, Türkenvirthschaft,	wobaranstwo, Wehrsystem.
Graufamkeit.	wobdarjenstwo, Talent.
twarcowstwo, } Baugewerfschaft.	wobhodżenstwo, Gnadenbeweis.
twarnistwo, } Berufsgenossenſch.	wobhrodżenstwo, Ummauierung.
twórcowstwo, } Bildnerei.	wobknježenstwo, Beherrſchung.
twórstwo, }	wobkhadżeństwo, Umgangs-
twórnistwo, Fabrikwesen.	genoſſenschaft.
Wadnistwo, Janſucht.	wobojstwo, Zwitterhaftigkeit.
warnistwo, Kochberuf.	wobornistwo, Landwehr.
wědomstwo, } Kenntnis.	wobraznistwo, Bildnerei.
wědzeństwo, }	wobrónjenstwo, bewaffneter Zu-
wěrkowstwo, Leichtgläubigkeit.	stand.
wěrobratstwo, Glaubensbrüder-	wobesđenstwo, Besitztum.
ſchaft.	wobskorženstwo, Antlagezustand.
wěscinſtwo, Aſſeturanz.	wobstaranſtwo, Besorgungs-An-
wěšcastwo, Wahrſagerei.	gelegenheit.
wěſceństwo, Vorherſage, Weis-	wobſtupjenſtwo, Umſtellung.
ſagung.	wobsydlenſtwo, Anſiedlung.
wětraſtwo, Windbeutelei.	wobſkodženſtwo, Beschädigungs-
wěžniſtwo, Türmeramt.	zustand.
wičniſtwo, Marktzieherei.	wobſudniſtwo, Betrügerbande.
wičaſtwo, Heldenſtand.	wobtykanſtwo, Bestechung.
wičeňniſtwo, Lehnbesitz.	wobuzystwo, } verdrießliches
widžeństwo, Eſcheinung.	wobužniſtwo, }
widžinstwo, Phantazie.	Wesen.
wikowniſtwo, Handelsſtand.	wobzlokanſtwo, Bielauferei.
winkowanſtwo, Weinzeicherei.	wobzranſtwo, Bielfresserei.
wjedniſtwo, Führerſchaft.	wohanjenſtwo, Bescholtenheit.
wjelebohastwo, großer Reichtum.	wohnjoſtrojſtwo, Feuerwerkerei.
wjelebohovſtwo, } Bielgötterei.	wojastwo, Militärdenſt.
wjelebožniſtwo, }	wójſtwo, Heerwesen.
wjelemōćniſtwo, Grobmächtigkeit.	wokolniſtwo, Bewohnerschaft der
wjelewědžastwo, Bielwifferei.	Umgegend.
wjelewójwodſtwo, Großerherzog-	wokrjesniſtwo, die Kreisinsassen.
tum.	woltařniſtwo, Altaristenamt.
wjeležónſtwo, Polygamie.	wolejnistro, } Šlmühlen-
wjelkowſtwo, Herrnhutſche	wolijowniſtwo, }
Weſe.	betrieb.
wjerčelniſtwo, Drechslerie.	wóliſtwo, übermütiges Wesen.
wjeſchowſtwo, Fürſtentum.	wonjechanſtwo, Vernachlässigung.
wjeſinſtwo, Vorrang.	wonjerodženſtwo, Verwahrloſung.
	wonkowſtwo, Außenwelt.

wopičistwo, äffisches Wesen.	wukupjenstwo, Lustlauf.
wopičkowstwo, Affigkeiit, Putzsucht kleiner Mädchen.	wulkanstwo, Größenwahn.
wopilstwo, Trunksucht.	wulkočinstwo, Großtuerei.
wopojenstwo, Bereuigung.	wulutowanstwo, Ersparnis.
wopokastwo, Beweis.	wuměnjenstwo, Ausbedungeneš.
wopokojenstwo, Trostspendung.	wumjelstwo, Künstlerschaft.
wopornistwo, Opferwilligkeit.	wumóžnistwo, Erlöserhaft.
woprawstwo, Tatächlichkeit.	wumuženstwo, Kastrierung.
worakawstwo, hämische Gefinnung.	wunučenstwo, Abnötigung.
wosadnistwo, die Parochianen.	wupéranstwo, Spreizeret.
wosebistwo, Absonderungsverhältniš.	wupłodzeństwo, Produziertes.
wóselstwo, Gelhaftigkeit.	wupyšenstwo, Ausſchmückung.
wosobnistwo, Vornehmheit.	wurubjenstwo, Beute, Raub.
wosrzedźnistwo, Mittelmäßigkeit.	wuslužnistwo, Ausgedientheit.
wosudzeństwo, Schicksalsfügung.	wuslédzenstwo, Auskundjchaftung.
woswječenstwo, feierliche Einweihung.	wusměšnistwo, die Auslächer.
wótčinstwo, Patriotismus.	wusměwcowstwo, Spötterotte.
wótcowstwo, Urvaterschaft.	wusmjertnistwo, Mordbande.
wotdzelenstwo, Zustand des Abgeteiltheins.	wusprawjenstwo, Rechtfertigung.
wotehnanstwo, Zustand des Weggejagtheins.	wustajenstwo, Ausstellungsobjekte.
wotehnanztwo, Entfremdung.	wustojnstwo, Kennerſchaft.
wotročkowstwo, Knechtsdienst,	wuzdebjenstwo, Auspužsachen.
łnechtisches Wesen.	wuzwolenstwo, das Auserwählte.
wozdebjenstwo, Schmuckſachen.	wuzwolnistwo, Wählerschaft.
wóznistwo, Čuhrwesen.	wyškowstwo, Offiziersstand.
wrótnistwo, Torwärteramt.	Zababjenstwo, Vermummung.
wšiwstwo, Laufhaftigkeit.	zadzěranstwo, Raufbolderei, Rauflust.
wubjernistwo, Wahlausſchüß.	zahradženstwo, Verbarrikadierung.
wubranstwo, ausgewählte Sachen oder Personen.	zahrodnistwo, Gartenbau.
wučobnistwo, Lehrlingswesen.	zahrodstwo, Angeborenes.
wudawanstwo, Vorſpiegelung.	zakazanstwo, Verbotenes.
wudowinstwo, Witwenſchaft.	zakitanstwo, Beſtützung.
wudowstwo, Witwerschaft.	zakonistwo, Geſetzeskunde.
wuhelnistwo, Kohlenbrennerei.	zalutowanstwo, erſparter Besitz.
wuhnanstwo, Verbannung.	zamožnistwo, anſehnliches Vermögen.
wujebanstwo, betrügerisches Wesen.	zapěrastwo, Widerspenſtigkeit.
wujowstwo, Betterschaft.	započinstwo, Urheberschaft.
wukrajnistwo, Ausländerei.	zapokučenstwo, Verbüßung.
	zapřisahanstwo, Verſchmäherbande.
	zaręčnistwo, Verteidigungsberuf.
	zarjadnistwo, Verwaltungſamt.
	zaslužnistwo, verdienter Besitz.

zaslepjenstwo, Verblendungsst...	złóstnistwo, Boshaftigkeit.
ſtand.	złotnistwo, Goldschmiederei.
zaspanstwo, Schlafmüdigkeit.	zlehanstwo, uneheliche Beſchla-
zasparnistwo, Schlaſſucht.	fung.
zastarſtvo, Altertum.	znajomſtво, Bekanntschaft.
zastojniſtvo, } Amt.	znamſowſtvo, Namensvetterschaft.
zastojniſtvo, }	znuſtkcmſtvo, das Innenbereich.
zastupniſtvo, Vormundſchaft.	zwadniſtvo, Bankſucht.
zasudzenſtvo, Verurteilungsſzu-	zwēriſtvo, das Tierreich.
ſtand.	zwólniſtvo, Bereitwilligkeit.
zatamanſtvo, Verdammnis.	zwóniſtvo, } Glöckneramt.
zawěſcenſtvo, Versicherung.	zwonkowſtvo, die Außenwelt.
zawjedniſtvo, Verführung.	Žadanſtvo, Wunschgegenſtand.
zawostajenſtvo, Hinterlaffenſchaft.	žadlawſtvo, Frevelhaftigkeit.
zebranſtvo, Plünderungsbeute.	žebrastvo, Bettelvolk.
zeļahniftniſtvo, Verlogenheit.	žedženſtvo, Sehnſucht.
zelinſtvo, das Pflanzenreich.	židowſtvo, Židenvolk.
zemjoměrſtvo, Feldmeßkunde.	židziſtvo, jüdiſche Bucherei.
zeŕnſtvo, irdiſcher Sinn.	žiwochowſtvo, das Tierreich.
zhromadniſtvo, } Versammlung.	žlopansſtvo, Sauferei.
zhromadzenſtvo, }	žóniſtvo, das Frauengeschlecht.
zjednočenſtvo, Versöhnhtheit.	žračkowſtvo, Fräßgejellſchaft.
zjenočenſtvo, Vereinigung.	žranſtvo, Fräßerei.
zjewjeniſtvo, Erscheinung.	žwanſtvo, Gaberei.
zlobjeniſtvo, groſſiges Weſen.	

Dodawček k serbskej statistice.

Zdželił *M. Handrik-Slepjanski*.

Při wospjetnym přehladowanju farskeho archiva mi knižka do rukow padže z napisom: Rozprawa wo statistickich wobstejnōsēach Różborskeho wokrjesa z lěta 1863. Wona wo wšém rozprawjuje, štož hospodařske, krajne a lídové živjenje nastupa. Hnydom na mysl příndzech, zo dyrbi w tajkej knizy z wětoséu tež něšto wo Serbach a Serbowstwie stać, dokelž je khětry džel wokrjesa wot Serbow wobydleny. A w tym so njemylach. Na 8. a 9. stronje namakach, štož pytach. Štož wěm, njeje so w Mukowej „Statisticę Serbow“ (1885) na tutón spis spomniło, a dokelž je tola zajimawe, što a kak tajki officialny spis wo Serbach sudži, njech tudy podam, štož je zdželenja hódne:

Po wobydlerjach wokrjes liči 50011 wosobow, a to: 35259 Němcow a 14745 Serbow a 7 Polakow. 23985 wosobow je mužskeho, 26026 žónskeho rodu. Po wěrowuznaću běše 49607 evangelskich z přiličenjom 1020 starolutherskich, 360 katholskich a 44 Židow.

Serbja wosebje w tychle wsach bydla: (tu su wšitke hišće nětko serbske wsy mjenowane).

Serbska rěč je dźowka słowjanskeje rěče. Delnjołužiska serbščina je bóle ruskej a pôlskej, hornjołužiska bóle českéj rěci podobna; tola tež Hornjołužičan Rusow a Polakow jara derje zrozumi, kaž su to příklady z „wuswobodžeřskich wójnow“ pokazałe. Powšitkownje njech so na to spomni, zo so w serbskej Hornjej Łužicy nimale kóžda wosada wot susodneje w maličkoséach rozdžélouje, zo pak Serbia přeňeje Rózborskeje synody Budysku narěč (spisownu rěč hornjołužiskich Serbow) rěča, hač runjež so w Hbjelsčanskej a Radšowskej wosadze č nie kaž tzsich, ale kaž e wurjekuje; tak tež je pola Hózničanow, kotřiž nimo toho so Delnjołužičanam kaž z wurjekowanjom („Pronunciacion“) a z akcentom do cyła, tak tež we tom bliža, zo ł nic kaž w, ale kaž l čitaju, na př. łowa, nic po hornjołuž. wowa, ale lowa.

Wosebite wašnja a počinki so pola hornjoserbskeho luda po něčim zhubuju. Woni němcuja. Hižo dawno k rejам wjacy z kózłom piskać njedadža, a tež třitrunatych huslow nječeřpja. Šwejch evangelskich Serbowkow, fałdata čorna sukňa, přeco rěđa bywa. Hišće porěđšo widži so borta, pycha ná hłowu za čestne njewjesty. Štož serbski lud wosebje wuznamjenja, so pola Serbow namakuje, kotřiž bliže k Delnej Łužicy bydla; přetož tam njeje so njedostatk přečiščać, po cuzym wašnju so pyšić. Maćeńu rěč Hornjołužičan jara česći a lubuje.

Serb je přiwěrny. Hišće nětko je serbska njewesta přeswědčena, zo so knjejstwa nad mužom zwěści, hdyž móže při wěrowanju jeno kusk na jeho suknu so poklaknyć. Tu a tam so hišće nětko wot kmótra dźewjećore symjo, zo by mały hólček něhdy dobry ratař a hospodař był, wot kmótry pak nowonarodzenej holčcy jehla a nitka zawjazuja, zo by něhdy derje hospozyła. Wječor do swj. Handrija, Patoržicu, wječor do Noweho Lěta, wosebje njewoženjeni, přichod na wšelake wašnje nazhonić

pytaju. Wěri so do khodojtow; přetož hdyž tež so palenie khodojtow na Wałporu wot młodeho luda na horach jeno k zwjese- lenju čini, so tola na Wałporu a na Jana rano swěru zela hromadža, dokelž maju wosebitu mōc; kotrež so do skhadženja słonca zběraju, su najlěpše. Tři křiže, na hródzinyh durjach w tých dnjach woznamjenjene, přečiwo kuzłowaniu pomhaju. Su ludžo, kotriž khodojty zaprajuja, mudri mužojo a žony, kotrež to k swojemu njewužitkej nječinja; su tež ludžo, kotriž z potajnymi slowami a hrónčkami bolosće a slabosće čela pomjeňsju a wotstronjeju (zarjekuja), a móža krej při strašnych zranjenjach za stajić (zarjee); su tež tajcy, kotriž woheń zaprajeju. Hdyž so skočo na wiki wjedže, so jemu čeřwjeny bančik za wopuš při- wježe a k tomu so kuzłańskie słowo, wšem znate, praji, a potom so skočo wěsče njesplóši. Čelo, kotrež so wotsadži, dyrbi so ze zadkom ke kortej scáhnyé; potom njepadnje (kónc njewozmje). Někotryžkuliž so toho, kiž do tajkich přiwěrkow dzerži, hanibuje, ale wón tola sam kruče a twjerdže, njedžiwajo na wšo powučenje, do tajkich wěckow wěri.

Wěsče we wšelakich archivach podobne wěcy pohrjebane wot- počuja, a wěsče by zajimawe było, hdy bychu chcyli česéni knježa na zjawnosć dać, štož je tam wot lětžesatkow a snano dlěje za- prôšene, a naš Časopis by rady tajke na Serbow so počahowace spomnjenki ze zařízenych časow, njech su khwalobneho abo porokowaceho wopřjeća, přijał.

Přinošk k serbskim swójbnym mjenam.

Pojednał dr. *Ernst Muka*.

We swojim wobšernym a zajimawym nastawku wo serbskich swójbnych mjenach je naš wustojny a tón čas naj- pilniši sobudžělačeř kn. far. Matej Handrik-Slepjanski nam zdónki abo korjenje wotkrywał, wot kotrychž naše swójbne mjena pokhadžeu. To je přeni a najwažniši nadawk tajkeho onomato- logiskeho džela. Potom hakle nastawa dalše prašenje, z kajkimi suffixami abo wukóncami su naše swójbne mjena tworjene. Tež tu je wulka wšelakosć a tež tu ma so hišće wjele přepyto-

wać a wujasnjować, ale resultaty tutoho slědženja a přeptytowanja budźa runje tak zajimawe a přesłapjace. Runjež so z wěsta nadžiam, zo nam naš swěrny a njesprócný Handrik-Slepjanski tež tu bórzy wobšérne a dokładne pojednanje poda, chen ja wšak hižo nětko tak rjec jenož předběžne na štyri w tym nastupanju zajimawe wěcki pokazać, zo bych z tym jeho a z dobom tež druhich k dalšim študijam na tymle poli wabił.

I. *Swójbne mjená na -ec (-c) a -ic, -eca (-ea) a -ica.*

Radna kopica našich swójbnych mjenow na -ec (-c) a -ic wukhadźa. Su to po prawom *genitivi plur.* (rodžaki mnohoty) swójbnych mjenow, kotrež buchu k wosobinskim abo křčeńskim mjenam přistajane k woznamjenjenju, do kotreje rodžiny abo swójby wosoba słuša, na př. Jurij Janec, Hańża Kubic, a z wustorčenjom samohłoska e, na př. Handrij Janc, Kito Michalc. Často buchu tute rodžaki tež same za so nałożowane a tak so z časom jichastače pozabu: buchu do nominativow sing. (mjenowakow jednoty) zarjadowane a z nowa jako tajke wotměn Jane (deklinowane): nom. sg. Janc, Michale, Kubic, gen. sg. Janca, Michalea, Kubica atd. Husto pak so tutym nowym mjenowakam jednoty hišće woblubjeny wukónce -a přida a taž buchu, kaž wulka syła druhich tajkich swójbnych resp. wosobinskich mjenow na -a (na př. Domaška, Hanka, Muka, Nyčka), po wašnju žónskeje deklinacije wotměn Jane: nom. sg. Jance, Kubica, gen. sg. Jancy, Kubicy, acc. sg. Jancu, Kubicu, gen. pl. Jancec, Kubicec atd. Ja widzę we tom poslednišim spočinanju njekhwalobne kepsanje rěče nastawace z wěsteje lenjosće a njewědomosće rěčacych. Tajke twórby su:

1. *Swójbne mjená na -ec a -c.*

Jane (Jan). Mjertyne (Mjertyn). ds. Hantškac (skeps. z Hantuškoje: Hantuš = Klein-Antonius). — Janowic a Janowc (stare twórby). — Hermanc, Hermańc (Herman). Hurbanc, Hurbańc, Hurbeńc, Urbanc, Urbańc, Urbeńc (Urban-us). Janc, Jajne z demin. Jančk a Jajnčk (Jan). Machale (Melchior). Matyje, Matic (Matyj). Michale (Michał). Mikelc (Mikel: Nicolaus). Šimanc, Šimeńc, ds. Šymańc, Šymeńc (Šiman, Šyman: Simeon).

Walc, Welc a skeps. Wels (Walo: Valentin-us). Wjelc (Wjelo: Wjelisław). — ds. Kowalc a skeps. Kobalc, Kubalc (Kowal = Kowař). ds. Kužeřejc a skeps. Kužeřajc (Kužeřa = Kraushaar). Sokole (Sokoł). Wólšinc (Wólšin: Wólšina, wj. mj.).

2. Swójbne mjena na -ic.

Bělic (Běla: Abel, Belizar, Běłosław). Bjeric (Bjerja: Bjerisław). Bólic a skeps. Bulic (Bola: Bolesław). Góric a skeps. Kuric (Górja: Gregor-ius). Jakubic a Kubic (Ja-kuba: Jacobus). Manic (Manja: Domanja: Thoman: Thomas). Michlic (Michla: Michael). Munic (Munja: Sigismund). ds. Pawlic (Pawla: Paul). — Grabic (Grabja: Graf abo wj. mj.) Panic (Panja město Pan: župan).

3. Swójbne mjena na -eca, -ca a -ica.

a) **-eca:** Janeca (Jan). — b) **-ca:** Branca: (Brano: Braniślaw). Janca, Jańca (Jan). ds. Ładojc a Ladojc (Łado: Ładosław). Matyjca, Matica (Matyj). Michalca (Michał). — c) **-ica:** Dobrica (Dobrja: Dobrosław). ds. Donica, skeps. Dońca, dem. Donicka (Donja: Tonja: Toni: Antonius). Jakubica a Kubica (Ja-kuba: Jacobus). Měrica (Měrja: Měrosław). Michlica (Michla: Michael). Pawlica (Pawla: Paul-us). — d) wot přimjenow: Panica a skeps. Banica (Pan: župan). Skopca (biskop abo skop).

II. Swójbne mjena z wukóncom -an (-an).

Swójbne mjena na -an njejsu wšitke samsnehoastača. Někotre su do wěownikow (subst.) powyšene přidawniki (adj.), na př. Kožan = kožany (ledern), Póštan = pósłany (gesandt), Pisank = pisany (scheckig). Druhe su přidawniki wjesnych mjenow (adj. poss.), na př. Dubjan (z Dubow abo Dubjego), Hórčan (z Hórki), Łužan (z Łuha), Podhrodžan (z Podbroda), někotre z tychle su same rodžaki mnichoty (gen. pl.), kaž Demjan (Demjany) a Třělan (Třělany).

Najwjetša ličba tajkich swójbnych mjenow pak ze zestajenja a zjednočenja dweju wosobinskeju (křčeńskeju) mjenow pokhadža, wot kotrejuž je druhe stajnjie kaž hiše džensa pola nas tak wosebje pola našich wótcow woblubljene mjeno „Jan“, na př.

Jurjan t. j. Jurij Jan („Johann Georg“). Tute mjena su wosobje tež jich staroby dla zajimawe a wažne. Wone wěsće tehdy nastachu, hdyž naši wótcowje hišće žanych stajnych swójbnych mjenow njemějachu, ale jenož wosobinske abo křčeńske mjená, potajkim najpozdžíšo w 14. a 15. stolěéu. Tehdy mnohich serbskich Janow z tym rozeznawachu, zo jim hišće druhe křčeńske mjeno kaž Matyj, Jurij, Kuba, Měto přidachu, wašnje, kotrež bě tež pola našich němskich susodow nałożowane (na př. Gottlob Leberecht = Gottlöber, Hans Leberecht = Hanslöber, Augustin Leberecht = Steinlöber). Z nich so bórzy tež pomjeňsaki (de-minutiva) a patwórby na -nja (hlad. pod I, 3) tworjachu, na př. Kubańk a Kubanja.

1. Swójbne mjená z dwójnikow křčeńskeju mjenow.

Balan (Balo Jan = Balthasar Johann). Bělan (Bělo Jan = Abel Johann). Hobjan (Hob Jan = Hiob J.). Hortyjan a Wórtyan (Horto-Wórto Jan = Kurt-Konrad J.). Huban Hubanja, Hubańk, Hupank = skepsane Hobjan. Jurjan (Jurij Jan). Karan (Karo Jan = Carol-us J.). Kuban, Kubań, Kubanja, Kubank, Kubańk, Kubin, Kubink, Kobań, Kobanja (Kubo a Kuba Jan = Jacobus J.). Kulan (Kulo Jan = Nicolaus J.). Liban, Libań, Libanja (Libo Jan = Gottlieb J.). Loban (Lobo Jan = Gottlob J.). Łukan, Lukan (Łuko Jan = Lucas J.). Matyjan, Matyjank, Matyń, Matyńk, Matin, Matink (Matyj Jan = Matthaeus J.). Mětan, Mitan, Mětanj, Mitank (Měto Jan = Martin J.). Mihan, Mibank (Mih-o Jan = Michael J.). Michlink (Michl Jank). Mikan, Mikań, Mikanja, Mikank (Miko Jan = Nicolaus J.). Nysan a Nyšan (Nys a Nyšo Jan = Dionys-ius J.). Pětrjan, Pětran, ds. Pětšan (Pětr a Pětš Jan). Rólan (Róla Jan = Carol-us J.). ds. Žurjan (snano Jurjan).

2. Swójbne mjená ze staroserbskeho a křčeńskeho mjená.

Tute mjená, kotrež maju před Janom staroserbske wosobinske mjeno we skrótčenej (hypokoristiskej) twórbje, su, dokelž buchu přeco bôle woteznate, zwjetša khětro skepsane.

Bergan = Bjerkan abo Běrkan (Bjerk a Běrk Jan = Bjerisław Jan). ds. Bogan, hs. Bohan, ds. skeps. Bugan, Buchan, Buchaňa, Bukan, Bukaňa, Pukan (Bog + Jan = Bogdan abo Bogusław Jan). Bojan, Bójan a skeps. Bujan, Pujan (Boj a Bój Jan = Bojesław a. Bojomir J.). Bólan, Bólank, Bulan, Bulian, Bulank, Bu-liank (Ból a. Bólo, Bóla + Jan = Bolesław Jan). Bóžan, Bóžank, skeps. Bóšan, Bóšan, Bužan, Bušan, Pušan (Bóžo Jan = Bogusław Jan). ds. Drogan, hs. Drohan, Drohank (Drogo, hs. Droho Jan = Drogosław Jan). Luban, Lubjan, Lubanja (Lubo Jan = Luboměr Jan). Milan, Milank (Mil Jan = Milosław a. Emil Jan). Stojan, Stojank (Stoj Jan = Stojoměr Jan). Wjelan (Wjelo Jan = Wjeliměr Jan abo wjeli Jan = Gross-Johann). Witan (Wito Jan = Witosław J.). Wolan (Wolo Jan = Wolisław J.; přir. pod 4).

3. Druhe swójbne mjena z přiwěškom „Jana“.

Po analogiji mjenow pod 1 a 2 wukładzonych Serbja hdys a hdys tež přimjena (*cognomina*, hl. Handrik, str. 3 sl.) ze křećenskim mjenom „Janom“ k swójbnemu mjenu zjednoćichu; příklady mam dotal jenož z Delnjeje Čužicy:

Bobřan, Bobran (Bобр Jan = Biber J.). Głowán, Głowan (Głowa Jan = Kopf J.). Groban, Grobank, skeps. Gruban, Grubank (Groba Jan = Graf J.). Łobodan, skeps. Łobedan (Łoboda Jan = Melde J.).

4. Přidobjene swójbne mjena na -an.

Po času Serbjaastače pod 1—3 mjenowanych swójbnych mjenow zezapomnicu a tuto -Jan, -an, -an jeno hišće jako spodobny wukónc (suffix), runje kaž -ač, -ak a -ař, začuwajoz nim wšelake druhe mjena tworjachu:

a) wot wěcownikow: Kónčan, ds. nm. Kóńcan (Kónc, Kóńc: am Ende). Korbjan = Korbař, Korbacher. Kórcan pódla Kórcat (přir. połob. Korcir a Kúrcér), Scheffler. hs. Kućan, Kućank, Kućanski (kut: im Winkel, Winkler). ds. nm. Nuglan (nugel: i. Winkel). Skalan (skała: am Fels). Wólan, pódla Wólf (wół), Ochsenknecht (přir. pod 2). ds. Žuran, Žufank (žuřa), Türrhüter, Torwart (přir. pod 1). — b) wot při-

dawnikow: Bosan, Bósan (bosy, ds. bósy), Barfüßler. — c) wot słowjesow: Běhan, Běhanja pódla Běhař, Běhak (sł. běhać), Läufer. Běžan pódla Běžak, Běžef (ds. Běžař), Läufer. Makan p. Makač (makać == masać), Taster. Rězan p. Rězak a Rězař (rézać), Schlächter. Słodan p. Słodař a Słodak (sło-dzić), Mälzer, Brauer.

III. *Swójbne mjena na -'anc, (-'ańc) a -'enc (-'eńc).*

Mamy hromadku swójbnych mjenow, kotrež hs. na -'anc (-anc) a -'enc (enc), ds. a nm. na -'anc (-ańc) a -'eńc (-eńc) wukhadźeju. To su poprawom zestajenki (komposita) z wosobinskich mjenow z rodžakom mn. (gen. pl.) Janec (ds. Janoje) swójbneho mjena Janecy, ds. Janoocy (Familie Johannes), na př. Jurjanc, Jurgenc, ds. Juŕańc, Juŕeńc = Jurij Janec, ds. Jurij Janojo = něm. Johanns Jürge (Hanns Jürge), wot někotrych su so tež pomjeňsaki (demin.) wutworiłe, na př. hs. Hilbjenčk, ds. Góŕeńc. Wotměnjane buchu tele mjena jako jednore wěcowniki: sing. nom. hs. Jurjanc, ds. Pětšeńc, gen. acc. Jurjance Pětšeńca, dat. Jurjancej Pětšeńcoju atd.; plur. nom. Jurjancecy Pětšeńcojey, gen. Jurjancec Pětšeńcojc atd. Znate su mi tele tajke swójbne mjena:

Babjenc, ds. Baŕeńc (Babo Janec-Janoje: Johanns Fabian). ds. nm. Bogańc a skeps. Buchańc (Bog Janoje: Bogusław J.). Doberanc, Doberenc, Dobrenc, ds. Doberańc, Dobereńc, Dobrēńc (Dober a. Dobro J. = Dobrosław J.). Domašeńc (Domaš Janec). ds. nm. Góŕańc, skeps. Kóranc, Góŕeńc, dem. Góŕeńck; Gŕegońc, Gŕogońc (Gór, Góro, Góra resp. Gŕegor, Gŕogor Janoje = Gregor-ius J.). ds. Grěšeńc (Grěšo: Krišo J. = Christian a. Christoph J.). Halbjenc, Hałbjenc a skeps. Habjeńc, ds. Haŕeńc (Halba, Haŕba, Haŕbo J. = Albinus J.). Halenc (Hala Janec = Gallus J.). Handrijanc (Handrij Janec). Herrjenc, ds. nm. Heŕeńc, pon. Hörenz (Hero J. = Hieronymus J.). Hilbjenc, dem. Hilbjenčk (Hilba, Hilbo J. = Alberich J.). Hopjenc, ds. Hoŕeńc (Hop: Hob, Job J. = Hiob J.). Hylžeńc (Hylžo, Heliž J. = Elias J.). Jurjanc, Jurjenc, skeps. ds. Nuŕeńc (Jurij Janec). ds. Kašeńc, skeps. Kaŕeńc (Kaš, Kašo J. = Lucas J.). Kubanc, ds. Kubańc, Kuŕeńc, Kubinc

a skeps. Kupeńc (Kuba, Kubo J. = Jacobus J.). nm. Kulšeńc, skeps. Kulčeńc (Kuliš J. = Nicolaus J.). ds. Lelańc (Lel. J. = Daniel J.). ds. nm. Luceńc (Luc, Luco J. = Ludwig, Lutz J.). ds. nm. Matšeńc, skeps. Maćeńc (Matšo, Maćo J. = Matthaeus J.). hs. Matyjanc (Matyj J. = Matthaeus J.). Michleńc (Michl, Michał J. = Michael J.). Nuglanc (mylnje za Nuklanc a. Nyklanc (Nukel, Nykel J. = Nicolaus J.). Pawleńc, Pawleńčk, Powleńc, pon. Pohlenz (Pawl, Pawlo, Pawoł J.). hs. Pětrjanc, Pětranc, ds. Pětšeńc a skeps. Pěšeńc, Pešeńc (Pětr a. Pětš Janec, -oje). Wójanc, Wójenc, skeps. Wujanc, Wujeńc (Wój, Wójo Janec = Wojoměr, Wójsław J.). Wudowjenc, Wudoweńc z Łudowjenc (Łudo Janec = Ludwig, Lude J.). K tomu po podobnosći (analogiji) ds. Kowaleńc = Kowal (kowař) Janoje, přir. na př. „Mułec Tyšeř“ w Hornim Wujězdze (za syna krawca Muki, kiž je tyšeř, blidař).

IV. Swójbne mjena, kotrež buchu dotal mylnje wot žónskich křečenśkich mjen wotvodzowane.

Wot žónskich křečenśkich mjen swójbne mjena nastate myślić, je nonsens (njezmyst), kaž to kn. Handrik začuwa a ja jemu wobkrućich (hlad. Čas. 1903, str. 59). Tu pak mam a chcu ja nětko dopokazać, zo so wšitke te swójbne mjena, kotrež ma Broniš w swojej brošurje (Die slavischen Familiennamen in der Niederlausitz, Bautzen 1867) str. 24 za pokhadźace wot žónskich mjen (přir. tež Čas. 1902, str. 59) derje hinak wułožić hodža a prawje tež maju; při tom so jeho rjadowanja dzeržo žónske mjena, kotrež ma wón za zdónki přidatych swójbnych mjen, na čoło wotdżélkow stajam:

1. Agnesa: Haža, Haša, Hašk, Haška t. j. po němsku skeps. z: Hawš, Hawša, dem. Hawšk, Hawška = Augustin (sine dubio!).
2. Barbara (Babuša): Babo (tež nic wot baby, zo by był babiny muž), Babik, Babišk, Bašeńc, Babušeńc t. j. wšo wotvodzowane wot Fabian-us; přir. serbske wupožčene słowa: barba: Farbe; Bałdrijan: Valeriana; bažant: Fasan; bleša: Flasche.
3. Eva (Hejba): Hejbik je ds. pak dem. wot hejč (jejč) = Rohrdommel pak dem. wot něm. Ewald (serbski Ewo,

- Ejbo, Ejbik, Hejbik) pak skepsane němske swójbne mjeno-
Helbig.
4. Elisabetha (ds. Bjeta): Bjeś a Bjeśo t. j. skepsane Pětš a
Pětšo = Peter.
 5. Eulalia: Lelanc, hlad. pod III Lelanc.
 6. Euphemia: Běma, Běmař, Bejma, Bejmka t. j. němske
mjeno Böhme, Böhmer, Böhmkē trochu poserbšćene za serbske
Čech.
 7. Herta (ds. Gerta): Hertnik; tuto mjeno pokhadža z něm-
skeho: Herting, Harting, Hartung = demin. wot stněm.
Herth, Hart = „Kühne“.
 8. Hylža (Elise): Hylžeńc, hlad. pod III Hylžeńc.
 9. Karolina: Kara (t. j. skrótč. Carolus), Karan (t. j. Kara Jan),
Karich a Karink (t. j. Karik = dem. wot Kara); Kariš a
Karš (t. j. pak Charis-ius pak po němsku skepsane Jariš,
Jarš = Jarosław).
 10. Katharina: Katuš a Katuša: t. j. pak łać. Catus pak při-
mjeno Kat (Henker); přir. češki Katous.
 11. Magdalena: Madleńk, Madleńča, Madleńša: t. j. Matula a
Matila Jank (= Matthaeus-chen Johann-chen) a skepsane-
Matula Jańca (Jeńca) = Johanns Klein-Matthaeus, přir. pod I.
Jańc a Jańca.
 12. Marija: Maro Marak Mariš Maruš Marš Marša a pomjeń-
šaki Marula Marušk Maruška Marško a zestajency Marijank
a Marijašk (zestaj. z Maro Jank a Maro Janašk): wšitke te
mjena pokhadžeju pak wot Marcus a Martin pak wot za-
padnosłowej. -mar = -měr (stsł. -měrъ) w połnych wosobin-
skich mjenach kaž Mojmar, Stojmar, Choćimar, štož drje ma
so jako přiblíženje k podobnym němskim mjenam kaž Wal-
demar, Ottomar, Sigmar (Sigimār), Selmar atd. wobhladować;
-mar = -měrъ = sławny.
 13. Ursula (hs. Wóršla, ds. Horžula?): Hóržik, Hóržk, Hóržka;
Hóršk, Hórška: tute mjena maju so wotwodzować pak wot
němskeho křć. mj. Kurt pak wot hornjoserbskeho Horo =
Horisław (staroserb. Gorisław, ds. Górisław).
 14. Wórtija (Dorothea): Wórtik, Wórcik, Wórkia, Wórkia:
t. j. něm. Kurt a z njeho tworjene pomjeňsaki.

15. Nimo tutych 14 Broniš hišće tele 5 do žónskich mjen staja: Bryška (Brigitchen), Hudowa-Wudowa (Witwe), Kordula (Cordula), Matuška (Stiefmütterchen), Kubinka (kleine Jacobine); ale tež tute wšitke wot wosobinskich mjen mužskeho rodu pokhadžeu: Bryška = Fritzchen (přir. Bryšo = Fryco, Fritz); Matuška = Matušk = Klein-Matthaeus; Kubinka = Kubink = mały Kuba = Klein-Jacobus; Hudowa-Wudowa je skepsane z Łudo = Lude, Ludwig a Kordula přestworjene z Korla: Kordla: Kordula (přir. khadla pódla kharla = Kerl, Karl), potajkim Carolus. Tola Hudowa-Wudowa a Kordula ja nihdže w Serbach jako swójbne mjena nadešoł njejsym.

Nekrolog XLV.

Michał Šewčik,

faraf w Lubiju, serbski spisowačel.

* 7. měrca 1870. † 26. febr. 1903.

Michał Šewčik narodži so 7. měrca 1870 w Baćonju, hdžež bu ze swojimi bratrami a sotromaj w pobožnym, hospodliwym serbskim burskim domje wukubłany. Staršej, Michał Šewčik a Hańza rodź. Koklic, jemu zahe wumrještaj; wón bě 18 lét stary wučomce Małostronskeho gymnasija w Prazy, jako dospołnje wo-syroći. Njewšednje wobdarjeny a jara pilny Michał Š. wšitke swoje študije na gymnasiju a jako bohosłowe na uniwersiće z naj-wjetšej khwalbu dokonja. Přez cyły gymnasij běše z wubjerkownikom a maturku wotpołoži z wuznamjenjenjom. Na Karlo-Ferdinandskej uniwersiće w studijach pokračuju z 25 pruhowaní a kolokwijow, w kotrychž swoju wědomosé wobswědčeše, wotmjese sebi 24 „*eminenter*“, t. j. najprěnišu censuru a 1 „*valde bene*“ t. j. druhu censuru. Tež synodalne pruhowanje wobsta z čistej jenku. Kajka to pycha za wšitkón serbski lud! Wón pak so njespokoji ze študijemi za swoje duchownske powołanje, ale wopytowaše nimo předpisanych předmjetow tež filosofiske, sociologiske, stawizniske, statoprawne a cyrkwińsko-wumjełske přednoški a wuknješe nimě hebrejšciny a jeje sotrowskich narěčow tež češčinu, pólščinu, ruščinu a južnu serbščinu.

Kaž w šuli a na uniwersiće běše njebohi Michał Šewčik tež w Pražské „Serbowey“ mjez najhorliwšimi a najpilnišimi sobustawami. Wón bu 1890 za prěnjeho serbskeho knihownika serbskeho seminara w Prazy wuzwoleny a zrjadowa z pomocu Jana Justa cylu tehdy 800 zwjazkow ličacu serbsku knihownju znova. Za wosebitý nadawk swojich serbskich študijow běše sebi stajił stawizny serbskeho naroda a serbskich towarzstw. Nadrobne stawizny serbskich študentskich towarzstw dopisa wón hižo we swojich študentskich lětach a wozjewi je we „Łužicy“.

Po duchu a wutrobie hač nanajlepje přihotowany bu Michał Šewčik po měšnisej swjećizne na swj. Michała 1894 pobywi kwhilu z kapłanom w Ralbicach l. 1895 jako „*capellanus expositus*“ do nowozałożeneje wosady w Lubiju pósłany. Młodny a strovy a połny woporniweje lubosée džělaše wón we swojej wot českich namjezow hač k mjezam pruskeho kralestwa rozpjeršenej wosadže z wulkim wuspěchom a připóznaćom. Za to jeho duchowna wyšnosé 21. hapryla 1902 za (prěnjeho) fararja noweje Lubiskeje wosady pomjenowa. Powěsé wo tom jeho dōndźe w Karlowych Warach, hdźež wón hižo třeći króć wustrowenje pytaše pře cokorowiznu. Dwójcy Karlowowarske žórło jeho po zdaću wustrowi, ale třeći króć so wón żoni bědniši domoj wróci, hač bě do kupjel wotjěl. Hladajcy jeho mocy woteběrachu. Z wulkim napinanjom jenož móžeše wón swoje słužby hišće za-stawać, doniž na swj. Třoch Kralow 1903 tak zesłabny, zo dyr-bješe so wšeho džěla wzdać. Na smjeré khory poda so 20. februara do klóštra Swj. Marijineho Doła a tam dnja 26. febr. čicho wusny. Dnja 2. měrca bu na wulcy swjatočne wašnje k poslednjemu wotpočinkę přewodźany.

Michał Šewčik běše nic jenož zaslužny a njezapomnity dušowpastyř, ale tež horliwy a swěrny serbski wótčinc. Při wšém swojim napinacym a mnohim powołanskim džěle mjez Němcami wón ženje na swój serbski lud zapomnił njeje. Hižo wot študentskich lět sobustaw Maćicy Serbskeje wón žaneje jeje hlownych zhromadźiznow njezakomdži, a hdyž někak móžeše, tež na konferencu serbskich katholskich wučerjow khwataše. Ze swojim serbskim pjerom pak je wón po swojich mocach a husto redaktoram „Katholskeho Pósla“, „Łužicy“ a „Krajana“ słužił.

W mjenje Pražskeje „Serbowki“ wón prěni zešiwk jeje jubilejnych spisow „Basnje“ wuda a chcyše łoni tež štvorty zešiwk „Stawizny“ dohotowić. Wjacy lět je we swobodnych khwilach z wulkej swědomiwośeu na tutych stawiznach kaž tež nad druhimi serbskimi a lužiskimi stawizniskimi předmjetami džěłał, mnohe listy a dopisy pisał a žorla študował, zo by wšo hač nanajdospołnišo podał. Cyłu seęp materiała a sedme listno korrektury běše sebi sobu do Marijineho Doła wzał, zo by tam „prózdný tydžeń“ serbowstwu swoje mocy poswjećił. Hižo ze słabjacej, třepotatzej ruku je poslědneje rjadki pisał. Smjeré hakle je jemu serbske pjero z ruki wzała, kaž Michałej Hórnikiej. Wopomnjeće sprawnego wostanje w žohnowanju! Requiescat in pace! Po rozprawje Jakuba Šewčika.

Nekrolog XLVI.

Wjerch Adam Sapieha,
dobročeř a čestny sobustaw Maćicy Serbskeje.

* 1828. † 22. jul. 1903.

W dnju 22. julija 1903 w Reichenhallu, hdžež na lěkowanju přebywaše, po dołich a čežkých čepjenjach wumrě jena z naj-sympatičnišich, najnadobnišich a najznačišich wosobow cyłeje pól-skeje šlachty, wjefch Adam Sapieha, čestny sobustaw našeje Maćicy Serbskeje. Jeho česćownu znatosć a popularnosć wuskutkowa jemu nic bohastwo a starožitnosć jeho rodu, ale wosobinske zasłużby, džěławosć za narodnosć, za lud a wótčinu, kotrež wón z cyłej mocu swojeje šlachotneje duše lubowaše. Bě to wosoba, kiž ženje njesahaše za wysokimi a zamožnymi zastojnictwami, za knježenjom a rozkazowanjom jemu mysle njehrajachu. Wón bu rodženy lěta 1828 jako syn wjefcha Leona, pře-njeho maršałka Galicije, a Jadwigi z hrabjow Zamojskich. Wysoke wukublānje, swědomite uniwersitetske študije w Jendželskej a Francozskej z přirodzenymi darami we nim njewšednu jasnosć a strózbosć ducha wutworichu. Wot lěta 1860, hdyž wón prěni króć wustupi do zjawnosće jako stav deputaci z hr. Alex.

Dzieduszyckim a Fr. Smolku, kotař we Winje za Galiciju wuskutkowa autonomiju („samorząd“), a jako posoł na krajnym sejmie we Lwowie, je wón stajnje wojował za swoje přeswědčenje, za swój lud a kraj bjez přestaća a wustaća. Z jeho iniciativu a z jeho njewustajnej džěławoséu nasta prěnje towařstwo ludowego rozswětlenja („oświaty ludowej“) w Galicji. Ratańskie towařstwa, kreditowe towařstwa, ludowe nalutowarnje mějachu we nim swérneho a swědomiteho pomocnika a husto dosć wjednika. Jako předsyda krajoweje wustajeńcy lěta 1894 ma wón najwjetše zaslužby. Dla powšitkowneho dobra a za powšitkowne zarjady njeje wón ženje ani swojeje prócy ani swojich pjenjez lutował. Jeho ruka běše stajnje wotewrjena a jeho pomoc bu často pytana, a ženje bjez wuspěcha. Tajkich ludži je mało. Pola Adama Sapiehi měješe dobro powšitkownosće, česć idejow wjetšeje wažnosće hač wosobinske začuwanja a privatne naležnosće. Kak woprawdže nadobny na př. wopokazuje so jeho kharakter w počahach k Łužiskim Serbam. Na powěsć, zo tutón mały, Polakam po duchu a krwi tak blizki, šlachotny narod sebi serbski narodny dom twari, kiž ma być jeho srjedžišće a wohnišće jeho idealow, wjeŕch Sapieha z pomocu přikhwata bywajo z příkladom za wšitkich zamožitych, nadobnych, zemjanskich ludži a 2000 hriwnow na tutón zaměr dariwši předsydstwu Maćicy Serbskeje pósła, ale lědma štó wě wo tom, stohubna fama reporterska njeje roznjesła tutón skutk, zemrěty njeje na to džiwał, serbska Łužica njeje mohla swojeho dobroćerja z rjadem wozdebić, Maćica Serbska njeje mohla jeho k poslednjemu wotpočinnej přewodzeć, ale mjeno wjeŕcha Sapiehi je zapisane dopomjatka a wutroby wšitkich wěrnych a swérnych Serbow a budže so wopominać tak doňho hač budže Maćica, hač budža Serbja. Nimo nadobnega kharaktera Adama Sapiehu wuznamjeňeše njewšedna šlachotnosć postawy a prostota wobkhada, z ko-trejž wón wutroby a mysle wšitkich k sebi putaše, kiž mějachu zbožo z nim so zetkać. Wopomnjeće tajkich wosobow so hļuboko a trajne do pomjatka čłowjestwa zaryje, jich žiwjenje njehasnje ze smjeru. Čělo njeboćičkeho wotpočuje we wótcowskej zemi we swójbnym pohrjebnišću w Krasiczynje w Przemyskim wokrjesu w Galiciji. Šumy lěsatych hórkow a pluskot.

rěki Sanu tuja do wěčneho spanja šlachotneho ducha „czerwonego księcia“. Česć Tebi a pokoj wěčny!

Kališ, w januariju 1904.

Melanja Pareczewska

Nekrolog XLVII.

P. Měrćin Hattala,

bywši professor słowj. filologije při Pražskéj uniwersité, sobustaw Akademijow wědomosći w Prazy, Pětřehrodze, Romje atd., dohľadovař „Serbowki“, čestny sobustaw Maćicy Serbskeje.

* 4. nov. 1821. † 11. dec. 1904.

Njedželu 13. decembra 1903 knježeše w Prazy cyle wujadna kurjawa, a běše to struchły džeń, hdyž Serbowčanaj z khutnymi myslemi a z hobrskej palmu ze serbskimi sekłami po Wjaeślawowym Naměsće k Museju kročeštaj. Na sekle běštaj sebi w złotych pismikach zaryé dałoj jednore słowa: „Z bluboké vděčnosti spolek lužických studujících v Praze, Serbovka“. A we wysokim domje blizko Museja so wěnc woteda w znatym bydlenju, hdźež na marach ležeše dołholętny dohľadovař Serbowki a nic mjenje přikhileny přečel serbšiny. Do jeho miłeho wobliča hišće jónu pohladachmoj. Třo wuheŕscy Słowacy, z jeho přečelstwa, we wysokich škórnjach a ze wšědnym burskim wurazom, běchu runje přikhwatali. A bolostnje začuwachmoj, hdyž pomyslichmoj, zo su tući najskerje jeho „najswěrniši“. Nimo nich bě tu hišće jeho dołholętna hospoza, kiž płaco wuskorži, kak wjèle a hroznych njepřečelow zemrjetemu bywa, hač runjež je był smjeré dobra duša.*). Wěste je: bóle wopušceny a wosamoceny sławny wučeny muž zemrjeć njemóžeše. Popołdnju sameho dnja přewodžachmy jeho z cyrkwe swjateho Ignaca na stary krasny Wyšehrad. Syła ludu, mjez nimi wjèle wučenych, bě so zešla, ale čiše so zahrjeba a nichtó so njenamaka, kiž by trošku na wotewrjenym rowje rozestajał, štò so tu do khłodneje zemje

*) To sym ja wosebje začuł a spóznał, jako w augusće lěta 1901 dwě njedželi z nim w Janskich Łaznjach w Kerkonošach přebywach a džeń wotdna jeho přečelniku, miłu a zajimawu towarzliwość wužiwach.

khowa. To so tola hewak pola wulkich muži stawa. Tak tež mijelčachu džakowni študenci.

Měrćin Hattala narodži so 4. novembra 1821 w Trstenej we Słowakskej: Najprjedy študowaše na wuherských šulach a pozdžišo we Winju, hdžež theologiske študije skónči. Zaběraše so zahe ze swojej maćeřštinu, nic mjenje z čěštinu a někotrymi druhimi słowjanskimi rěčemi. Lěta 1848 bu za měšnika wuswjećeny a bórzy wuńdže z jeho ruki słowakska rěčnica, īaćanscy spisana „Grammatica linguae sloveniae collatae cum proxime cognata bohemica“ (1850 w Ban. Šćawnicy). Hdyž běše krótki čas w Pressburgu z wučerjom pobyl, poda so na Pražsku univerzitu, na kotrejž hač do l. 1891 jako zjawný słowjanský filolog skutkowaše. Hattala pisaše wob tutón čas wjèle; najwažniše džěla su: „Zvukosloví jazyka staro- i novočeského a slovenského 1854“, „Skladba jazyka českého 1855“, „Srovnávací mluvnice jazyka českého a slovenského 1857“, „Slovo o polku Igorově 1858“, „Počátky mluvnice slovenské 1860“, „De continuarum consonantium in linguis slavicis mutatione 1867“, „Počátečné skoupeniny souhlasek česko-slovenských 1870“. Dale sceleše do časopisow wědomostne nastawki, na př. „Počahowanja Cyrilloweje rěče k nětčišim słowjanskim narěčam, Časopis M. Č. 1855“ a „wo historiskej rěčnicy ruskeje rěče Buslaewowej, Časopis M. Č. 1862“. We prašenju, su-li „Sud Libuše“ a „Kralodwórki rukopis“ prawdziwe abo falsifikaty, běše Hattala horliwy, haj zasadký škitař jich prawdziwoscé w džělach „O brana Libušina Soudu ze stanoviska filologického, Časopis M. Č. 1858—1860“ a w palaeografiskim, philologiskim a poetiskim nastupanju w „Prager Morgenpost“ 1858—59. Spisy „Ueber die gesammtslavische Literatursprache, Osvěta, 1871—72“ a „Brus jazyka českého“ su tohorunja połne njemérneje polemiki a hóřkeje kritiki.

Hattala zemrě wopušćeny, mało česény, přečelow črjódka njebě wulka — a tola je wón jedyn z najwjetších słowjanskich filologow — kak to? Haj, kruče nałożowaše wótru polemiku přeciwo mužam, kiž njemyślachu kaž wón. Tak často njebywaše njestroniski a „priwiśnikow“ črjóda so pomjeňowaše a „přeciwnikow“ syła rosćeše. Za Kralodwórski rukopis wojoyaše naš mištr hač do smjerče a pisaše z hněwnej zasadkloséu. — Njeh je to

wšo kajkež je — same mnohe wuznamjenjenja z najwyšsich stron — běše z ryčerjom kejž. rusk. rjadu swj. Hany, z čestnym doktorom słowjanskeje filologije Odeskeje uniwersity, z radnym sobustawom Českeje Akademije wědomosći w Prazy, z dopisowacym sobustawom kejž. Akademije Nauk w Pětrohrodze, Akademije dei Quiriti w Romje atd. atd. — bižo swědča za to, zo je Hattala, byl njewšedny duch. R. i. p. Jan Wjeńka.

Wućahi z protokollow M. S.

1. Posedzenje předsydstwa 30. měrca 1903 w Liščej Jamje. Přitomni: Łusčanski, Smoleń, Kapleń, Fiedleń, Čeć, Sewčik, Andricki, Renč, Skala a jako hósé Kaup. Twarski mištr Kaup předpoloži načiski za dotwarjenje domu. Jich přjeće ma so hłownej zhromadźizne poručić. — Próstwa wo koncessiju korčmy w nowym domje njeměješe dotal wuspēcha. — Hłowna zhromadźizna ma być 15. hapryla z tymle porjadom: powitanje, rozprawy, wuradżowanja dla dotwarjenja M. doma, nekrologi, namjety. — Za nowych sobustawow buštaj přijataj knjezaj kublerzej Króna w Bukecach a Zoba w Cornjowie.

2. Hłowna zhromadźizna M. S. 15. hapryla 1903 pola Gudžic. Přitomnych bě 49 sobustawow (po zapisku). Dokelž je předsyda kborowatosće dla zadžewany, městopředsyda far. Křižan- zhromadźiznu popołdnju w 3 hodž. wotewriwsi přitomnych powita.

I. Na to podawaju so lětne rozprawy. 1) Sekretar Skala hłownu rozprawu čita: Nimo protyki a Časopisa njeje M. S. w zašlym lěće ničo wudała, je pak 300 hr. za 300 eks. „Příslowow hł. Serbow“ zaplaćila, zo by je sobustawam dariła. Wjele je předsydstwo z wubjerkom wuradžowało wo dotwarjenju doma. Składowanki za dom běchu spokojace; wosebje zaslužitaj sebi džak Maćicy kapł. Andricki (nowolětne dary) a kanonik Herrmann. — Městopředsydu, far. Mrózaka, je nam smjerē nahle wzała; na jeho město bu far. Křižan-Hodžijski powołany a za zastupnika do wubjerkę far. Gólc-Rakečanski. Našemu sławnemu wótčincej a komponistę Koçorej je w mjenje Maćicy wyšsi wučeř Fiedleř k 80. narodninam zbožo přał. Nimo far. Mrózaka žaruje Maćica tež wo horliwego sobustawa, far. Michała Šewčika. — 2) Za pokladnika rozprawja far. Kubica: Dohodow bě 2936,94 hr., wudawkow 2415,70 hr., zbytka 521,24 hr.; zamōženje wučinja: 3672,84 hr. a živjenjezawěscenska polica wo 5000 hr. — 4) Po rozprawje knihiskładnika Kaplerja je Maćičny knihiskład wopuščiło telko knihow a spisow, kelkož nadrobna rozprawa w poslednim listnje tutoho zešiwka Čas. wočišcana wuličuje.

(hl. tam). — 4) Po rozprawje knihownika Fiedlerja je knihowni přibylo 182 čislow. — 5) Musejnik Šewčik powěda, zo je musej so wo 125 čislow přisporił. Dokhodow měješe 38,95 hr., wot wopytarjow 23,15 hr. (mjez nimi bě Hodžijska šula) a wudawkow 37,57 hr. Naležnje so wsitcy napominaju, hromadžić za naš musej. — 6) W mjenje dla khorosće njepřitomneho notara Cyža podawa Muka rozprawu wo zarjadnistwje doma. Dokhodow běše 8603,05 hr. Wudawkow: 8132,92 hr. Wšón dołh je zwotpłacany hač na prěnu hypotheku, wučinjacu 90000 hr. Za poslednje pjeć lět móžachmy 21000 hr. wotpłacić, tuž so njetrjebam y bojeć přichoda. — 7) Scéhuja rozprawy wo rěčespytnym, narodopisnym, starožitnostnym, belletristiskim a delnjo-serbskim wotrjedže. — 8) Wubjerk je, kaž far. Kubica rozprawja, pokladnicu a dom swědomieče přehladał a wupraja připóznaće a džak knjezam Čećej, Fiedlerjej, Šewčikej a Cyžej. Z postanjenjom džakuje so zhromadžizna tež dr. Mucy, kotryž je za snadne zarunanje (300 hr.) Maćicy 300 exx. wot njeho nakładowanych a wudatych „Přisłowow“ (hewak 5 hr. za 1 eks.) darił.

II. Po rozprawach jedna so wo dotwarjenju Maćičneho doma po Kaupowych rysowankach. Šewčik wułożuje, zo ma so hlowna zhromadžizna rozsudžié: a) hač ma so stary dom hnydom potorhać, b) hač ma so w nowotwarje sala mjez tym hišće wuwostajíć, c) hač ma so po Kaupowych načiskach twarić, a d) hač ma so centralne tepjenje za přizerfske městnosće připravić; a zo ma so e) twarski wubjerk wuzwolić, kotryž by měl wšo dalše do rukow wzać. Dypki a, b a c so jenohłosnje přiwzachu; wo tepjenju njech twarski wubjerk rozsudži. Do toho so wuzwola: Łusčanski, dr. Renč, Mrózak, Šewčik, Smolefa Cyž.

III. Nekrologi. Wo † far. Mrózaku-Budestečanskim bě far. Mrózak-Hrodžiščanski nekrolog předewzał, bu pak nable domoj wotwołany, tohodla přečita far. dr. Renč čiščany nekrolog z Časopisa. Wo far. Mich. Šewčiku ma wopominacu rěč kapł. Andricki, kiž njeboćičkeho mjenuje swérneho Serba, horliweho měšnika a sprawneho přečela, po kharakteru jeho přirunajo z pčołku (njewustawaca pilnosć) a z kłosařku (swéra w zběranju).

Njeboćičkej knjeni E. Smolefcy, druhzej mandželskej našeho njezapomnitého wótčinca, wěnuje předsyda Křižan słowa džaka a připóznaća wuzběhujo wosebje tež, zo je tuta njezamožita knjeni 500 hr. Maćicemu domej wotkazala. Wopomnjeće wotmrětych česćuja přitomni z postanjenjom.

IV. Nowowólby: Do předsydstwa so Skala, Kapleř a Čeć, do wubjerkia Kubica, dr. Renč a Andricki z přihłosowanjom z nowa wuzwola.

V. Namjetey. Po namjetach bu postajene: a) Přichodnje ma so hnydom při započatku zhromadžizny něchtó postajić, kiž ma so wo zapis wšech přitomnych starać. b) Twarski wubjerk ma swěru pruhować, hač so tola njeby tunišo twarić hodžalo, hač za 145000 hr. bjez sala. c) Wo přikupjenju Eignerec khěže so z nowa jednać nima. d) Překupc Bart w Brězynce agenturu přihotuje.

Za sobustawow so hišće přiještaj: dr. Selle, faraf w Steyru, a seminar. Nawka w Budyšinie.

3. Zhromadne posedženje předsydstwa a wubjerka M. S. 30. nov. 1903 w „Liščej Jamje“. Přitomni: Łusčanski, Križan, Andricki, Šewčik, dr. Renč, Kapleř, Cyž, Smoleř, Fiedlēr a Skala. Knjezaj Cyž a Šewčik mataj z Lubijskej banku wosebitý kontrakt dla wotnajeća městnosćow wuradzić a přihotować. Koncessije dla chce předsyda so z nowa prôcować. Kn. Kaplerjej so dowola, w „Čitankach“ nuzne prawopisne porjedženki wobstarać.

Wučahi z protokollow twarskeho wubjerka M. S.

1. Dźeń 4. meje 1903 zeńdzechu so w „Liščej Jamje“ knježa, kotrychž bě hlowna zhromadžizna do twarskeho wubjerka wuwzwiła: praelat Łusčanski, fararjej Mrózak a dr. Renč, rěčnik Cyž, redaktor Smoleř a tachantski předař Šewčik. Prěniši přija předsydstwo a posledniši zapisowanje. — Wobzamkny so, zo by so, dokelž wjacy hač 130 000 hr. přetwarić njemóžemy, tu khwilu hišće wot twara sala w dworje wothladało, njedosaha-li spomnjeny pjenjez k tomu. — Kn. twarski mištr Kaup, do posedženja přeprošeny, wułożowaše, zo wulkotna fasada twar tak drohi čini, hdyž dźe budże tola na wšě 30 000 hr. płacić. Muleřske a čěsliske dźělo přewozmje Kaup, druhe dźěla so wupišu. Stary dom zwottorba Kaup za material.

2. Dźeń 11. meje 1903 w „Liščej Jamje“. Přitomni: Cyž, Smoleř, Kaup a Šewčik. — Po přestudowanju starych protokollow so rozsudžichmy, na přichodne posedženje kn. architektu Grothu přeprosyć, zo bychmy z nim wo fasadę jednali a ju jemu wotkupili. — Kólňja, kotruž dyrbimy po žadanju policije wotnjesé, ma so jako twarska buda trjebać. Kaup sebi to z policiju wučini.

3. Dźeń 18. meje 1903 w Gudžic hosćencu. Přitomni: Łusčanski, Renč, Cyž, Smoleř, Šewčik a přeprošeni Grothe a Kaup. — Grothe chce fasadu na drobne rysować a žada za to 7 % jeje płaćizny (30 000) a za kóždy puć 6 hr. Zo by fasada žiwišo wustupiła, budže měščanska rada wo dowolnosć prošena,

zo by srjedzny džel so wo 25 cm wustorčić směl. Cyž a Kaup so wo to postarataj, zo bychmy zwesta zhonili, hač je murja při Eignerowej khěži naša abo nic.

4. Džeń 6. julija 1903 w „Liščej Jamje“. Přitomni: Łusčanski, Smolef, Cyž, Šewčik a Kaup. Grothe so z dohotowjenjom fasady komdži. Šewčik ma jemu wozjewić, zo so wubjerk jeho pomocy wzda, njepředpoži-li nanajpozdžišo do 16. julija nadrobne rysowanki. Pěskowcne džela maju so potom hnydom wupisać. Firma Körtting chce centralne tepjenje za 2700 hr. wuwjesć. Šewčik ma z njej w tej wěcy jednać. Twarskemu mištrej Kaupej přewostaja so mulefske a čěsliske dželo kontraktnje za 52500 hr. Kontrakt žada, zo ma twar 15. septembra 1904 dohotowjeny być. Pjenjezy dostanje twarski mištr dvójcy po 15 000 hr. hač do 15. julija 1904, zbytk (22 500 hr.) wostanje jako druhá hypotheka na domje stejo, a njemóže ju nam kn. Kaup do 1. 1914 wupowjedžić, dyrbi pak wotpłacenia wot nas přijimać. Měščanska rada je přizwoliła, zo so srjedzny džel domu wo 25 cm na wulicu (hasu) wustorči. Kn. Cyž je kontraktaj za Grothu a Kaupa zestajał, kotrajž so wšem spodobataj; mataj so wot njeju přijeć a podpisać.

5. Džeń 17. julija 1903 pola Gudžic. Přitomni: Cyž, dr. Renč, Šewčik, jako hósé Skala a přeprošeni Grothe, Kaup, Minzlav (firma Körtting). Grothe předpoži svoje rysowanki. Přitomni wuprajichu so za to, zo byštaj so njepřikrytaj wustupaj (erkeraj) po boku srjedzneho džela twarby do wěžickow wutwariloj a zo by so wěžička na srjedznej trše wuwostajiła a radšo za nju wjetša w róžku doma při Lawskej hasy natwariła. Naćisk za centralne tepjenje ma so trochu přeměnić. Šewčikowe namjety wosebje na wuwětrowanie rumnosćow džiwace so přijimaju. Zarjadowanje tepjenja přepodawa so Körttingej za 2918 hr.

6. Džeń 27. jul. 1903 pola Gudžic. Přitomni: Cyž, Smolef, Šewčik, a přeprošenaj Kaup a Grothe. Za wuwjedźenie pěskowcowych dželov poskićuju so a žadaju: 1) Vogel a Müller w Drježdānach 23 303,03 hr. za najlepsí kamjeń z darmotnym dowozom hač na twarnišće; 2) Frommherz a Müller w Drježdānach 20 613,01 hr. za srěni kamjeń a 27 530,79 hr. za najlepsí pěskowc z dowozom hač na dwórnišće; 3) Martin Flössl 20 700,83 hriwnow za wšelaki kamjeń z přiwozom hač na twarnišće a 4) Hörning w Budyšinje 20 015,57 hr. za z džela najlepsí, z džela srěni kamjeń. Telefonisci so Vogela a Müllera prašachmy, hač pěskowc, wšo najkruciši, za 21 500 hr. wobstarać njemóže. Wotmołwi hnydom, zo za tutón pjenjez dželo přijima. Po tym dôdže tež hišće naćisk knjeza Pječki tu, kotryž sebi 24 700 hriwnow žada.

7. Dzén 24. augusta 1903 pola Gudžic. Přitomni: Łusčanski, Šewčik a Kaup. Někotre pěškowcove kamjenje su wobškodzene. To ma so Vogezej a Müllerej pisać. Železne nošaki so pola Miesnera tu skazaju. Šewčik ma wo přijomne płaciźny z nim jednać.

8. Dzén 5. oktobra 1903 w „Liščej Jamje“. Přitomni: Łusčanski, Smoleń, Cyž, Šewčik a Kaup. Při postajenju twarskeje summy 6. julija je so ličeřski zmylk stał. Nic 52500 hr. wučinja muleńke a čeſliske džela, ale 63800 hr. Kaup skónčenje do toho zwoli, zo so summa na 61800 hr. poniži. Płacić ma so po prjedyšim postajenju z dnia 6. julija. Dzén 13. oktobra ma so twar wot twarskeho wubjerkwa zhromadnje wobhladać. Tež zwonkownaj sobustawaj a Grothe mataj so k tomu přeprosyć. To je so tež stało.

9. Dzén 26. januara 1904 pola Gudžic. Přitomni: Cyž, Skala (jako zastupník Łusčanskeho), Smoleń, Šewčik a přeprošení Kaup, Grothe, Müller (architekt). Klempnařske džela přewostajaj so Röschenthalerzej za 1725 hr. (Šolta a Domaška žadataj 1742 a 1749 hr.) a kryjeřske džela Donatnej za 3259 hr. Za blidafiske (tyšeřske) džela žadataj Schmidt a syn 7901 br. Maju so jimaj dowrnić, khiba zo jedyn poskhód da blidafskemu mištrej Jehnje, kотryž je při přěnim džele doma jara spokojace dželo dokončać. Tomu ma so tohodla naćisk připóslać. Rězbařski mištr Hasenohr w Drježdánoch žada za rězbařske wupyšenje fasady 5899 hr. To zda so přewjele być. Cyž a Šewčik pojedzetaj tejele wěcy dla do Drježdžan, zo byštaj z mištem jednać. Dla wupyšenja teju dweju wěžičkow ze šćepjelom (šifrom) ma so Schumann na Grothu wobroćić.

10. Dzén 11. febr. 1904 pola architekta Grothy w Drježdánoch. Přitomni: Cyž, Šewčik, Grothe a Hasenohr. Přeńdzechmy wše jednotliwe rězbařske džela na fasadze; někotre maju so zjednoricić, někotre wostajíć. Fasada budže tak wo nimale 1500 hr. tuňa.

Zwonka posedzenjow staraj so twarski wubjerk wězo tež stajnj wo nowotwarbu. Wosebjie někotři pilne dohľaduja a wšelake nuzne a běžne wěcy wobstaruja a zarjaduja. Bóh dał, zo bychmy zbožownje dotwarili!

Wučahnył Jakub Šewčik.

Dary za knihownju M. S.

Wot 1. měrca 1902 hać do 1. měrca 1904 podawaše dary do Maćicneje knihownje 13 darićelow:

1. K. prof. Entlicher w Prazy: Jedyn přeložk z Perščiny wot njeho samoho;

2. Pólski poeta k. baron z Eysymont w Wielkej Czerniowcy pola Owruča we Wołynji w Ruskej: Walka Idej III. Świątełka;
3. J. J. Anat. Gagarin, wjeſch w Odessy: a) Kratkaja pomologija, b) plodowaja škola, c) o zjězdě plodowodow 1900 g., d) plodowodstwo;
4. k. literat Marks w Petersburgu: a) Illustr. žurnal Niwa za 1902 a 1903; b) měs. přílohu a zbornik Niwy za 1902, c) zhromadžene spisy Žukowskago, d) spisy Lěskowa, tom 13—36, e) spisy Čechewa, tom 1—3, 5—16;
5. kn. dr. Meiche w Drježdānach: Sagenbuch des Königreichs Sachsen.
- 6) k. prof. dr. Muka w Freibergu: a) Serbski zemjepisny słowničk a serbska džiwadłowa zběrka, čo. 6—7, b) 40 čislów druhosłowjanskich a 12 čislów němskich knihow, c) 18 doublettow;
- 7) k. literat Panow w Petersburgu: Vladimir Wolgin. Roman we wjazanej rěči;
- 8) k. red. M. Smoleř w Budyšinje: a) Serbske Nowiny, Pomhaj Bóh, Łužicu a Hospodarja na lěto 1902 a 1903, b) předowanje, wot Waltarja, c) Žabawy wot Radyserba, d) Daniel we lawowej jamje, e) Die Slaven und das Evangelium. Von R. Urban;
9. k. konr. prof. dr. Wilisch w Žitawje: Program z nastawkom: Zur Geschichte des Wortes „Kammer“;
10. k. wyšši wučeř Wjela w Budyšinje: a) Předsłowo k spěwařskim z lěta 1762, b) Opis Krakowa i jego okolic, c) 3 doubletты.
11. Serbske luth. knih. towarzystwo: Bibliski pućnik za lěto 1903 a 1904;
12. Tow. ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje: a) Kath. Póska na lěto 1902 a 1903; b) Krajana za l. 1903 a 1904;
13. Delnjołuž. Wotrěd M. S.: a) Trofikt čhorým a tužňním, b) Mimo Boga na ſwěſtce, c) Psichirovnost. Silbo atb. Napišal Fr. Schüela.
- W uměnjaſe su swoje spisy ze spisami Maćicy Serbskeje tele wědomostne towarzystwa a wustawy:
1. Łuž. předafiske tow. w Lipsku: Jahresbericht. 27. u. 28;
 2. Hornjołuž. tow. wědomosćow w Zhorjelu: a) Neues Lauf. Mag., 78. u. 79. B., b) Cod. dipl. Lus. sup. II, B. II, h. 3;
 3. Přirodospytne tow. Isis w Budyšinje: Sitzungsberichte und Abhandlungen 1898—1901;
 4. Delnjołuž. tow. za anthropologiju a starožitnosće w Gubinje: Niederl. Mitteil., 5. B., 8. h., 6. B., 1. h., 7. B., h. 1—8;
 5. Hornjo-hess. tow. za stawizny w Giesenje: Mitteilungen, 10.—12. Band;
 6. Württemb. komissija za krajne stawizny w Stuttgartce: Württ. Vierteljahrsheste für Landesgeschichte. XI. u. XII.

7. Tow. za pom. stawizny a starožitnosće w Šćecinje:
Baltische Studien, Band 6.

8. Museum „Matica Česka“ w Prazy: a) Časopis Musea
království českého 1901, svázeck 5—6, 1902, sv. 1—6, 1903, sv.
1—6, b) Zpráva za rok 1901 a 1902;

9. Česka akademija kejž. Franca Jozefa w Prazy: a) Na-
rodní písne Moravské. Díl II., b) Bibliografie české historie. II.
díl, c) Spisy Jana Amosa Komenského. Čo. 4—5, d) Rozpravy,
Ročník VIII. Třida III. Čo. 1., Ročník IX. a X. Čo. 1—3,
e) Sbírka pramenův. Čo. 4—5, f) Historický archív. Čo. 20—21.
g) Archív pro lexikografi a dialektologii, h) Chek ve vědě a v zá-
konodárství, i) Sbírka pramenův ku poznání literárního života v
Čechach, na Moravě a v Slezsku, j) Soustavný úvod ve studium
nového řízení soudního. Díl III.;

10. Matica Moravská w Brnje: Časopis Moravského Musea
zemského. Ročník II, čo. 2, Ročník III, čo. 1—2, R. IV, čo. 1;

11. Musejný spolek w Soběslawje: Musejný Sborník. 1900, č. 3;

12. Ethnografiske tow. we Lwowje: Lud. Tom 8, 1—4.
Tom 9, 1—3;

13. Galicko-ruska Matica we Lwowie: Naučno-literaturnyj
Zbornik. 1902. Tom II, kniga 1 (a, b), 2 i 3;

14. Biblioteka Kórnicka: a) Acta Tomiciana. T. dec., T.
undec., b) Przyczynki do dziejów pan. Zygmunta Starego. Z. 1—2;

15. Towarstwo wědomosćow w Póznanju: Roczniki.
Tom 27, zeszyt 3—4, Tom 28 a 29;

16. Museálna slovenska spoločnosť w Turč. Swyatym
Marćinje: a) Časopis. Ročn. V, č. 2—5, R. VI, č. 1—6, R. VII, č. 1,
b) Zborník. R. VII, sv. 1—2, R. VIII, sv. 1—2;

17. Matica Srpska w Nowym Sadu: a) Letopis, knjiga
212—224, b) Knjige za narod, sveska 98—107, c) Knjige Matice
srpske. Broj 4—9, d) Kalendar Matice srpske za godinu 1903
a 1904, e) Rad i imenik Matice srpske god 1902;

18. Matica slovenska w Lublanju: a) Zabavna Knjižnica,
13—15, b) Knezova Knjižnica, 8—9, c) Letopis slovenske Matice
za l. 1901 a 1902, d) Zborník, 3—4, e) Slovenska zemlja, 4.,
f) Slovenske narodne pesmi, 6;

19. Akademja Umiejętności w Krakowje: a) Bulletin
intern. 1902—1903, b) Kat. literatury naukowej polskiej. Tom I.
R. 1901, Z. 4, T. II. R. 1902, Z. 1—4, T. III, 1—2, c) Pom-
niki dziejowe wieków średnich. Tom 16., d) Scriptores rerum
Polonicarum. Tomus 18, e) Rozprawy. Wydział historiczno-filo-
zoficzny. Tom 16—19., f) Rozprawy. Wydział filologiczny. Tom
18, 19, 20, 22, g) Biblioteka pisarzów polskich. Nr. 41—46;

20. Khorwatske archäologiske tow. w Zahrjebje: Vjestnik, VI—VII;
 21. Južnosl. akademija znanosti i umjetnosti w Zahrjebje: a) Rad, knjiga 146—147, 150—152, b) Ljetopis, 17. sv.;
 22. Historisko-filologiski institut knjeza Bjezborodka w Něžinje: Izwěstija. Tom XX.;
 23. Kejž. ruske geografiske tow. w Petersburgu: Žiwaja starina, god 11., wypusk 3—4, g. 12., w. 1—4, g. 13., w. 1—2;
 24. Dobročeski komitet w Petersburgu: Izwěstija, 1902, čo. 3;
 25. Ministerstwo narodnago prosvěščenija w Petersburgu: Žurnal min. nar. prosv. na lěta 1902 a 1903;
 26. Kejž. ruska akademija wědomosćow w Petersburgu: a) Izwěstija, Tom 13., č. 4—5, Tom 14., č. 1—5, Tom 15., č. 1—5, T. 16., č. 1—5, T. 17., č. 1—4, b) Katalog, c) Zbornik, T. 69—73.
- Horješim česćenym knjezam, towařstwam a wustawam wuprajam w mjenje Maćicy Serbskeje najwutrobníši džak.
- W Budyšinje, 1. měrca 1904.

K. A. Fiedleř, knihowník M. S.

Zapis darow do museja M. S.

Wot 1. měrca 1903 hač do 15. małego róžka 1904 našemu serbskemu museju darichu:

1. Kn. faraf R. Krause z Kulowa: wulki bronzowy našijnik, brązowe kolesko a wěčko a 9 popjelnicow, lěta 1849 w Kulowcu wurytych a dotal na farje khowanych; rukopisnu agendu (němsku a serbsku), pisanu wot Jurja Serbina († 1847); rukopisny němsko-serbski słownik wot Marčki (1821); rukopis „přihotowanje na swj. sakrament pokuty“; „Serbske řatħolbče Řħerlużċe“ (1720) a hobrske palmowe lopjeno z Ameriki.
2. Knežna Mičec z Kulowa: zastarski śwěčnik, molowanu kofejowu nadobu, kofejowy mlynčk a swječatko.
3. Kn. faraf dr. Renč we Wjelećinje: cyrkwiński durjowy zamk z l. 1630.
4. Kn. kan. scholast. Jakub Skala z Budyšina: cynowu lampu a śwěčnik, tři jutrowne jejka a 23 starych pjenjez.
5. Kn. faraf J. Křižan w Hodžiju: železnu khorojčku z Hodžiskeje wěže z l. 1582, wolijowaj wobražaj fararjow Wičaza (Lehmanna) nana a syna († 1732 a † 1750); kruch kožaneje tapety pokazki starskeho rězbafstwa z cyrkwie, blachowej khorhoji a groćane nošatko.

6. Kn. kantor Jordan z Popoje: wobraz „Ta duchna Domazna Zowka 1801“.
7. Kn. faraf Nowak w Radworju: šesc starych italskich a belgiskich pjenjez.
8. Kn. kapłan Šolta w Žitawje: popjelnici z Wotrowa.
9. Kn. katechet Hejduška w Budyšinje: stary zamk konjaceho rječaza.
10. Kn. wučer Wjeńka w Różenće: kij po njeboh far. kan. Bjenšu w Ralbicach.
11. Knjeni Brodlina w Drježdananach: na drjewo molowane swjećo swj. Marije ze serbskim napismom.
12. Swójba Jakubašec w Bělčecach: škleńcu z Jězusowym narodom a křižowanjom.
13. Kn. kapłan J. Just w Khrósćicach: kamjeńtu sekeru při nowotwarje šule tam wurytu.
14. Kn. wuč. em. Kral w Radworju: kamjeńtu sekeru (wotlamana) při twarjenju železnicy wurytu.
15. Kral. saks. ministerstwo znutřkovnych naležnosćow: „Bericht der Kommission zur Erhaltung der Kunstdenk-mäler im Königreich Sachsen. (Tätigkeit in den Jahren 1900, 1901 und 1902.) Tale knižka, přinošaca zapis a stawizny všech sakskich musejow, tež wo našim serbskim museju jedna.

Přisp. Při nowotwarje našeho domu bu tež 11 starych pjenjez wurytych.

Wšo hromadže je so potajkim do museja dariło 91 jednotlivych kruchow a kuskow. Wšem nadobnym darićerjam budz nutrny džak!

J. Šewčik, musejownik.

Rozprawa wo knihiskładze M. S.

W běhu 55. Mačičneho lěta wot 1. apr. hač do 31. decembra 1902 buchu z knihisklada tele knihi a knižki wudate:

4001 exx. Protyki „Předzenaka“, 478 exx. Bibliskich stawiznow, 314 exx. Časopisa, 114 exx. Čitankow, 1 ex. Spěwneje radosće, 34 exx. quartettow dr. Pilka, 10 exx. Hrода na Zhorj. horje, 10 exx. Nowych trójnikow, 10 exx. Genovefy, 10 exx. Robinsona, 10 exx. Bitwy pola Budyšina, 5 exx. Serbskich basnjow, 1 ex. Pěsni wo zwonu, 7 exx. J. M. Budarja, 2 exx. Serbskich zynkow, 2 exx. Zapiskow, 7 exx. Słownika, 5 exx. Narodnych spěwow, 5 exx. Kocorowych spěwow, 1 ex. Kocorowych quartettow, 15 exx. Towařnych spěvnikow = do hromady 5042 exx.

Wot 1. januara hač do 31. decembra 1903 buchu z knihi-składa tele knihi a knižki wudate:

XV Narodnych spěwow wot Kocora 1 ex., VI spěwow wot Kocora 1 ex., Słownik 3 exx., Zahrodnistwo 3 exx., Chrystof Kolumbus 4 exx., Swěrnaj susodaj 9 exx., Wotroha krala Jana 10 exx., Za dušu a wutrobu 10 exx., Njedzela 10 exx., Quartetty wot Kocora 16 exx., Serbske basnje 25 exx., Křižne wójny 31 exx., J. M. Budaf 35 exx., Towarſny Spěwnik 36 exx., Bratz a sofiačka 40 exx., Wěnčk fijawkow 50 exx., Oberlin 50 exx., Trójniki 50 exx., Nowe Trójniki 50 exx., Mały gratulant 57 exx., Wumjeňkař 59 exx., Bohusław z Dubowina 60 exx., Protyska na l. 1903 61 exx., Křiž a połměsac 70 exx., Jutrowne jejka 70 exx., Zabawki 70 exx., Bitwa pola Budyšina 75 exx., Nadpad pola Bukec 75 exx., Jan Manja 75 exx., Jakub 80 exx., Genovefa 90 exx., Hród na Landskrónie 115 exx., Robinson 120 exx., Čitanka 200 exx., Spěwna radosć 457 exx., Bibl. stawizny 501 exx., Časopis M. S. 605 exx., Protyska na l. 1904 5989 exx. = wšo do hromady 9263 exx.

W Budyšinje, 31. decembra 1903.

J. Kapler, knihiskładnik M. S.

Přinoški sobustawow M. S.

Swój lětny přínošk w času wot 1. wulkeho róžka hač do 31. hodownika 1903 zaplaćichu:

Na l. 1904: kk. dr. med. z Bötticher w Budyšinje, faraf n. w. Urban w Budyšinje, faraf dr. Selle w Steyr, prof. E. Bogusławski we Warsawje, rěčnik Cybulski w Kališu, sekretář Mlynarski w Kališu, faraf Křižan w Seitendorfje, kanonik faraf Herrmann we Wotrowje, wučer em. Jenč w Kluču (Klotzsche), prof. Kopyczak w Tarnopoli (Skałatu).

Na lěto 1903: kk. faraf Křižan w Seitendorfje; prof. dr. Stumme w Lipsku; prof. Kopyczak w Tarnopoli; kand. phil. Lohe w Pětrohrodze; prof. Morfill w Oxfordze; kaplán Just w Khróscicach; administrator Šćepan Kocian w Róženče; faraf Rězo w Janšojach; advokat dr. Gintl w Prazy; piwarc Radca w Prěčecach; kath. Bjesada w Jaseńcy; dr. med. Pětranc w Malešecach; kantor Bur w Königshainje; sekretář Delenčka w Marijnej Hwězdze; tach. wučer Hila w Budyšinje; dr. med. Błažik w Bukecach; překupe E. Klin w Budyšinje; dr. z Bötticher w Budyšinje; prof. Mójn w Eiselenje, prědař Nowy w Budestecach, kaplán Kratochvíl w Popowicach; wučer Kral w Zarěču; faraf em. Urban w Budyšinje; dr. med. Białkowski w Dobczycach; faraf Wencko w Sprjejcach; dr.

phil. Pilk w Drježdānach; faraf dr. Selle w Steyru; prof. Bau-douin de Courtenay w Pětrohrodźe; kantor Zahrjeńk w Hrodzišču; kublef Młyńk w Ćemjefcach; faraf Křižan w Hodžiju; diakonus Mikela w Ketlicach; tach. prēdař Šewčik w Budyšinie; faraf Žur w Budyšinie; faraf Winger w Lubiju; faraf Mrózak w Hrodzišču; faraf Mrózak w Budyšinku; diakonus Voigt w Hodžiju; kapłan Andrucki w Budyšinie; wučer Pětranc w Lipsku; kublef a sejmski zapoślanc Zoba w Čornjowie; kublef Króna w Bukecach; redaktor Marko Smolef w Budyšinie; wučer Kral na Sokolcy; rěčnik dr. Herrmann w Budyšinie; překupe Bart w Brězynce; faraf Rejda w Budyšinie; kapłan Delan w Khróscicach; seminarski Nawka w Budyšinie; wučer Sommer w Budyšinie; diakonus Tyšef w Budyšinie; wučer Andrucki w Radworju; prof. Pastrnek w Prazy; faraf Žur w Turawskej Ligoće; faraf Kral w Dubinje; faraf Kubaš w Njebjelčicach; kan. scholastik Skala w Budyšinie; kant. Šewčik w Ralbicach; prof. E. Bogusławski w Waršawie; wučer Nowack w Dešnu; vjeřch Anatol Gagarin w Oknie Podolskej; P. Romuald Domaška w Marinej Hwězdze; prof. Merczyng (Měrcínek) w Pětrohrodźe; M. Domš w Taškenče; rěčnik Cybulski w Kališu; sekretar Mlynarski w Kališu; rěčnik Bzowski w Kališu; prof. dr. Muka w Freibergu; faraf em. Gólc w Rakecach; wojski faraf Renč w Drježdānach; kantor em. Jenč w Kluču; kantor Kocor w Hodžiju; spisačel Ramult w Kamyku; kublef Skop w Kołwazy; wučer Kefk w Pirnje; missionar Francke w Khalatse, Kashmir; kand. phil. Ułaszyń w Lipsku; faraf Halabala w Rajhradźe; kapłan Nowak w Budyšinie.

Na lěto 1902: kk. prof. Entlicher w Prazy; Bukečanske serbske towarzstwo; wučer Wrobl w Delnej Hórcy; wyšsi wučer em. Fiedler w Budyšinie; prof. Benedictsen w Charlottenlundze; kapłan Just w Khróscicach; administrator Šćepan Kocian w Róženče; faraf Rězo w Janšoječach; advokat dr. Gintl w Prazy; pi-warc Radca w Prěčecach; kath. Bjesada w Jaseńcy; kantor Kocor w Hodžiju; dr. med. Pětranc w Malešecach; kantor Bur w Königs-hainje; Matej Jurk w Brězowcy; sekretar Delenčka w Marinej Hwězdze; tach. wučer Hila w Budyšinie; dr. med. Blažik w Bukecach; faraf Matek w Barče; Hans Kóńcan w Rownem; wučer Kral w Zarěču; faraf Hicka w Kamjencu; kapłan Delan w Šera-chowje; překupe M. Mjerwa w Budyšinie; dr. med. Rachel w Pan-čicach; kantor Jordan w Popoječach; prof. Francew we Waršawie; dr. phil. Pilk w Drježdānach; faraf dr. Selle w Steyru; šulski di-rektor Šolta w Dippoldiswaldze; faraf Kubica w Bukecach; faraf Mrózak w Hrodzišču; rěčnik Alfons Parczewski w Kališu; Melanja Parczewska w Kališu; faraf Handrik w Slepom; faraf Mrózak we Wulkich Zdžarach; faraf lic. theol. Renč w Ketlicach; diakonus

Voigt w Hodžiju; kaplan Knježk w Žitawje; wučefka Kramattowa w Prazy; wučef Wjerab w Budyšinje; wučeř Kral na Sokolocy; překupe Bart w Brězynce; farař dr. Renč we Wjelećinje; diakonus Tyšeř w Budyšinje; prof. Pastrnek w Prazy; farař Žur w Turawskej Ligoće; farař Kral w Dubinje; kantor Šewčík w Ralbicach; předař Šwela w Khočebuzu; wjeřch Anatol Gagarin w Oknje-Podolskej; rěčnik Cybulski w Kališu; sekretář Mlynarski w Kališu; tach. registrator Holka w Budyšinje; kantor Kapleř w Budyšinje.

Na lěto 1901: kk. wučeř Wrobl w Delnej Hórcy; Bukečanske serbske towarzstwo; prof. Benedictsen w Charlottenlundze; kaplan Just w Khrósćicach; piwarz Radca w Prěčecach; katholska Bjesada w Jaseńcy; dr. med. Pětranc w Malešecach; kantor Bur w Königshainje; Matej Jurk w Brězowcy; dr. med. Błažik w Bukecach; farař Matek w Barće; wučeř Kral w Zarěču; farař Hicka w Kamjencu; dr. med. Rachel w Pančicach; prof. Francew we Waršawje; dr. phil. Jurij Pilk w Drježdžanach; šulski direktor Šolta w Dippoldiswaldze; rěčnik Parczewski w Kališu; farař Dořmaška w Budestecach; diakonus Voigt w Hodžiju; wučeř Wjerab w Budyšinje; diakonus Tyšeř w Budyšinje; farař Žur w Turawskej Ligoće; rěčnik Cybulski w Kališu; sekretář Mlynarski w Kališu; tach. registrator Holka w Budyšinje; kantor Kapleř w Budyšinje; krajny sudník Kral w Kamjenicy.

Na lěto 1900: kk. wučeř Wrobl w Delnej Hórcy; prof. Benedictsen w Charlottenlundze; šulski direktor Šolta w Dippoldiswaldze; wučeř Wjerab w Budyšinje; tach. registrator Holka w Budyšinje; krajny sudník Kral w Kamjenicy.

Na lěto 1899: kk. šulski direktor Šolta w Dippoldiswaldze (tež na 1897 a 1898); kantor Hanka we Wjelećinje (tež na 1897 a 1898); trichinař Hicka w Radworju (tež na 1898); tach. registrator Holka w Budyšinje. Zestajał A. Sommer.

Dary za dom M. S.

W běhu lěta wot 1. jan. 1903 hač do 31. dec. 1903 skladowanu a wotedachu so pola zarjadnika M. S. jako dobrowolne dary za Serbski Mačičny Dom w hrivnach:

I. Serbske wsy: Su nutrnje prošene, zaso dary skladowač.

II. Wotkazanja: wotkazanje † zwud. E. Smolerjowej w Budyšinje **500.**

III. Kommissije serbskeho narodneho doma (po wysokosći přinoškow rjadowane): 1) „Liški-Pón dželnicy“ w Budyšinje (659,22): 201,15; 2) Delanska „patentna“ kom. w Ralbicach (507,99): 52,75; 3) Kom. „Molokanow“ w Budyšinje (171,28)

abo po „Kath. Pósle“ 203,00): 42,27; 4) Radwofska „platowa“ abo „Hórnikowa“ kom. w Radworju (340,27 abo po „Kath. Pósle“ 350,87): 38,88; 5) Freibergska kom. „Syrotka“ (30,26): 10,50; 6) Serbske blido w Drježdānach (18,53): 5,50; 7) Bačońska „Slapnjena žaba“ (8,62): 1,09.

Přisp.: Naše lube komissije: 8) „Serbske blido“ w Lipsku (700), 9) Ždžerjanska „lučwjanu“ (21,16), 10) Milčanska „kofejowa“ (76,14), 11) Horjanska „Rozkolnikow“ (100), 12) Serbske blido we Łahowje (2,20), 13) Skalnierzyscy „Sobotnicy“ (3,50), 14) „Kemšaca“ w Hrodzišiu (3,80), 15) Prónja „pruska“ (1,90), 16) Komm. „Cichich“ (14,87) su lěsta wotpočowałe, su pak naležne prošene, w lěće 1904 zaso do skutkowanja stúpić džiwoj na dotwarjenje našeho domu.

IV. Towařstwa a wustawy a podobne: Budyska Serbska Bjesada (292,37): 63,20; Radwofske spěwanske towařstwo „Meja“ (79,90): 15,60; Spěwny wěńčk w Slepom (5): 2; Bukečanske serbske towařstwo (107,47): 5; Khwaćičanske serb. towařstwo (131): 7,50; Lubijska banka 500; Kukowske „Casino“ (60): 15; Táborcocy abiturienca (32,96): přez Živnustkeho 16,23; Muka za přečelske dary ze Slepjanskeje Handrikec farskeje zahrody (40,95): 5,80; Budestečanska dučhownska konferenca na farje we Wjelečinje (přez „Miss. Posol“): 7,50; Alfonsa Parczewskeho přinōski na zakladny dar k čest. wopomnjeću njeboheje mačekfi Alexandy (25): 10; Ralbičanske spěwafiske towafstwo „Lilija“ (58,57): 11,43; Hłowna skhadzowanka serbskeje študowaceje młodžiny (133): 20,76; Swobodne zjednočenstwo serbskich kath. w učerjow sakskeje Łužicy (98,83): 10; „Serbowka“ w Prazy (721): 29,34; spěwace a koncertowace zjednočenje serbskeje študow. młodž. w Budyšinje: wunošk Bukečanskoho koncerta 45; „Łužicarjo“ na Wotrowskej farje (21): 25.

Přisp.: W zańdzenych lětach su tež tele towařstwa a wustawy lubosćiwe na naš serbski narodny dom spominałe: 1) Rakečanske serbske tow. „Lipa“ (16,50), 2) Ralbičanska serbska kath. Bjesada (16,36), 3) Mało-Wjelkowska nalutowarnja (10,70), 4) Serbske towařstwo „Čorno-bóh“ w Drježdānach (118,30), 5) „Włada“, tow. kath. seminaristow w Budyšinje (160), 6) Serbske burske tow. w Bělšecach (37,70), 7) Spěwanske tow. „Bratrowstwo“ w Kulowje (19,62), 8) Konječanska woješske tow. (12,95), 9) Spěw. tow. „Jednota“ w Khrósicach (78,75), 10) „Zwěst“ delnjoserb. štud. młodž. (32), 11) Slepjanske burske tow. (100), 12) Serbske homil. seminar (prjedy w Hodžiju, nětko w Hrodzišiu) (36,58), 13) Litoměřsce bohoslöwy (11,70), 14) Serbske burske tow. w Minakale (10,40), 15) Wojerowske serbske burske tow. (20,15), 16) Towařstwo „Růže Sušilova“ w Brnje (22,77), 17) Wotrowska lutowarnja a wupožčernja (45), 18) Jaseńčanska serb. kath. Bjesada (24, 19) „Sorabicum“ w Lipsku (108,50), 20) Towařstwo „Palacky“ w Budyšinje (15), 21) Hodžijske burske tow. (13,50), 22) Serbske kath. tow. „Jednota“ w Drježdānach (68), 23) Khrósicanska lutowarnja a wupožčernja (50), 24) Łazowske serbske burske tow. (38,20), 25) Pančičanske serbske spěw. tow. (56,50). Prosymy naležne, zo bychu zaso na naš serbski dom spominałe šćedrje!

V. Składnostne dary buchu składowane: na Bólic-Mazulik kwasu w Slepom (přez herca Domela) 2,40; na křežnach: knjeza fararja Wencka w Sprjejcach (přez knježnu Marthu Jordaneč z Popoje) 11; na zjězdze někotrych serbskich wótčineow w Drježdananach 5; na row Michała Šewčika R. 10; wunošk Bryloweho spěwanskeho wječora w Prazy 25; po puću do Maćicy 0,60; při jubilejskich wjeselosćach w H. wot najlepšeho Serba J. B. 1 a wot A. Kr. 1; na Lukašec-Kowalec kwasu w Brězowcy (přez Domela) 3; na Nakóńec-Hanušec kwasu w Milorazu (přez Domela) 3,40; na Kowalec-Urbankec kwasu w Mułkecach (přez Domela) 1,85; na Jućkec-Rulantec kwasu w Slepom (přez Domela) 1,65; na Ludwigec kwasu w Slónkecach 26,50; na Nowakec-Holeec kwasu w Milorazu (přez Domela) 2,21; na Kowalec-Holeec kwasu w Brězowey (přez Domela) 2,60; na Pfulec-Cyžec kwasu we Wadecach 4,60; na Jeńsec kwasu w Rownem (přez Šustera) 1,15; na Hanušec kwasu w Trjebinje (přez Bastiana) 2,55; Šewcec Handrij pola Miloraza rodženy z Jamnoho z přećom: „Hdzežkuliž so Serbja wjesela — Njech na swój dom so dopomnja“ 3; poslednje nowolětne zbožopřeće 1903 (N. b.) 3; student Cyž pola dobreho muža 3; starí swérni Serbja z přećelom wumjełcom z Čech pola swojego droheho wótca 7; na Bastianec křežnach w Brězowcy (přez Kóńcana) 1,40; džakny wopor (přez Mis. Posoł) 3; J. H. z K. za wěnc na row lubeje maćerje 0,50.

VI. Nowolětne zbožopřejące dary k nowemu lětu 1903 wot redaktora „Łužicy“ kn. kapłana M. Andrickeho zběrane a wot 327 wosobow (mjenia hl. we „Łužicy“ a w „Serbskich Nowinach“) nawdate: 864,64.

VII. Dary jednotliwców: kk. r. 1; sem. wyssi wučeř Fiedleř 3; Michał Trenkler 1; Jakubašowa z Bělšec 1; farafka Mrózakowa w Zhorjelu jako džak knj. notarej Cyžej 5; kanonik farař Herrmann we Wotrowje **100**; P. Methodij Halabala w Rajhradze 7,60; inženér Wjacław Fiala w Charkowje 3,60; braška Šuster-Radwoński 0,80; Hans Kóńcan w Rownem 1,50; farař Rězo w Janšojcach 2; dr. Gintl w Prazy 4; farař Zahrjeňk w Khwaćicach 2; wučeřka Kramattová w Prazy 1,40; kantor Kocor w Ketlicach **100**; Bolesław Jabłoński na Bělém Jelenju 10; Wanda Jabłońska 10; farař F. Gregorčič w Bre-gini-Přimorskim 2,40; kantor em. Miklawš Bur w Koenigshainje 50; Dismas Hájek 1; Marja Čornakowa z Trupina 0,50; Marja Lebzowa z Konjec 2; Jakub Čemjera z Wotrowa 4; Černý a Šwjela 3,05; wučeř Andricki w Radworju 5; rěčnik Cybulski w Kališu 0,63; rěčnik Mlynarski w Kališu 0,62; wučeř em.

Rošer-Jitrowski 5; Lubijski přečel 2,60; Hólník z Wjelećina 1; faraf Jan Nowak w Drježdananach 100.

VIII. Zběrki jednotliwco: kn. MUC. Jan Lang z Loštice a přečeljo 50,37; přez red. „Miss. Pósla“ kn. far. Křižana: 8 serbscy duchowni 8; do rukow redaktora Časopisa M. S. prof. pr. Mukí skladowachu: kand. phil. E. Lohe w Pětrohrodze 2,45; prof. Vlad. Francew we Waršawje 2,75; prof. E. Bogusławski we Waršawje 2; J. J. wjeřch An. Evg. Gagarin w Oknje 50; serbski překupo Mjertyn Domš z Turjeje w Taškentu 8; prof. Frant. Tajrych w Taborje (hodowno-nowoletny dar 1903/4) 8,50.

IX. Wunoški z knihow, spisow a dopisnicow za Mačičny dom darjenych a předawanych: Z Brylowych wobrazkowych dopisnicow přez Jordana a Muku 18; z Francewowych knižkow 2,80; za Imišowe wobrazy 3; za 1 ex. „Našeje Wowki“ 2; za 1 exx. Frycoweho „Stareho Testamenta“ přez kn. předarja Šwelu 6; za klóštrske znamki 0,30.

1./1. — 31./12. 1903 bu nawdatych **wšo hromadže**
3178,99 hriwnow. Zestajał A. Sommer.

Zličbowanie M. S. w 56. lěće (1902).

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokladnicy.	Wot 59 sobustaw. na l. 1902	236. —
Wot łożnego lěta . . hr. 215. 83.	" 6 " " 1903	24. —
		556. —
II. Domoj wzate kapitale.		
Wot krajnostawskeje banki	400. —	
III. Daň z wupožčenych pjenjez.		
Z krajnostawskeje nalutowarnje kn. č. 54600 wot 1./10. 01 — 30./9. 02	33. 55.	
Ze statneje sakskeje papjery (dara réčn. Jakuba) . .	10. 50.	
Z legata Łahody z Bozankec	20. —	
Z legata Tyburowskeho (wo- baj při Mačičnym domje)	40. —	
	103. 85.	
IV. Přinoški sobustawow.		
Wot 44 sobustawow 74 za- statych přinoškow . .	296. —	
		Do hromady 2936. 94.

B. Wudawki.

I. Ćišé knihow.	II. Wudawki za protyku.
Monsej: Časopis 1901, I. . . .	Smolerjey za čišć
" " 1901, II. . . .	Angermannowemu nasl. . . .
" " 1902, I. . . .	Rösgerej za klišeje
	Latus 594. 35.
845. —	

	Transport	594. 35.		Wospjetowanje.
Za wjazanje	6000 exx.	90. —	Staw	I. 845. —
Za napisanje kalendaria	<u>10. —</u>		"	II. 694. 35.
		694. 35.	"	III. 95. 95.
			"	IV. 412. 50.
			"	V. 367. 90.
III. Wudawki za knihownju, knihisklad a museum.				Do hromady 2415. 70.
Za hospodowanje w Ma- ćienym domje 1./4. 02 —				
30/12. 02	67. 50.			
Za wjazanje knihow	3. 05.		Wśitke dokhody 2936. 94.	
Rühlec kniharni porti za słane knihi	1. 27.		Wśitke wudawki 2415. 70.	
Za zawěscenie knihownje a museja	15. —		Wuzbytk w pokładnicy 521. 24.	
Knihowikej za wselake wułožki	<u>9. 13.</u>			
		95. 95.		
IV. Wjazanje a zešiwanje knihow a spisow.				
Časopis (1902 I a II: zeši- wanje a rozeslanje) . . .	97. 75.			
450 ex. Čitanki . . .	81. —			
945 ex. Bibl. stawiznow	<u>233. 75.</u>			
		412. 50.		
V. Wselčizny.				
300 exx. Přisłowow . . .	300. —			
Smolerjer za wselake čiščef- ske dźęta . . .	28. 90.			
Wobłuk za 1 diplom . . .	6. —			
Pycha na Mrózakowy kaše	25. —			
Wselake wułožki pola po- kładnika . . .	8. —			
		367. 90.		

W Budyšinje, 1. wulkeho rózka 1903.

A. Čeć, pokładnik.

Zličbowanje M. S. w 57. lěće (1903).

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokładnicy.		III. Dań z wupożcanych pjenjez.
Wat łonišeho lěta . . .	521. 24.	Z krajnostawskeje naluto- warnje kn. čo. 54600 21. 34.
II. Domoj wzate kapitale.		Ze statneje saksk. papjery (dara kn. rěčn. Jakuba) 5. 25.
Wulosowana sakska statna papjera č. 149303, darjena wot kn. rěčnika Jakuba	300. —	Latus 26. 59.

	Transport	26. 59.	VI. Wšelake drobnosće.
Z krajnostawsk. dołžneho lista (za wulosowanu pa- pjemu kupjeneho) hr. 500	8. 75.	Dobrowólny dar kn. fararja	3. —
Z legata Łahody z Bozankec	20. —	Halabale z Rajhrada	3. —
Z legata Tyburowskeho (wo- baj při Maćien. domje)	40. —	Dobrowólny dar kn. prof.	— 54.
	95. 34.	Pastrneka w Prazy	3. 54.

IV. Přinoški sobustawow.		Wospjetowanje.		
Wot 60 sobustawow	98 za-	Staw	I.	521. 24.
statyeh přinoškow	392. —	"	II.	300. —
Wot 79 sobustaw. na l. 1903	316. —	"	III.	95. 34.
" 10 " " 1904	40. —	"	IV.	748. —
	748. —	"	V.	1686. 91.
Z cyła	1686. 91.	"	VI.	3. 54.
				3855. 03.

B. Wudawki.

I. Ćiše knihow.		Transport	32. 30.
Monsej: Časopis 1902, II.	288. —	Za Łužisku dołžnu papjemu	511. 55.
Smolerzej: Časopis 1903, II.,		Za zhubbenu daň při wulo- sowanej sakskej statnej papjerje	31. 50.
3 listna	135. —	Za pychu na rów	11. 50.
Smolerzej: Čitanka II.	550. —	Papjera, porti a drobnosće	6. 90.
	973. —		593. 75.

II. Wudawki za protyku.		Wospjetowanje.		
Smolerzej za ēiše	319. —	Staw	I.	973. —
Angermannej nasl. za pa- pjemu (6000 exx.)	196. —	"	II.	712. —
Za klíšeje	106. 50.	"	III.	106. 70.
Za wjazanje	90. 50.	"	IV.	436. 64.
	712. —	"	V.	593. 75.
				2822. 09.

III. Wudawki za knihownju, knihisklad a museum.		Přirunanje.		
Za hospodowanje w Ma- ćienym domje	90. —	Wšitke dokhody	3355. 03.	
Rühle kniharni porti za słane knihu	1. 70.	Wšitke wudawki	2822. 09.	
Za zawěszenie knihownje a museja	15. —	Wuzbytk w pokładnicy	532. 94.	
	106. 70.	Zamóženje knižneje pokładnicy.		

IV. Wjazanje a zešiwanje knihow a spisow.		Wospjetowanje.		
Z cyła	436. 64.			

V. Wšelčizny.		Wospjetowanje.		
Za diplom	5. 50.	Za krajnostawsk. dołžneho lista (za wulosowanu pa- pjemu kupjeneho) hr. 500	166. 60.	
Za ēišenje adressow	20. —	Na Maćienym domje fondaj kk. Łahody (500) a Ty- burowskeho (1000)	1500. —	
Za nawěstk	6. 80.	Awsiriska statna papjera čo. 384706 kn. Halabale	503. 75.	
	Latus	Łužiski krajnostawski list čo. 11110. Ser. II. Lit. C.	618. —	
		3 listy Lipsč. hyp. banki ze zawost. Wjelanoweho	532. 94.	
		Zbytka w pokładnicy	3921. 29.	

Pódla toho ma M. S. w swojim wobsedženstwie: 1) wopismo žiwjenje zawěscaceje banki w Gotha, čo. 290839, na 5000 hr. a knj. professorej dr. Mucy, wyš. gymn. wučerzej w Freibergu swědčace; 2) Knižku Budyskeje měšć. lutowarnje čo. 64441, z 99 hr. 8 np. na Budarjowy pomnik.

W Budyšinje, 1. měrca 1903.

A. Čeć, pokladnik.

Zličbowanje domu Maćicy Serbskeje

wot 1. januara 1902 hač do 1. januara 1903.

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokladnicy	254. 40.
II. Wunošk z přenajeća bydłow a rumow:	
Wot knjeza Smolerja	1150. —
" Lubyskeje banki	1100. —
" knjeza Fritše	1450. —
" " Freya (Thomasa)	502. 50.
" " Angermannia	640. —
" " assistenty Töpfera	420. —
" " Šinka	400. —
" " Töpfera	200. —
" " Hübnera	150. —
" " Valtena	600. —
" " Holzschuhā	190. —
" " Brauna (Kästnera)	135. —
" " Meyera	104. —
" " Kubša	84. —
Za knihownju na $\frac{3}{4}$ lěta	67. 50.
	7193. —
	7193. —
III. Dobrowólne dary přez knjeza Čeća wupłaćene:	
9. julija 1902	417. 66.
14. januara 1903	707. 99.
	1125. 65.
IV. Zarunanje za płun wot knj. Freya	1125. 65. 30. —
	Sa. 8603. 05.

B. Wudawki.

I. Darí.

1. Pola Budyskeje nalutowarnje za 90 000 hr. po $4\frac{1}{10}\%$ na 1902	3690. —
2. Pola knjeza twarskeho mištra Kaupa za 6500 hr. po $4\frac{1}{10}\%$	291. 67.
3. Dań za 2000 hr. Kraszewskiego fonda po 3% na lěto 1902	60. —
4. " " 1000 hr. Tyburowskeho fonda po 4% na 1902	40. —
5. " " 500 hr. Łahodoweho fonda po 4% na 1902	20. —
	4101. 67.

II. Dawki.

6. Wotpaleńska pokladnica	70. 13.
7. Dokhodny dawk	208. 28.
8. Leżownostny dawk	133. 70.
9. Městski dawk	8. 30.
	Latus 420. 41.

	Transport	420. 41.
10. Za plun	67. 75.	
11. Za wodu	86. 40.	
12. Praemija za zawěscenje noweho domu na 1902	15. —	
13. Dawk na radnej khězi	3. —	
		<u>592. 56.</u>

III. Porjedzenja.

14. Knezej Martinjej za porjedzenje zamkow	—. 70.	
15. " Mützy za wokna	3. 85.	
16. " Kalichej za bělenje Mayerec bydla	8. 75.	
17. " Wenk j za bělenje Töpferec kuchnje	17. —	
18. " Breitkopfej za nowy zamk	4. —	
19. " Weinholdej za wuporjedzenje Angermannec bydla	32. 38.	
20. " Krawcej za wuporjedzenje Thomasec bydla	177. 05.	
21. " Döringej přizwol. pjenjez za wuporjedž. jeho jstwy	50. —	
		<u>293. 73.</u>

IV. Nowe džela.

22. Knezej Kuhlmannej za tapety	31. 86.	
23. " Hartmannej za tapety	13. 20.	
24. " Smolerzej za wokolne listy	31. —	
		<u>76. 06.</u>

V. Za porjad a čistotu w domje.

25. Za rjedzenje popielneje jamy	15. 90.	
26. Za rjedzenje juchowejce jamy	23. —	
27. Knezej Moserej za mjećenje wuhnjow	30. —	
		<u>68. 90.</u>

VI. Wotpłacenia.

29. Knezej twarskemu mištrej Kaupej	3000. —	
		<u>3000.</u>

VII. Zbytk w pokładnicy	470. 13.	
-----------------------------------	----------	--

C. Dołh Maćicnego domu

1. januara 1903.

Hypothekański dołh na Budyskej nalutowarni	90000. —	
Ručny dołh pola twarskeho mištra Kaupa	3500. —	
		<u>93500. —</u>

Wot 1. januara 1903 hač do 1. januara 1904.

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokładnicy	470. 13.	
II. Wunošk z přenajęcia bydlow a klamow: Wot kn. Smolerja 1150, wot Lubiskeje banki 1100, wot knj. Fritše 1450, wot knj. Thomasa 650, wot knj. Angermannia 640, wot knj. Töpfera 420, wot knj. Šinka 400, wot knjeni Töpferki 50, wot knj. Häubnera 12.50, wot knj. Valtena 150, wot knj. Holzschuha 96.85, wot knj. Schilki 56.25, za knihownju 90 hr.	6265. 60.	
III. Dobrowólne dary w "Serbskich Nowinach" kwitowane (1.I.—31.XII. 03)	3178. 99.	
IV. Zbytk darow z lěta 1902 (wot knj. Smolerja wotedaty)	172. 90.	
		<u>Sa. 10087. 62.</u>

B- Wudawki.*I. Daň.*

1. Pola Budyskeje nalutowarnje za 90'000 hr. po 3½ % na 1903	3375. —
2. Pola twarskeho mištra knjeza Kaupe za 3500 hr. po 3½ %	102. 89.
3. Daň za 2000 hr. z Kraszewskeho fonda po 3 % na 1903	60. —
4. " 1000 hr. z Tyburowskeho fonda po 4 % na 1903	40. —
5. " 500 hr. z Łahodoweho fonda po 4 % na 1903	20. —
	3597. 89.

II. Dawki.

6. Wotpaleńska pokładnica	70. 88.
7. Dokhodny dawk	208. 28.
8. Ležownostny dawk, statny a měšcanski	133. 70.
9. Městski dawk (Geschoss)	8. 30.
10. Za plun	59. 99.
11. Za wodu	79. 21.
12. Praemija za zawešćenie noweho domu na 1903	15. —
13. Dawk na radnej khěži	2. —
14. Na sudnistwje	19. 90.
	597. 26.

III. Porjedzenja.

15. Knjezej Roeschenthalerzej za wšelake džela	72. 90.
16. Breitkopfey za zamkafske džela	11. —
17. Krawcej za wuporjedzenje Šinkec bydlenja	17. 88.
18. Herzogej za wuporjedzenje škleničaneje trěchi	4. 20.
19. Kalichej za bělenje Hübnerc bydlenja	12. 80.
20. Kutschcocy za wuporjedzenje trěchi stareho domu	28. 80.
21. Mützy za wšelake wokna	5. 50.
22. Donathej za porjedzenja na trše	11. 16.
23. Schiley za bělenje jstwy	4. —
24. Thomasej za portowe wułożki	1. 52.
	169. 75.

IV. Nowe džela.

25. Za nowu khorhoj	25. —
26. Za khorhojny postronk	1. —
27. Za pozłoćany kóněk	— 50.
	26. 50.

V. Za porjad a čistotu w domje.

28. Za rjedzenje popjelneje jamy	11. —
29. Za rjedzenje juchowejce jamy	25. 20.
30. Za mjećenje wuhnjow na 1903	35. 50.

VI. Wotpłaćenja.

31. Knjezej twarskemu mištrej Kaupej	3500. —
--------------------------------------	---------

VII. Zbytk w pokładnicy 2124. 51.**C. Dołh Maćičnego domu**

1. januara 1904.

Hypothekaſki dołh při Budyskej nalutowarni 90000. —

W Budyšinje, 20. februara 1904.

Michał Cyž, zarjadnik M. S.

W o b s a h.

Serbske swójbne mjenia. Zestajał a wukładował Matej Handrik-Slepjanski. (Skónučenje)	str. 3.
Slowa z wukóncom -stwo. Spisał Jan Radyserb-Wjela	" 33.
Dodawčk k serbskej statisticy. Zdželił M. Handrik-Slepjanski	" 45.
Priñošk k serbskim swójbnym mjenam. Pojednał dr. E. Muka	" 47.
Nekrolog XLV. (Michał Šewčik, z podobiznu)	" 55.
Nekrolog XLVI. (Wjerch Adam Sapieha)	" 57.
Nekrolog XLVII. (P. Mérčin Hattala)	" 59.
Wućahi z protokollow M. S.	" 61.
Wućahi z protokollow twarskeho wubjerka M. S.	" 63.
Dary za knihownju M. S.	" 65.
Zapis darow do museja M. S.	" 68.
Rozprawa wo knihisklădze M. S.	" 69.
Priñoški sobustawow M. S.	" 70.
Dary za dom M. S.	" 72.
Zličbowanje M. S. w 56. lěće (1902)	" 75.
Zličbowanje M. S. w 57. lěće (1903)	" 76.
Zličbowanje domu M. S. (1902 a 1903)	" 78.

 Wo zaplaćenje lětnych a wosebje tež zastatych přinoškow (kóždolětnje 4 M. abo w cuzych pjenezach po kursu) a wo dary za dom M. S. najpodwólnišo prosymy. Lěto so bórzy minje! Pokladnikowa addressa za póst je: Kaufmann August Zetsch, Bautzen (Sachsen), Reichenstrasse 8.

Tež prosymy, zo bychu naše česćene sobustawy swojich znatych k přistupjenju do našeje Maćicy Serbskeje namoćvjeli.

 Dale naležne prosymy wo dary do Maćicneje knihownje a do našeho serbskeho museja. Dary za knihownju prosymy slać z addressu: Sem.-Oberl. em. K. A. Fiedler, Bautzen, Moltkestrasse 16, a dary za musej z addressu: Domprediger J. Schewtschick, Bautzen, Domkapitel.

 Dla zmóžnjenja porjadneho připosyłanja „Časopisa“ a spisow M. S. je trjeba, zo česćene sobustawy wšitke přeměnjenja swojich addressow prawje bórzy redaktorej Časopisa wozjewjeju.

Rozeslanje Maćičnych spisow stava so porjadnje dwójey za lěto a to stajnj po jutrah a wokoło hód. Hdy by něčto wozjewjeny spis njedostał, njech sebi žada z lisćikom pod addressu: Prof. Dr. Ernst Muka (Mucke), Freiberg (Sachsen).

Protyka „Předčenak“ pak so sobustawam, zo bychu ju hnydom po jeje wudaču dóstali, stajnj w měsacu novembru direktnje z Budyšina scele.

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE

1904.

Redaktor:

prof. dr. Ernst Muka,
komtur rjada sw. Sawy atd.

Létnik LVIII.

Zešiwk II.

(Cyłego rjada číslo 111.)

B u d y š i n.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Jan Bohumil Nyčka.

Serbske witanje krala Friedřicha Augusta III.

a) Słowa.

Hdyž do Wettinskich wjeŕchow kruha
Sy stypił, kralo, z młodej nohu,
Budź městow škitař, přečel płuha,
Pas saksi lud a džerž jón k Bohu,
Budź krajej dešć a slónčna pruha!

Tak prosymy, tak strowimy
A swěru Tebi lubimy.

Tak krasnje dał Sy ludej čitać,
Zo zbožo kóždemu chceš twarić;
Tuž khwata kóždy, Tebje witać. —
Hdyž złosc a lesć chce we ćmje warić
A ze lžu ryć a rubać, škitać
Či trón a krónu budže lud
A zateptować jěd a błud.

Tón postrow Tebi, kralo, prajić
Chce serbski lud a swěru slubić;
Wšak Serbja wědža swěru hajić,
Ju ničo njemože jim rubić. —
Haj do wutroby chcemy stajić
Sej Twoje mjeno kralowske
A stać kaž hory serbowske.

b) Hudźba.

*Fugato za měšany chor.**Andantino.*

Soprano

Pawoł Hodžijski.

Soprano
Alto
Tenore
Basso

mf

Hdyž
Kak
Tón

Hdyž do Wet-tin-skich wjeŕ-chow kru - ha sy stu - pił,
 Kak kras-nje dał sy lu - dej či - tać, zo kóž - de-
 Tón postrow Te - bi, kra - lo, pra - jić chee serb - ski

mf

Budź
Tuž
Wšak

do Wet - tin - skich wjeŕ - chow kru - ha sy stu - pil,
 kras - nje dał sy lu - dej či - tać, zo kóž - de-
 po - strow Te - bi, kra - lo, pra - jić chee serb - ski

kra - lo, z mólo - - - dej no - - hu, budź
 mu chceš zbo - - - žo twa - - rié, tuž
 lud a swě - - - ru slu - - bić, wsak.

f

Pas
Hdyž
Haj

mě - stow ški - tar, pře - čel plu - ha, pas sak - ski
khwa-ta kóž - dy, Te - bje wi - tač, wi - tač. Hdyž
Ser - bja wě - dža swě - ru ha - jič, ju ni - čo

kra - lo, z mlo - - - dej no - hu, pas
mu cheeš zbo - - - žo twa - rič, tuž
lud a swě - - - ru slu - bič, wšak

mě - stow ški - - - tar, pře - čel plu - ha,
khwa - ta kóž - - - dy, Te - bje wi - tač.
Ser - bja wě - - - dža swě - ru ha - jič,

f

sak - ski lud a džerž jón k Bo - hu, budž kra - jej
złosc a lesé chee we émje wa - rič, hdyž złosc a
do wu - tro - bow chee - my sta - jič sej Two - je

lud a džerž jón k Bo - hu, budž
złosc a lesé chee wa - rič a
uje - mó - že jim ru - bič; haj

f

sak - ski lud, džerž jón k Bo - hu, budž
khwa - ta kóždy, Te - bje wi - tač. Hdyž
Ser - bja wědža swě - ru ha - jič, haj

f

pas sak - ski lud a džerž jón k Bo - hu,
Hdyž złosc a lesé chee we émje wa - rič
Haj do wu - tro - bow chee - my sta - jič

decrec.

desć a slónč - na, slónč - na pru - ha! Tak
lesć chee we émje, we émje wa - rić, lud
mje - no, Two - je, Two - je mje - no kra-

decrec.

kra - jej desć a slónč - na pru - ha! Tak pro - sy -
ze lžu, ze lžu ryć a ru - bać, ški - tać Či
do wu - tro - bow chce - my sta - jić sej Two - je

decrec.

kra - jej desć a slónč - na pru - ha! Tak pro - sy -
złość a lesć chce we émje wa - rić, ški - tać Či
do wu - tro - bow chce - my sta - jić sej Two - je

decrec.

budź slónč - na pru - ha! Tak
a ze lžu ru - bać, lud
sej Two - je mje - no kra -

pro - sy - my a swě - ru
bu - dže ški - tać trón a
low ske a stać kaž ho - ry

my, tak stro - wi - my a swě - ru, swě - ru
trón a kró - nu bu - dže lud, haj lud, a
mje - no kra - low - ske a stać kaž ho - ry

my, tak stro - wi - my a swě - ru, swě - ru
trón a kró - nu bu - dže lud, haj lud, a
mje - no kra - low - ske a stać kaž ho - ry

pro - sy - my a swě - ru
bu - dže ški - tać trón a
low ske a stać kaž ho - ry

p

Te - bi, lu - bi - my.
za - tep - to - wać jěd a bļud, haj, jěd a bļud.
stać kaž ho - ry ser - bow - ske, haj, ser - bow - ske.

f

Te - bi, lu - bi - my.
za - tep - to - wać jěd a bļud, haj, jěd a bļud.
stać kaž ho - ry ser - bow - ske, haj, ser - bow - ske.

p

Te - bi, lu - bi - my.
za - tep - to - wać jěd a bļud, haj, jěd a bļud.
stać kaž ho - ry ser - bow - ske, haj, ser - bow - ske.

f

Listy serbskich wótčincow z časow serbskeho wozrodženja.

Podawa professor Włod. Francer a Jakub Cišinski.

I. Listy Jana Ernsta Smolerja.

a) Listy, kotrež Smoler w ll. 1845—47 professorej Čelakovskemu do Wrótsławja pisaše.

Ve Łazu. 27. meje 1845.

Wjelečesény knježe!

Mój luby přećelo a dobroćelo!

Dokelž přeco hišće njemóžu sam vrińe, sćeřt: Wam připóđla serbski přełožk Wašeho „Wothłosa ruskich pěsni“ a někotre serbske knižki. Tute serbske knižki su mjeaneje bôle wšitke wopokazma njekritiskeho ducha, kotryž nad tymi, kiž je spisach u, knježeše — wopokazma, kak jara móže so wěc skazyć, hdyž so za tym njepraša. kak je so što wuwjedło, ale jeno za tym, hač je so wuwjedło. To pak so tola džakowano Bohu džen wote dnja polěpsuje; přetož našej młodosći nochce so tajke hubjene wašnje pisanja dale lubić.

Ja chcych so hewak při spočatku meje do Wrótsławja wrócić, ale dokelž běch na zymnicu skhorjeł, so to stać njemóžeše, a ja budu drje hišće dwě njedželi abo tři domach wostać dyrbeć, zo bych so po słušnosći wustrowił. Štož při tym wobżaruju, je wosebje to, zo takle doňho njemóžu byé posluchař Wašeho čitanja, hdyž džě ani słowčka z Wašich wučbow nocheył přepušćić. Spušcam pak so sylnje na Wašu dobroćiwosé a nadžijam so, zo mi we swojim času wšitko daće přečitać, štož sym skomudžił; přetož jako Serbej je mi trjeba hišće wjèle wuknyć, štož pak so mi na cylym swěće nihdže lěpje njemóže dóstaać, khiba jeničcy pola Was. Změju tohodla wjèle prašenja, hdyž so k Wam wróciu, přetož štož sebi domach njewěm sam wułożić, to mi jow tež nichtó druhí wułożić njewě. Bóh dał, zo bychmoj so bórzy strowaj a čerstwaj widzałoj! Mój dompuć běše žalostnje wobéežny, dokelž běchu wulke sněhi wsě puće zawěle a skazyłe, k tomu mje hišće njekrasnje zuby bolachu.

We Łužicach je so w posledních třoch lětach wjèle k lěpšemu wobroćilo, přetož dale bôle nazhonjowach, zo je so serbski na-

rodný duch jara rjenje rozsérił, wosebje mjez wučerjemi. Woni zaso swěrnišo po serbsku wuč a bychu to hišće hódnišo a dušnišo činili, hdy bychu měli trěbne knihi. Kak pak jím to wobstaráć, so samoho sebe prašach, a kóždy króć mje na posledku mysl na to wjedzeše, zo pola nas njebudže ničo praweho, doniž njezmějemy po příkladze Čechow „Maćicu“. Tuž so pola toho a tamoho wobhonjowach, kajke su we nim mydle, a mi se radži, zo někotrych za tule wěc zahorich.

Srđeu po jutraci cheychu w Budysinje założeński swjedžeń Budyskeho serbskeho towarzstwa swjećić, ale dokelž běch ja khory, mi to k lubosći nimale cyły měsac wotstorčichu. A to běše derje; přetož w tutym času tež k. Zejlerja zamoch, zo mi wón slubi, při skladnosći Bud. swjedženja tu wěc přednjesé a za nju rěčeć. To so tež sta. Ja běch ze statutami po čěskich zloženymi hotowy, a přitomni su je nimale wšitke přijeli, jenož zo mi lětny přinošk na tolef ponižichu. To so mi z woprědka nje-lubješe, ale nětko sam widžu, zo so pola nas, hdžez budža za nětčiši čas přede wšem wučerjo přistupować, njehodži wjacy žadać. Hač dotal, hač runje wěc hišće powsitkownje njeje znata, je jich hižo 37 přistupilo. Ja sym tohodla w tychle dnjach powołanje napisał, kotrež serbski a němski čišće damy a do wšoho sło-wjanského swěta rozesćemely. Bóh dał, zo by nam Słowjanstwo bylo k pomocy a našu wěc spěchowało. —

Štož přełožk Wašeho „Wothłosa“ do serbskeje rěče wobstaraneho nastupa, smój jón ze Zejlerjom hišće raz přehladałoj. Zejler skoro ničo wustajeć njeměješe.

Moje najwosebniše džilo je cyły tón čas bylo, zo sym so pilnje prócował za serbski słownik.

K dobremu kóncej hišće dobrú nowinu! Superintendenta Wiedemann z Beverstädtu njedaloko Bremena (Bremen) bě łoni we Łužicy pobýł we Wujezdźe pola swojich přiwuznych. Wón bě Wujezdźanskemu wučerjej Kulmanej prajił, zo su hišće Słowjenjo w Limborskej zemi. To je mi mój nan do Wrótsławja pisał a ja sym Wam tule powěsé zdželił. Wróciwši so domoj sym Kulmana prosył, zo by k. Wiedemannej pisał dališeho wobhonjowanja dla. To je so stało a tutón je jemu wotmołwił: „Um Erkundigungen über die Wenden einzuziehen, können Sie

sich an den Superintendenten Klemm in Dannenberg und an den Probst und Superintendenten C. N. Eggars in Lüchow wenden.“ Wiedemann je wěsty, zo tam Słowjenjo bydla; słowjanscy pak so wjacy njepředuje a njewuči, ale tamni Słowjenjo su tola swoju drastu a swoje wašnja kaž tež swoju rěč mjezy sobu wukhowali. To wón wobswěđča prajicy: „Dieses Völkchen wohnt in der Lüneburger Heide und steht in kirchlicher Hinsicht unter den beiden obengenannten Superintendenten.“ Chcych k tymaj woběmaj knjezomaj pisać, ale wostajich so toho, dokelž mi Kulman prajić da, zo tam sam pojědze. Hižo spomnich, zo Wiedemannowi přiwuzni we Wujezdě bydla a tuči maju džowku w Beverstädbu. Jeje nan chcyše lětsa po nju dojěć; je pak skhorjeł a tohodla sebi z Kulmanom wučinił, zo by wón do Beverstädta po džowku jěł, a zašlu njedželu je Kulman wujěł. Ducey po puću wón tu krajinu wopyta, hdžež pječa Limborsey Słowjenjo bydla a mi po swojim wróćenju wobšerну rozprawu da.*)

W času, hdyž maju wjesni wučerjo, Lipsčansey a Pražscey studenći prózdniny, chcedža serbscy wučerjo w Budyšinje serbski spěwanski koncert wuhotować; jeho wunošk je za Maćicu wotkazany. Luboznje Was prošu, zo byšće tónle list tež k. prof. Purkyni, kotrehož z jeho swójbu tysac króć strowju, pak při Wrótsławskej české bjesadźe pak při druhej dobrej skladnosći zdželił.

• Wašej wysokočešćenej knjeni mandželskej mój najpokorniš poklon, Wašim lubym džowčičkam a Ładysławej moje najlubožniše postrowjenje!

*) Štož tutych w tymle lisće naspomnijnych Limborskich Słowjanow nastupa, je prof. dr. E. Muka Lünebursku krajinu w lěće 1901 přepućovař a přepýtař a je wo tužym wědomostnym pućowanju wobšerny nastawk wzjewił w českém časopisu: Slovanský Přehled 1. 1903/4 z napisom „Slované ve vojvodství Lüneburském“. Wón wo tamnej krajinje (Lüneburger Wendland) tónle wusud podawa: Rěč lüneburskich Słowjanow je hižo wokoło lěta 1750 dospołnje so zhubiła, tola je stara słowjanska narodnosć w typu, sydłach, wašnjach, charakteru a nahladach wobydlerjow so tak rjec njepřemjenja zakhowała hač do džensnišeho dnja. Powostanki rěče lüneburskich Słowjan z ludowego erta zezběrane pak je dr. E. Muka z nakładom Krakowskeje Akademije Wědomosći w l. 1904 wozjewił we wobšernej kni zy Szczętki języka polabskiego lüneburskich Wendów. — J. Ćišinski

Budźce Božemje a mějće so derje! Wašeji dališej přikhilenosći so poruča . . .

We Łazu, 8. novembra 1845.

Wjèlečeſeny knježe!

Mój wysokowaženy dobroćelo!

Wy tu dóstawaće list, wo kotrehož přečitanje a spomožowanje Was najluboznišo prošu. Přede wšem a zawěscé najbole na Waše poručace pismo běch ja pjenježnu pomoc wot k. ministra Eichhorna dostał, zo bych so mohł pola Was we Wrótsławju přihotować na wudawanje serbskeho słownika. Kak je so w tym nastupanju ze mnū mělo, wo tym rozprawu dach a k njej próstwu připisach, zo by mi k. minister k dopjelnjenju mojego słowniskeho wotpohlada chcył dopomocy dodać. Ja swoje słownistwo na żane hinaše waſnje k dobremu kóncej dowsjeć njemóžu, hač hdyž so z najmjeňsa hiſće na poł lěta do Delnich Łužic podam. Hižo před tydženjom tohodla w tamnej krajinje pobych, zo bych sebi tam porjedźenje a wudospołnenje swojego delnjo-serbskeho słownika na najlěpje wobstarał. Ale nětka tam ani bur ani wučeř źnjow dla khwile nima, pola duchownych pak čłowjek ničo hódneho nawědzíć njemóže a tuž so bórzy zaso do Łaza wróćich. Moja mysl je nětk tale: Po nowym lěće, hdyž ma wšón lud khwile a we jstwje syda, z nowa do Delnich Łužic póńdu, najprjedy do Blótow (Spreewald). Tam chcu něhdźe dwaj měsacaj wostać, a) zo bych wšitke wurazy serbskeho łódźnistwa zezběrał, přetož to je čim wažniše, dokelž Horni Łužičenjo łódźnistwa nimaju a b) zo bych z k. wučerjom Komorom w Njabožkojcach, kiž derje serbski rěci, džél swojego hižo zestajaneho delnjoserbiskeho słownika přehladał. Potom póńdu do podholanskeho kraja zezady Pičnja, dale chcu někotry čas wyše Khoćebuza a we wokolnosći Drjowka a Hródka přebywać a na kóncu so do Mužakowskeho wokrjesa podać, zo bych tam hórniſke słowa zběrał, přetož jeničcy wokoło Mužakowa maju Serbja kruch hórniſtwa. K tomu pak chcył mi Wy a k. minister Eichhorn dopomhać, Wy z tym, zo mojej rozprawje pokhwalenje a potwjerđenje daće a moju próstwu Jeho Excellency poručiće, k. minister pak z tym, zo mi skerje lěpje pjenježnu pomoc (něhdźe

100 tolef) wudželi. Budzée přeswědčeny, zo Was njebych woběžował, hdyž bych sebi wěc hinak zawjesć mohł a hdyž bych do prědka njewědzał, zo so z Berlina tola prjedy na Was wobroća, hač mi wotmoławja. Radzi-li so wšitko po mojej mysli, ja bórzy z Delnich Lužic so wróciwi do Wrótławja přijedu. Hiše přispominam, zo za Berlinskich hižo nětka we Wrótławju přebywam.

Hižo kónč zašleho měsaca checy do Wrótławja wotjéé, tola njeñdzeše a njeñdze. Najprjedy mějach hłowne dźeło w rukomaj ze zaradowaniem našeho serbskeho spěwanského swjedženja, nětka pak je naležnosć Maćicy Serbskeje najbóle na mojej ramjeni położena. Naš serbski swjedžení běše 17. oktobra, je so wubjernje radžíł a je nam česé pola Němcow a zahorjenje pola Serbow dobył. Z wopředka drje mějach strach, tola jón přewinych a ze Zejlerjom a ludźbnym mištrom Kocoram z krutej ruku zapřimowachmy, wjedžechmy a wuwjedžechmy. 69 serbskich wučerjow je spěwało. Budyšska sala. uajwjetsa města, bě prepjelnena a mnozy dyrbjachu so wrócić.

Spěwy su so powšitkownje tak lubiłe, zo sami najzabićisi Němcy ničo porokować njewědžachu, khiba zo we wšitkich spěwach jich słowjanski charakter na měsće so njehodzeše spóznać. Teksty přednjesených spěwów z prěnjej skladnosću pósceļu. K lětu chcemy koncert hižo w augusće hotować. Z českich spěwów budže so Waša „Cyganowa piščel“ wěsće spěwać; lětsa dyrbjachmy ju wotložić, dokelž běše spěwař skhorjeł, kotryž ju najlepje spěwaše.

Wustawki towarzstwa Maćicy Serbskeje z Waſej pomocu zestajane je wubjerk za dobre wuznał; nětka su wyšnosći zaposlane, zo by je potwjerdziła, je-li potwjerdzenja trjeba.

Naše najpokorniše pokloný knjeni professorowej!
Najlubozniše strowjenja Ładysławej a dźowčičкам!

We Łazu, 8. meje 1846.

Wjelečesćeny knježe!

Mój wysocywaženy knjez dobroćelo a přečeło!

Hdyž džensa dopołdnja domoj příndzech z Budyšina, hdzež běch Maćičnych naležnosćow dla pobyt, Waš list namakach a po Wašim žadanju hnydom wotmoławjam.

Štož Zwahrowy słownik nastupa, tón, kaž prawje sudžíče, wulkeje hódnosée nima, pretož čeřpi na wosebnym njedostatku, t. j. na tym, zo so při jeho spisowanju njeje nałožowało žanoho druheho słowjanskeho dialekta. Kand. Zwahr žaneje druheje słowjanskeje rěče njeznaće, štož jeno delnjoserbsku. Z toho wukhadža a) zo piše w hubjenej njesłowjanskej orthografiji, b) zo etymologisuje jako tamón, kiž praji, zo so „lucus a non lucendo“ wotvodžuje, c) zo ma sem tam němske konstrukcije, d) zo njewě, kak so konsonanty přeměnjeju. Hižo z toho so wuswětluje, zo je Zwahrowy słownik jenož njekritiska zběrka słowow, a hdyž jón z tym přirunam, kotryž chcu přichodnije sam wudać, budže rozdžél mjez woběmaj něhdže tajkile:

a) Zwahrowy słownik je spisany bjeze wšeho džiwanja na druhe słowjanstwo.

Mój słownik so z počahowanjom na wšitke słowjanske narěče spisuje.

b) Zwahrowy słownik nima žane phrases.

Mój změje ke kóždemu słowu wuswětlace hrano.

c) Zwahrowy słownik jeno korjeńske słowa dawa a staja pod nje hnydom jich wotvodžowanja w njedospołnym čisle.

Mój budže korjeńske a wotvodżowane słowa wosebje a we wšej dospołnosći podawać.

d) Zwahrowy słownik je w njeznej orthografiji pisany.

Mój so w zrozumliwym prawopisu rjaduje.

Hdyž pak bych směl z Wašim dowolenjom što radžić, bych prajił, zo byše Zwahrowy słownik poručil ministerstwu jako wobkedažbowanja hódnú zběrku delnjoserbskich słowow, kotrejež by kritiski słownikař we swoim času wužić a ju šeršemu literarskemu publikej přistupnu scinić moħt. Přede wšem pak bych k někajkemu podpěranju Zwahroweho džéla toho dla radžił, dokelž je we Zwahru škrička narodneje horliwosée, kotař by so snadž z tym do płomješka rozhoriła a tak w Delních Lužicach wjacy dušow za Serbstwo zahoriła.

Wóndano běch khwilu w Delních Lužicach a tam nazhonich, zo so tola na swoju serbskosć trochu dopominać počinaju.

Mój słownik na žane wašnje hač do hód 1847 dokonjeć nje-móžu. Wothlós*) je jara rjany a mi wulke wjesele čini.

Waše cyłej swójbje moje najpokorniše pokłony. Mějće so derje!

W Zhorjelu, 28. febr. 1847.

Wjelečešeny knyez professoro!

Mój wosebny knyez dobroćelo!

Čas běži a wěc, kotrejež dla so dljach z pisanjom do Wrót-sławja, so přeco hišće dokonała njeje. Ja pak měnu to, zo hišće nimamy dospołnje do rjada zestajanu našu Maćicu. Po ju-trach dwě hižom budžetej lěće, hdyž ju założichmy; ale hdyž tež wšužkuli prócu nałożowach, zo by skerje lěpje płody dawała, toho tola hišće dospěł njejsym.

Cyla wěc mějše pak so hač dotal takle: Něhdźe po swj. Janu zašleho lěta běch ja w mjenje Maćičneho wubjerka přeprošenje přečelow serbskeje literatury k zastupjenju do Maćicy spisał. Tuto přeprošenje, podobne na něhduše česke, mjez druhim tež Maćične zamysły wobšernje wułożowaše a pokazowaše, na kajke wašnje chceemy je wuwjesé. Hdyž běch tuto swoje pismo k wot-čišćenju do čišćernje dał, mje khwilu po tym k. dr. Klin prošeše, zo bych jeho tola wopytał. Hdyž běch sebi k njemu dōšoł, mi wón praješe, zo je jemu jako kral. censorej spomnjene přeprošenje do rukow přišlo, a přistaji, zo so jemu wěc lubi a zo chcył tež do Maćicy přistupić. Potom sebi Maćične wustawki wuprosy, a postajichmoj sebi, zo ma so z wozjewjenjom přeprošenja hišće khwilku wočaknyć. Někotre njedźele po tym k. Klin zaso wopytach, a wón mi rjekny, zo chce so za wobswědčenje swojego dobreho zmyslenja tež hnydom za Maćicu dżělawy wopokazać. Tuta dżělawosé pak by była, zo by jemu so dowoliło, wustawki hišće jónkróć přehladać a snadź sem tam polěpšić, hewak chcył wón tež, je-li so mi to dobre zezdanje, list napisać, z kotrymž bychu so wustawki wyšnosći předpołożiłe.

To přeniše žadanje mějach za dobre a z toho, zo by so to druhe dopjeliło, so tež wužitka za našu wěc nadžijach. Tohodla

*) Čelakovskeho Wothlós ruskich pěsni wot Smolerja do serbšiny přeloženy. — Jakub Ćišinski.

k. Klina prošach, zo by wustawki přehladał a list napisał, mi pak to, hdyž změje wšo hotowe, wědzeć dał. To khětro dołho traješe. Hakle srjedź novembra mi wón prajić da, zo je slubjene džělo dokonjał. Podach so z k. duch. Zejlerjom, z k. duch. Jakubom a z budyšskim měščanskim wučerjom k. Imišom, kotrehož běchmy jako horliwego a pilneho wótčinca za knihownika Maćicy wuzwolili, do Klinoweho bydła. K. Klin běše we wustawkach sem tam słowa přeměnił, paragrafy hinak zrjadował a ličbu wubjerkownikow pomjeňšíł.

Wšitko to za dobre póznachmy. Potom čitaše nam pismo, kotrež dyrbješe so z wustawkami wyšnosći, t. j. budyšskej krajnej direkcji přepodać. Ze přitomnymi knjezami a z k. Klinom sebi na to wučinichmy, zo maju so jenož sakscey poddanjo, evangelscy a katholscy Serbja ze wšech wučenych stawow, na tuto pismo podpisać. Najprěnjej so podpisaštaj k. Klin a k. Jakub (wobaj budyšskaj censoraj!!), a potom nawabi k. Imiš dweju duchownej, z kotrejuž jedyn swojego wosebnosće dla a druhi swojeje pobožnosće dla pola ludži a wyšnosće wjèle płaci, swojeju wujow, zo taj tež podpisaštaj. Tohorunja sciništaj hišće dwaj evang. duchownaj a dwaj kandidataj a dwaj evang. wučerjej, hdyž běchmy jeju k tomu wuzwolili. Z katholskeho duchownstwa běše hižo na druhim puéu k. kanonikus Smoła dobyty. Tón podpisa a tohorunja tež k. kanonikus senior Haška, najwyšzej kath. duchownaj po biskopu. Na to hišće štyrjo kath. duchowni podpisachu a direktor tachantskeje šule, tak zo móžachmy pismo ze 7 podpismami kath. a z 8 podpismami evang. Serbow krajnej direkcji přepodać.

To so sta někotre dny do hód. Při spočatku februara krajna direkcija wozjewi, zo ničo nima přećiwo našemu skutku, ale zo so ji wón wjèle bóle jara lubi a zo je naše pismo z pokhwaleñjom do Drježdán na ministerstwo pósłala, zo by nam tuto dało dowolenje k wudawanju Maćieñeho časopisa. Na ministerstwie nětko hišće wšitko leží a my drje tež prjedy wotmołwjenja a dowolnosć njedostanemy, doniž njebudže sejm skónčeny. Tak dołho pak tola z pisanjom čakać nochcých, přetož je-li štó, maće Wy pódla k. prof. Purkynje zaslužby wo mnje a wo našu wěc a tohodla tež najwyšše prawo, z časami wobšérne rozprawy wo wšitkich tajkich naležnosćach dóstawać.

Hdyž wotmołwjenje dóstanjemy z Drježdán, Wam to napišu a rozložu, kajki chcemy puć při wudawanju Maćičnych knihow nastupić. Hdyž nic prjedy, wokoło swj. Jana k Wam přijedu, zo bychmoj ze rta do rta dale radu składowałoj. Ja sebi myslu, zo by najprjedy knižka wušla, kotař ma naš analogiski prawopis wopřijeć a zo skerje lěpje časopis Maćicy Serbskeje wudawać počnjemy.

Wšě eksemplary „Wothłosa“, kotrež mějachu so po Wašejer poručnosći rozdawać, rozdawach a wjele džaka za Was bjerjech.

Štož słownik nastupa a wsě druhe wěcy, we přichodnym lisće, zo by so wot Wašeje sćeřpliwośce tón króć nježadało přez měru.

Moje najpřečelníše poklony Wašejer knjeni mandželské a cyjej swójbje, tohorunja tež k. prof. Purkyni a jeho Manuele a Karli. Mějče so wšítecy na najlepje!

W Budyšinje, 29. hapryla 1847.

Mój wjelečesćeny knježe!

Wysokowaženy knjez professoro!

Z Tydzeńskeje Nowiny drje sće hižo zhonił, zo je so naše towařstwo Maćicy Serbskeje wónzano dozałožilo. Wy a k. prof. Purkynje so jara wo našu narodnosć starataj, tuž smy so zwažili, Was a k. Purkynu luboznje přeprosyć do Maćicy zastupić. Kak so z tutej změje, to hižo pak wěsće, pak ze připołożeného přeprošenja dowidžíše. Tutoho přeprošenja tobodla wjacy eksemplarow do Wrótsławja sćelemu, dokelž so nadzijamy, zo změječe składnosć, nam přečelow za Maćicu nadobywać.

Pjenježny přinošk je přeměnjeny; 10 tlr. so zhromadzizne přemały pjenjez być zdaše, tuž so postaji, kaž je we přeprošenju wustajene. A dokelž dale za wobčežnu wěc póznachmy, hdy by tón, kotryž z daloka Lužicy bydli, swoje pjenjezy słać dyrbjał kóžde lěto, so dale postaji, zo smědza tajey hnydom na pjeć lět zaplaćí. Tež chce wubjerk přichodnje wustajić, zo tón kiž 30 toleř na dobo abo w 5 lětech zaplaćí, potom ničo swoje žiwe dny płacić njezměje. To by nimale tak było, kaž pola českéje Maćicy. — Z Čech móžemy so tež něšto pomocy nadžeć, a kralowske sakske ministerstwo chce tež, hdyž je najprjedy někotre

płody widziało, summu pjenjez darić. Ale hdy bychu sebi ludźo přeni čas jeno przez měru wjèle nježadali, potom wěc poběhnie; honorarow płaćić njetrjebamy, dokelž wšitey darmo dżelam. Trjeba pak je, zo bórzy něsto wudamy a tuž prosymy a namołwjamy, zo bychu bohaće přistupowali do Maćicy.

Cohoż so najbóle bojachmy, t. j. zadżewkow ze strony wyšnosće a přeciwenja přečiwo nowemu prawopisu ze strony luda, to je so wobojе najlěpje činiło, přetož wyšnosć je naš zamysł na najbóle pokhwaliła a nowy prawopis sebi kóždy žada. Wubjerk pak tola chce knižki, kotrež maju so wśednemu ludej do rukow dawać, z woprědka we starym prawopisu čišćeć.

„Wothłosa“ je so wjacy eksemplarow předało, hač běch sebi myślił.

Přichodnu njedželu do Lipska pojědu. K. Jordan najsckerje do Prahi pónudźe a chce, zo bych w Lipsku na jeho město stupił a „Slavische Jahrbücher“ redigował. Ja to lohko dosć na so wozmu, přetož hdyž sym w Lipsku, sym tež nimale we Łužicach; za 5 hodzin mjenujcy móžu z Lipska do Budyšina dojēć a to za džen tři króć.

Skónčenje pak jara prošu, zo byšeć so chcył z k. prof. Purkynju po móžnosći za našu Maćicu starać.

Moje najponižniše pokłony Wašeji knjeni mandželskej a knj. prof. Purkyni, Wašeji a jeho swójbje.

Moja wutroba so jara za tym žedži, zo bych moħł Was wšitkich wohladać a z najmjeňša při jenej Wrótſlawskiej bjeſadže pobýć.

Mějće so wšitcy najlěpje!

b) List professorej Purkyni we Wrótſlawju pisany.

W Zhorjelu, 10. smažnika 1841.

Sławny knježe!

Wjelečesćeny knjez professoro!

Hdyž wěm, kak wy lubość kóždemužkuli Słowjanej wobswědčujeće, a hdyž spominam na wšitku dobrotu, kotruž sće mi we Wrótſlawju a tež pozdžišo wopokazował, so kruće dowěrjam, zo móžu tež tón króć na Wašu miłosć džiwać a tak tónle lisélik

a knižki*), kotrež připołožich, bjeze stracha podać do Waſeju rukow. Dajće sebi tohodla tutón njenabladny mój plös literariski a khuduški dar mojego počesćowanja spodobać a poprejće Małemu Serbej*) tež małe městačko we swojej knihowni! Při čišćenju napisma běše mje runje Boža rnučka zajała, běch na smjeré khory, zo ničo njemóžach porjedčeć, a tež nikoho njemějach, kiz běše to mohł mi wobstarać, a tak wselake zmylki w knizy wostachu. Štož ortografiju nastupa, kotruž nałożich, pola nakładnika ničo-wuskutkować njemóžach, hač jeno to, zo smědžach z łaćanskimi pismikami dać čišćeć a „cž, cž“ za: č, é stajić; myslu pak sebi, zo sym tola zaso mału kročelku scinił k dospołnišej ortografiji a zo móža tute knižki jako překhod ze stareho do noweho prawopisa płaćić, kajkiž w serbskich ludowych pěsnjach nadeńdžeće; hač dotal hišće serbskich knihow nimamy, kotrež bychu byłe čišćane z łaćanskimi pismikami.

Njebyše snadź Wy, nadobny knježe, tak dobrý był a mału recensiju tutych knihow do Tygodnika Póznańskeho abo tež do druhich słowjanskich nowin stajił abo stajić dał? My Serbja hač dotal hišće žanych nowin nimamy, kotrež bychu našim słowjanskim bratram mohłe přizjewić, što je pola nas wušło, a tola je trěbna wěc, zo tež wukrajni Słowjenjo wěđza, što so pola nas piše, zo bychu serbske knihi kupowali a tak našej literaturje k pozběhnjenju a k rozšērjenju připomhali, hdyž ma w Serbach samych, w 130 000 hornich a 115 000 delnich**), přez měru małe knihafske wiki. Starajće so tež tohodla za to, zo by so na tute knižki nic jich wažnosće ale skerje jich žadnosće dla w nowinach spominało.

Pjeć listnow mojich serbskich ludowych pěsni je čišćanych a za štyri njedžele drje budže so přeni zwjazk wuposłać móc. Za sěść abo sydom njedželi sam do Wrótsławja příndu a cheu tam lěto abo dlěje wostać. Hač do toho časa, najskerje pak wo-koło Michała, budže drje stoł słowjanskich rěci wobsadženy? My tu čisće rjenje ničo njewěmy, štò budže tam słowjanščinu wučić.

Naše Budyšske serbske towarzstwo dale bôle rosće, a hdyž bych wěđzał, zo bychu powěscé jeho założenja, rosćenja atd. w ně-

*) Su to knižki: Mały Serb abo Serbske a Němske Rozmołwjenja. Spisane wot J. E. Smolerja. Budyšin 1841.

**) Tutej ličbje je Smoleř přewysoko sčahnył. — Jakub Ćišinski.

kajkich nowinach namakało městačka, bych so dał do jich spisania. My smy so wsíce wulcy wjeselili, hdýz čitachmy, zo sée našich Wrótsławskich*) Serbow tak dobrociwje a přečelniwje rozwučował; mějće naš najwutrobeniši džak!

Kn. Srezniewski je mi we spočatku wulkeho rózka z Prahi pisał, sym jemu potom list přez kn. Šafařika pósłal, kotremuž khartu našeho serbskeho kraja pósłach, dokelž týmědžach, hdze přebywa, štož pak tola wésce Praženjo budža wědžeć.

Pripołożenych 6 serbskich pěśničkow wuwzach z „Lausitzer Magazin“, kotrehož čišćernja hiše serbskich pismikow njeměješe, bórzy pak dóstanie, tohodla su w němskim přełožku čišćane.

Maće-li Wy žane pólske narodne pěsňe we swojej knihovni, byše so snadź dał naprosyć a mi je pósłal, zo bych je z našimi serbskimi mohť přirumac̄; z džakum Wam je wróću, hdýz do Wrótslawja přídu. Serbske, słowacske, česke, morawiske, tež něsto rujskych, a němske sym přirunovał, ale pólskich nihdze dostać njemóžach.

Budžee Božemje a, je-li móžno, džiwięce na próstwy
Wašeho najswěrnišeho Smolerja.

c) Listy Ludovitej Gajej pisane.

We Wrótslawju, 17. oktobra 1843.

Wysokočešeny knježe!

Hižom doňho hladana skladnosć so mi džerſa dóstawa a ja ju nałożuju sebi ze wšíej pilnoséu, zo bych swoje najwutrobeniše žadanje wuskutkował a Wam list a pódla mału knižku pósłal. Ja so nadžiam, zo woběmaj dobrociwje přistup popřejeć, přetož wobaj džetaj ze słowjanského Wam spřeceleneho kraja. Wěrno drje je, zo smy my lužisci Serbja najmjeńši lqd mjezy wšemi słowjanskimi ludami, a přeć so njedawa, zo jē we swójbje słowjanskich splahow sérbski narod jako palčik mjez hobrami, ale wěste pak tež to je, zo móže mały wulkemu druhdy k wužitkej być. Wšak myška něhdy lawej pomoc wopokaza. Toho dla nochcejće našu maličkosé zaspěć, ale dajće wjele radši Ilěrsku hwězdu nam swěćić, zo bychmy snano při Jeje swětle někajki přibjerk za swoje dalše byće nadobyli. To so bák najlepje wu-

*) Prusey Serbja, kotřiž tam theologiju studowac̄, kaž na příklad Wjelan. — Jakub Čišinski.

wjedźe, hdyž chceće z našeje, po prawym snadneje a njewobšernej, ale tola přeco słowjanskeje literatury, hdys a hdys něsto wobkedžbowanja hódne měć. Wo tuto Was najluboznišo prosymy, přetož stanje-li so to, potom so my, byrnjež cyle z Němcami wobdaći, tola jako Słowjenjo wukhowamy.

Připołożena knižka*) je po nakładnikowym žadanju špatniša, hač zo by mi k wosebnej česci być mohła. Wo to so tež jara njestaram, ale wulcyśnje ważna wěc je mi to, zo bychu sebi naše Łužisko-serbske nowiny „Jutnička“, kotrež ja wot noweho lěta wudawam, w někotrych eksemplarach tež do Ilěrow puć namakałe. My je k wobstaću a wutwarjenju našeje narodnosće nuznje trjebamy, ale to njeje móžno, zo bychu so ze spočatka přez Serbow samych dzeržeć mohłe. Tuž dyrbimy sebi w czubje pomoc pytać a kaž mjez druhimi Słowjanami, tak so tež mjez Ilěrami přečelneho podpěranja nadzijamy. Wot spočatka lěta 1844 wuńdze kóždy měsac jedyn, dwě listnje tołsty, zešiwk „Jutnički“ a płacizna za cyłe lěto je 2 tolerjej abo 3 złote slěbora. „Jutnička“, kotrejež je knjez Jórdan 1842 jenož dwaj zešiwkaj w Lipsku wudał, wukhadža přichodnje dla mojeho přebywanja we Wrótſławju, potom pak, hdyž so zaso do Łužicy wróciu, w Budyšinje a to na lepšej papjerje a w lepšim čišću, hač dotal, a tež w Ilěsko-českim prawopisu. Z džela budźe powšitkowne wěcy, z džela pak nowinki ze wšitkich słowjanskich zemjow wopřijeć.

Dajće sebi moje džensniše krótke wułożenje tuteje wěcy derje poručene być a, je-li zo ju cyle njezaćisnjeće, wopokażće mi tu wysokoważenu přečelnosć a poscelće mi do Wrótſlawja za mnje radestne wotmołwjenje pod napismom: An J. E. Smoleř (Schmaler) kand. theol. in Breslau, pr. Adresse des Herrn. Prof. Čelakowski.

Budźe Božemje! Ze wšem česćenjom poruča so Wam
Waš najponižniši słužownik J. E. Smoleř.

We Łazu, 15. novembra 1845.

Wysokočešény knježe!

Wospjet a zaso wospjet nazhonjowach, zo so tež Wy do tych lićić dyrbicę, kottiž sebi přeja, zo by słowjanska wzajimnosć prozdne mjeno njewostała. A tohodla so nadzijam, zo chceće

*) Mały Serb, hl. str. 96.

listej Słowjana, kiž Wam w tajkim wotpohladanju piše, přistup spožći a je-li móžno to dopjelnić, wo čož wón prosy.

Přez wótčinske prócowanje je so nam to zbožo dostało, zo móžachmy wóndano w Budyšinje serbski spěwanski swjedźenj swjecić. Tón so wosebnje wuwjesć da, dokelž serbske wučeřstwo wo njón rodžeše. Spěwanski swjedźenj je so pak wubjernje radžíl a je našej serbskéj narodnosći mjez ūžiskimi a namjeznyymi Němcami nic mało česće a khwalby nadobył. Zo bychu nětko z jeneje strony naši słowjansey bratřa zhonili, zo ūžiscy Słowjenjo njehinu, ale wjèle skerje na mocach přiběraju, z druheje strony pak naše wučeřstwo po nastupjenym puéu dale kročilo a we tym přisprawne posyljenje dostało, je so nam za jara wužitne zdało, hdy by so rozprawa wo tutym spěwanskim swjedźenju we wšelakich słowjanskich nowinach wozjewiła. W nastupanju Ilěrskich nowinow pak sebi žaneje hinašeje rady njejsym, hač zo so k Wam wobroćam z najluboznišej próstwu, Wy chelyli z nastupjaceho po němsku spísaneho nastawka krótku rozprawu spisać a ju dobrówlnje k wotcišćenju do jenych Ilěrskich nowinow wobstarać. Njech budže, kajkaž budže, jenož wo to wutrobnje prošu, zo byše mi to nowinske číslo, w kotrymž budže ta rozprawa wotcišćana, hnydom po wuñdzenju po pósće chcył pósłać; přetož tak bych ja našemu wučeřstwu pokazać moħł, zo so wo jeho wótčinských prócowanjach tež pola našich Ilěrskich bratrow rěci. Mój nastawk je pak tajkile: (Tu slèduje nětko dlějša němska rozprawa wo tutym prěním serbskim spěwanskim swjedźenju w Budyšinje 17. okt. 1845, kotaž je tež podobna w „Tydźeńskich Nowinach“ a w „Bautzener Nachrichten“ z l. 1845 wotcišćana. Tuž smy ju tu wuwostajili.)

To by bylo, štož bych rozprawjeć a Wašeji přečelnivosći přepodać měl. Dale pak so wo to prosyć zwažuju, zo byše tak dobry być chcył a mi přichodneho spěwanskeho swjedźenja dla něsto Ilěrskich spěwów, wojeřskich, wótčinských a druhich, připóslař a to wosybeje tajkich, kotrež swój słowjanski charakter zjawnje na sebi noša.

Mějće so derje a budžće Božemje! Poručće mje wšem přečelam! Z nadžiju, zo so Wam moje próstwy nic jenož njespodobaju, ale zo budžeće je wjèle wjací lubościwje dopjelnić chcyć, sym a wostawam Waš swérny słowjanski bratr J. E. Smoleř.

В Будышина, п. октября 1858.

Найлюбши пређело а киже!

По Вашим пожаданю сћелу Вам при тутым листе „Прегляд сербскаго писмовства вот лѣта 1855—1857“ каж е тби самби к. Енч списал. Важных книги е в тутым часу мало вушло, так зо мамы в Сербах ище веле недополненых потребносбов.

Вописање сербскаго кваса к. Ваврих ище доконял нее, але хце то в Празы самей счинић; претож вби со в тутых днях до Праги врбћи.

В наји, зо со Вам порађи потребнѣ пенезы вот Ваших пређелов в правым часу достаћ, започну в другей полойцы тутого мѣсца прѣни зениќ „Slavische Revue“* Ћищећ. Найпрѣмнији артикл буће: Bosnien zu Anfang des Jahres 1858. Вот А. Гильфердинса. Други буће: Geschichte der niederlausitzisch-serbischen Literatur von ihren Anfängen bis jetzt. Von K. A. Jenč. Трећи буће Ваш паставк „во завеђено кирилцины до повшиткомного вуживаня“ а прошу, зо быще ми туто ћѣло ижо в сређи новембра послали. Я мыслио себи, зо буће прѣни зениќ теж евак пѣкнѣ вуготованы, так зо буће со любић. Занимавого материала змѣемы стайнѣ досћ, востебић докелж хци вишитке словянске часописы собу ђержећ.

Вбидано сым Вам число 40. Сербских Новин послал, гђеж бѣ пѣсен, которуж бѣ вѣсты Пѣтр Млыник, вобсећер малее живносће ве всы ђивоћицах Вам и чесћи зеставља в Серб. Нов. вогтицећ дал. Ваше мено е нѣтко дерѣ знате по вишитких горных а делних Лужицах а зе вигѣх стронов со прашеј, што Вы доброго чиниће.

В Своим последним листе Вы писаще, зо снаћ е лист з Вашей адрессу до Будьшина пришло а со вот госћенцаря Гфеннигверта невотедал. Я сым со по достаћу Вашего листа гыдом пола Гфеннигверта, каж теж на посће за тајким листом напрашогал, але вшућом ми правяху, зо на Вас жадын лист пришол нее.

Кнез Горник, киж в ту хвилиј в Шѣракове викарируе, дава Вас любозић постровић, найлюбознишо пак Вас построја моя манїјелска а ђићи: Людмила, Владимир, Олга а Марко.

Бог дай, зо быще стайнѣ строји а черствы были!

Звесельје борзы засо з листом

Вашего
найсвѣрнишего

I. E. Смолеря.

* Tutón Jenčowy přehlad je tež dosłownje w Časopisu M. S. 1858 str. 63—69 woćišćany. Red.

** Prospekt němski spisany, kiž bě tutomu listej připoženy, je jako předslowo w prěnim lětníku Smolerjoweje „Slavische Revue“ wotcišćany. Red.

В Будышицѣ, 25. повембра 1858.

Высокочесћены кнеже а прећело!

Докелж е снађ мбжно, зо мбй лист чо. 2. до Вашеј руки непрішол, дга пишу Вам преды, ач сым вот Вас вотмовленије достал.

Штох найпреды вудаваніе нашого часописа „Slavische Revue“ наступа, дга є со в книгичицерни в тых днях прѣни артикул саћећ започај а буће до ног чо лѣта прѣни зешивк готовы, ели ми Вы свбїй наставк во кырилицинѣ в правым часу посѣлеће. Выше того е пак текж треба, зо со жадана кауција пола министерства в своим часу сложи а нађијам со, зо тутэ пенезы ище до нового лѣта на тым публику вудобућеће, как смой то в Будышицѣ зрећчалой. Я мыслию себи, зо тайке пенезы логко непрінъду, але зо пак е прећо достанемы, гдјих Вы засо а з нова сасо во не просыће. Того дла дам я в Божим мећи ижом Сл. Ревуе Ћищѣћ. Але посѣлеће ми ббрьи Ваш артикли.

Текж треба мой книгичицер ище ићшто руского писма. Дуж буће так доброћивы, а ћиће до писмилиерие Сынов Богумила Гаасе а нех Вам там вотчице руского писма покасая. Вот того, котреж со Вам найлѣпе сподоба, посѣлеће ми, ели мбжно, нѣкайку Ћищану показају а к тай текж ириспомиће, што центнар тайкого писма цлаин. Тола прошу я, зо бышае з тым долго нечакали.

Критику Вашего списка „Кирил а. т. д.“, в музейнику вотчицапу, сым читал. Зо Вас та строна, котраж Кирила га Глаголиту вудава, хвалил небуће, то мбже себи кбжды мыслић, а зо з гордым вобличом на Вас — на тайкого нового человека — гляда, то текж жадин ћив нее. Але з гордым гляданїем со правда вотстронић неда а з вуметованїм наївиосће со вѣрноћи повалил нембже. Стыл списка може быћи наївны, але правда а вѣрноћи списка самого прећо тверда. Того для недайће со вот тайкее, гдјих ю при свѣтле вобгладамы, зе вигѣм слабее, до вѣцы самое песагающее критики на жало вашине затрашић, але помыслићи себи: „гђеж е вѣйна, там су пушки, а: гђеж со руба, там трѣски падај“. Штох за правду воюе, дырби веле прећеришић, преды ач добуће.

А штох к. Небескы рѣчи прећиво завећено кырилицы пола лађанско-писацых Словяннов, то су слова, ужом тысац крబї слышаны. Воне мбжа енож на слабых а низковиђацых люби ићшто скутковаћ, — за Словянина пак, котрых со дале стара, дыжли енож за един ћенъ, за Словянина, котрых себи росквѣт вишего своего народа жада, е то ижом вучинена вѣц, зо Словянство преды к полизиј моци непрінѣје, ач бућа его вѣђланцы з посрѣдниством кырилицы зедноћени. Дуж дырби со зе вишой моци во то стараћ, зо со скере лѣне воспет а засо воспет гјавић за завећеније кырилицы яко повишитковного словянскаго писма пробцуе. Але в Ракусах со часопис, за кырилицу воевацы, вудаваћ неможе а в Русовской текж ици:

я пак смѣм а можу вудаваћ, штојк хци, а мам тэж прїлежноћ, вше тайке по свѣће розигѣрић. Так чиниће, зо скоро часопис до свѣта посїелемы, в которыхъ мѣже со з найменьша кбжды мѣсац нѣшто за кырилицу поведаћ.

Нимо Вашего артикула, на которыхъ чакам, хци я гныдом в прѣним числе наше Сл. Ревуе тэж нѣшто во тым правић, как к. Небески Вашу заслужбу во завѣјеніе кыриллицы яко повшииткомного словянскаго писма заничић пыта, гдых вѣн вукладуе, зо Ваш „нѣврг овшем дѣлжиты, авшак не новы“. Кбжды чловек ему то любѣрад вѣри; — але то е Ваша найменна заслужба, гдых е вот Вас тайки „нѣврг“ счинены, — вона — Ваша вособна найсамсниша засдужба — лежи в тым, зо сїе Вы найпрѣни мысличку во повшииткомным словянским писмѣ до практискаго живеня прѣсаћили а так насторк дали к долго жаданому зедноћеню Словянства. То е Ваша заслужба а ту Вам нихтѣн взаѣ неможе: але мы дырбимы нѣтко тэж зе вшей пробцу за то Ьѣлаћ, зо бы прї самым насторку невостало. Дуж глядайће зе вшей свѣроносћу, зо Ревуе скоро вухаће замбже.

Тола я себи мыслим, зо во тым дале жаных слов чинић нетребам, докелж буће в тэй належносћи сам вшо мбжнѣ чинић. Я сым, ѡаковано Богу, стровы а вша моя свѣбѣба вужива добре стровосће. Моя манїелска, как теж Людмила а Владимир Вас вутробне стровы. Змий а кошик стай дерѣ скованай а ве вулкей чесћи а спомина со яра часто на Вас вот младших а старших.

Как далоко сїе зе Своим списом во лужискых Сербах? Ели мбжу Вам в тым ище нѣкак вужитны быћ, дга то радлюбѣ счиню. Дайће ми енож веће, што мам чинић. Сашис литературы 1848—1857 тола достаще?

З найвутробнишим прѣйом, зо бывше стровы были а со стайнѣ найгѣпс мѣли, сым а востану

Ваш

найсвѣршиши

I. E. Смолеръ.

В Будышиńѣ, 6. децембра 1858.

Высокочесћены кнеже а прѣєло!

По вотпосланю своего листа чо. 3 е ми ище до мысле пришло, зо бујних Вам дырбял в наступаню потребных кауцийских пенез ињкотре воколношће розпомнили.

Докелж е сумма (1000 толер) вулка, котруж за кауциу потребуемы, дга бује дрѣ тэж найскере проба вулка, преды ач тайку сумму достанемы. Дуж бује добре, гдышъ тым самым, котріхъ быху снађ тайку сумму хыли даћ, найсподобнише вумѣнена (Bedingungen) поставямы. Того для можеће доброћелам тайке наверги чинић:

- а) зо може со сумма, нам пожчена, на мою книжиу лавку ингрессованї (ingrossiren, hypothekarisch eintragen), або
- б) зо може со та сумма на дом моее прѣходнее маћере, 3000 толер годны, ингрессованї;
- г) зо ма со та сумма пѣтнѣсѧ 5% данайї,
- д) а зо ма со та сумма кбждолѣтнѣ з вотплаћенем 200 толерь амортисирували.

То бы было, штохъ бых спомнил мѣл. Але ињтко давайће себи тэж вшу прѣбу, зо та пенезы достанемы.

Прѣне листно нашее Ревуе е ижом ћищане, а саћа со ињтко друге. Я прошу, зо быще ми свой артикл борзы послали; — ели неможеће долги артикл написаћ, дга посћелїе з иайменыша крѣтки, зо бых во кырилицы тола ињшто ижом в прѣним зепивку мѣл.

З найвутробнишним постровенем

Ваш

найсвѣрниши

Смолерь.

В Будышинѣ, 14. сентября 1862.

Мой любы прећелѣ!

Вчера бѣхъ въ Дражданахъ, зо быхъ тамъ кнегни Ольгу Феодоровну Кошелеву вопыталъ. Вѣ вшелакихъ рѣчахъ спомнихъ, тѣжь на Вась а на Ваш „Словѣнинъ“ а хбалахъ єнъ, кажъ е вѣнъ тѣго гбдны; обжаловахъ пакъ при тымъ яра, зо буђе Вамъ ѡежко, єнъ вудаваћи, докелжъ не змѣне къ тому досѣнъ пенезъ. Вона небѣ ище Вашъ „Словѣнинъ“ виђала а рекны, зо е Вамъ за нѣнъ ижомъ нѣшто пенезъ послала. Дужь рекныхъ я, зо хцу ей нѣкотрѣ числа I. Сл. посланъ а зо дырби вона за Вась абонентовъ згромађоваћи. Зъ тымъ бѣ спокоена, але по хвили рекны, зо бы снађи толя найлѣпѣ было, гды бы Вамъ гныдомъ нѣшто пенезъ послала, толя какѣ? На то я вотмоловихъ, зо Вамъ я пенезы „сей частъ“ послају, а вона да ми за Вась 100 тл., котрѣжъ зъ тутымъ листомъ достанеће. Буђе такъ добры а дайће ми гныдомъ къ вѣђению, ачи сїс тутѣ пенезы достали, а хцеће-ли Ольгѣ Феодоровнѣ ѡакны лисћникъ послади, дга прїположи єнъ, зо быхъ єнъ руче къ ней вобстарати.

Въ дужискихъ Сербахъ знаестай въ ту хвилю еножъ двай чловекай словянске нариче такъ, зо мбжетай Вашъ „Сл.“ читати, то стай Горникъ а я. По тайкимъ буђе намай еножъ і екземпляръ Сл. приходиће треба. — Екземпляры I. числа, котрѣжъ Ользы Феодоровнѣ не послахъ, послају Вамъ зъ нашими студентами наспетъ.

Евакъ можеће ми вѣрићи, зо е Вашъ Словѣнинъ цыле по моихъ мысляхъ писаны а я прео ему зе вишѣ вутробу яра яра веле абонентовъ. Писайће гныдомъ,

Вашему

найсвѣрнишему

Смолерю.

Кнезэй Ф. И. Їзберѣ въ Празы.

Будышинь, 29. октября 1862.

Мой любы прећелё!

По поручносћи Ольги Феодоровны К. послахъ Вамъ 14. сентября
100 толеръ зъ тэй прбству, зо быще ми гныдомъ писали, ачъ а зо тутэ
пенезы достаще. До Іенснишего дnia невѣмъ пакъ, какъ со зъ тымъ ма
а прошу Васъ тэго для воспетъ, ми въ тайкинъ наступаню на мѣсће
вотмолвишъ.

Не достану-ли до 20. октября листъ вотъ Васъ, буду мыслишъ дырбенъ,
зо пенезы не достаще, а змѣю потомъ на постѣ рекламоваћь.

Вашъ часопись „Словѣнингъ“ сымъ въ 3. зешивку моего „Zeitschrift“
Словянамъ найналежнишъ поручилъ.

Зе старэй любосћю

Вашъ

свѣрни Смолерь.

Будышинь, 9./21. мая 1876.

Милостивый Государь

Федоръ Ивановичъ!

Сергѣй Погодинъ, до сихъ поръ у меня живущій, долженъ воротится
въ Москву. Такъ какъ онъ поїдетъ черезъ Варшаву, Васъ покорнѣше
прошу, его тамъ на станціи вѣнско-варшавской железнай дороги ожидать
и потомъ на варшавско-московскую железнную дорогу проводить. Я Васъ
въ свое вреѧ увѣдомлю, въ который день, и часть онъ въ Варшаву прїѣдетъ.
По сагаю, что то будетъ около 19./31. мая.

Его бабушка прикадала, чтобы онъ въ третемъ классѣ ѿхаль а то
примо въ Москву. Поэтому пожалуйста мнѣ скорѣе писать, сколько рублей
билетъ з. класса изъ Варшавы до Москвы стоитъ, и прошу Васъ, чтобъ
Вы этотъ билетъ купили и потомъ Сергѣю вручили.

Далѣкъ Васъ пайпокорнѣше прошу мнѣ написать, кдо теперь пред-
сѣдателемъ Славянскаго Благотворителнаго Комитета въ Варшавѣ, Клевѣ и
Одессѣ. Въ С. Петербургѣ есть, кажется, князь Васильчиковъ новымъ
предсѣдателемъ, но не знаю, какъ его зовутъ, и поэтому изволите мнѣ и его
полное имя написать. И, ежели Вамъ возможно узнать, живеть ли въ Одессѣ
князь Анатоль . . . иръ Гагаринъ или его сынъ, то буду очень радъ, ежели
мнѣ его полный адрессъ прншлите.

Прежде всего напишите мнѣ Вашъ адрессъ! О другихъ дѣляхъ Вамъ
другой разъ напишу.

Мѣжду тѣмъ имѣю честь быть съ истииннымъ уваженiemъ и
преданностю

Вашимъ

искренне одданымъ

І. Смолярѣмъ.

W Warſawje, 31. měrca
12. hapřeje 1881.

Wysokočeſćeny knježe!

Džensa připołdnju běch pola knjeza Mikuckeho w univerſitskej knihowni, zo bych so za druhim tomom Pypinoweje „hiſtorije literatury słowjanskich narodow“ praſał. Wy wěſće, zo je w tymle druhim tomje tež na ſužisko-serbsku literaturu ſpo‐minane, čehož dla bych tuto wotdželenje rad přečitał a to a druhe z njego za moje wotpohlady wužiſt. Ale w knihowni běſe jenož přeni tom. Tola jako z knjezom Mikuckim z knihownje džěch, jenoho knjeza zetkachmoj, kotrehož mi wón jako knjeza Perwolfa předstaji a tón, je-li zo sym prawje dorozumiſt, rjeknu, zo ma pytany druhí tom. Ja jón nuzuje trjebam, bač runje jenož na někotre hodžiny abo najdlěje na jedyn jenički džěń. Ja sym po wšěch tudomnych wjetſich kniharnjach pokhodžiſt, ale nihdžé žanoho Pypina njenamakach.

Wy pak sée, kaž ſebi myſlu, z knjezom Perwolfovom derje znaty, tuž Was naležne proſu, Wy chcyli tak dobry być a mi pola knjeza Perwolfa naspomnjeny tom dobroćiſwe wudobyé: ja jón na druhí džěń z najwutrobníſim džakom zaso wróeu.

Duž budźee tak dobry a wobstarajće mi tu knihu!

Moja žona dawa Was najlubozniſo strowić a wjeseli so hižo na Waſ ſlubjeny luby wopyt.

Z najwutrobníſim poſtrovenjem Waſ hižom do předka džakowny

J. E. Smoleń.

Varſava, 2./14. Febr. 1882.

Выſокочеſћены Кнеже!

Моя жона а я смой вчера а ѡенса три кроња поля Вась побылой, але нейсмой Вась надешлой. Того для Вась належниſe пропшу, Вы хцыли такъ добры быћи а ми мой листъ, за кнеза А. писаны а Вамъ къ прегляданю даты, вѣсѣне ближни штворткъ на задъ даћи а, е-ли некакъ мόжно, тэжь листы до Кіёва, претожь пяткъ я со па пѹћи подамъ.

Эъ пайвутробнишиſимъ поſtroveniemъ вотъ моее манјельскее а вотъ мне Вашъ пайподволниши

J. E. Smoleń.

Wobsažne wućabi z listow J. E. Smolerja pisanych kn. prof. Feodorej Iwanovičej Jezberje do Prahi a do Waršawy:

1) W Budyšinje, 11. oktobra 1858.

Smoleř scele „Přehlad serbskeho pismowstwa 1855—1857 a piše, zo chce wosrđéz tutoho měsaca wudać 1. zešiwk: „Slavische Revue.“ Prěni nastawk budže: „Bosnien zu Anfang des Jahres 1858 wot Hilferdinga.

Druhi: Geschichte der niederlausitzisch-serbischen Litteratur von ihren Anfängen bis jetzt wot K. A. Jenča.

Třeći: Wo zawjedzenju kyrilicy do powšitkowneho wužiwanja wot prof. Jezbery.

Dale spomina na pěseň, kotruž běše Pětr Młyńk z Dživoće prof. Jezberje k česći zestajał, a na Hórnika, kotryž w tym času w Šérachowje kapłanowaše.

2) W Budyšinje, 25. novembra 1858.

Smoleř piše, zo je so prěni nastawk noweho časopisa „Slavische Revue“ započal číšćeć. Dale rěči, zo ma so kawcija pola ministerstwa zapožožić a zo by prof. Jezbera tute k tomu trěbne pjenjezy zehnał, a prosy, zo by jemu ruske pismiki zastarał a pósłal.

Wobšernje jedna wo kyrilicy a horliwje rěči za to, zo by so kyrilica zawjedla jako powšitkowne pismo wšitkich Słowjanow, zo bychu z pomocu kyrilicy byli zjednoćeni zdželani Słowjenjo. Dokelž so tajki časopis, kotryž so za zawjedzenje kyrilicy prouje, njemóže wudawać ani w Rakuskej ani w Ruskej, chce wón to we Łužicy činić a jón rozšerjeć po wšich Słowjanach.

Dale Jezberu khwali přečiwo prof. Nebeskemu w Prahy, kotryž bě Jezberu njeluboznje posudžił, jako toho muža, kotryž je najprěni mysličku wo powšitkownym słowjanskim pismje do praktiskeho živjenja přestajił a tak nastork dał k doňho žadnemu zjednoćenju Słowjanow. Ale při samym nastorku wostać njesmě; tuž dyrbi so ze wšej prócu na to džělać, zo by „Revue“ bórzy mohla wukhadźeć.

3) W Budyšinje, 6. decembra 1858.

Smoleř přednošuje, kak by so summa 1000 toleri za kawciju mohla zehnać a čini tajkele namjetý:

- a) požčena summa by so mohla hypotekarisci zapisać na moju knižnu ławku,
- b) mohla by so na dom mojeje přichodneje maćerje 3000 toleri hódny zapisać,
- c) ma so lětnje z 5% zadanić,
- d) ma so kóždolětnje z wotpłaćenjom 200 toleri amortisować.
- Dale prosy wo nastawk za „Revue“, zo by w přenim čisle wo kyrilicy tola něsto bylo.

4) W Budyšinje, 14. septembra 1862.

Smoleř piše, zo je w Drježdānach knjenju Feodorownu Košlewu wopytał, kotrejž je časopis „Slověnin“, kiž Jezbera wudawaše, jara wukhwalował, tak zo jemu wona za njón 100 toleri dari, kotrež Jezberje séele.

Dale piše, zo je „Slověnin“ cyle po jeho mysli pisany, zo pak móžetaj jón w Serbach jeno dwaj čitać, Hórnik a wón.

5) W Budyšinje, 29. oktobra 1862.

Smoleř praji, zo Jezbera hišće njeje pisał, hač je te pjenjezy 14. septembra pósłane dóstal, a žada, zo by hnydom wotmolwił.

6) W Budyšinje, 21. meje 1876 (do Waršawy).

Smoleř piše, zo dyrbi so Sergej Pogodin, kotrejž hač dotal pola njeho bywaše, do Moskwy wróćić, a prosy, zo by Jezbera jeho we Waršawje na winsko-waršawskim dwórnišeu čakał a jeho na waršawsko-moskowske dowjedł; we swojim času napiše, kotry džeń a čas přijedźe, najskerje wokoło 31. meje.

Chce toż wot njeho zhonić adressy presidentow słowjanskich dobroćelskich komitetow we Waršawje, Kijewje a Odessy.

7) We Waršawje, 12. haprleje 1881.

Smoleř piše, zo je we knihowni za druhim zwjazkom Pypinowej „historije literatury słowjanskich narodow“ pytał, w kotrejž je tež na ūžisko-serbsku literaturu spominane, ale tutón druhí zwjazk tam njeběše, je pola kn. Perwolfa; tuž prosy, zo by jemu Jezbera jón wot Perwolfa wobstarał, zo by jón mohł přečitać a wšelake sebi wupisać.

8) We Waršawje, 14. februarija 1882.

Smoleř piše, zo je ze swojej žonu tři króć pola Jezbery był, ale jeho njenadešoł; tohodla prosy, zo by jemu list za kn. A. pisany hač do štvortka wróćił, dokelž chce so pjatk na puć podać.

Přisp. Prěnich pjeć listow je pisanych w serbskej rěči, ale z kyrilicu; šesti list je pisany w ruskej rěči, sedmy w serbskej rěči z ťačanskim pismom, wósmy w serbskej rěči z kyrilicu.

Wučahnył Jakub Bart-Ćišinski.

Swjedzeń „Serbskeho Doma“.

Rozprawuje *Jakub Skala*, sekretar Maćicy Serbskeje.

Serbski dom je dotwarjeny, wotewrjeny! Tole je radostna powěsc, kotruž lěto 1904 do dalších lět a lěstotkow podawa; to je kaž mócný swětlý stołp rozswětlacy stawizny našeho naroda, našeje Maćicy. Budže mi ēežko pisajo rozprawu tutoho zbożownego podawka tamnych słowow nadeńć, kotrež bychu začuća radosće we wutrobje swérneho wótčinca zdobnje wuprajałe, tuž njech su z najmjeňsa słabý wothlös, kotryž dalšim časam nimale swérne powěscé poda.

I.

Z wulkej prócu a njewustawacej starosću bě twarski wubjerk, wosebje zarjadnik Serbskeho Doma knjez rěčnik a notar Michał Cyž a musejownik knjez tachantski předaf Jakub Šewčik w Budyšinje, dotwarjenje Serbskeho doma tak spěchowaē dał, zo móžeše so džeń 26. septembra toho lěta postajić, na kotrymž měješe so nowy a to cyły **dotwarjeny Serbski Dom swjatočne wotewrić**. Wosebity swjedzeński wubjerk bě so wuzwolił, zo by trěbne přihoty za wažnu a žadnu swjatočnosć dokonjał. Jeho předsyda knjez dr. jur. Ernst Hermann, rěčnik w Budyšinje, a swěrni jeho pomocnicy bórzy so do džěla dachu, swjedzeń přihotowachu, spěwarjow a jich wuwučowarjow dobywachu, w nowinach, tež němskich, na nowy dom a přikhadzacy swjedzeń pokazowachu, přeprošowace listy na zastupjerjow wyšnosći, nahladnych knježich, wosebje tych, kotriž běchu dary za twar podawali, pisachu atd. W zhromadnym posedzenju předsydstwa a wubjerkha Maćicy Serbskeje a swjedzeńskeho wubjerkha **14. sept. t. l.** so nadrobny program postaji, po kotrymž mějachu so swjatočnosće wotbywać.

Tak bě so předwječor 26. septembra přibližil. Město Budýšin měješe wšedny raz, žane zwonkowne znamjo njepokazowaše na to, zo Serbja w nim wosebity, wulki dčeň přihotuja, přetož nimamy tu wliwa na zjawne žiwjenje. Tola hižo so tu a tam wobličio pokazowaše, kotrež hewak na měšánskich dróhach nje-widžiš, a hdyž so wječor we 8 hodž. w Gudžic hotelu zhromadźizna na powitanje hosći wotewri, móžeše nadžija skhadźeć, zo ze swojim swjedženjom z česú wobstojimy.

Tule nadžiju je dčeň 26. septembra wopravdze dopjeliň. Dopołdnja $1\frac{1}{2}$ 11 hodž. bě so w nowym dželu Serbskeho Doma we wulkej delnej stwi, kotař je za serbsku korčmu postajena, nahladna a pyšna zhromadźizna zešta. Štož wosebity dobry začišć činješe, bě, zo běchu wyśnosće swojich zastupjerow pôsłałe. Tak bě wokrjesny hejtman knjez z e Schlieben, kiž khorowatosće dla sam přinć njemóžeše a so z luboznym listom zamołwješe, přez knježéskeho radžíela k. Weisswange zastupjeny. Za Łužiske krajne stawy běše krajny starši k. hrabja z Lippe sam přišoł. Město Budýšin zastupowachu wyšsi měšáncosta k. dr. Kaeubler, měšánski twarski radžíel k. Göhre a měšánski wubjerkownik k. Riedel; Budyski hamtski wokrjes pak k. hamtski hejtman z Kirchbach. Z wulkej radosću a njewšednej česú za wšech Serbow běše, zo běchu słowjanscy hosćo z daloka na naš swjedžen přišli a to přede wšem z južných Serbow z Nowego Sada. Česowna postawa předsydy tamneje Maćicy knjeza Hadžića so wurjadnje wuznamjenješe. Wón sebi njeběše prócy žel być dał, dołni a wobčežny puć k nam nastupić, kaž tež sekretar toho towarzystwa k. prof. dr. Milan Sawić ze swojej knjenju mandželskej a džowčičku Anicu. Dale běchu tu naš swérny přečel k. prof. Adolf Černý, direktor českého narodopisného muzeja a kk. rěčnikaj dr. Józef Scheiner a dr. Wjaclaw Langkramer a inženir Suchánek z Prahi, redaktor Hájek z Kolína, k. dr. Henryk Ułaszyn z Pólskeje, k. dr. Wladan Džordžewić, něduši serbski přemi ministr z Bělohroda z mandželskej a džowku, kotriž běchu na dompuću z Karlowych Warow. To so rozymi, zo tež Delnjołužisci bratřa so njeběchu komdžili přinć: naš Šwjela, wučeř a redaktor „Bramborského Casnika“, ze swojim synom fararjom Bohumišom, naš kantor Jordan

ze synom wučerjom, džowkomaj a přichodnym synom fararjom Wenckom ze Sprjejie, překupe k. Domš z Khoćeбуza a dr. Někotre delnołužiske narodne drasty zhromadźiznu wožiwjachu. Zo hornjołužiskich narodnych drastow na zhromadźizne njebše, ma drje so z njedorozymjenjom přeprošowanja zamołwić. Zo tu nimale wšo, štož mamy narodej swérnych a wótčinsey zmysleñych wučencow, duchownych, wučerow atd., z blizka a z daloka bše, so samo rozymi.

Bórzy po $\frac{1}{2}$ 11 wotmjelkny žiwa rozmołwa přitomnych so witacych a dwójny měšany kwartet zanjese: „Bóh žohnuj Tebje, Łužica“. Prawy to spočatk na dnju za našu Łužicu tak wulcy ważnym.

Hdyž bě spěw raznje a wumjełscy přednjeseny doklinčał, postrowi předsyda Maćicy Serbskeje, knjez biskop dr. Jurij Łusčanski, zhromadźiznu z wutrobnymi a horliwymi słowami serbski a poča potom džiwajo na wosebny wopyt němskeho jazyka swoju wotewrjensku rěč w němskej rěči. Knjez předsyda najprjedy přehlad hłownych podawkow poda, kotrež su nas hač k džensniemu dnjej dowjedłe. Běše to wobčežny a wopor-niwy puć, kotryž je najwažniše towarzstwo Serbow lětdziesatki dołho hić měło, hač je nětko na wyśinu dokročiło. Njedołho po jeho założenju bě so w sobustawach žadanje a přeswědčenje za-korjeniło, zo dyrbimy za swoju knihownju, za swoje zběrki mée swój dom. Hačrunjež za wuwjedźenie tutoho žadanja najprjedy nimale žanobo wuhlada njebše, žadanje tola njezańdże. Přeco zaso je wótčinsey zmysleni ludžo wuprajachu. Tuż tehdomniši horliwy předsyda Maćicy Serbskeje w lěće 1873 na swoju ruku wulku leżownosć na róžku Lawskich hrjebjow a Lawskeje drobi kupi, leżownosć, na kotrejž džensa nowy krasny dom dotwarjeny widźimy. Knjez rěčnik naspomni starosće a čežkoty, kotrež je njezapomnity Smoleń a kotrež su po nim předstojerjo Maćicy wu-stać měli, dokelž wočakowaneje a z džela tež přilubjeneje pomocy za tak wulki skutk njedóstachu. A čežkoty njepřestachu, nadzija pak a dowěra tež njespadnyštej. Tuż rozsudzi so předstoji-ćerstwo Maćicy w lěće 1895 k nowotwarej, kročić, dokelž bě z wosebię dobrym hospodarjenjom a darami Maćica Serbska doc-pěla, zo měješe cylu leżownosć dozapłaćenu. Wěcy wustojni wob-

krućachu, zo smě so nowotwar bjez stracha započeć, hdyž je ležownosć bjez dołha. Tuž so nowy twar wujedna a rysy Drjezdánskeho architekty Grothe so přijachu. Při 50lětnym jubileju Maćicy Serbskeje 10. hapryla 1897 so zakladny kamjeń swjatočnje połoži, a běchu tež česēne wyšnosće při tym zdobnje zastupjene. W dowérje na Boba smy twarili a dotwarili. Wśelacy su nam z mjenšimi a wjetšimi darami k pomocy byli, tež naš lubowany kral sam a sobustawy wysokeho kralowskeho doma. Tute dary so nam dachu w sprawnym připóznaću dobrych zaměrow, kotrež naše towařstwo a cyły naš serbski narod wuznamjenjeju. Maćica Serbska je swojemu nadawkej swěrna była a wostała, naš lud z wudawanjom dobrych knihow a spisow, z nawjedowanjom jeho zjawneho žiwjenja dobry a kraloswérny zdžeržeć, a zo je so jej to tež radžilo, su mjez druhim tež poslednie wólby za němski sejm dopokazaće.

Nowy Serbski Dom njesluži drje nětko hišće ze wšemi swojimi rumami narodnym zaměram, ale za krótki čas přinjese nam rjany wunošk, kotryž budže z kóždym lětom přibjerać. Tónle wunošk nałożimy k podpjeranju studowacych, k wudawanju wědowskich a ludowych knihow a spisow, k wudospołnjenju našich zběrkow a knihownje, k zdželaniu cyłego ludu, a wosebje k mytowanju našich spisowačelow. Druhe ludy, tež wosebje naše susodne, maju nahladne srědky, z kotrymiž swojich spisowačelow bohaće płaća a česća. Naši spisowačeljo njedóstawachu dotal za svoju prouču ničo, ale móžachu husto dosé jeno z nahladnymi woporami swoje spisy mjez ludom rozšerić. Z wunoškom Maćenego domu budžemy dobre spisy mytować a za najnižše płacízny předawać a tak swój lud na wyšsi skhodzeńk zdželanosće zběhać. Tak njesebične zaměry a prócowanja zaslužuju sebi připóznaće a podpjeranje našich krajnych wyšnosćow, a tohodla móžemy z dowěru Maćenky „Serbski Dom“ zakitej města Budyšina poručić, kotrehož deba wón je. Njech so na našim domje dōpjelni, štož so zwonka na nim błyšći: „Bohu k česći, Serbam k wužitku“, a nowe napismo: „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać.“

Po knjezu předsydze wyšsi měščanosta kn. dr. Kaeubler w mjenje města Maćicy Serbskej džak wupraji za krasny twar, kotrež budže nětko wosebita pycha města, hdyž tak rjenje cyłemu

starskemu razej Budysina připrawja. Wuprají tež přeče, zo by přez tutón dom Serbam tež dale so zdzeržeć pomhała dobra mysl, džělawosć a swěra, zo bychu w duchu swojich wótcow jich dobre počinki swěrnje wobkhowali.

Hdyž bě knjez twarski mištr Kaup knjezej předsydze kluče domu přepodał, rozeńdzechu so mnozy z přitomnych po hłownych džělach domu. Wobhladachu sebi musej, kotryž bě knjez Sewčik w nowych městnosćach hižo rjenje zrjadował, a knihownju, ko-truž ma knjez Fiedleř hišće w starych městnosćach w naj-lepšim rjedże.

II.

Druhi džél swjedzenja běše **wurjadna swjedzeńska hłowna zhromadźizna w Gudźic hosćencu.** Z dyp-kom 12 hodź. ju wotewri knjez předsyda biskop dr. Łusčanski. Powita z wutrobnymi słowami přitomnych, sobustawy a hosći, wosebje tych dalokich knjezow, knjenje a knježny.

Potom přednjese sekretař Maćicy k. scholastik Skala swjedzeński rozprawu. Dokelž ta krótka historiju Serbskeho Doma wobpřija, ju tudy wotěścimy:

„Wysokočeścena zhromadźizna! Dżensiša wurjadna hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje je swjedzeńska. Swjedzeńska je, dokelž smy poswjećili jeje dom, swój dom, kotryž ma wot nětka być kaž widzomny pomnik swěrnego, horliweho, njewustawaceho džěla nimale 6 lětdzesatkow, tak tež na wšę časy srjedžiščo idealnych prówcowanjow, narodnych a spomóžnych skut-kow našeho luda. Swjedzeńska je dżensiša zhromadźizna tež tohodla, dokelž je wobzamknjenje a kaž krónowanje 31lětnego džěla a nimo měry wulkaje prócy, kotař so nad dokonjanym skut-kom raduje a powotpočnyć chce. Kaž džělačeř po horcym džěle dnja tak rady swjaty wječor zwonić słysi, kiž jemu wotpočink k wobnowjenju napinanych mocow připowěduje, tak smě tež Maćica Serbska wodychnyć na dżensišim dnju a powotpočnyć, zo by nowych mocow za nowe džělo nadobyła.

Ach, zo tu našich wótčincow wjacy njeje, kotriž su Maćicy swoje najlepsze mocy poswjećowali! Ach, zo njejsu wohladać móhli tohole dnja, kotryž su lětdzesatki doho z njewśdnej pil-nosću a z wulkimi woporami přihotowali! Njech miłosćiwy Bóh

jim we wěčnosći z njebjeskimi darami da podzél na našej džens-nišej radosći!

Džensiši džeń, džensiša hłowna zhromadźizna słuša nowemu domej Maćicy Serbskeje: Serbskemu Domej. Też rozprawa ma so jeno na njón počahować a ma podać krótki přehlad přihotow, jednanjow, starosćow a wuspęcha tutych 31 lět.

Hdyž bě Maćica Serbska 18. hapryla 1845 na Winicy pola Budyśina wot 40 horliwych Serbow přihotowana, w lětomaj 1846 a 1847 dale wutworjena a skónčenje 7. hapryla 1847 dozałożena, wocući zahe žadanje, zo by tuto najwažnise towařstwo cyłego Serbowstwa měło swój dom a z tym srjedžišćo za swoje prōcowanja. Tola što mózeše so dokonjeć, hdyž towařstwo ani sto sobustawow njeměješe, hdyž wono samo mjez swojim ludom přeciwnikow nadeńdze, kotriž jich woporniwe džělo haćachu?! K tomu příndze přičina, kotruž je njezapomnity naš Hórnik zjawnje naspominał: „W małym ludzie może jeno mała ličba idealnych, za-horjenych woporniwyh ludzi być.“ Naš lud je nimale bjez wu-wzaća ratański lud, kiž ma spory wužitk, jeno mała ličba je taj-kich, kotriž so k studijam wobroća, jara snadny džél tutych do-scehnje wažnišich wunošnych zastojnstown, a mnozy z nich zhu-bichu zahe, dokelž narodnych wysshich šulow nimamy, narodne čuće; wyše wšoho toho nam pobrachuje zemjanstwo, pobrachuja ludžo, kotriž bychu, kaž pola druhich narodow, móhli a cheyli wjetše wopory za swój narod podać. Tuž džě přeće a žadanje za swojim domom lěta, lětdzesatki njedopjelnjene wosta.

A tola swěrni wótčiney nadawka z wočow njepušćichu. Tak dóńdze z ćiechę starosću hać k 8. septembrey 1873. Na tón džeń tehdomniši hłowny předsyda Maćicy Serbskeje, naš sławny Smoleń, wurjadnu hłownu zhromadźiznu powoła a w njej z dlěj-šim dokładnym přednoškom wozjewi, što je w tej naležnosći do-konjał. Tónle djeń, tale zhromadźizna, tónle přednošk wostanje wažny za cyłe stawizny našeje Maćicy. Smoleń wozjewi, zo je na samsne risiko khěžu a wulku ležownosć w Budyśinje róžk zwonkowneje Lawskeje drohi a Lawskich hrjebjow čo. 688 kupił, a wułoži, zo měla tutón dom Maćica Serbska za swój dom přijeć, w nim ćišćernju załožić, zběrki a knihownju zaměstić, pozdžišo tam tež salu za swoje zhromadźizny natwarić. Za dom a cyłu

ležownosć da so ze wšemi wudawkami 20000 tolef. Hnydom so tež wupraji přeswědčenje, zo stary nizki dom njebudže móc wostać, ale zo budže trěbny nowy dom. Najprjedy měl so na městnje dotal njezatwarjenym dom natwarić, a pozdžišo na město stareho doma nowy džel přitwarić, tak zo by cyła dołhosć na Lawskich hrjebjach 106 ťohéi wučinjaca zatwarjena byla z rjnym nahladnym domom.

Zo naši wótčincy so hobrskeho nadawka tehdom njestrózichu, hačrunjež srědkow nimale žanych njemějachu, je wobdziwanja hódne za wsě pozdžiše časy.

Rozprawa za džensnišu swjedčeńsku zhromadźiznu njemože nadrobnje rozpovědować, što je so w scěhowacych lětach džěalo za zdžerženje a wudžerženje žałostneje éeze, kotruž bě Maćica Serbska z tutym domom na so wzała. Njech njewuprajite stasrosęce a strachi tehdomnišich wjednikow Maćicy Serbskeje Bóh mytuje. Po dospołnym dokonjenju a wobzamknjenju cyłeje naležnosće twara Serbskeho Doma drje wustojne pjero namakamy, kotrež nam wobšerne stawizny wo nim poda.

W lěće 1895 bě Maćica Serbska skónčnje tak daloko, zo móžeše ležownosć a stary dom cyle swój mjenować a so na jeho wobsedźeństwie wjeselić: Ze zaplaćenjom poslednjeho hypotheka 12000 hr. buštaj dom a ležownosć bjez dołha.

Tola nowe nadawki so njezabychu. Na khwiliu drje běchu zběrki a knihownja we swojim domje zaměscene — tola hubjenje dosć. Hižo napohlad stareho doma wučeše a wótře napominaše z jenym słowom: Nowy dom! Tež za to běše Smoleř so hižo postarał. Z měščanskim twarcom sebi wuradži plan noweho doma srjedź stareho domu a dalsich susodnych twarjeni; namjetowaše w nim městnosć za restawraciju atd. Na 60000 hr. so wuwjedzenje naćiska woblići. Plan drje so njeje wuwjedł, tola hłowne myślički Smolerjowe su tež za pozdžiše naćiski zakładne byłe. Smoleř njeje dočakał započatk noweho domu. Tež jeho swěrny sobudžělačeř Hórnik nic. Dary drje so hromadźachu za nowy dom, tola sporje, jara sporje přikhadźachu.

Lubosé pak njezańdže a horliwosć njewuhasny. W duchu Smolerja a Hórnika džělachu potomnicy, a płód toho bě: započatk twara noweho doma w lěće 1897. Po wšelakich džěłach a tež

njelubozných podeňdženach so Maćica Serbska we hłownej zhromadźiznje 10. měrca 1897 rozsudzi, zo po planach architekta Grothe w Drježdžanach pod dohladom krajneho twarskeho mištra a radžicela Schmidta tam prěni džél noweho domu wuwjesć da. Při swjedženju swojeho 50lětneho jubileja 10. hapryla 1897 Maćica Serbska swjatočne zakladny kamjeń połoži. Wot města bě so něhdze 50 □metrow přikupiło, zo by so dom bóle won storči mohł; za meter dyrbjachmy 50 hr. zapłaćié, pódla pak tež so zwjazać, zo najpozdžišo za 10 lét cyły nowy dom, tež na měsće dotalneho stareho, dotwarimy. W přichodnym lěće 1898 bě twar prěnjeho džéla dokonjany a płaćeše 132000 hr.

Trochu wodychnywši započachmy łożni po jutrach druhi džél: dotwarjenje Serbskeho Doma. A stoji tu nětko krasny, wulkotny: znamjo serbskeje swěry a wutrajnosće a woporniwosće. A smy jón džensa poswjećili, wotewrili, zo by wot nětka słužił swojemu nadobnemu nadawkej.

Kak je móžno bylo to doséahny?

Horliwi wótčinci njewustawachu napominać, prosyć, so stać, hromadźachu dary, namołwjachu k pomocy. Wšelacy dobrí Serbja přinošowachu dary, tež nadobni dobroćerjo, kotriž k našemu narodej njeslušeu, wotmołwjachu na naše próstwy wo pomoc, samo Jeho Majestosé kral Jurij a sobustawy kralowskeho domu swoju šcedru ruku wotewrichu. — Zarjadnistwo doma móžeše dopokazać, zo nowy dotal natwarjeny dom so derje zadani, a zo je wěsta nadžija, zo tež druhi džél, hdyž budže hotowy, to budže. Tuž w Božim mjenje započachmy. Tola bórzy dyrbjachmy so přeswěđić, zo pjenjez, kotryž na nowy džél požčeny dóstajemy, dosahać njebudže. Z njewustawacej staroséu zarjadnika domu pak tež přez tule wuzkosé přeńdžechmy. Dobychmy někotrych wótčincow a dobroćerjow, kotriž po 3000 hr. abo wjacys požčichu na druhi hypothek, hromadže 39000 hr.

Česćenej zhromadźiznje budže wěsće lube, wo pjenježnych naležnosćach Serbskeho Doma krótki přehlad dóstajać. Pola měščanskeje nalutowarnje mamy na prěni hypothek požčenych 160000 hriwnow, na druhim hypotheku wotpocuje tamnych 39000 hr., a něhdze 30000 hr. budže, štož změje skónčenje twarski mištr hiše dóstajać. To by wšo hromadže bylo na 229000 hr. dotha. Płaćiż

je prěni džél 132000 hr., druhí džél budže něhdźe 138000 hr. a sala 25000 hr. płacić. Wšěch wudawkow budže skónčne něhdźe 295000 hr. Štož je so wjacy wudało hač dołha zdžeržimy, su dobrowólne dary a dotalny wunošk doma přinjesł. Wšo přehladawši móžemy hódnosć cyłego nowego doma a ležownosće na 360000 hr. woblićić, tak zo je na 120 000 hr. z toho naše! A to 25 abo 30 lět po tamnych struchłych časach, hdźež někotrych tysac dla Maćicy zahuba hrożeše!

Za tajki wuspěch so džakujemy do časa a wěčnosće wšitkim, kotřiž su njewustawajcy džělali a wuradzowali, nowe žórła do-khođow wupyutowali, próstwy wupośłowali, dary składowali, njebojaznje, njewustawajcy; so džakujemy woporniwemu njesebič-nemu zarjadnikę našego Serbskeho Doma, kiž nas njeje wopušćił, ale je nam wožiwał našu dowěru; so džakujemy twarskemu wubjerkej a wosebje musejownikej, kiž prócy njeje lutował, zo by dom rjany wuwjesć dał a wulutował, štož so hodžeše; so džakujemy redaktorej Časopisa Maćicy Serbskeje, kiž je zas a zas swój hłos pozběhował a wotbłós w našich wutrobach wubudžał: „Nje-pušćmy nadžiju rjanu!“

Njech Bóh wšitkim bohaće mytuje!

Tak džé njech stoji naš luby Serbski Dom kruty, njepowalny, njezranjeny

Bohu k česći a Serbam k wužitku!“

Po pismawjedžerowej rozprawje sc̄ehowaše swjedzeński przednošk redaktora Časopisa Maćicy Serbskeje knjeza professora dra. Muki wo połobskich Słowjanach, našich něhdy tak mocnych a široko sydlacych předownikach. Tutón jara dokładny, wo wobšernych studijach swědčacy przednošk budže zawěsće w Časopisu wozjewjeny. Tuž wo jeho wobsahu so drobnišo wuprajić njetrjebam. Dopominanje na sławne časy našich předownikow jako wulkeho luda běše za džensniši džen derje wuzwolene namołwjenje za nas, snadne zbytki tamnych ludow, zo mamy swjatu winowatosć hajić a zakitać, štož je so zdžeržało hač do tych časow. Je-li tež črjódka wukhowanych Serbow, ma tola prawo na swoju rěč, swoju narodnosć, swoju historiju, a z toho prawa wukhadža ważna winowatosć we wšitkich zadžewkach a zapjera-njach přeciwnikow wukhować, štož je Bóh nam dowěrił. To běše

mócný appell, z kotrymž rěčnik skńci a přitomnych z nowej horliwoséu zaja: „Nichtó nam tuto kubło, serbsku mačeřsku rěč, njesmě brać a njemóže rubić, njezwolimy-li k tomu. Štóż je tak zaslepjeny, zo swoju mačeřśinu hani a zacpěwa, tón škodži sebi samomu na byću a zbožu ducha a duše, a štóż ju našim džěćom zakazuje a bjerje, tón hrěši přećiwo nim a přećiwo Bohu! Smy bohužel w času narodostnych podcīšowanow a zasakłych přesčehanjow žiwi a snadž so tohodla tón abo wony boji, ze swojim narodnym přeswěđenjom wustupié, a zjawnje a sprawnje wuznać, zo je Serb a zo swoju serbsku narodnosć a rěč lubuje nade wšo. To pak njeje prawje! Muž ma być muž, a přirodžene a bōzske prawo, kotrež ma kóžda člowjeska rěč, njesmě so zapřewać, bjez škody za toho, kotryž je zapřewa, ani za tych, ke kotrymž sluša a ke kotrymž přestupuje.“

Další džél swjedžeńskeje zhromadźizny bě přepodawanie swjedžeńskich darow za dom, musej a knihownju.

Knjez farař Jakub z Njeswačidla přepoda wobraz swojego njeboh nana Jana Bohuwěra Jakuba, nědušeho fararja při Mičalaškej cyrkwi w Budyšinje, přenjeho městopředsydy Maćicy Serbskeje, z přihódnymi słowami.

Jako prěni wupłód serbskeho wumjełskeho wořjada abo komiteja M. S. dari knjez farař Handrik ze Slepoho dwaj woliowaj wobrazaj ze Slepanskeje wosady, předstajacej jedyn serbske holčo z tamnišeje wosady, kak ke mši dže, a druhı, kak so na polo do džela nastaja. Wobrazaj staj wot młodeho Drježdžanského wumjełca Williama Krausy, kotrehož mjeno je we wumjełskim swěće ližo derje znate a sławjene.

Na to wustupi sekretař Južnoserbskeje Maćicy z Nowego Sadu, kn. prof. dr. Milan Sawič, a ze słowami radosće a připóznawania pilnego narodnego džela serbskich wótčincow poda dar tamneje Maćicy (500 krónow) a tamnych našich přećelow (550 krónow), do hrom. 1050 krónow. Žiwe přihłosowanje přitomnych nadobny wopokaz bratrowskeje lubosće mytowaše.

Njewustawacy dobroćef Maćicy Serbskeje a jeje doma, wjele-česény serbski maecenas knjez kanonik a farař Jakub Herrmann z Wotrowa přepoda swój wulki welijowy wobraz wot akademiskeho molerja Ludwika Kuby molowany. Akt přepodaća

wopomina wosebita lisćina, kotruž je daričel napisal a aktam M. S. přepodał; ma so takle: „Při wotewrjenju a poswječenju „Serbskeho Doma“ w Budyšinje, za kotrymž je naš narod tak dohe lěta zdychował a kotryž džensa, nanajlepje poradženy, we swjedzeńskej pyše so nam předstaja, začuwam so pohnuty, wo swojej luboſci k Domej, Maćicy a cyłemu našemu narodej na někakje waſnje zjawne swědčenje wustajić, a poskićam a podawam tohodla Maćicy Serbskej a jeje Domej swój wot akademiskeho molerja Ludvíka Kuby z Mnichowa, rodženeho Čecha z Poděbradow, nutrneho přečela Serbow, wumjełscy wuwjedženy wobraz w pozłočanym wobłuku k wupyšenju nětkole museja a pozdžišo, po zhotowjenju, swjedzeńskeho sala „Serbskeho Doma“. Wotrow, 20. septembra 1904. Jakub Herrmann, tachantski knjez a farař, rycer Albrechtoweho rjadu I. rjadownje.“ Wulkotny wobraz Serba, za wšo Serbske tak zahorjeneho, budže krasna pycha noweho doma a stajne žive napominanje za pozdžiše splahi. Daričejej so horliwe přihłosowanje přitomnych dosta.

Wot toho samoho wumjełca L. Kuby molowane dalše woli-jowe wobrazy na to naš swěrny přečel z Prahi knjez Adolf Černý přepoda: wulkej wolijowej wobrazaj dra. E. Muki, našeho pilnego a sławnego wučenca a njewustawaceho, njepowalnego, horliwego wótčincea, a Jakuba Čišinskeho, našeho zahorjeneho a zahorjaceho basnika, nimo toho mjeňszej wobrazkaj serbsko-katholskeje kmótry a serbskeje khěžki. Zawěscé wšitkich z radoſeu napjelni slabjenje, zo knjez Kuba tež wobraz našeho Michała Hórnicka za „Serbski Dom“ zhotowi.

Hišće raz swěrny přečel A. Černý wustupi a pjenjezy mjez swojimi znatymi w Čechach za Serbski Dom składowane, přez 200 krónow, přepoda.

Knjez musejownik Šewčik woteda dar wučerja Mente w Rebenstorfje pola Lübbowa w Lüneburskej: tři drohotne kapy tamnišeje nětka zańdzeje słowjanskeje narodneje drasty, 1 złotu kapu, 1 čerwjenožidžanu a 1 z atlasowymi bantami, a k tomu seriju (9) barbowych wobrazow narodnych drastow; kn. Mente z dobom piše: „Sobotu k přenjemu wulkemu Delnjosaskemu swjedzenjej narodnych drastow w Schusselu wotjedu, tohodla wobžaruju, zo do Budyšina přiné njemóžu.“

Knjez faraf Žur z Budyšina dari za Serbski Dom 100 hr. Serb Greško z Waršawy bě swoju podobiznu pósłał.

Potom knjez prof. dr. Muka wšelake čestne dary woteda. Najprjedy wot němskeho dwórskeho fotografa Richarda Klaua z Khoćebuza wulku zběrku wobrazow z Delnjeje Łužicy, na 220 hr. hódnu. Knjez Klau pisaše: „Serbskemu musejew w Budýšinje. Podpisany sebi dowola z přiležnosće poswjećenja Serbskeho Doma serbskemu musejew mapu z wobrazami serbskich drastow wěnować. Po poswjećenju wuprošam sebi je hišće raz wróćo, zo bych zbytne wobrazy, kotrež so dla krótkeho časa barbować njemóžachu, tež hišće z barbami wuhotował. Z počesćowanjom Richard Klau, dwórski fotograf.“ — Potom knjez prof. dr. Muka dari a woteda za knihownju: 30 serbskich a słowjan-skich knibow a spisow, za archiv: rukopisy Hórnika (zběrku pěsni a basni z młodych lět), Mučinka, Mukí a druhich, knihu aktow wo zběranju darow za Serbski Dom atd.; za musej: Evangelije knjeza Miroslawa, serbskeho wjefcha-mnicha z 12. lětstotka. Dar njeb. serbskeho krala Alexandra za serbski musej. Nakład 30 eksemplarow. Płaćizna na 300 hr., skónčenje sklad pjenjez 159 hr., mjez nimi dar 100 hr. wot hamtskeho sudniskeho radžicela knjeza E. Lehmana-Wičaza w Drježdānach.

Wuley drohotny dar běchu wopravdě złote słowa, z kotrejmiž na to předsyda hornjołužiskeho towarzystwa wědomości w Zhorjelu kralowski knjez komornik z Wiedebach-Nostic nad Warnołćicami pola Rychbacha w mjenje mjenowanego towarzystwa zhromadźiznu postrowi. Złote jeho słowa mjenuju, přetož tak přečelnje, tak sprawnje, tak bjeze wšeje předpodjatosće je so zrědka hdy z němskcje strony k nam Serbam rěčało. Česćowny knjez spomniwši na to, zo tež w jeho žilach éče serbska krej, najprjedy z wulkim připóznawanjom wopominaše raz serbskeho luda, kak je konservativne zmysleny, kak kruty stoji za Boha a krala, kak je so dotal přeco kruće zapjerał přečiwo wšitkim powaleškim a bjezbóžnym pospytam a wabjenjam, kotrež tež do njeho so dobywaju, a kak, swěrny Božemu a swětnemu porjadej, njewustawajcy wobdžělujce swoju ródnu zemju po prawu a wašnu swojich wótcow. Dale knjez rěčnik na žiwe počahi pokaza, kotrež su přeco mjez Zhorjelskim towarz-

stwom wědomosći a Maćicu Serbskej wobstałe. Swoje słowa knjez rěčnik wobzamkny z horcym napominanjom, zo bychmy tuto dobre a strowe jadro serbskeho luda hajili a škitowali, zo bychmy dale zaščepowali abo zdžerželi w serbskich wutrobach swěru k Bohu a ke krajej a lubosć k ródnej wótcnej zemi. To je wutrobne přeće, kotrež Hornjołužiske towařstwo wědomosći wupraja Maćicy Serbskej na dnju poswjećenja jeje krasneho „Serbskeho Doma“. — Kak jara běše tole z wutroby a wšitkim přitomnym do wutrobów rěčane, wo tom swědčeše jich zahorjena sława, kotruž wjelečesćenemu rěčnikoj kaž z jenoho erta wunjesechu.

Hišće scéhowachu dalše dary. Předsyda towařstwa evangel-skich Serbow w Drježdānach „Čornobóh“ přepoda pjenježny dar towařstwa 63 hr. 50 np.

Postrowy Delnjołužiskich bratrow přinjese knjez kantor Šwjela, wosebje w imjenje Delnjołužiskeho wotrjada Maćicy Serbskeje. — Wšelake pjenježne dary knjez kapłan Andricki woteda: wot rěčnika knjeza dra. Scheinera z Prahi a někotrych přećelow 30 hr., wot 3 Serbow z Pirny 12 hr., wot Pólskich přećelow přez kn. professora H. Łopacińskeho z Lublina 40 rublow a wot professora dra. Fr. Procházki w Jindřichowym Hródcu zběrku 35 hr. 65 np. Potom wotedachu knjez farař Mrózak z Hrodžišća dar kantora Zahrieńka 10 hr. a k wopomnjeću swojego njeboh bratra Budestečanského fararja Mrózaka, městopředsydy Maćicy Serbskeje, 20 hr., knjez zapóslanc Michał Kokla z Khrósćic dar towařstwa serbskich burow 50 hr., a knjez rěčnik Cyž dar hamtskeho sudnika Jana Krala w Kamjency 100 hr. (přilubjene na l. 1905).

Po wotedawanju darow so wosebita česć wopokaza knjezomaj kanonikej fararjej J. Herrmannej, nadobnemu dobroćerjej Serbskeho Doma, a professorej dr. E. Mucy, jeho njewustawacemu najhorliwišemu spěchowarjej. Wobeju knjezow hlowna zhromadźizna z tym wosebiće wuznamjeni, zo jeju pomjenowanje za čestneju sobustawow Maćicy Serbskeje, kotrež bě so hižo předy wot předsydstwa stało, zjawnje a swjatočne wobkrući. K wobswědčenju tutoho pomjenowanja so jimaj čestny diplom přepoda. Cyła zhromadźizna k dopokazej swojego powšitkow-

neho přihłosowanja postany. Počesćenaj so wutrobnje džako-waštaj.

Čestne diplomy běchu so tež za wšitkich dobročeřejow a zakladnikow Serbskeho Doma přihotowałe. Te so potom swjatočne rozdělīchu. Běše jich wšo hromadźe 64. Knjezej wučeřej Hajnje w Konjecach, kiž je wšitke tele diplomy z nje-wśednej prou a wustojnosću pisał, so zjawny džak wupraji.

Skónčenie zhromadzizna hišće nowych sobustawow přija. Běchu to kk. advokat dr. Józef Scheiner w Prazy, farař Jurk w Mužakowje, stud. phil. Jan Bryl w Lipsku, stud. theol. Jurij Deleňk w Prazy, Wojciech Sindzik, Aleksy Dimitriu a prof. Hieronym Łopaciński w Lublinje, advokat dr. Wjacław Lang-kramer w Prazy a kubleť Jakub Wawrik w Nuknicy.

Narodna hymna kaž kózdu, tak tež tale wurjadnu swjedzeński hłownu zhromadziznu Maćicy Serbskeje wobzamkny: „Naše Serbstwo z procha stawa!“

III. Swjedzeńska hosćina.

Bórzy po 2. započa so swjedzeńska hosćina. Běše to nad-hladny swójbny wobjed; na 120 wosobow za dołhimi blidami se-džeše, a bórzy so žiwa zabawa rozwi. Tola zas a zas wšo wó-cichny, hdyž so rečnik pozběhny, zo by sławu wunjesł. Swójbny raz hosćiny prof. dr. Muka rjenje wopominaše, hdyž našu hosćinu přirunowaše z hosćinu při kříznač. Haj, podobnu hosćinu džensa mamy. Synka smy lěta 1897 ze křčeńcy zběhnyli, naš Serbski Dom, hdyž smy tehdom zaklad położili, jón twarié počeli, jemu mjenno dali. A nětko je synk wotrostł na syna, kiž do zjawneho žiwjenja stupa, džen a bóle so zmócni, doniž so sam zdžerži. Jeho nan je serbski narod, Maćica Serbska jeho mać. To bě kaž zawskanje radosće horliwego spěchowarja Serbskeho Doma, a přitomni sobu čujachu tule radosć.

Prěnju postajenu sławu wunjese městopředsyda Maćicy Serbskeje knjez farař Křižan z Hodžija na Jeho Majestosć krala Jurija. Sławjo miłosé, sprawnosé a starosćiwu džělawosé na-šeho krajnego wótcia wopominaše dobročiwe zmyslenje Wettin-skich wjeŕchow napřećo nam Serbam, kotriž smy so přeco jako najswěrniši poddanjo krala wopokazowali a to při kózdej přiležnosći

raznje dopokazovali. Šumjaca sława wuraz kraloswérneho zmyslenja přitomnych wo tom swědčeše, kak bě wsitkim wot wutroby rěčal knjez městopředsyda, wšitcy postanychu a stojo wuspěwachu z přewodom blidneje hudźby saksku kralowsku hymnu: „Krala Bóh požohnuj“ atd.*)

Hdyž knjez předsyda biskop Łusčanski hołdowanski telegram wozjewi, kotryž měješe so hnydom do Pilnicy kraje Jurijej pósłać, radość a přihłosowanje najwyšsi skhodźeńk docpě. Telegram měješe so takle:

Waſej kralowskej Majestosći při skladnosći poswiećenja „Serbskeho Doma“, spěchowanego tež přez kralowsku miłosć, literariske towaŕstwo Maćica Serbska wupraja swoju nutrnu poddatosć a z dobom w mjenje cyłebo serbskeho luda přisaha njekhablaczu swěru za wsón přichod napřeo lubowanemu kralowskemu domu Wettinskich. Jurij Łusčanski, biskop, předsyda.

Na to při swjedźeńskim koncerće w „Krönje“ dóstachmy tule kralowsku wotmołwu:

W Pilnicy, na hrodźe, 8 hodź. 27 mjeńš.

Z najwutrobníšej radosću sym postrow a slabjenja towaŕstwa Maćicy Serbskeje přijał. Jurij.

Telegram wot kn. tach. prěd. Šewčika hnydom swjedźeńskiej zhromadźiznje čitany najwyššu radosć wubudzi a tři króć přez wulku salu zarža hrimotaca „Sława!“

Z druhej sławi předsyda wubjerka Maćicy Serbskeje knjez farař Kubica z Bukec serbski lud a kraj powita. Raznje a ze zapalom krutosć, swěru a konservativnu mysl Serbow sławješe, kotriž bydla w rjanej, luboznej Łužicy. Jeho słowam a sławje přizamkny so spěw Čišinskeho:

Tutón kaž tež taj druhaj blidowaj spěv. aj staj wotčíšanaj w swjedźeńskiej wot swjedźeńskiego wubjerka wudatej brošurcy: Wopomjenka na swjatočnosće při poswiećenju „Serbskeho Doma“ 26. sept. 1904 w Budyšinje. Wobsah: 1. program swjedźenja — 2. program koncerta — 3. swjedźeńska spěvy — 4. Wopis Serbskeho Doma — 5. Wozjewjenje. — Stron 12 w 8°. — Na swjedźen přeprošeni buchu tón króć sobustawy Maćicy Serbskeje a jeje přečeljo z čiščanym serbskim a němskim přeprošenjom a přidaćom swjedźeńskiego programu. — Red.

Hlej, k połdnju zběhaju so módre hory,
 K połnocy čémna hola stražuje;
 A k nim a w njej so tula běle dwory,
 A zemja tuk a tyče daruje.
 Praj, serbski kraj hač njeje raj?
 Wón kryje nas, wón živi nas,
 Wón spochi z nami swjeći kwas.

A lud we wutrobach a kosčach kruty
 Je wulkhował so w tymle krajiku;
 Je přetrał bolosćow a bědow pruty,
 Ród zdzeržał nam a rěč w tym kućiku.
 Hej, serbska krej nam žily hrěj!
 Kaž wótojo my chcemy stać
 A Serbja wostać, w Serbach trać.

My česćić chcemy, lubować a hajić,
 Z čimž pyšil je so nan a z čescu stać;
 A nihdy njedajmy sej w šiji dajic
 Rěč, kotruž z maćerju je Bóh nam dał!
 Pukń cuzy zwuk, dzerž w kraju tuk!
 Rěč serbska dyrbi khwalbu měć
 A zbožo Serbam w Serbach kćec!

Štož dodžerželi smy sej z bědnej' nocý,
 Ze serbskich rukow nihdy njedajmy!
 Hdyž cuze do nas chcedža drěc so mocý,
 Sej dwór a dom a hono škitajmy!
 Prut serbski lud sej bjeř a krud,
 Zo Serby serbske wostanu
 A wěcne mјeno dōstanu!

Rěčnik dr. Herrmann twarskeja mištrow architektu Grothu
 z Drježdžan a twarca Kaupa z Budyšina sławješe a wułoži, kak
 krasny staj nam dom stajiło w mnohim nastupanju při wšim
 wumjełstwje serbski raz wopokazowacy.

Dale prof. dr. Muka z wutrobnymi słowami połnymi džaka
 postrowi hości, kotriž běchu nas počescili a z tym woprawdze
 wulki wopor přinjesli. Mały serbski narod so wuley česćeny čuje
 z tajkim wuznamjenjenjom jeho čestnego dnja.

Poslednju officialnu sławu wunjese knjez kanonik faraf Herr-
 mann z Wotrowa na předsydstwo a wubjerk Maćicy Serb-
 skeje wopominajo wosebje wulke prócy a starosće, kotrež staj wo

přihotowanje a wuwydżenje twara „Serbskeho Doma“ měloj.
Bórzy so přizamkny blidowy spěw Čišinskeho:

Do Budyšina zjězdžúa
So z čahom, z wozykom —
Džeń hordy sebi hotuja,
W nim swjeć Serbski Dom.

A cyła wyska Łužica,
Hdyž wěśceny kće Štom.
Nas na kwas prosy Maćica,
Nas wita Serbski Dom.

A zadziwana Sprjewja je
A słucha z wjeselom,
A z powěsću přez Serby dže,
Zo swjeća Serbski Dom.

A w Lubinowych nutrinach
So zběha k stronam třom,
A ruku tlóči brachej brach,
Hdyž widži Serbski Dom.

A přez njebjeski wyska stan
Pful, Smoleř z Imišom,
A Michał woła Worklečan,*)
Zo swjeća Serbski Dom.

Džak tebi, naša Maćica,
A sława z hrimotom,
Zo jako serbska stražnica
Nam staji Serbski Dom.

Dónž Sprjewja majka serbski brjóh,
Hač słońco dže, hač hrom,
Dónž k njebju swědči Čornobóh,
Njech stoji Serbski Dom.

Hišće wšelake sławy a připitki scéhowachu, kaž je počahi a zaslužby k Serbowstwu abo k Serbskemu Domej a jeho zaradowanjem podawachu. Tak knjez tachantski předař Šewčik postrowi serbske žony a knježny, wosebje te, kotrež běchu w narodnej drasće přišle. — Knjez kubleř Króna, předsyda Bukečanskeho serbskeho towařstwa, wšitkich wulcy zwjeseli z pokornymi a tola tak wustojnymi, dokladnymi słowami. Hdyž su dotal wučeni krasnje k nam rěčeli, njech je tež prostemu burej dowolene, słowo prajie. Z wulkim džakom smy napjelnjeni k tym, kotriž nas nawjeduja w narodnym žiwjenju, kotriž swěrnje stoja za naš serbski lud, za našu serbsku rěč, za cyłe naše narodne žiwjenje. Ćim bóle wobžarujemy pak, zo wšelacy zdžžlanosće nabywši, často jeničey ze serbskej pomocu, pozdžišo džakownosće zabudu, swojemu narodej, swojej mačeřskej rěči so wocuzbjia. Ćim wjetša je naša lubosć a džakownosć k tym, kotriž nam swěrni wostanu, našu rěč lubuja, haja a spěchuja, nas wjedu a za naše zbožo, prawo a spomóženje so proučuja. Jim budž najwjetša sława. — Wšitkim běchu tež witane horliwe připóznawace a džakowne słowa, kotrež knjez farař dr. Renč z Wjelećina našemu pro-

*) Hórnik.

fessorej Mucy wěnowaše za wšitku jeho njewustawacu džělawosć a njekhabłacu, zmužitu dowěru na přichod serbskeho naroda, koṭraž je hižo telko krasnych wuspêchow docepłela. — Knjez Adolf Černý, naš dobry přečel z Prahi, kiž serbsku rěč wobknježi kaž žadyn rodženy Serb, stawješe počali bratrowskeju narodow, serbskeho a českoho. — Jemu ze sławu wotmołwi knjez kapłan Andricki z Budyšina wopominajo jeho wulke zaslužby wo serbske pismowstwo a jeho mjenujo našego konsula. — Knjez redaktor Smoleř stawješe našeu serbskeju zapóslancow Koklu a Zobu a zawda jimaj džak za swérne džělo, z kotymž staj nas a prawo serbskeje rěče w ūli a zjawnosći njeboaznje zakitowało. — Wšitku prócu, wšitke wulkotne džělo wo wuwjedźenje a dotwarcenie domu z horcym džakom wopomni sława, koṭraž so kniezomaj rěčnikoj notarej Cyžej a tachantskemu prèdarjej Šewčikej wunjese, tohorunja bu kn. rěčn. dr. Herrmannnej a cyžemu swjedźeńskemu wubjerkej derje zasluženy džak wuprajeny. Tutej sławie běstej dostojne wobzamknjenje krasnego swjedźenja pola Gudžic.

IV. Zjawny ludowy swjedźeń w Krónje.

Jara přihódne, haj dostojne běše doswjećenje wulkeho swjedźenja w hotelu Krónje. To běše woprawdze ludowy swjedźeń, kajkehož w Serbach hiše wohladali njejsmy: krasny, wo-krewjacy, zahorjacy, dospołnie poradženy.

Daloko přez 1000 ludži bě tu přišlo, tak zo bě tale naj-wjetša sala Budyšina přepjelnjena. To běše hibanje, ldyž so wi-tachu přečeljo a znaći, kotriž traš lětdžesatki so wjacy wohladali njebečhu. Ze wšěch kónčin Łužicy džě běchu tu zhromadzeni naši lubi Serbia a jich žony a džowki. Kak so to pisanješe z na-rodnymi drastami našich žonow a knježnow, kotrež jeje hiše zańc maju; kak sebi zawdawachu ruci swérni wótčincy, kaž bychu sebi rozymili tlóčicy sebi rucey: To je naš džeń; kak so rado-wachu ói, kotriž běchu lěta dołho so prócowali a starali a nje-wustawajcy džělali widžicy nětko dokonjany swój skutk a z ra-dosću připóznawany!

Bórzy po 7 hodž. wšo womjelkny. Cunja a zas móena ouvertura k Pilkowej „Smjertnicy“ zaklinča jara wustojnje wujedźena wot wojeńskaje hudžby Budyškeho połka.

Hdyž bě wuklinčala, wustupi knjez farař Domaška z Budestec a měješe swjedčeński rěč. Podamy ju dosłownje, přetož běše wustojna, klassiska, runje tak zestajena w najlepší serbščinje a z wosebitej rěčniskej wobwrótnosću wuhładkowana, kaž ze sapacym narodnym čućom zahorjena. Kak wšitey posłuchachu na tele słowa, kotrež so z mocu dobywachu do wutrobów! A hdyž rěčnik skónči ze słowami, kotrež nowy Serbski Dom debja: „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać A serbska khorhoj zmahować“, kaž z elementarnym nawalom so zběhny sława a přihłosowanje přitomnych.

Další wobsah ludowego swjedźenja běchu hudźbne přednoški w dwěmaj dželomaj. Wupytny a bohaty běše program. Měšane khory wotměnjachu so ze solami, duetami, kwartetami a žónskimi khorami, pak z přewodom orchestra, pak piana, pak bjez přewoda. Spěwali su koncertnej spěwařcy knježna Marija Korjenkec (soprán) z Kamjencia a knježna Ella Hagedornec (mezzo-soprán) z Drježdān, knježa kantor Hanka (tenor) z Wjelećina a wučerzej Krušwica (baryton) a Pjech (bas) z Budyšina, skónčne měšany khor na 100 spěwarjow a spěvařkow. Hdźe tajkeho khora naděndźeš w cyłych Serbach? Nihdže! A tole runje bě, štož je nas zwjeseliło, překłapiło, cyle zajało. Ze wšelakich městnow našeje Łužicy su zwołali a zhromadźili spěwowych Serbow a Serbowki, jich wuwučowali tak, zo běše jich spěw kaž z jenoho. To je hobrske dźělo bylo. Hłowna zasłużba wo to słusa knjezej wučerzej Janej Rječcy w Budyšinje, kotrež swojim spěwarjam a spěvařkam Budyšskeje „Jednoty“ přitowařsi spěwarjow a spěvařki, přede wšim Radwofskeje „Meje“, abo hdźoz hewak móžeš žanych dostać, a z nimi wuknješe wutrainje, scérpnje a zmužiće, doniž jemu spěwachu kaž jene wulke towarzstwo, kotrež hižo lěta doho zhromadnje spěwa. A k tomu přińdze potom naš Bjarnat Krawc, rodzeny dirigent, kiž swojich spěwarjow wě elektrisować, kaž z rědka žadyn zamóže. Z tajkeho njewustawaceho džela a zhromadneho prócowanja wuńdzechu khory, kajkichž sy w Serbach štó wě hač hdy słyšał. Je džiw, zo naši hosćo, kotriž su dobreje hudźby zwučeni, cyle zadźiwani posłuchachu a zas a zas swoje radosćiwe připóznaće wospjetowachu? Hosća z Prahi bě to tak zajało, zo rozpraw-

nikej wuzna: „Běch sebi myslíł, zo tudy we Łužicy nadeńdu čelo- (mrtvolu), ale to je žiwjenje, mōcne, čerstwe žiwjenje!“ Za tajku pilnosć wučerjow a wučomcow dyrbimy najwutrobnisi, najhorcyši džak wuprajić. Też za to, zo su tak pokornje a přistojnje so zadérželi. To njeje přeco tak w koncertach, hdźež spěwarjo a spěwařki často bóle za tym du, so widzeć dyžli so slyšeć daé. Na našim spěwanskim swjedženju so to cuzym hoscom wosebiče spodobaše, zo wšitcy njebojaznje, tola bjez khrobłosće, wjesele a cyle naturscy wustupowachu.

Jara zbožowne dyrbimy zwuběranje jednotliwych spěwów a zestajenie programa mjenować. Tu běchu mnohe našich wokřewacych narodnych pěsni w krasnym wobdželaniu našeho Pawała Hodžijskeho (dra. Pilka). Narodny spěw we wutrobie Serba drěmace truny zaklinčeć da kaž nimowólnje, to je naturska poesija a ludźba, tak něžna, tak wěrna, a přima do wutroby, kotraž bije hišće z wutrobu naroda. Druzy pak, kotriž njejsu Serbja a slyša lubozne zynki, su často kaž zajeći z kuzłom, kotrež w tuzych spěwach so khowa. Spěwachu*) so „Spójšej stej dwa młożeńca“ a „Złe myto“ (měšanaj khoraj z přewodom orchestra), runje tak „Štó tu khodzi po mojim rowje?“, „Stupdalej!“, „Hanka, ty sy moja!“ a „Přadla je Marja“ (tenor-solo): wšo narodne spěwy, kotrež je dr. Pilka tak rjenje a luboznje wobdžołał. Też Bjarnat Krawc je z podobnej wustojnosć narodne spěwy wobdžołał. Wot njego běchu „Džed je wowcy hriby zjědł“ (serbska reja za orchester), „Za Kamjencem“, „Zbožowny pastyř“, „Wójnski spěw“ (měšane khory), „Reja w meji“ a „Džiwny sóńčk“ (žónskiej khoraj). Do narodnych dželov rozdželene běchu wumjełske spěwy, přede wšim wot našeho njezapomnitého Kocora lubozna „Fijałka“, měšany kwartet z „Nalěća“, pokojace „Nětk słónčko Bože khowa so“, duet za tenor a bas ze „Žnjow“, žiwe „Kak stupa so lóštnje a wjesele!“, měšany kwartet z „Podlěća“ a něžne „Pastyř a holičo“, duet za sopran a tenor z „Na-

*) Teksty spěwów buchu wosebiče wotcišcane posłuchařstwu poskićene pod napisom: **Teksty spěwów přednesených na swjedženskim koncerće na dnju poswjećenja Serbskeho Doma 26. septembra 1904 w Krčnje. Budyšin.** Z nakładom Maćicy Serbskeje. — Stron 10 w 8°.

lěća“. Dale „Pod běłej brězyčku“, spěw za sopran z přewodom piana, a spěwaj za tenor: „Zastaničko“ a „Pućowař w nalěću“ Z wumjełskimi spěwami běstaj hišće zastupjenaj Freyšlak „Domizna“ duet za mezzo-sopran a baryton a Krawc „Dzělenje“ a „Holčo a kokula“, spěwaj za sopran z přewodom piana.

Njemóžemy wumjełski rozsud wo cyłym koncerće podać, tomu by cyle wěcy wustojneho sudnika trěbne było. Tola štož je nas wuchu na hudźbu zwučene wučiło a začišé, kiž je mócný wothłós we wutrobje zbudził, to směmy khroble tudy prajić: Z jenym słowom běše krasne. Móže być, zo by kruty kritik tu a tam něšto wustajeć měł, tola džiwajo na čežkoty, tajki khor zwjesé a wuwučić, by přidać dyrbjał, zo je koncert był skutk wšeje khwalby hódny. A mamy solistow a solistki rozsudźeć? Jich mjena su w hudźbnych kruhach připóznate a tež nam hižo derje znate. Jim kaž cyłemu khorej najwutrobnisi džák zawdawamy a směmy drje wuprajić, zo je dobry, haj najlepši wuspěch jim był z najrjeňšim mytom!

Tak bu krasny swjedzeń najdostojnišo wobzamknjeny.

Po koncerće běše pyšny bal, kiž wjetši džél přitomnych hišće dołho we wjesołej zabawje sputanych dżerzeše.

Hišće chcemy dodać, štož „Łužica“ piše, dokelž je to kaž krasny doswjedzeń k swjedzenjej samomu.

Srjedu, 28. septembra, běše naš lubosćiwy wótčine, kanonik Herrmann, k česći słowjanskich hosći na farje we Wotrowje wuhotował wjesołu hosćinu. Přitomni běchu praesident Hadžić, knjeni prof. Sawičowa ze swojej džówku Anicu (prof. Sawič běše trochu khorowaty w Budyšinje wostać dyrbjał), dr. Henryk Ułaszyn, prof. Muka, farař Dučman-Wólšinski, tachantski předař Šewčik a Jakub Čišinski, pozdžišo so hišće notar Cyž, finančenik a zarjadnik Serbskeho Doma, přitowarši. Naš luby přečel Adolf Černý běše so hižo wutoru wječor do Prahi wróćić dyrbjał, dokelž měješe srjedu dopołdnja přenju serbsku lekciju na univerſié. Kaž přeco na Wotrowskej farje, rjenje, wulcy rjenje tam běše, hdyž w tajkej wzajimnej lubosći a w intimnej jednoće wutrobow tam hromadźe sedžachmy, so zabawachmy, sebi wu-radžowachmy. Našim słowjanskim hosćom je tuto do-

kónčenje Budyšskich swjatočnosćow nade wšo lube a spodobne bylo a jim wostanje njezapomnите.

Swjedzeńske připisy a telegramy.

Za Časopis zestajał Jakub Šewčik.

Při skladnosći swjatočnego wotewrjenja Serbskeho Doma je Maćica Serbska wot sławnych wustawow a wosobow wulku sytu zbožopřejacych připisow a telegramow dostała. Najwažniše z nich njech su tu w originalu podate:

A. Serbske.

a) připisy:

1. Wobžarujo, zo je mi njemóžno, při poswječenju „Serbskeho Doma“ přitomnemu być, wobkrućam, zo radosć a wjesele nad docpěćom tutoho narodnego skutka wutrobnje dželu a přeju, zo by so tež z tym hesło dopjelniło: „Bohu k česći a Serbam k wužitku!“

Zo bych swojej swérnej lubosci k wótčinje a narodej někajki wuraz dał, wozjewjam, zo w běhu přichodneho lěta na druhu połoju doma tež druhe 100 hr. jako zakladny dar Wašej pokladnicy wotedam.

Z wutr. postr.

Jan Kral,

sudnik a stotnik reseryvy w Kamjenicy.

2. Při swjedzenju „Serbskeho Doma“ so wobdželić njemóžu ...
Přeju wšo dobre. — Z wutrobnym postrowjenjom

Lipsk.

J. A. Pohonč, dir.

3. Domaas, 21. IX. 04 (via Christiania w Norwegskej).
Sława! Sława! pšiwołam Wam a tej lubej Maśice na ten wélki swěżeń, któryž ja tež z Wami sobu swěsiš by ksěl. Ale ja chójžim chóry na tych dalokich pódpołnocnych górah, a lěbda wěm hyšći, ga tu lubu wósojsku zemju zasej budu wičeš. Ten luby něbjaski Bog daj strowe zasejwižeňe! Wšyknym wéle dobrego Waš Dr. Juro Sauerwein.
4. Bogu buži žék: naš „Serbski Dom“ jo gótowy a radosć našu hutšobu napołna, až žinsa póswecony byś móžo na chwału

Bogu a našomu ludoju k póžtyku, aby se zmócníl na duchu.
— Bužeo hutšobné póstrowene.

Waršawa.

Jan Greško.

b) telegramy:

5. Serajewo. K džensnišemu swjedženju naše zbožopřeća.
Milaković. Šołta-Wotrowski.
6. Najwutrobniše zbožopřeća k poswjećenju „Serbskeho Domu“.
Spěwanske towaſtwo w Pančicach.
7. Radostne zbožopřeća k poswjećenju „Serbskeho Doma“ sćeles
Jurij Kral-Dubinski.
8. Wutrobny postrow. Njech traje statok narodny pod njebjek-
skim zakitanjom do stotetkow!
9. Bóh žohnuj narodny skutk!
Pančicy. Słodeńk a Dominik.
10. Bóh žohnuj dom, kiž lubosé Serbow natwari!
Dr. Česla, Neweklow.

B. Němske.

a) připisy:

1. Bautzen, 13. IX. 04. . . . Danke ergebenst für die Ein-
ladung zur Weihe des neuen Vereinshauses der wendischen
litterarischen Gesellschaft Maćica Serbska. Leider bin ich
behindert, an der Feier teilzunehmen, da ich vom 16. d. M.
ab zur Kur in Karlsbad beurlaubt bin. Es wird jedoch die
Kreishauptmannschaft zur Feier einen Vertreter abordnen.
In besonderer Hochachtung
v. Schlieben, Kreishauptmann.
2. Döberkitz, 12. IX. 04. Für die sehr gütige Aufforderung
der Weihe des von der Maćica Serbska erbauten Vereins-
hauses beizuwohnen, verfehle ich nicht, hierdurch meinen auf-
richtigsten und verbindlichsten Dank zum Ausdruck zu
bringen. . . . Mit Sympathie und Interesse stehe ich der
Förderung der wendischen Volkskunde gegenüber.

Mit der Versicherung ausgezeichneter Hochachtung Ihr
sehr ergebener

Clemens Graf zur Lippe, Landesältester.

3. Bautzen. . . . Ich wünsche, dass das Fest gut gelinge und das Haus dem wendischen Volke zum Segen gereiche!
Kanonikus Löbmann, Seminardirektor.
4. Rebenstorf. . . . Übersende zur Einweisung des „Wendischen Hauses“ die besten Glückwünsche und erlaube mir 3 Frauen-Mützen aus meiner Sammlung wendischer Trachten, sowie eine Serie selbstgefertigter Bilder als Geschenk für das Wendische Museum zu überreichen.

Unsere schöne Nationaltracht hier im hannöverschen Wendenlande wurde leider in den Jahren 1880—83 abgelegt.
Mente, Lehrer.

b) telegramy:

5. Lietavaluczkapu (we Wuheriskej). Zu ihrem Nationalfeste und zu ihren humanen Bestrebungen die besten Glückwünsche.
Dr. Vozárik.
6. Lubij. Zur Einweihung Ihres neuen Vereinshauses sendet herzlichste Glückwünsche
die Direktion der Löbauer Bank.
7. Praha. Möge das neue Heim die alten heimatlichen Sitten und Tugenden im wackeren Wendenvolke erhalten und fördern helfen.
Rotzinger, Präses des Wendischen Seminars.
8. Mnichow. Herzlichen Glückwunsch zum heutigen Tage.
Steiger, (tajny oekon. rada w Małym Budyšinku).
9. Wjelećin. Herzliche Glückwünsche zur Einweihung senden
Albert und Julius Hünlich.

C. České.

a) připisy.

1. Slavné Matici Srbské v Budyšíne.
Královská Česká Společnost Náuk co nejvřelejší účast berouc v krásném úspěchu slavné Matice Srbské srdečně gratuluje k posvěcení Srbského Domu, a přeje i žádá i na další budoucnost zdaru nejlepšího.

Za Král. Česk. Společnost Náuk:
Prof. Dr. Mourek, hlavní tajemník.

2. Slavnému předsednictvu Matice Srbské w Budyšíně.

Rada Společnosti Narodopisného Musea Česko-slovanského radostně dojata zprávou o dokončení Národního Domu Matice Srbské v Budyšíně spěchá k slavnostnímu otevření a posvěcení této budovy vysloviti Matici Srbské a veškerému národu lužicko-srbskému nejvřelejší blahopřání, že korunováno jest skvělým výsledkem pálstaleté úsilí nejlepších vlastenců srbských. Dej Báb, aby den otevření nového Srbského Domu byl počátkem nové šťastné doby bratrského národa lužicko-srbského.

Skrovou památkou na vyznamnou slavnost otevření Srbského Domu račíž slavné předsednictví Matice Srbské přijmouti pro národní knihovnu výtisk díla „Národopisná Výstava Českoslovanská“, jež zároveň s tímto listem zasíláme.

Přejíce ušlechtilým snahám Matice Srbské nejúplnejšího zdaru, Národnímu museu lužicko-srbskému, knihovně i všem ostatním podnikům Matice Srbské největšího rozkvětu, trváme s vroucím slovanským pozdravem slavnému předsednictvu v hluboké úctě oddaná

Rada Společnosti Národopisného Musea Českoslovanského.

V. Roštlapil, místopředseda. Dr. V. Cille, jednatel.

3. „Národy nehasnou, dokud jazyk žije.“

Beseda Měšťanská v Praze, vyslovuje Vám nejupřímnější blahopřání k významnému aktu slavnostního otevření Národního domu lužických Srbů a přeje Vám ve všem počínání nejlepšího zdaru.

Rače přijati atd.

V Praze dne 24. září 1904.

Výbor Besedy Měšťanské v Praze:

Rudolf Tereba, starosta.

4. Bratrskému národu Lužickosrbskému v Budyšíně.

Naplněny upřímným obdivem nad neohrozenosti bratrského národa Lužicko-srbského projevujeme i my, české ženy a dívky sdružené v „Ženském klubu Českém“, u přiležitosti otevření národního domu Matice lužickosrbské radostné city své z úspěchů, jimiž hrđinnost Vaše jest korunována. Přejíce z celé duše hojného zdaru a vzniku vznešeným snahám

Vašim, hledíme s důvěrou vstříc jasné budoucnosti Slovanstva; neboť národ, jenž honosí se dětmi tak junáckými, jako národ Lužickosrbský, nezhyne, nýbrž vítězně se povznese.

Za výbor ženského klubu Českého v Praze.

A. Sklenářová Malá, t. č. starostka.

Pavla Sokolová, t. č. jednatelka.

V Krakově, dne 24. září 1904.

„Česká Beseda“ v Krakově spěchá, aby v dnešní, pro Vás tak slavný a významný den projevila své radostné city nad korunou zdaru šlechetné národní práce Vaší — postavení vlastního domu „Matice srbsko-lužické“.

Nechť hvězda štěstí stále svítí nad tím posvátným národním stánkem Vašim. S bratrským pozdravem znamená
Česka Beseda v Krakově.

Docent Dr. Chlumský, starosta. Gust. Chotaš, jednatel.

6. K slavnostnímu a radostnému posvěcení „Serbskeho Doma“ posíláme vroucí a bratrské pozdravy z královského hlavního města markrabství Moravského. Dej Bůh, aby nový dům byl bratřím Srbům lužickým, našim milým sousedům, stálým a drahým útulkem a pevným pojítkem vzajemnosti slovanské, aby „Maćica Serbska“ v Budyšině byla zdánlym ohniskem národnosti i literatury srbsko-lužické. — Duch Smoleňův a Hórnikův buď s Vámi!

Za výbor „Matice Moravské“ v Brně

V. Royt, starosta. Prof. Fr. J. Rypáček, jednatel.

7. K Vaší vzácné a dojemné slavnosti neseeme sva srdce a přání v ústrety doufajíce s Vámi, že Vám dobrý Bůh popřeje, boste v národním domě svém měly nezvratnou posilu v boji o zachování existence statečného národa lužického. Na zdar Vám! Sláva Vašim mužům! Kéž Bůh rozmnoží řady Mukův!

Jmenem výboru Měšťanské besedy Táborské

Jos. Vycpálek, prof.

8. Bůh žehnej i na dále lužicko-srbskému národu!

Klub Českých Turistů v Náchodě.

9. K slavnosti otevření „Národního domu“ posíláme nejvřelejší pozdrav s upřímným přáním, by veškerá práce ve prospěch

národa a vlasti pod vlastním krovem žehnána byla. — Bůh chraň, sílí a zachovej bratrský lid srbský!

Za výbor spolku „Beseda v Podmoklech“.

Skrejčovský, jednatel. Jos. Hauf, starosta.

10. K velevýznamnému dni otevření stánku Vašeho voláme s plna srdce hřimavé „Na zdar!“

Sokol v Turnově. Vaněk, t. č. jednatel.

11. Přijměte naše nejsrdečnější blahopřání k dohotovení Vašeho srbského domu; nechť je Vám znamením pro věčné časy, že jenom spojenými sílami možno zvítěziti. Nechť roste a stkvéta Vaše srbská obec! Mnoraj lěta!

MDr. V. Šamánek jménem české menšiny Liberecké.

12. Srdečný pozdrav! Posílám za sebe na „N. dům“ 3,40 hr. Přeji všeho zdaru a lituji, že se nemohu osobně zúčastnit.

Videň. Dr. Jos. Karásek.

13. Ku slavnému dni otevření domu nemohu sice přijeti — ku svému velikému žalu — ale srdcem i duchem dlím mezi Vámi a přeju Vám a celému národu Vašemu hojněho zdaru v době přítomné i v daloké hudoucnosti.

Jako důkaz své lásky podávám Vám obraz Vašeho Ernsta Muky, obraz Vašeho J. Barta-Čišinského, náčrt chalupy we Wotrowě a náčrt kmotry (paní Rězaková) z téže osady. Kéž je to začátek příšti srbské obrazové gallerie!...

Doufám, že . . . svým časem budu moci počet obrazů Vašich rozhojniti. Zejména je mi líto, že nemohl jsem ku velikému dni dnešnímu poslati Vám podobiznu Vašeho obdivuhodného Hórniaka, k jehož vymalování se Vám tímto zavazuju. Ať žijí Lužičtí Srbové, ať žijí velicí jich synové!

V bratrské oddanosti Váš

Poděbrady, 15./9. 04.

Ludvík Kuba.

14. Jsem členem zakládajícím Matice Srbské, jelikož jsem ji věnoval rakousku státní rentu v ceně 166 hr. 60 np. Avšak od r. 1882 nejsem více farářem, nýbrž jen chudobným mnichem w Rajhradě a rytířem Božího Hrobu v Jeruzalemě. Majetku nemám žádného. K slavnosti posvěcení Matičného

domu zasílám ničméně 2 hrivny s úctou a pozdravem
„Pomhaj Bůh!“

V Rajhradě, 20./9. 1905. P. Methoděj Halabala.

15. . . Posílám malý dar (4,80 kor.) s upřímným přáním, aby Srbský dům splnil všecky naděje, které k jeho otevření Lužičané i jejich přátelé připínají . . .

Váš Prof. Jiří V. Klíma na Vinohradech.

16. Srdečně děkuji za laskavé pozvání a přeji snabám Vašim hojněho zdaru! Svoji k svému!

Karel Dostál Lutinov, redaktor Nového Života.

Nový Jičín, Morava.

17. . . Přejí předem všeho dobrého zdaru záslužnému Vašemu podniku, tak veledůležitému dílu pro Váš kmen a celé Slovanstvo. Bohužel není mi možno na ten čas zajetí do Lužice . . . avšak napsal jsem pro krajinské listy Mlado-Boleslavské článek, který odporučuje a sdílí o slavném uskutečnění domu Vašeho, jako svátku národního našich nejbližších sousedův ze severu Čech . . .

J. Prousek, akad. malíř v Turnově.

18. Posílám Vám hosta z Kolína, p. Hajka, redaktora České Stráže; račte jej laskavě příjmouti. Srdečné přání mnoho radosti a potěšení všem bratřím Srbům! — Váš vždy upřímný

Čeněk Dušek, evang. ref. far. v Kolíně.

19. . . nemůže se zúčastnit syn můj, Ph. Dr. Jiří Daneš, neboť jest na delší studijní cestě po Americe a jest tuto dobu na geografickém kongresu ve Washingtoně. Zajisté jednám v jeho smyslu, hdyž Vám gratuluji k dosažení vytknutého cíle a přeji na dále ve Vašem konání všeho zdaru.

Praha.

Johanna Danešová.

20. . . Od r. 1882 jsem přítelem národa Srbského . . . srdečem jsem u Vás. Přeji Vám štěstí k vykonané práci, přeji Vám zdraví k budoucímu postupu ke blahu Srbů a přeji Vám více probuzených vzdělanců, abyste dosáhli lepších časův.

Srbský Dům at rozlévá osvětu a svobodu po Lužicích!
At žijí Srbové! — Váš

Fr. Tajrych, prof. gymn. v Táboře.

b) telegramy:

21. K vyznamné kulturní slavnosti bratrského národa Srbů Lužických projevují nejvřelejší sympathie a přeji, aby se nový dům srbský stal nezdolnou hradbou a schranou tvrzi úslechtilých našich pobratimců.

Starosta Královské Prahy Dr. Vladimír Srb.

22. K vyznamnému dni pro drabý nám lid Lužicko-srbský otevření národního domu v Budyšině z úprímného srdce blaho přejeme a všem snaham jeho na zdar voláme.

Za radu města Turnova Jos. Radský, starosta.

23. K posvěcení serbského domu blahopřání i zdar!

Vrchlický, předseda „Máje“.

24. Bůh žehnej dílu dokonanému.

Smíchov. Dr. Vančura.

25. Národu Lužicko-Srbskému k velkému svatku národnímu pošyláme úprímná přání všeho zdaru a srdečný bratrský pozdrav.

Za úměleckou Besedu v Praze starosta Herites.

26. Budiž Serbski dom zakladem další štastně zdarné budoucnosti bratrských Srbů Lužických. Buď požehnaná práce všech, kdo budovali! Ignat Herrmann.

27. Zbože přeju k dokonjanemu wulkemu džélu. Raduju so z Wami, drozy bratřa. Bóh pomhaj dale.

Slané. Karel Michl.

28. Dnes s Vámi srdce všech Slavů.

Praha. Forman.

29. Halůze serbská lípy slovanské necht mohutní, zkvetá, vítězí. Praha. Poslanec J. Krejčík.

30. Slavnosti Vaši mnoho zdaru. Bůh žehnejž dílu Vašemu, opatrujž všechny věrné Lužičané a šlechetné vůdce jejích!

Praha. Doktor Gintl.

31. Abiturienti akademického gymnasia na sjezdu svém v Praze zhromaždeni vzpominají dnes velikého vašeho svátku národního a posýlají vřelá přání zdaru Vašemu národnímu snažení.

Za kolegy dr. Luboš Jeřábek, dr. Kressl.

32. Vznešeným snáhám vašim přejeme plného zdaru.

Literární Jednota v Jičíně.

33. K úkončení díla vlasteneckého blahopřeji
Nusle. phc. P. Papáček, redaktor.
34. Jako se slunce dnešního jítra z podzimních mlh prodírá,
věštíc krásný den, tak necht dnešní významná slavnost Ma-
ćicy jest jítrem blahověštícím všemu milému národu srbskému.
Srbskému domu 10 kor. posílá.
- Práha. Mina Kramatová, učitelka.
35. Svůj obdiv vytrvalosti národu lužicko-srbského v den velikého
národního svatku vyslovuje
A. Langová, učitelka ve Velvarech.
36. Na zdar srbskému domu i národu
L. Lauseker, bohosl. v Budějovicích.
37. V duchu jsme s vámi a provázíme slavnost Vaši významnou
se vřelým přáním zdaru. Bratrský pozdrav všem věrným
Srbům posílají Ludvík a Olga Kubovíc, Budějovice.
38. Bůh žehnej srbskému lidu, jeho národnímu domu a práci
slovanské! Jan Prousek, Turnov.
39. Danaňnjemu slavlju lužickosrbskomu i opće slavenskomu mo-
limo: nedej zahynouti nám ni Vám ni budoucím.
Českochorvatský kroužek, Františkové Lázně.

D. F ő l s k e.

a) přípisy:

1. We Lwowie, dnia 24. września 1904.

Do Wysokiego Prezydium i Wydziału Towarzystwa
Macierzy Serbskiej w Budziszynie!

Z powodu uroczystości poświęcenia Domu Serbskiego
w Budziszynie zasyłam imieniem Uniwersytetu lwowskiego
Prezydium i Wydziałowi Towarzystwa Macierzy Serbskiej
najserdeczniejsze życzenia. Niech nowe ognisko wiedzy i
oświaty plonie jasno narodowi serbskiemu!

Prorektor Uniwersytetu lwowskiego X. Dr. Jan Fijałek.

2. Szanownemu Towarzystwu „Maćica Serbska“ w Budziszynie
zasyłamy imieniem Towarzystwa Historycznego we Lwowie
najserdeczniejsze życzenia w radosnym dla wszystkich Serbów
dniu poświęcenia Domu Serbskiego w Budziszynie. Życzymy
z całego serca, by dom ten spełniał po wszystkie czasy wiernie,

wytrwale i skutecznie piękne zadanie łączenia wszystkich Serbów w jedno ognisko i rozszerzania światła, wiedzy i nauki w narodzie.

Tadeusz Wojechowski,
Prezes Towarzystwa Historycznego.
Alojzy Winian, Sekretarz.

3. Petersburg, 20. IX./3. X. 1904.

Przykro mi bardzo, że tydzień temu nie przesłałem telegramu na uroczystość budyszyńską. Aleś mój prywatny telegram miałby tylko uprawnienie, gdyby był zredagowany w języku polskim. Tymczasem w Rosji wolno telegrafować wszystkich językach świata, nawet po chińsku, po japońsku, ale po polsku telegrafować nie wolno. Z koniecznością więc zostałem skazany na milczenie. Proszę mię mieć za uniewinnianego i usprawiedliwić mię przed rodakami.

Jan i Wanda Baudouin de Courtenay.

4. Podpisane stowarzyszenia polskie w Wiedniu przesyłają przedstawicielstwu dzielnego a bratniego narodu serbskiego z powodu poświęcenia Serbskiego Doma w Budyszynie najszczerze i najserdeczniejsze życzenia.

Szczęść Boże w pracy dodatnej i tak wzniósłej! Niech żyją bracia nasi Serbowie Łużyccy!

Za „Sokół polski” w Wiedniu: Teofil Bieńkowski,
J. Styczyński.

Za „Ojczyzne”: Kar. Naukowicz, Mich. Podgócki.
Za „Gwiazdę”: Zobisław Sewetkowski, K. Strocki,
W. Biliński.

Za „Strzeche”: K. Bunkowski, Dr. A. Kurzawa,
K. Korytyński.

Za akad. tow. „Ognisko”: Efykowski.

Za „Związek literacki polski”: G. Smólski.

5. W Kaliszu, 25. IX. 04.

Lubi Serbscy bratřa!

Wobžaruju wutrobnje, zo k swjedzeńskiemu dnjej poswiećenja Maćičneho Doma do lubeho Budyšina přiné njemóžu. Sym njedawno z dalokeho pućowanja so domoj wrócił — a zastojnske naležnosće zadžewajú mi, zaso nowe pućowanje

činić. We wutrobje a w duši sym w cyły swjedzeński, jara swjedzeński džeń z cyłym lubym serbskim ludom. Bóh daj, zo by serbski dom był sylna twjerdzizna za serbsku rěc — za serbskołužiski lud —! Budź žiwa, luba horcy lubowana serbska narodnosć dołhe lěta a wěki! — Njech zynki serbskeje rěče klinča tak dołho, kaž dołho budźa so žórlić slěborne źołmy Sprjewje, kaž dołho stać budźa skały lužiskich horow!

Z čoplej bratrowskiej wutrobu scelu Wam wšitkim zbožopreća. Waš swěrny Alfons Parczewski.

6. Kórnik, 14. IX. 04.

... Przesyłam .. najszczerze życzenia, aby dom Serbski świetnie się rozwijał na pożytek a chlubę narodu lužycko-serbskiego. ... Pozwolam sobie przesłać kilka książek dla biblioteki domu narodowego. ... Dr. Celichowski.

7. Wielka Czerniówka, 17./30. XII. 04.

Niedawno po kilku tygodniowym pobycie w Žytomierżu .. i powrocie do domu na Święta zastałem na swem biurku .. zaproszenie mię .. na obchód poświęcenia narodowego „Domu Serbskiego“, wysłane 13. septembra r. b., zaś otrzymane w parę dni po wyjeździe moim z domu, t. j. dopiero d. 12./25. oktobra! ... Z powodu nieszczęsnej wojnymamy dziś zbyt obostrzoną pocztę, chociaż i przed tem zawsze wszystkie druki z Komory granicznej zwykle się u nas przesyłają do komitetu cenzury, gdzie niekiedy w zapomnieniu spoczywają nawet i dłużej, niż się to stało i z rzeczonem, cennem mi tyle zaproszeniem, jakowe jeślibym we właściwym czasie otrzymał .. , nic by mię nie zdolało zatrzymać i — choćby na dni parę — a przyleciał bym na to doniosłe Święto bratnie .. . Niestety! — Dziś nie pozostaje mi, jak tylko tem przynajmniej pismem, odgłosem duszy, pełnej miłości dla wszech Braci Słowian, tem gorętszej, im ciezsza kogo tłoczy niewola, im więcej gdziebędź cierpią .. , przyłączyć się do światłego grona byłych gości, synów jednej matki Słowiańska zbyłej, na obchodzie radośnym poświęcenia „Serbskiego Domu“ w tej jednej z najcenniejszych starożytnością a najboleśniejszych pereł naszych — histo-

rycznym Budyszynie! — i choć w ten sposób złożyć temu Domowi i Jego Patrytom, szlachetnym Pracownikom „Mącierzy Serbskiej“, gorące życzenia wszelkich w Bogu powodzeń! — aby tak chlubnie odrodzone Łużyce zajęły godne miejsce w przyszłem kole zjednoczonych uściukiem boskiej Miłości wolnych i równych wszystkich Braci Słowian! — . . .

Przyjać przy tem prosze etc. etc.

Baron Fr. K. Eysymont (Lumir).

b) telegramy:

8. Kalisz. Wutrobne zbożopreća k poswiećenju noweho domu
sćelemoj Alfons Parczewski.
Melania Parczewska.
 9. Sosnowice. Cześć i sława twórcom domu narodowego.
Dr. Talko.
 10. Warszawa. Serdeczne gorące życzenia pomyslnego rozwoju
Macierzy i domu narodowego bratniego narodu.
Antoni Osuchowski.
 11. Lwów. Ad multos annos dla serbskeho doma.
Wojciech Kętrzyński
w mieniu zakładu Ossolinskich.
 12. Krakow. Podzielając radość braci serbskich w dniu dzisiejszym ślemy życzenia, aby dom serbski stał się njezdobyta twierdzą języka i obyczaju narodowego.
Stefan i Marya Ramułtowic.

E. R u s k e.

a) přípisy:

1. Wot sobustawa M. S., Jeho Jasnosće wjeřcha Anatolija Evgenieviča Gagarina w Oknje (12./25. IX. 04 z Odessy pisany po serbsku takle):

2. Wot sobustawa M. S. kn. prof. uniw. Konst. Grotta.

St. Petersburg, 11./24. sept. 1904.

Gluboko uwažannyj Gospodin Professor!

Primite myje samyje userdnyja i gorjačija priwětstwija i poželanija po slučaju stolje radostnago narodnago toržestwa Wašego oswjašenija i otkrytija Wašego Narodnago Doma, stolj dawno zadumannago i stolj želannago s takim uporštowom i samootwerženiem priwedennago k blagopolučnomu okončanii. Slawa i čest Wam, wožđjam i doblestnym predstawiteljam swojego naroda! Slawa wsemu lužicko-serbskomu narodu!

Da poslužit w polnoj měrě Waše nowoje učreždenije blagorodněstnoj i wysokoj zadače — byt duchownoj podderžkoj, putewodnoj gwězdoj i istočnikom proswěšenija i slawjan-skago ducha dla wsego naroda, da ukrěpit ono jego w nacionalnych stremljenijach i idealach! Eto zadušewnyja poželanija iskrennago druga i blagoželatelja Wašego naroda, Wašego userdnago počitatelja Prof. Konst. Grotta.

3. Berlin, 3./16. IX. 1904.

S istinnym bratskim wostorgom i serdečnoju radostiju priwětstwuju slawnuju Serbskiju Maticu s predstojašćim oswjašenijem i otkrytijem ustrojennago jej žertwami Narodnago „Serbskago Doma“ i ot wseě duši želaju preuspějania! Da zdrawstwujet na mnogije i mnogije gody Lužickaja Serbskaja Matica i da budet sozdannyj w Budyšině „Dom“ twerdy i pročnym opłotom dlja sochranenija obyczajew, predanij i jazyka Wašego mnogostradalnago naroda s jego nailučsimi ukrašenijami: so sterplitelstwom i dobroželatelstwom, prostotoju i zadušewnostiju, nezlobijem i wseproščalošćeu ljubowiju! Prilagaju moju maluju bratskiju leptu pri sem i wysylaju izdannije mnoju prewody Bogosluž. knig na slaw. i něm. jazykach w biblioteku Serbsko-lužickago Doma!

Privět i poklon wsěm dorogim bratjam i sestrám

Dušewno-predannyj protoierej

A. P. Malcew.

b) telegramy:

4. Praha 1. Priwětstwujem otkrytije narodnago doma dostoyno wěnčajušćeje patriotičeskija usilja samootwěržennych dějatělej malago no silnago duchownym jedinjenjem s pročim slawjanstwom serbolužickago naroda. Duchom prisutstwujem na slawnom toržestwě i myslenno wzirajem na Wašu narodnuju twerdyniju želajem jej blestjaščago rascwěta na polzu serbskago naroda i slawu celago slawjanstwa

Professor Palmow;

Professor Francew.

5. Odessa. Sławnej Maćicy! Łužiskim wótčincam mnohe lěta!
Knjaz Gagarin.

6. Pětrohrod. Die Redaktion der „Moskowskija Wědomosti“ begrüßt die Einweihung des Wendischen Hauses und wünscht von ganzem Herzen glänzende Entwicklung dem teuren Wendenstamme und seiner treuen Pflegerin der hochgeehrten Maćica Serbska. Chefredakteur Gringmuth.

7. Kiew. Kiewskoje slawjanskoje obščestwo serdečno priwětstwujet Maticu! Lučšija poželanija serbskolužickomu narodu. Predsēdatel Florinskij.

8. Pětrohrod. Peterburgskoje slawjanskoje obščestwo žiwějšej radostiju priwětstwujet toržestwo otkrytija serbskago narodnago doma i wyražajet iskrennija poželanija, čtoby on stal dlja serbo-lužickoj narodnosti centrom lučsich stremlenij i blagodětelnoj raboty na počwě ukrěpljenja narodnago samo-oznanja i sbliženja slawjan w duchě mira i ljubwi.

Predsēdatel graf Ignatiw.

Sekretar Korablew.

F. Južnosłowjanske.*a) Khorwatske.*

1. Připis. U Zagrebu, dne 20. rujna 1904.

Slavnemu predsjedničtvu „Maćicy Serbskeje“ u Budyšinu.

Na častni poziv slavnoga predsjedničtva bratske nam „Maćicy Serbskeje“ u Budyšinu: da sudjelujemo kod svečanosti posvećenja Serbskoga Doma, odbor „Matrice Hrvatske“ u Zagrebu — žaleći, što mu nije moguće poslati svoga za-

stupnika — sudjeluje duhom u toj bratskoj narodnoj slavi iskreno čestitajući i srdačno pozdravljajući serbsku braću na sjeveru.

„Matica Hrvatska“, vjerna duhu hrvatskoga narodnoga preporoda, raduje se podignuću svakoga slavenskoga doma; a slavenskomu domu serbskoga imena raduje se jošte više, jer ju vazda sjeća velikih zadaća u radu za narodno jedinstvo Hrvata i Srba na jugu; srbski pak dom na evropskom sjeveru — ako i pobudjuje u nas tužne uspomene davne slavenske prošlosti u onih krajevih — jači našu vjeru u bolju budućnost slavenskoga plemena.

S timi čavstvi i u toj vjeri kličemo Serbskomu Domu u Budyšinu: Sljeme mu tvrdo, viekovito, a domoćin — srbski nam bratski narod — zdravo i veselo!

U ime odbora „Matice Hrvatske“

Dr. Rinoba, predsjednik. Dr. Ante Radič, tajnik.

2. Telegram. Zagrab. Veliki narodni blagdan lužickih Srbâ pozdravlja Obzor.
3. Telegram. Zagrab. Na krasnom uspiehu patriotickoga rada cestita jugoslavenska akademija. Dr. Urbanić, tajnik.

b) Slovijenske.

1. Pripis. Hej, Serbski Dom, le hrabro stoj!
Jn čuvaj serbski narod svoj!
Jn sreće, vspeho tisić krat
Želi Slovenec, južni brat. Ant. Aškerc, pisatel.
2. Telegram. Lubljana. Milim severnim bratom združenim v posestrimi matici serbski in slavecim otvoritev poosobitnega serbskega doma kliče iz dna srca: živeli!

Slovenska matica.

c) Južnoserbske.

1. Pripis. Mitrovica. Na žalosé pozni dosta. — Weselu so sćehować swjedzeń Maćicy Serbskeje a Serbskeho doma a w ducho wobdżeloju swjatočnemu poswjećenju.

Radivoj Popović.

H. Druhe.

a) Telegram z Danskeje.

Roedkjarsbro, 26. IX. 04.

Salut et progrès!

Age Benedictson.

b) Pripis z Jendzelskeje.

Oxford, 8. Dez. 1904.

Dear Sir, Many thanks for the number of Łužica, containing a biography of Yourself, which I read with much interest and also the account of the opening of the new House at Bautzen. I can only say in the phrase of the ancients „Stet fortuna domus“ and give my heartiest congratulation.

W. R. Morfill.

Přispomnjenje. Dla njedostatka městna móžemy swjedzeński przednošk dra. Muki a swjedzeńsku rěč fararja Domaški hakle w 1. zešiwku lětnika 1905 wotćišćeć. Redaktor.

Druha zběrka (101) příslowow ze Slepjanskeje narěče.*)

Zezběral *M. Handrik-Slepjanski*.

1. Wěcej daš, a wěcej gnady maš. — 2. Což sypaš, to měloš. — 3. Džensa sy cerwjony, witše sy morjony. — 4. Což syjoš, to žnejoš. — 5. Wěcej sy seše nadrobił, wěcej změjoš kusać. — 6. Chtož glěda, tomu kus chlěba. — 7. Chtož slucha, ten sam wót se wótslucha. — 8. Komuž Bog žycy, tomu 'tšíjdzo spjucy. — 9. Komuž Bog nježycy, tomu pada ze žycy. — 10. Na Šymana Judy chowajéo ščudy. — 11. Kóčoł se kachleńkoju smějo, až jo cerny. — 12. 'Dzož su blady, tam su zwady. — 13. Lepej mažoš, lepej jědžoš. — 14. Wěcej sy seše nalodował, a wěcej maš wesć. — 15. Rady dar jo ňešes twar. — 16. Což zjěš, to maš. — 17. Lepej jo docakać, ako pochwatać. — 18. Chtož njecha posluchać, ten deri cué. — 19. Nowe kóžyšeo dobré měco. — 20. 'Šycken zachopjonk jo čězki. — 21. Głod jo nejlépšy

*) Přir. Čas. M. S. 1902, str. 50 sl.

kuchař. — 22. Z bogom zachopý, z bogom 'tšestań. — 23. Šwerce z hele, myše do hele. — 24. Wódaj, też tebe b'dzo wódate. — 25. Daj pokoj, a maš pokoj. — 26. Spokojnosć jo nejlěpše bogatstwo. — 27. Lepej 'tšíkładaš a lepej se pali. — 28. Lepej šparaš, lepej smírdzí. — 29. Jajo 'co być mudřejše ako kurje. — 30. Wér, ale komu. — 31. Pjecydło njeporadźoneg' chlěba se zjě, ale 'dyž se ta bóža žeńtwa njeradźi, to jo zlě. — 32. Domach prozne flaki, w kercmach pełne dybzaki. — 33. Kopica gnoja na dworje, a nježenjona dźowka we domje, jenak wéle 'tsínesetej. — 34. Kajkiž kóreń, tajki wukóreń. — 35. Kaž ty mi, tak ja tebi; wopłatu za wopłatu. — 36. Zapłata deri być wékša ako dżera. — 37. Jabłuko daleko wót boma njepanjo. — 38. Což nawuknjoš, to chlěba njejě. — 39. Lepej jo dać ako brać. — 40. Te wéceje zežerjo to swájo. — 41. Prawda najdlěj wobstoji. — 42. Pózycona wěc 'tsíjdzó płacucy domoj. — 43. 'Dyž dżécom wólu daš, njeplaceje. — 44. 'Dzož se sněga najdzo, tam se šeožka zajdzo. — 45. Bogatu žeńsku jo sebe 'zył, a kňeństwo jo 'tsedał. — 46. Lepej chwataš, lepej smataš. — 47. Ćma ludži njejě, ale spowala. — 48. Ham, 'dyž mam; jěm cožlem; 'dyž njemam, tradam. — 49. 'Dzož nuza z džurjami nutś dzo, tam 'tšácele z woknami wen skakaje. — 50. Na jeno rubanje bom njepanjo. — 51. Chwalę wenka, budžočo nutška. — 52. Njech se dzo, kaž se dzo, jeno až se klapoco. — 53. Směški a płacki, 'sycko do jenoga měška. — 54. Starego wuchaca njetrjobaš wucyé do kału chójdzic. — 55. Co mi pomaga rědna škla, 'dyž jo prázna. — 56. Což jo lěpše ako weš, to swěru domoj njes. — 57. Což njechaš nosyć w głowje, to njes w nogach. — 58. Chtož za wóceń 'tšima, nic we gersci njema. — 59. Twingowana lubosć a pórdežona rědnosć, 'šo jenak wéle tyjo. — 60. Wěkšy sy a wékša maš prawo. — 61. Wjeliha hara, mała swařba. — 66. Zgrałejše žyto, lepej se roni. — 67. Druga ruka, druga gluka. — 68. 'Dyž gerc zajgrajo, džeweć boli zažyjo. — 69. Swar njeboli, puki zažyje, a zabić njesmějo. — 70. Grěch ma měch a 'tši spódku ma džeru. — 71. Njechaš płatać džerku, płataj džeru. — 72. 'Dyž ten

dubcyk mały njewobrězuoš, wélikí njetrjobaš. — 73. 'Dyž džéci małe njewucyš, 'dyž su wélike, wuceje tebjo. — 74. Mać jo 'šudzi znać. — 75. Chtož mózo dgać, hako wuchac gnać, ten nejlepej 'tsejdžo. — 76. Pólo ma wócy, keŕk ma wušy. — 77. Njechaš glědać z wóczyma, glědaj z móšnu. — 78. Lěto ma dlějki pysk. — 79. Dwaj psa a jena kósé, dwě žeńskej a jedyn cłoječ se gromadze njewobjednaje. — 80. Žeńska ma dlějke ɬosy a krotki rozym. — 81. Zaspance deri w rozterganej drasće chójdzié. — 82. 'Džož żeńska chójdzi w chólowach, mužski we šórcy, tam jo cart góspodař. — 83. Wótpocynk néjo ludźacy mórdar. — 84. 'Džož jo młody cłoječ a stara žeńska, tam su wěste puki; 'džož pak młoda žeńska a stary mužski, tam su wěste gelnje. — 85. Slubić a dać jo wéle. — 86. Chtož jo se prosafskeg' chlěba najedł, ten jo nejgoršy. — 87. Kermuša jo pójconka. — 88. Lepej psa huškaš, lepej blawka. — 89. 'Dyž jo kón w chomoče, musy če'nuć. — 90. Ten se lepej rozšerja, ako mózo se 'tsikryć. — 91. Ten spi ako wuchac. — 92. Mjelc guba, to sy luba. — 93. Chwal cuzy kraj a wóstań wo swojom. — 94. (Gusy) na Handrejka po błoče, gódy na lodže; na Handrejka na lodže, gódy w błoče. — 95. Lepej hušenje sedčeć, ako dobré gnać. — 96. Wèc' kwiceńkow wótpada, ménje jo sadu. — 97. Což wócy widzitej, 'co guba měć. — 98. 'Dyž jo rjanje, keŕ se drastu; 'dyž jo dešć, cyń kaž 'coš. — 99. Bóla se Bogu wóła,¹⁾ a jěšći ma sucheg' woła. — 100. Wó žnje gusto za pupami abo 'dyž jo wó žnje wéle dešća, móžeje se gusto krupy²⁾ jěsé. — 101. Doma³⁾ sy krydla z rukawicu, tam pak b'džoš dostać z kijanici.

Džéčaca pěśnička z Błunja.

(W namjeznej narče. Přir. Smol. I, 303 čo. 310.)

Žinsa (jo) sobota,
Našom' knězoy robota. —
Pšíbichmy jog' na 'rota. —

Pšileše ta źiwa gus,
Popanu ten tueny kus,
Lešešo z nim do lěsa,

¹⁾ Směšne prajenie wo mjenje čłowjeka, kotryž Bóla rěka; Bóla je přikrotšene z Bólesław. — ²⁾ Mokrota wó žnje hejduši tyje, zo so derje rádzi, a tohodla je wjele hejdušnych krupow. — ³⁾ Wěšenje młodej žouje na kwasu, hdýž so do noweho domu wudawa.

Kupi sebe kolesa;
 Lešešo z nim na wiki,
 Kupi sebe naliki:
 Naliki jej wuskhnuchu,
 Kupi sebe motyku;
 Motyka bě tupą,
 Stara baba hupa (glupa?)
 Młoda holca kmótra. —

W filejowej šuše běšo,
 W pôlejowem wěnku.
 Kupi sebe rabliki;
 Rabliki se złamachu.
 Kupi sebe sekerku;
 Sekerka (jo) wótša,
 Stara baba kmótša.

† B. Nyčka.

Hornjoserbski rukopisny słownik.

Zdělił prof. Wlad. Francew.

W hobrskim džele prof. Buliča „Oćerk istoriji jazykoznanija w Rossiji“, zwjazk I, St.-Petersburg 1904; str. 1161 čitam: W zběrcy papjerow Th. P. Adelunga (w kejzorskej zjawnej knihowni w Pětrohrodze) khowa so wobšerny hornjoserbskoněmski słownik z napisom: „Wendisches Wörterbuch“ a z přispomjenku na napisnym ɬopjenje z ruki Adelunga: Mitgetheilt von Herrn Bibliothekar Posselt in Prag 1816. Tutón słownik wobsaha přibližno wokoło połšesta tysaca hornjoserbskich słowow na 168 stronach w 8° pisneje papjery, pisanych jara jasne a wuzko. Wšeh listnow rukopisa, zwjazaneho do čemno-módrych papowych dežkow, je 88, z nich je w započatku jene pródne, druhe je napisne, a na kóncu su tři pródne (nje-popisane). — Kajki je to słownik? Štó je jeho autor? Bulič wobkruća, zo je tutón słownik hač do toho časa wostał njeznaty našim slavistam.

Přisp. redaktora. Tutón słownik je najsckerje wot serbskeho studenty serbskeho duchowneho seminaria w Prazy na Małej Stronje pisany abo z druheho rukopisnego hornjoserbskeho słownika wotpisany, kajkež w spočatku 19. lětstotka někotre w Hornjej Lužicy wobstojachu a so tym, kiž eheybu serbski wuknyć, přepožčowachu.

Nekrolog XLVIII.

Jan Bohumil Nyčka.

* 18. febr. 1825. † 26. febr. 1904.

Sobotu, 26. małego róžka 1904 wumrě we Charlottenburku dołholétny swěrny sobustaw Maćicy a pilny serbski spisowačel

kn. wyšsi wučeř em. Jan Bohumił Nyčka. Wón bě so narodził we Wojerecach a wotrostł při Wojerecach we Blunju, namjeznej wsy Delnjeje a Hornjeje Łužicy, jako syn khudeju, ale pobožneju serbskeju staršeju. Nan, kiž bě z powołanjom krawc, sebi tam mólkę burske wobsedzeństwo kupi. Naš Bohumił sebi hiž za šulske lěta jako pastyřski hólc pola wjesnych burow swój khlěb sam zasluži. Tuto swoje pastyřske žiwjenje je nam wón pozdzišo we delnjoserbské protycy lěta 1882 na najzajimawše wašnje wopisał. Wón běše wobdarjeny pachoł a měješe wotewrjene wóčko a čućiu wutrobu za wšitko. Přetož štož běše jemu wot naroda na zwonkownym bohatstwje zapowědžene, to běše jemu Bóh ze znutřkownymi duchownymi darami zarunał. A štož njezamožeſtaj jeho staršej na jeho wotkublánje wažić, to jemu kaž hižo jeho staršemu bratrej lubosćiwie poskići smilny hrabja z Einsiedel, kiž jeho po praeparandskim rozwučowanju do wučeřského seminara w Starej Darbnej pósła. Z pilnoséu Nyčka wuknješe, so na wučeřstwo přihotuo. Prěnja jeho wučeřska služba bě we Sprjewicach, hdźež sebi wjećorna a raňsa serbska Sprjewja ruku zawdawši zjednoćené dale do Delan běžitej. Nyčka sam pak zjednoćeše we sebi, dokelž bě na namjezach Łužicow wotrostł, hornjo- a delnjoserbski jazyk, a jeho wutroba bě njezdželena woběmaj maćerjomaj jenak přikhilena.

Ale bórzy wón pućowański kij do rukow wzawši Łužicu wopušći a so do wjećorneje němskeje krajiny nad Rhein poda, doniž so l. 1858 we Essenje njezasydli. Tam skutkowaše we šuli, we cyrkwi, we towařstwach, na zhromadźiznach, doma kaž we zjawnosći jako swěrny wotročk swojeho Knjeza. Po času bě na serbsku rěč, t. j. na jeje wurjekowanje do čista pozabył, hač runjež běše wutroba serbska a serbska wosta. Wo zabyću a zasownuknjenju serbščiny wón delnjołužiskemu protykarjej l. 1882 takle piše: „Wót lěta 1846, t. j. 37 lět, som hobstawné mjazy Nimeami był. W lěše 1864, t. j. po 18lětnym pšebywańu w czubce, pšízech zasej raz domoj — a námožach wěcej serbski powedaś. Wša mója proca běšo pódermo. Ja hyšći wšyknu rozmějach a tak pšošach tych mójich, aby ze mnú serbski powědali — a ja powědach z nimi nimski. Su dře take Serby, te by se wjaselili, gab' swóju rěc tak zgładka zabyś mogli, ale ja

se wélgin tužach. Njejo mě nikul móžno bylo, ten jězyk zanicewaś, w kótrymž su staršej, bratši a sotšy a wše lube we jsy ze mnu powedali. — Tísi lěta pózdzej zagóri se na raz mója hutšoba móćne za serbsku rěc. Ja kupich sebe serbske knigły a nowiny a lazowach pilné, a skró móžach tež defe serbski powedaś. — Ale ja niewóstach jano pší serbskem jězyku, ja chajpjach teke knigły w tych rěcach lazowaś, kenž se serbské wélgin rownaju, ako pólska atd. Młogi raz sedach cełe nocy, a lazowach pólski. Mója žeńska mě cesto šcokašo, dokulž se bójaso, až budu strowosé zgubiš pší takem hobstawnem łamań głowy. Raz tež groňašo: Co jano z tym pólskim 'coś, ty wěsće do Pólskeje něpójóš. Ale ja — zélačach dalej, pšeto mě běšo, kaž by mě někaka zíwna móć nuzkała. A lej, něto pó dlujkich lětach jo ten cas pšíšet, zož mogu płody mójeje procy žněš a dobytary nałożyś. Njetřebam do Pólskeje hyś, Pólske su za mnu pšíšli. A to běšo tak: We tych wélikich fabrikach tudy zéla wéle stow pólskich zélašerow, kenž małko nimski rozměju, a tejuž něběchu wéle lět žedneje namše měli, dokulž tud žeden pólski farař daniž hucabnik njejo. A lej, dokulž běch ja pšez móju serbsku rěc tež pólsku nahuknuł, móžach te spušcone wójcy našego Kněza zgromažiš a we jich rěcy z Bóžym słowom hochłožiš. Wóni su wélgin pilne pší namšach, kótarež ja jim żaržym, spiwaju a pósłuchaju z wjaselim. Młogi raz běšo jich na 300 gromaze. Och, ty dejáš to hutšobne gnuše, te góruce łydzi tych luži wiżeś! A ja sam dejach sebe tež cesto wócy trěš, ako tu wéliku mań luži we Bóžych službach wižach. Bogu buži zék, až jo mě słabego człowieka k swójomu rědoju huzwolił a mój statk tak žognował. — A nět, luby bratš, pšosym sí, zapowiadaj wšyknym Serbam, kak drogi pokład wóni we swójej rěcy maju, a jakšet, ab' swóju rěc wérne zachowali a we cesći měli. Wóni žedne niewéze, zo jich Bog dówězo, a kak wóni swój serbski jězyk třebaś mogu. Bóže drogi su zíwne, to ja nět wižim.“ — Zo pak je sebi Nyčka přez tajke swoje skutkowanje džakownosé ludži a wyšnosće dobył, wo tym njeswědča jeno tute derje wopytane a z wntrobu přijate mazurske Bože služby we Rheinskej a Westfalskej krajinje, ale tež džakne zjawne připóznaća cyrkwinskeje wyšnosće při jeho wotkhadže z tamneho kraja do Charlotten-

burka, hdźež so wón w lěće 1894 k swójbnym na wumjeńk přesydli.

Wječor žiwjenja našeho wótčinca běše pak hišće na wosebite wašnje narodnemu dželu poswjećeny a wulecy žohnowany. Nyčka bě so lědom we swojej nowej domiznje z wokolinu zeznał, tuž hižo z nowa pytny polo narodneje džěławosće. W kralowskich zahrodach, na hasach hłowneho města Barlinja a w předměstach wón črjódy holcow po delnjoserbsku zdrasęnych wuhlada, kotrež tež kaž rozpróshene wowcy bjez pastyrja jeho puće křižowachu. Po někotrych dopisowanjach na wyšnosć sebi prawo wudoby, wšech, kiž serbsey rěča abo z najmjeńša rozymja, husčišo do wosebitech doma zhromadžować a jím serbske kemšenja džeržeć.

Z wulkej swědomitosću so Nyčka na čitanje serbskich předowanjow přihotowaše. Jeho čitanje bě tak žiwe, jeho přednošowanje po Tešnarjowych abo Dambrowskeho knihach tak pohnuwace, zo so wuspěch čitanja poradženemu ertnemu předowanju cyłe runaše. Wón bě předař, kantor a organista we jenej wosobje. — Pastyrske bě jeho cyłe žiwjenje. Pastyrjo su naturscy zwučeni, mudri ludžo. Tajke něsto wot naturskeje wučenosće měješe tež Nyčka. Ze swojimi wědomoscemi so wón ženje někhwaleše, bě pak hač do staroby wulecy džakowny tym, wot kotrechž móžeše něsto nawuknyć.

Nyčka bě zdaloka pónzać. Jeho postawa bě dołha. Mužitosc wuznamjenješe čelo kaž ducha. Dostojna šērizna pyšeše po khilenu hłowu. Jeho wobličo rěčeše bjez toho, zo so ert wotewri. Z třepjetatej drje ruku, ale z wuraznym pismom a ze zahorjenum duchom wón hač do poslednjeho wokomiknjenja za swojich Serbow džělaše. Z kajkej pilnosću je słowa a hrónčka za słownik hromadžował! Wšo z pomjatka znapisowane wón we Blunjanskej domiznje na włós přirunowaše, zo by kradu wělzał, što a kak by so za čišć najlepje přibodzało.

Poslědni jeho dar za Serbstwo běstej 2 hriwnje za wobnowjenje rowa našeho zaslužněho fararja Fryca we Gółkojcach (D.-Ł.). Při skladnosći swojego złoteho kwasa bě wón 100 hr. do pokladnicy delnjołužiskeho wotrjada Maćicy Serbskeje darił; swoje serbske a słowjanske knihi je wón Maćicy wotkazał.

Boži ducha je jeho přez cykle žiwjenje na prawym puéu wodzil, z domizny do cuzby, z cuzby zaso do domizny; ale wśudzom bě wón domach, dokelž běše wśudzom swojej maćefnej rěci swěrny.

Boža ruc̄ka je jeho zajała, toho sylneho, njekbabłaceho 79letnego patriarchu; wón zawostaji syna, fararja we Böninghardtu za Rheinom, a dżowku, mandželsku gymnasialnego wačerja we Charlottenburku.

Boži jandžel pak je jeho do wěčneje domizny přesadził, toho swělneho, pobožnego knjezowego wotročka, našeho njezapomnitého serbského Bohumiła Nyčku.

W. Nouy.

Přinoški sobustawow M. S.

Swój lětny přinošk w času wot 1. I. hač do 31. XII. 1904 zaplaćichu:

Na lěto 1905: kk. dwórski radž. prof. dr. Jakub w Drježdžanach; wučeřka Mina Kramattova w Prazy; překupe M. Domš w Khoćeбуze; statny radžicel Holan w Nižnim Nowgorodze; farař Křižank w Seitendorfje; prof. Konvalinka w Młodej Bolesławie; farař Kubaš w Njebjelčicach; wučeř Kral w Zarěču (tež na 1906); postownik H. Kubjeńc w Lüdenscheid; farař em. Golč w Rakecach; měšanosta Hribar w Lubljani; farař Vrhovnik w Lubljani; farař em. M. Urban w Budyšinje; kanonik farař Herrmann we Wotrowje.

Na lěto 1904: kk. překupe Klin w Budyšinje; kapłan Jawork w Njebjelčicach; semin. wyšsi wuč. Ota Wičaz w Stollbergu; statny radžicel Holan w Nižnim Nowgorodze; wučeř Słodeňk w Kukowje; postownik Kubjeńc w Lüdenscheid we Westf.; dwórski radž. prof. dr. Jakub w Drježdžanach; prof. Moń w Eislebenie; wučeř Jordan w Gólbinię; farař dr. Renč we Wjelečinje; farař Jakub w Njeswačidle; farař Mrozak w Hrodžišču; farař Mrozak w Budyšinku; kubleř Młyńk w Ćemjefcach; překupce Bart w Brězyncy; katechet Delan w Budyšinje; farař Domaška w Buděstecach; farař Bžedrich w Ralbicach (tež na 1902 a 1903); referendař Hajna w Freiberku (tež na 1902 a 1903); farař Hicka w Kamjencu (tež na 1903); kapłan Just w Khróscicach; kapłan Knježk w Žitawje (tež na 1903); wučeřka Mina Kramattova w Prazy (tež na 1903); farař Kubaš w Njebjelčicach; farař Kral w Dubinje; biskop dr. Łusčanski (tež na 1903); farař Mikela w Malešecach; farař Nowak w Radworju; farař Wičaz we Łupoj (tež na 1902 a

1903); farař Libš w Baćonju (tež na 1901—03); rečník Alfons Parczewski w Kališu (tež na 1903); Jakub Renč w Kamjenej p. Radworja; farař Rejda w Budyšinje; kaplan Šolta w Budyšinje (tež na 1902 a 03); redaktor Marko Smoleš w Budyšinje; farař Žur w Budyšinje; pastor Voigt w Hodžíjtu; tach. wučer Wjerab w Budyšinje (tež na 1903); administrator Wingef w Lubiju; farař Křižan w Hodžíjtu; překupce Čeć w Budyšinje (tež na 1902 a 03); ryčeřkubler Cesar Mósak Kłosopolski w Małej Swjódnicy (tež na 1902 a 03); probst P. Leopold Schneider w Marijnej Hwězdze (tež na 1901—03); farař Wendt w Čornym Khołmcu (tež na 1902 a 03); překupce J. Rjelka we Worklecah (tež na 1902 a 03); pastor Nowy w Ketlicach; kaplan Malý w Prazy; direktor Pohonč w Lipsku (tež na 1902 a 03); dwórski radžičel Kotsmich w Prazy (tež na 1902 a 03); lěkař dr. med. Nowak w Kamjencu (tež na 1902 a 03); wokrjesny lěkař dr. med. Handrik-Česla w Neweklowje (tež na 1903); referendař dr. iur. Golč w Leisnigu (tež na 1902 a 03); prof. univ. Morfill w Oxfordze; překupce M. Domš w Khoćebezu; kantor Zahrjeňk w Hrodžišču; zastojník J. Schrotz w Prazy (tež na 1902 a 03); registrátor Holka w Budyšinje (tež na 1903); wučer Kral na Sokoley; prof. un. Kulbakin w Odessy (tež na 1903); finançny assessor dr. iur. Imiš w Drježdžanach (tež na 1902 a 03); student Jan Cyž w Prazy; prof. un. dr. Baudouin de Courtenay w Pětrohrodžie; pastor Tyšer w Budyšinje; lěkař dr. med. Białkowski w Dobczycach; farař Matek w Barće (tež na 1903); wučer em. Kral w Radworju (tež na 1900—1903); dr. med. P. Dučman w Budyšinje (tež na 1901—03); dr. phil. Henryk Ułaszyn w Lipsku; prof. Fr. Tajrych w Táborje; hajnik Lorenc w Dinslakenje; kaplan P. Romuald Domaška w Marijnej Hwězdze; administrator Andricki w Hajnicach; prof. Konvalinka w Młodej Boleslawi (tež na 1903); wučer Kral w Zaręču; farař Stranc w Lipsku (tež na 1901—03); prof. univ. dr. Stumme w Lipsku (tež na 1903); prof. univ. Wl. Franceew we Waršawje (tež na 1903); měšć. wučer Kerč w Pirmje (tež na 1903); prof. dr. Muká w Freibergu (tež na 1903); farař em. Golč w Rakecach; woj. farař Renč w Drježdžanach; kubler Króna w Bukecach; Wojciech Sindzik w Lublinje; Aleksy Dimitriu w Lublinje; prof. dr. H. Łopaciński w Lublinje.

Na lěto 1903: kk. kaplan Jawork w Njebjelčicach; semin. wyš. wuč. Wičaz w Stollbergu; prof. Entlicher w Prazy; semin. wyš. wuč. em. Fiedleš w Budyšinje; wučer Słodeňk w Kukowje; kantor Jordan w Popočach; pastor Bog. Šwjela w Khoćebezu; farař Jakub w Njeswačidle; farař Kubica w Bukecach; Kath. Bjesada w Ralbicach; farař Handrik w Slepom; rěčník dr. Herrmann w Budyšinje; železnicar Kóńcan w Rownem; knježna Melana Par-

czewska w Kališu; wučer Pjech na Židowje (też na 1902); farań Bolte w Brjazynje, D.-Ł. (też na 1902); prekupc M. Mjerwa w Budyšinje; redaktor kantor Šwjela w Skjarbošcu; wučer Beyer w Bolborcach (też na 1901 a 02); farań em. Dučman w Dubinje (też na 1902); dr. phil. Jurij Sauerwein z Hannoverskeje (też na 1902); Bukečanske serbske towarzstwo w Bukecach.

Na lěto 1902: kk. kapłan Jawork w Njebjelčicach; sem. wys. wuč. Wičaz w Stollbergu; wučer Słodeńk w Kukowje (też na 1900 a 1901); kantor Symank w Baćonju.

Na lěto 1901: kk. sem. wys. wuč. Wičaz w Stollbergu (też na ll. 1895—1900); kantor Hanka we Wjelečinje (też na 1900); Jakub Hicka w Radworju (też na 1900).

Na lěto 1900: k. wučer Hajna w Konjecach (też na 1899).

Dary za „Serbski Dom“ M. S.

W běhu lěta wot 1. jan. 1904 hač do 31. dec. 1904 składowachu a wotcdochu so pola zarjadnika M. S. jako dobrowólne dary za „Serbski Dom“ w hriewnach:

I. Serbske wsy: *vacat*.

II. Wotkazanja: *vacat*.

III. Komissije serbskeho narodneho domu (po wysokosći přinoškow rjadowane): 1) „Liški-Pónidželnicy“ w Budyšinje (860,37): 121,81; 2) Radwońska „płatowa“ abo „Hórni-kowa“ kom. w Radworju (389,75): 48,48; 3) Kom. „Molokanow“ w Budyšinje (245,27): 44,32; 4) Delanska „patentna“ kom. w Ralbicach (560,74): 32,62; 5) Freibergska kom. „Syrotka“ (40,76): 15,13; 6) Serbske blido we Łahowje (2,20): 0,36.

Přisp.: Naše lube komissije: 7) Serbske blido w Drježdžanach (24,03), 8) Baćonska „Slapujena žaba“ (9,71), 9) „Serbske blido“ w Lipsku (700), 10) Ždžerjanska „Łuczwana“ (21,16), 11) Milčanska „ko-fejowa“ (76,14), 12) Horjanska „Rozkolnikow“ (100), 13) Skalmierzyscy „Sobotnicy“ (3,50), 14) „Kemšaca“ w Hrodišču (3,80), 15) Prěnja „pruska“ (1,90), 16) Kom. „Čichich“ (14,87) su lětsa wotpočowaje.

IV. Towafstwa a wustawy a podobne: Mało-Wjelkowska nalutowarnja a wupožčernja (110,70): 10; z Kraszewskiego fonda 70; serbske towarzstwo „Čornobóh“ w Drježdžanach (118,30): 73,15; Kulowske spěwanske tow. „Bratrowstwo“ (19,62): 3; klóštr Marijna Hwězda 100; Alfonsa Parczewskiego přinoški na zakladny dar k čest. wopomnjeću njeboheje mačeńki Alexandry z Bajerow (35): 15; Khwaćiánske serbske towarzstwo (138,50): 1; „Serbska Klinka“ w Khrósciečach 8,61; krajnostawska banka w Budyšinje 300; Kukowske „Casino“ (75): 15; hłowne serbske burske towarzstwo 50; Južnoserbska Maćica w Nowym Sadze 425; swójba R.

w Budyšinje 2; Šołćic swójba w Marijnym Dole 5; Hłowna skhadzowanka serbskeje študowaceje młodziny (153,76): 52,92; E. Muka za přečelske dary ze Slepjanskeje Handrikec farskeje zahrody (46,75): 4,70; Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje 6. hapr. (117,40): 165; Hłowna zhromadźizna delnjoserbskeho wotrjada Maćicy Serbskeje: 12.

V. Składnoscne dary buchu składowane: Při swječenju doma noweho měščana 3; na Bastianec-Kowalec kwasu w Brězowcy 2,40; na Hansa Kóñanec kříznach w Rownem 2,40; swječeř ředidriwemu knjezej za swječatka 2 hr.; na Grosec kwasu we Wuježku pola Wósporka 2,50; hosćo pola „Flekow“ w Prazy 17,07; zapołożeny darik 1,05; na Lenikec-Habrinkec-Burkec kwasu w Dzěwinje 3; na Marusec-Hanušec kwasu w Milorazu 1,50; na Šimkec-Syskec kwasu w Dzěwinje 3,20; na jubileju kn. fararja Mateka w Hućinje 12; štyrio delnjoserbscy muřjerjo 1,50; wěncy někotrych přečelow k čestnemu wopomnjeću na row serbskeho huđbnika kn. kantora K. A. Kocora 41,45; „z horcej sylzu rjana Hanka“ 0,75 a Madlena 0,25; na Juřkec-Bertkec kwasu w Brězowcy 2,50; na kwasu kn. fararja Mrózaka-Budyšinskeho w Barlinju 80; k česći kn. jubilara lic. theol. Renča-Ketličanskeho 40; na Filipec-Žofkec kwasu w Bronju 9,50; na kwasu w Dzěžnikecach za njewjesčiny črij 3; hajnikaj Lorenc a Wawrik zawdawajo sebi rucy nad krasnym Rynom 3; na kwasu Šolty-Fabiani w Triesće 8,50; Rachlowe na skhadzowancy atd. 18,70; na Rennerec-Hauptmannec kwasu w Pančicach 11,25; serbska hołdowanska deputacija pola Jeho Majestosće krala Friedricha Augusta 30; črjódka Handrijow 3,75; red. 8.

VI. Nowolětne zbožopřeřejace dary k nowemu lětu 1904 wot redaktora „Łužicy“, kn. far. administratora M. Andrickeho zběrane a wot mnichich wosobow (mjenia hl. we „Łužicy“ a w „Serbskich Nowinach“) nawdate: 1208,29.

VII. Dary jednotliwcov: Jeho Majestosć kral Jurij **300**; Jeho Kralowska Wysokość krónpryne Friedrich August **100**; Jeho Kralowska Wysokość pryne Jan Jurij **100**; Jeje Kralowska Wysokość wójwodka Sakska pryncesna Mathilda **100**; hrabinki z Einsiedel 30; hrabja Lippe nad Bartom 25; krajny starší Klimant hrabja Lippe nad Debrkecam **100**; dr. Pilk w Drježdānach 3; wumjenkař Jan Kubš w Bukojnje p. Zdżarow 1; J. T. S. 1; N. N. **100**; krawski mištr Domula w Brězowcy 8,40; fabrikant Hünlich we Wjelećinje **100**; N. N. **100**; H. z Criegern w Hródku-Nowosalcu 50; farař Michał Žur w Turawskej Ligoće 6; J. H. z Wotrowa **100**; wučeř Hocker z Hornjeje Hórki 3; wučeř Neliba z Veselé w Č.

1,70; Jos. Dürich, wobsedzef młyna w Klašterje n. Jězeru 4,25; Stefan Ramult 1; prof. Entlicher w Prazy 1,05; stud. Miroslaw Kaucký w Prazy 1,70; prof. Frantisek Tajrych w Táborze 11,20; wučer Pětrk w Budyšinku 2; komorny knjaz z Karlowitz nad Dažinkom 10; hrabja Hans Joachim z Wallwitz nad Delnej Hörku **100**; ryčeřkubel Zimmermann w Poršicach 50; general Krauss w Drježdānach 30; ratafski radžičel Mittag w Krakecach 30; duchowny Mikela w Ketlicach 1; ratafski radžičel Hetzer w Delnej Kinje 10; tajny ratafski radžičel Steiger nad Budyšinkom **100**; tajny ratafski radžičel Hähnel nad Koprcami 50; Stanisław Miklawš w Zhorjelu 3; knjaz z Nostitz-Wallwitz, kralowski saksi minister we wuslužbje 50; faraf Handrik w Slepom 0,75; dr. med. Handrik-Česla w Neweklowje 10,04; překupe Marćin Domš w Taškenče 8,22; kantor Šwjela w Skjarbošcu 1; far. Bog. Šwjela w Khoćeбуzu 5; Gertruda Haberlandoje w Khoćeбуzu 5; Rachlowe 0,75; Smoleř-Rachlowc 10; swěrny Serb P. w Budyšinje 5; překupe Mikela w Ketlicach 1; nowy měščan Pavel 3,30; M. U. 1; kantor Bur w Königshajnje 50; prof. dr. Fr. Ilešić w Ljublani 4; faraf Mrózak w Hrodzišču 20; kantor Zahrjeňk w Hrodzišču 10; prof. Konvalinka w Młodej Bolesławi 5; kublef J. Wawrik w Nuknicy 6; J. J. vjeřch A. E. Gagarin w Oknje **100**; faraf Žur w Budyšinje **100**; Markula ze Zaspow 3; prof. un. Konstantin Grot w Petersburgu 15; August Pjech w Drježdānach 3; Korla Pětřka w Drježdānach 3; katecheta Žundálek w Prazy 10; Anton Aškerc, basnik w Ljublani 5; dr. med. V. Šamánek w Libercu 5; twarc Lehmann w Korzymje 20; probst Solowjew w Koburgu 20; wučer em. Rošeř w Mysleczach 5; Karel Michl w Sláñem 2; prof. Morfill w Oxfordze 60,50; prof. Francew we Warszawje 1,45; statny radžičel J. M. Holan w Nižním Nowgorodze 4,50; probst A. P. z Malcew w Barlinju 20; benediktin P. Methodij Halabala w Rajhradze 2; hamtski sudn. radž. E. Wičaz (Lehmann) w Drježdānach **100**; spisowačel dr. Josef Karásek we Widnju 3,40; radžičer Gabryel Wierzbowski we Warszawje 14,25.

VIII. Zběrki jednotliwcow: kk. red. Časopisa M. S. prof. dr. Muka 159,30; redaktor prof. Adolf Černý, serbski konsul w Prazy, (3 swjeděński zběrki): 242,05 + 95,88 + 31,40 = **369,33** (mjena jednotliwych daričelov hl. „Łužica“ 1904, str. 36); rěčnik dr. iur. Josef Scheiner w Prazy 30; prof. Hieronym Łopaciński z Lublina 74; wučer Jan Kefk z Pirny 12; prof. Fr. Procházka w Jindr. Hradec 35,65; zběrka prof. Adolf Cerneho při swjeděnskej hłownej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje 26. sept.: 131,55; M. Wóslik z Lejnoho 5,45; Matij Jenkela z Lejnoho 4; Jurij Rychtař w Khróścicach 36; prof. Muka wot bratrow z Pólskeje (z Waſawy) 21,50; dr. phil. Amad. Vo-

zárik ze 4 přečlemi we Wuhrach 30; swjeděńska zběrka prof. dra. Milana Saviča w Nowym Sadže 467,50. — Wot 1./1.— 31./12. 1904 bu nawdate wšo hromadze **6642,25** hriwnow.

Zestajał A. Sommer.

Dary za knihownju M. S.

Wot 1. měrca hač do 31. decembra 1904 podawachu dary do Maćicneje knihownje:

1. K. ratar Bjar w Brězy: Miss. Pósła za lěta 1866—1900.
(NB.: W lětniku 1898 pobrachuje 11. čo.);

2. Polskil lit. k.dr. Celichows ki: 9 pôlsk. knih. wšel. wopřijeća;

3. k. prof. A. Černý w Prazy: a) A. Černý, Vzpomínky Eduarda Jelinka, b) Jan Rokyta, za Khristem, c) Do., Viděl jsem duši ženy, d) Do., Lekniny na hlubinách, e) Martin Luba. Drama, přel. A. Černý, f) Karikatury. Scenické studium, přel. A. Černý;

4. k. farař A. Giertz w Petershagenje: Bausteine zu einer Geschichte des Barnim ic.;

5. Knihikupski nakladník k. A. Huhle w Drježdánach: Heimatstimmen, herausgeg. v. Bernhard Schneider. Aušg. A. u. B.;

6. k. z. Maltzew, probst při cyrkwi rusk. pošlanstwa w Barl.: 9, z džela dwojzwyjazk. rusk. modlesk. knihow, liturgijow a ritualow;

7. k. literat Marks w Petersburgu: a) Illustr. žurnal Niwa za 1904; b) měs. přílohu za Niwu na l. 1904, c) Henrich Heine, tom 1—6, d) spisy Gorbunowa, tom 1—2, e) spisy Šellera-Michałowa, tom 1—7;

8) k. prof. dr. Muká w Freibergu: a) 15 čisl. druhosl. knih. (inkl. 2 ně. spis.), b) 2 zběrcy basni: Z křidlem worjošskim a z juskom wótčinskim, c) 14 wšel. čas., nalež. Serb. wopřijacych; d) Čas. „Lužicu“ 1904;

9) k. red. M. Smoleř w Budyšinje: a) Serbske Nowiny, Pomhaj Boh a Hospodarja na lěto 1904;

10. Knihikupski nakladník k. F. Šimáček w Prazy: a) Slovanský Přehled. Ročn. VII, čo. 1—5, b) Pouta a peruti. Básně Jana Rokyty.

11. k. prof. dr. Uranowicz w Złoczówje: Život Szymona Szymonowicza Bendońskiego;

12. k. prof. Wladimirow w Moskwje: A. Stepan. Chomjakow;

13. Serbske luth. knih. towarzystwo; Bibl. puén. za l. 1905;

14. Tow. ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje: a) Kath. Pósła na lěto 1904, b) Krajana za l. 1905.

Swoje spisy z Maćicu Serbské dale w uměnjowachu tele wědomostne towarzystwa a wustawy:

1. Luž. předařské tow. w Lipsku: Jahresbericht 29;

2. Hornjołuž. tow. wědomosćow w Zhorjelu: a) Neues Blatt. Mag., 80. B., b) Cod. dipl. Lus. sup. II, B. II, §. 5;

3. Delnjołuž. tow. za anthropologiju a starožitnosće w Gubinje: Niederl. Mitteil., 8. B., 1—6 č.;
 4. Tow. za pom. stawizny a starožitnosće w Šćećinje: Baltijsche Studien, Band 7;
 5. Museum „Matica Česka“ w Prazy: a) Časopis Musea král. českého 1904, svázek 1—6, 1905, sv. 1, b) Zpráva za rok 1903;
 9. Česka akademija kejž. Franca Jozefa w Prazy: a) Česko-moravská heraldika I., b) Historický archív. Čo. 22—23, c) Rozpravy, Ročník XI, Třída I, Třída III, čo. 20, d) Sbírka pramenů. Skup. I., řada I, čo. 5—6, řada II, čo. 6, Skup. II, čo. 6—7, Skup. III, čo. 4, e) Bibliotéka klassiků českých a římských, čo. 6. a 8.;
 10. Matice Moravská w Brnje: Časopis Moravského Musea zemského. Ročník IV, čo. 2, Ročník V, čo. 1;
 8. Ethnografiske tow. we Lwowje: Lud. Tom X, zesz. 1—3;
 9. Muzeálna slovenska spoločnosť w Turč. Swyatym Marćinje: a) Časopis. Ročn. VII, č. 2—6, b) Zborník. R. IX, sv. 1—2;
 10. Matica Srpska w Nowym Sadu: a) Letopis, knjiga 225—229, b) Kalendar za 1905, c) Rad i imenik M. S. god 1903, d) Knjige Matice Srpske. Broj 10, e) Knjige za narod. Sv. 108—111;
 11. Matica slovenska w Ljublani: a) Slovenske narodne pesmi, 7. snopič, b) Slovenska bibliografija, 1. snopič, c) Zborník, 5. zvezek, d) Letopis za l. 1903, e) Zabavna Knjižnica, 16. zvezek, f) Knezova Knjižnica, 10. zvezek;
 12. Akademija Umiejętności w Krakowje: a) Bulletin intern. 1904. No. 1—7, 10, b) Rozprawy. Wydział filologiczny. Tom 21, 23, 24. Wydział historiczno-filozoficzny. Tom 20—21, c) Materyał i prace kom. językowej. Tom 1., d) Archiwum. Tom X., e) Słownik gwar polskich. Tom III, f) Biblioteka pisarów polskich. Nr. 47—49;
 13. Khorwatske archaeologiske tow. w Zahrjebje: Vjesnik. Sveska VII. druga polovina.
 14. Južnosl. akademija znanosti i umjetnosti w Zahrjebje: Rad. Knjiga 153—155;
 15. Kejž. ruske geografiske tow. w Petersburgu: Živaja starina, god 13., wypusk 3.;
 16. Dobročéfski komitet w Petersburgu: Izvěstija, 1904, Nr. 1 a 7;
 17. Ministerstvo narodnago prosvěščenija w Petersburgu: Žurnal min. nar. prosv. 1904, wot jan. hač do okt. (10 zwj.);
 18. Kejž. ruska akademija wědomosćow w Petersburgu: Zborník. Tom 74 a 75.
- Horzejšim česčenym knjezam, towarzstwam a wustawam wuprajam w mjenje Maćicy Serbskeje najwutrobníši džak.
- K. A. Fiedleř, knihowník M. S.

Dary za musej a archiv M. S.

I. Za muzej: 1. Seminarist Franc Kral: 23 starych pjenjez, 1 medalju, Božu martru, 4 jutrowne jejka. 2. Komponist k. Bjarnat Krawc: „Serbske narodne pěsnje“ 3 zešiwki, „Ze serbskich honow“ 1 zešiwk; manuskryptaj k tomu, „Heimatsstimmen“ wudače A a B, „Šešć serbskich pěsní“, „Štyri wjesele spěwy“ a „Štyri spěwy“. 3. k. farař Kubas w Njebjelčicach: staru ručnu wahu a drjewjany nôž k třesnym walčkam. / 4. Narodopisne museum w Prazy: drohotnu knihu „Národopisná výstava česko-slovanská v Praze 1895“. 5. k. akad. moleř Ludvík Kubá: krasny wolijowy wobraz dr. Arnošta Muky (přihodny wobluk k njemu je dar prof. Muky), mjeňszej wolijowej wobrazaj; předstajacej serbsko-katholsku kmótru a domske z Wotrowa. 6. k. farař J. Jakub w Njeswačidle z knjezom bratrom: zaramowany wobraz swojeho nana, přenjeho městapředsydy M. S. 7. k. dívčí fotograf R. Klan w Khoćežuzu: 54 krasnje wuwjedžených podobiznow z delnjołužiskeho živjenja. 8. k. kan. far. J. Herrmann we Wotrowje: swój wolijowy wobraz, wot Kuby molowany, w krasnym posłočanym wobluku. 9. k. wučeř Mente w Rebensburgu: jako pokazki lüneburskeje serbskeje drasty tři žonjacy měcy abo khapy a 9 wot njeho zhotowjenych wobrazow tamneje narodneje drasty, kotruž su tam žónske hakle w létach 1880—1883 wotpožile. 10. k. mištr Greško we Waršawje: svoju podobiznu. 11. k. far. M. Handrik w Slepom w mjenje w uměleckeho wotrjada M. S.: wulkaj wolijowaj wobrazaj (holčo ducey wote mše a holčo duce na polo) molowanaj wot Krausy, z woblukomaj. 12. kral Aleksander Serbski †, hižo před třomi létami dari: Evangelije knjeza Miroslawa, serbskeho wjefcha-mnicha, z 12. stotka. Tale wulkotna kniha bu jenož w 30 eksemplarach Čiščana a je přez 300 hr. hódna. 13. Kral. Saks. ministerium: „Bericht der Kommission zur Erhaltung der Kunstdenkmäler im Königr. Sachsen.“ 14. Město Rosenheim w Baworskej: „Die städtischen Sammlungen zu Rosenheim.“ 15. Musej w Herrnhuče: „Kurzer Führer.“ 16. N. N.: mapu Europy z l. 1747. 17. Knjeni Polanowa z Mnišonca: pjelcowu žonjacu khapu, w kajkiczh žónske hišće při započatku zańdzenego stotka w Kulowje khodžachu. 18. k. dr. Herrmann nad Wutołćicami: 25 hr. — Wšo hromadže bu potajkim do museja darjenych 132 čislow.

II. Za archiv: 1. k. far. em. H. Dučman w Dubinje: pakčik wšelkich rukopisnych a čiščanych starinkow, mjez nimi dželo pražskich Serbow před założenjom Serbowki. 2. k. prof. dr. E. Muká: hlosy wo Serbach, tři zwjazki; serbske papjerki a lístki, 1 zwjazk; aktý wo zběranju darow za S. D., zawostajene rukopisy njeboh wucherja Mučinka w Zemicach, Archiv für slavische Philologie, 4. ze-

šíwk 26. zwiazka; „Slované ve vojvodství Lüneburském“. 3. Wot wšelkich darićelów, z wjetša pak wot archivara samoho: cylu sej zešiwickow a nowinow z nastawkami wo Serbach.

157 zastup płacących wosobow je w minjemym lęće musej wopytał; mjez nimi dwě šulskej rjadowni, jena z Budyšina, jena z Wulkich Žďar. — Do musejnikoweje jstwy, kotraž bě dotal hižo z nadobu po njebob Hórnika wuhotowana, dari kn. schol. J. Skala tež hišće wobnowjeny konopej našeho njezapomnitého wótčincea. — Wukładne kamory a blida, kotrež móžachu so w powjetšenych městnosćach k dotalnym přistajić, su so nam runje kaž dotalne w swojim času na próstwu dr. Muk i wot ministerija dariłe. Su so jenož trochu připravić a porjedzić trjebała. Su wše praktiske a rjane kaž nowe. Maćica za musej njeje ani jeničkeho kamora abo blida kupić trjebała, a ma jich tola 25, kotrež su z najmjeňša 1500 hr. hódne! Za to mamy so jeničcy dr. Mucy džakować. Jemu a wšitkim darićelam najwutrobnisí džak wupraja a wo dalše spěchowanje našich narodnych zběrkow prosy w mjenje M. S. J. Šewčik, musejnik.

W o b s a h.

Serbske swójbne mjena. Zestajał a wukładował Matej Handrik-Slepjanski. (Skónčenie)	str. 3.
Slowa z wukóncom -stwo. Spisał Jan Radyserb-Wjela	33.
Dodawek k serbskej statisticy. Zdželił M. Handrik-Slepjanski	45.
Přinošk k serbskim swójhuyin njenam. Pojednał dr. E. Muka	47.
Nekrolog XLV. (Michał Šewčik, z podobiznu)	55.
Nekrolog XLVI. (Wjetřch Adam Sapieha)	57.
Nekrolog XLVII. (P. Měrcín Hattala)	59.
Wučahi z protokollow M. S.	61.
Wučahi z protokollow twarskeho wubjerka M. S.	63.
Dary za knihownju M. S.	str. 65. 157.
Zapis darow do museja M. S.	68. 159.
Rozprawa wo knihisklădze M. S.	str. 69.
Přinoški sobusťowow M. S.	str. 70. 152.
Dary za dom M. S.	72. 154.
Zličbowanie M. S. w 56. lęće (1902)	str. 75.
Zličbowanie M. S. w 57. lęće (1903)	76.
Zličbowanie domu M. S. (1902 a 1903)	78.
Serbske witanje krala Friedericha Augusta III.	81.
Listy serbskich wótčinow z časow serbskeho wozrozenja. Podáštaj prof. Wlad. Francew a Jakub Čišinski	86.
Swjedžeń „Serbskeho Doma“. Rozprawuje Jakub Skala	109.
Swjedženske přípisy a telegramy. Za Časopis zestajał Jak. Šewčik	130.
Druha zběrka (10!) příslowow ze Slepjanskeje narěče. Zezběrka M. Handrik-Slepjanski	145.
Dzěćaca pěsnička z Blunja	147.
Hornjoserbski rukopisny słownik. Zdželił prof. Wlad. Francew	148.
Nekrolog XLVIII. (Jan Bohumil Nyčka, z podobiznu)	148.

W o b s a h.

Serbske witanje krala Friedricha Augusta III.	str. 81.
Listy serbskich wótčincow z časow serbskeho wozrođenja. Poddaštaj prof. Wlad. Francew a Jakub Čišinski	„ 86.
Swjedźeń „Serbskeho Doma“. Rozprawuje Jakub Skala	„ 109.
Swjedźeńske připisy a telegramy. Za Časopis zestajał Jak. Šewčik Druha zběrka (101) přisłowow ze Slepjanskeje narěče. Zezděraž M. Handrik-Slepjanski	„ 130. „ 145.
Dzécáca pěśnička z Błunja	„ 147.
Hornjoserbski rukopisny słownik. Zdželił prof. Wlad. Francew	„ 148.
Nekrolog XLVIII. (Jan Bohumił Nyčka, z podobiznu)	„ 148.
Přinoški sobustawow M. S.	„ 152.
Dary za „Serbski Dom“ M. S.	„ 154.
Dary za knihownju M. S.	„ 157.
Dary za musej a archiv M. S.	.. 159.

 Wo zapłačenje lětnych a wosebje tež zastatych přinoškow (kóždolětnje 4 M. abo w cuzych pjeniezach po kursu) a wo dary za dom M. S. najpodwólnišo prosymy. Lěto so bórzy minje! Pokladnikowa addressa za póst je: Kaufmann August Zetsch, Bautzen (Sachsen), Reichenstrasse 8.

Tež prosymy, zo bychu naše česćene sobustawy swojich znatych k přistupjenju do našeje Maćicy Serbskeje namôwjeli.

 Dale naležnje prosymy wo dary do Maćičneje knihownje a do našehe serbskeho museja. Dary za knihownju prosymy slać z addressu: Sem.-Oberl. em. K. A. Fiedler, Bautzen, Moltkestrasse 16, a dary za musej z addressu: Domprediger J. Schewtschick, Bautzen, Domkapitel.

 Dla zmóžnjenja porjadneho připosylanja „Časopisa“ a spisow M. S. je trjeba, zo česćene sobustawy wšitke přeměnjenja swojich addressow prawje bórzy redaktorej Časopisa wozjewjeju.

Rozeslanje Maćičnych spisow stava so porjadnje dwójcy za lěto a to stajuje po jutrah a wokoło hód. Hdy by něchto wozjewjeny spis njedostał, njech sebi žada z lisćikom pod addressu: Prof. Dr. Ernst Mučka (Mucke), Freiberg (Sachsen).

Protika „Předčenak“ pak so sobustawam, zo bychu ju hnydom po jeje wudaču dóstali, stajnje w měsaci novembra direktnje z Budyšina sćeles.